

Suomen valtion suojelemattomat arvometsät

OSA III

ARI AALTO, RISTO SULKAVA,
JONI-MATTI KUSMIN, MATTI AALTO

*Luonnonmetsä-hankkeen
loppuraportti ja*

91

lisäesimerkkiä
suojelemattomista
valtion arvometsistä

Sisällys

4 Alkusanat

5 Johdanto

10 Kartoituksen menetelmät

13 Tulokset

17 Yhteenvedo ja esitykset jatkotoimiksi

Esimerkkikohteet

22 UUSIMAA

23 Raasepori, Gästersö

24 Raasepori, Långträsk-Kvarnträsk

25 Raasepori, Solböle

26 KYMENLAAKSO

27 Hamina, Kettuvuori-Saksankorpi

28 Miehikkälä, Saunakorpi

29 Virolahti, Juurikkasuo

30 KANTA-HÄME

31 Loppi, Sudentarhanmäki

32 PIRKANMAA

33 Parkano, Alkkianvuori

34 Parkano, Häädetkeidas

35 Ruovesi, Metsisiankangas

36 ETELÄ-SAVO

37 Sulkava, Petäjälammit

38 POHJOIS-KARJALA

39 Heinävesi, Honkalammet

40 Ilomantsi, Koivusuo-Ruosmesuo

41 Juuka, Luhtasuo

42 Lieksa, Araratinvuori

43 Lieksa, Piilosensärkkä

44 Lieksa, Pitkäjärvi

45 Lieksa, Syvänsaara

46 Nurmes, Metsojärvi

47 KAINUU

48 Hyrynsalmi, Kauniskangas

49 Kuhmo, Halkomännikkö

50 Kuhmo, Karhuvaara

51 Kuhmo, Koukkulampi

52 Kuhmo, Kälkänen

53 Kuhmo, Lipukkavaara – Nuolivaara

54 Kuhmo, Matovaara

55 Kuhmo, Rimpisuo

56 Puolanka, Kolkko

57 Puolanka, Kukkolammit

58 Puolanka, Lukkarinvaara

59 Puolanka, Mekkokalliot

60 Puolanka, Porrassuo

61 Ristijärvi, Ahmolahti

62 Ristijärvi, Pääjärvi

63 Sotkamo, Kangasvaara

64 Sotkamo, Matojärvi

65 Sotkamo, Portaatonsoo

66 Sotkamo, Vällilamminvaara

67 Suomussalmi, Hanhiaho

69 Suomussalmi, Hepovaara

70 Suomussalmi, Honkanen

71 Suomussalmi, Honkaräme

72 Suomussalmi, Korkealaisensärkkä

73 Suomussalmi, Pyssymäki

74 Suomussalmi, Ruottusenvaara

75 POHJOIS-POHJANMAA

76 Kuusamo, Vilponvaara

77 Taivalkoski, Hyötövaara

78 LAPPI

79 Kemijärvi, Kalliotunturi

80 Kemijärvi, Vuonisvaara

81 Kittilä, Katajavaara

82 Kittilä, Pahasvuoma

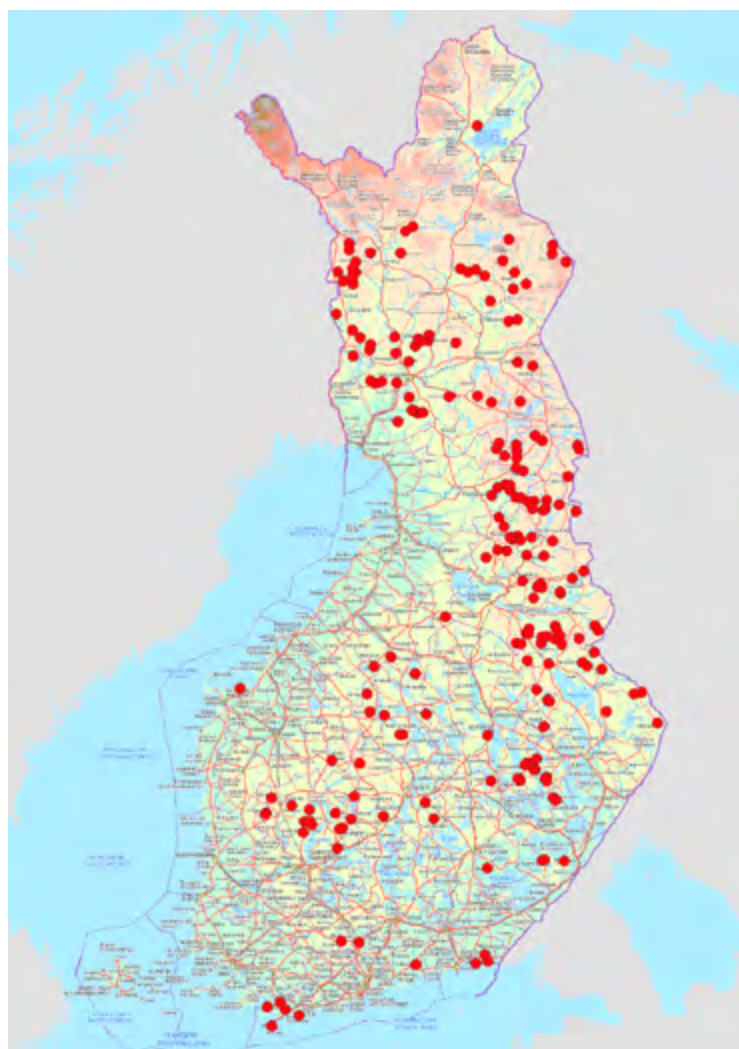
83 Kolari, Keroharjut

84	Kolari, Kuertunturi
85	Kolari, Ristimellänvaara
86	Kolari, Suntiovuoma
87	Muonio, Kukaslompola-Kukaslompolonvaara
88	Muonio, Pahtavaara
89	Muonio, Pissioja
90	Muonio, Särkivuoma
91	Pelkosenniemi, Nivatunturi
92	Pello, Iso-Apina
93	Pello, Jyppyränjärvi
94	Pello, Kalavaara
95	Pello, Naaravaara
96	Pello, Olosvaara
97	Posio, Takkutunturi
98	Posio, Tilsansuo
99	Rovaniemi, Hyypiökivalo
100	Rovaniemi, Käyrästunturi
101	Rovaniemi, Lamuri
102	Rovaniemi, Lismanselkä
103	Rovaniemi, Lomperoselkä
104	Rovaniemi, Salmenvaara
105	Rovaniemi, Sortovaara
106	Rovaniemi, Säynäjäselkä
107	Rovaniemi, Vittaoja
108	Salla, Iso Kuserovaara
109	Salla, Lehtikorkia
110	Savukoski, Ainijärvi
111	Savukoski, Angelvaarat
112	Savukoski, Palo-Hangasseljät
113	Savukoski, Routsukainen
114	Savukoski, Rouvoivanselkä
115	Savukoski, Uuravaara
116	Simo, Runkausvaara
117	Tervola, Ahmarakka
118	Tervola, Kuorinkikivalo
119	Tervola, Metsoaapa
120	Vlitorio, Ahmavaara-Koiravaarat
122	Vlitorio, Mustipalot
123	Vlitorio, Rompaanvuoma

124	Liite 1. Metsähallituksen ja valtion toiminnasta Luonnonmetsä-hankkeen aikana
-----	--

132	Liite 2. Lajihavainnot
-----	-------------------------------

136	Viitteet
-----	-----------------

Alkusanat

Julkaisimme joulukuussa 2020 ensimmäisen raporttimme Metsähallituksen hallinnoimista arvometsistä¹. WWF Suomen Panda-palkinnolla toteutettuihin kartoituksiin pohjautuneessa raportissa esiteltiin 55 luonnoltaan arvokasta, mutta suojelematonta valtion metsäkohdetta eri puolilta Suomea. Nämä kartoitukset toimivat alkusysäyksenä Luonnonmetsä-työryhmälle, jonka seuraavien vuosien tavoitteeksi otettiin EU:n biodiversiteettistrategian kirjausten² mukaisten arvokkaiden, mutta suojelemattomien luonnonmetsien³ mahdollisimman kattava kartoitus valtion omistamilla mailla.

Kartoitustyötä tehtiin vuosina 2021 ja 2022 Koneen Säätiön rahoittamassa hankkeessa. Toinen raportti ja uudet 55 esimerkkikohdetta julkaistiin maaliskuussa 2022⁴. Tässä loppuraportissa esittelemme hankkeen tulosten lisäksi vielä 91 esimerkkikohdetta, mikä nostaa julkaisemiemme esimerkkien määrän yhteensä 201 metsäkohteeseen. Näiden 201 esimerkkikohteen ja Twitterissä⁵ julkaisemiemme satojen metsäkohteiden myötä on kiistatta osoitettu, että metsätaloustalouteen osoitetuilla valtio-omisteisilla mailla on Metsähallituksen toistuvista väitteistä⁶ huolimatta yhä runsaasti suojelemattomia metsiä, joiden luontoarvot ovat suuremmat tai yhtä suuret kuin muiden omistajaryhmien arvokohteissa.

Yhteensä kartoitushankkeessa löytyi luonnonmetsän kriteerit täyttäviä metsätalouden uhkaamia metsäkohteita yli 1400 kappaletta, yhteispinta-alaltaan noin 58 300 hehtaaria. Tämä on noin 1,4 % valtion taloustaloudessa olevasta metsä- ja kitumaan pinta-alasta, mutta sisältää myös joutomaita. Metsä-, kitu- ja joutomaan erittely on mahdotonta, sillä valtion mailta edes Metsäkeskuksen avoimia metsävaratietoja ei ole kattavasti saatavilla. Saatavilla olevasta aineistosta voisi arvioida, että metsämaata rajauksissa olisi noin 45–50 000 hehtaaria.

Hankkeen tulosten perusteella on selvää, ettei valtion viimeisten luonnonmetsäydinten suojele yksinään riitä pysäyttämään metsien luontokatoa. Jos näitäkään vähäisiä ja tiukasti rajattuja vanhojen metsien ytimiä ei pikaisesti suojella, tavoitteet luontokadon pysäyttämiseksi metsissämme karkaavat kuitenkin yhä kauemmas ja samalla paine toimille muiden metsänomistajien mailla kasvaa vääjäämättä.

Yksi hankkeen merkittävistä tuloksista oli se, että toimimme toistuvasti julki Metsähallituksen väärinkäytöksiä ja suoranaisia valheita. Oli hämmäntävää havaita, ettei yhteisistä metsistämme huolehtivan tahon tarvitse viestinnässään ja muussa toiminnassaan välittää totuudesta juuri lainkaan, eikä tätä toimintaa kyseenalais-teta muiden virallisten tahojen toimesta. Tämän raportin liitteeseen 1 on koottu joitain mielestämme huomionarvoisimpia tapauksia. Lisää esimerkkejä löytyy runsaasti Twitter-tililtämme.

Lopuksi haluamme kiittää Koneen Säätiötä hankkeen mahdollistamisesta sekä kaikkia kartoituksiin osallistuneita työryhmäläisiä ja työryhmäämme kartoituksissa tai muutoin avustaneita vapaaehtoisia.

1) [Valtion suojelemattomat arvometsät –raportti](#)

2) [EU:n biodiversiteettistrategiassa käyttämä vanhojen metsien määritelmä](#)

3) [Luonnonmetsätyöryhmän käyttämät valtion luonnonmetsien kriteerit](#)

4) [Valtion suojelemattomat arvometsät, osa II – raportti](#)

5) [Luonnonmetsätyöryhmän Twitter-tili](#)

6) [Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022](#)

Rautjärvellä, Nurmeksessa, Heinävedellä ja Helsingissä 31.3.2023

Ari Aalto, Joni-Matti Kusmin, Risto Sulkava, Matti Aalto

Johdanto

Miksi ja miten metsäluonto uhanalaistuu?

Metsäluonnon tila Suomessa heikkenee nopeasti. Selvimmin tämä näkyy uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi määriteltyjen metsälajien määrän kasvuna ja heikentyneinä luokkamuutoksina lajien uhanalaisarvointien, niin kutsuttujen punaisten kirjojen välillä. Tuoreimmassa lajien uhanalaisuusarviossa⁷ jo 833 metsälajia arvioitiin uhanalaisiksi ja 754 silmälläpidettäväksi eli uhanalaisuuden kynnykselle.

Luontotyyppien punaisessa kirjassa⁸ yhtään metsäluontotyyppiä ei luokiteltu elinvoimaiseksi. Lehtometsien luontotyyppiä esiintyy Suomessa pinta-alallisesti huomattavasti kangasmetsiä vähemmän, mikä korostaa jäljelläolevien lehtojen suojelun ja lehtojen kunnostamisen merkitystä. Luontotyyppien uhanalaisarvioinnissa metsäluontotyypeistä luokituksestaan kaikkein uhanalaisimpia olivat kuitenkin vanhat kangasmetsät, jotka luokiteltiin lähes kokonaan heikoimpiin luokkiin erittäin uhanalainen tai äärimmäisen uhanalainen. Myös nuoret kangasmetsien luontotyyppit ovat pahasti uhanalaistuneet.

Kangasmetsät ovat levinneisyydeltään yleisimpiä luontotyyppijämme, joten kehitys kertoo erittäin hälyttävistä muutoksista niiden ekologisen laadun suhteen. Vanhojen kangasmetsien uhanalaistumisessa kyse on laadullisen heikkenemisen lisäksi myös niiden nopeasta vähenemisestä.

Syyt luontokadolle

Metsien luontokatoa koskevassa keskustelussa niin lajien kuin luontotyyppienkin uhanalaistumiskehitystä vähätellään aktiivisesti, usein käyttäen perusteena talous-

7) [Suomen lajien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2019](#)

8) [Suomen luontotyyppien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2018](#)

Metsähallitus hakkasi edellisen raporttimme kohteen Parkanon Häädetkeitaalla 2022 uhanalaisista lajeista välittämättä.

metsissä tapahtunutta myönteistä kehitystä joidenkin uhanalaisille lajeille tärkeiksi arvioitujen rakennepiirteiden suhteen. Nämä rakennepiirteet ovat kuitenkin tavallisissa talousmetsissä niin vähissä, että niiden suhteellisesti suuretkaan muutokset eivät tarkoita merkittävää parannusta lajien elinolosuhteissa. Esimerkiksi Etelä-Suomen talousmetsien lahoppuusto on lisääntynyt 1990-luvulta peräti 60 %, mutta silti lahoppuuta on yhä vain 4,5 kuutiometriä hehtaarilla⁹. Eteläsuomalaisessa luonnontilaisessa metsässä lahoppuun määrä on helposti 50–100 m³/ha.

9) Lahoppuun määrän kehitystä koskeva uutinen

Määrän lisäksi vähintään yhtä tärkeä kysymys on lahoppuun laatu, josta ei juuri puhuta. Monet uhanalaiset lajit ovat sopeutuneet sellaiseen lahoppuuhun (esimerkiksi hitaasti kasvaneet mäntykelot), jota ei nykyisissä istutuksin ja voimakkein alaharvennuksin hoidettavissa nopean kierron talousmetsissä synny lainkaan. Näitä lajeja ei ole mahdollista auttaa talousmetsien lahoppuuta lisäämällä, vaan ainoastaan elinympäristöjä suojelemalla ja ennallistamalla.

Vaateliaat erikoistuneet lajit eivät myöskään usein leviä tehokkaasti tai häviävät kilpailussa muille lajeille, eivätkä näin ollen pysty asuttamaan kuin pienen osan sopivista kasvualustoista, kuten tietynlaisista lahoppuista. Ne ovat sopeutuneet siihen, että kyseistä resurssia on luonnonmetsässä ollut tarjolla aina riittävästi. Tätä kutsutaan lahoppuujatkumoksi. Lahoppuujatkumo väistämättä heikkenee hakkuissa, sillä elävien puiden poisvienti pienentää sitä puujoukkoa, josta juuri tietyn lajin kannalta oikeanlainen ja sopivaan pienilmastoon päätyvä lahoppu voisi muodostua.

Maisematasolla sama asia tarkoittaa metsäjatkumoa. Sitä, että tietyllä alueella on aina ollut metsiä, joissa lahoppuujatkumo ja muiden tärkeiden luonnonmetsän piirteiden jatkumot, kuten vanhojen elävien lehtipuiden jatkumo, ovat säilyneet. Kyse voi olla myös yksittäisestä metsästä, jota ei ole koskaan avohakattu. Tällaisia vain harsintahakkuuhistoriaa omaavia luonnonmetsiä on yhä talouskäytössä myös valtion mailla etenkin idässä ja pohjoisessa. Hyvän metsä- ja lahoppuujatkumon kohteella vanhojen metsien lajisto on selvästi runsaampaa kuin vaikkapa istutusmetsä-alueella, vaikka istutusmetsän valtuusto olisi vanhaa ja lahoppuustoa määrällisesti yhtä paljon. Juuri siksi näiden ydinten suojeleminen on niin tärkeää.

Selkeimmillään jatkumot ja niiden katkeaminen näyttäytyvät pohjoisen mätymetsissä, joissa männyn kierto taimesta takaisin kuntaksi kestää hyvinkin 500–1500 vuotta. Lapissa varsin tavanomaisten talousmetsien näköisistä männiköistä tai jopa taimikkovaiheen metsistä voi löytyä runsaastikin uhanalaislajistoa. Tämä lajisto sinnittelee kuitenkin ikivanhoissa kannoissa, aihkimäntyjen hakkuutähteissä tai yksittäisissä ikikeloissa. Sillä ei ole tulevaisuutta kyseisessä metsässä, sillä uutta resurssia ei enää muodostu, vaan jatkumo on katkennut. Puhutaan sukupuuttovelasta, joka tulee maksuun vasta vuosikymmenten päästä lajien kadotessa ikivanhan lahoppuun hiljalleen lahotessa pois. Tällaisia lajistollisesti sinänsä nyt hyvinkin arvokkaita kohteita ei tämän hankkeen rajauksiin ole sisällytetty, vaikka niiden suojeleminen osana laajempia kokonaisuuksia olisi hyvinkin perusteltua. Jos uutta resurssia syntyy metsään tai sen lähistölle, ovat nämä sinittelijät elintärkeitä lajien leviämisessä takaisin alueelle.

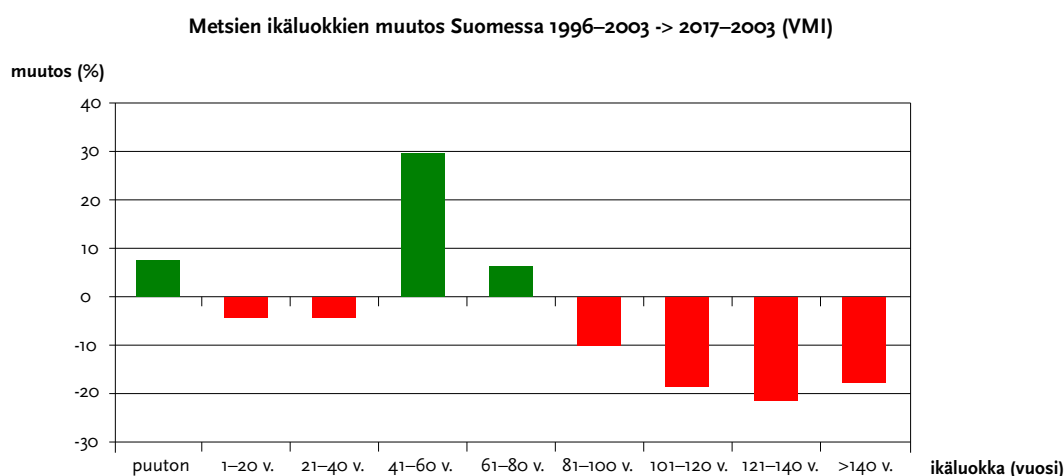
Luonnonmetsiin sopeutunut lajisto ei siis useimmiten pysty elämään tehokkaan metsätalouden piirissä olevilla alueilla, vaikka esimerkiksi lahoppuun tai lehtipuuston määrässä tapahtuisi pientä parannusta. Niiden uhanalaistumisessa kyse on kokonaisten elinympäristöjen ja näissä elinympäristöissä ajan myötä kehittyvien erityisten resurssien häviämisestä metsätalouskäytössä.

Uhanalaisten lajien määrä ei kerro koko totuutta

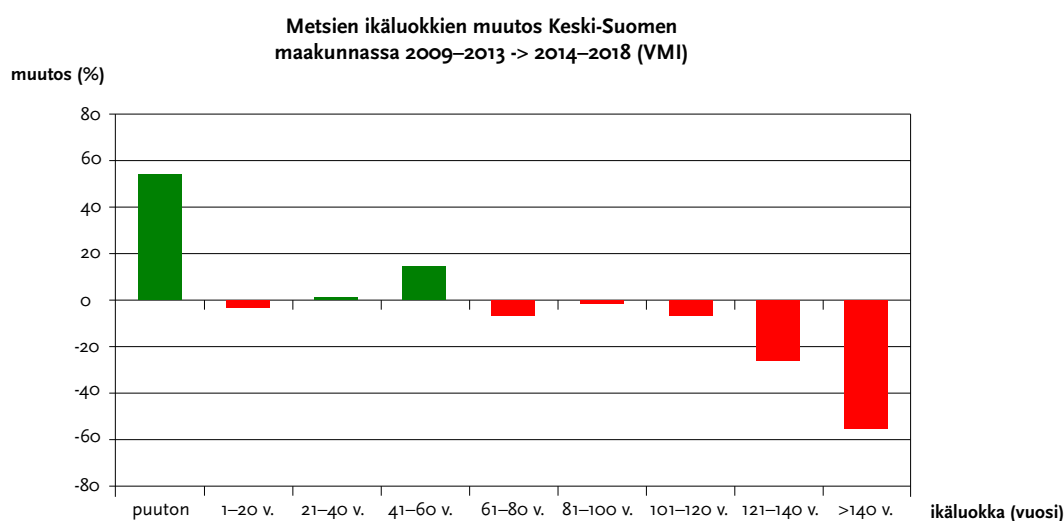
Yksi suomalaisen metsälajiston tutkimuksen aukkoja onkin siinä, että esimerkiksi lajien uhanalaisuutta arvioitaessa kääväkäiden, puilla elävien jäkälien ja muiden vanhan metsän erityisoloja vaativien lajien kannankehitystä ei arvioida satunnais-

tettuihin koealoihin tai linjoihin perustuvilla menetelmillä, kuten vaikkapa linnuston kanssa tehdään. Kun lajistoa etsitään käytännössä ainoastaan suojelualueilta tai parhaista vielä suojelemattomista luonnonmetsäytimistä (kuten tässä tutkimuksessa), voidaan virheellisesti kuvitella lajistoa esiintyvän laajalti myös talousmetsissä. Näin ei kuitenkaan ole.

Keskustelussa metsien suojelusta uhanalaiset lajit ovat usein keskiössä. On kuitenkin muistettava, että uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi määritellyt lajit eivät ole ainoita metsälajeja, joiden tilannetta metsiensuojelulla voidaan edistää. Esimerkiksi oravan populaatio Suomessa on pienentynyt voimakkaasti metsäseuduilla, vaikka laji luokitellaankin toistaiseksi yhä elinvoimaiseksi lajin kaupungistuttua lintulautojen ääreen. Merkittävänä syynä lieenee käpysadon pienentyminen nuorentuvien metsien myötä sekä yhtenäisen metsäpeitteen pirstoutuminen. Yhä laskeva metsien päätehakkuikä nuorentaa talousmetsiä, jolloin tarve suojelun lisäämiselle kasvaa vähemmän vaatelioidenkin metsälajien vähentymisen ehkäisemiseksi.

Kuva 1. Metsien ikäluokkamuuтокset 1996–2021 VMI:n mukaan. Vähentyneet ikäluokat (punaisina pylväinä) painottuvat voimakkaasti vanhimpiin.

Kuva 2. Metsien ikäluokkamuuтокset Keski-Suomen maakunnassa 2010-luvun alkupuoliskolla VMI:n mukaan.

Vanhat metsät vähenevät vauhdilla

Valtakunnan metsien inventoinneissa (VMI) seuratuista muuttujista¹⁰ parhaiten uhanalaistumiskehitystä selittää metsien ikäluokkien muutos, vaikka se tahdotaankin usein ohittaa 'vain yhtenä' metsäluonnon tilan indikaattorina ja usein jätetään jopa kokonaan mainitsematta. Laadukkaat luonnonmetsät kuuluvat useimmiten vanhimpiin (>100 v.) ikäluokkiin.

Huomion arvoista on, että viimeisten kahden vuosikymmenen aikana kaikki yli 80-vuotiaat metsäikäluokat ovat selvästi vähentyneet (kuva 1). 1990-luvun lopulta alkaen yli 100-vuotiaat metsät ovat viimeisimmän VMI-datan perusteella vähentyneet 19 % koko maan tasolla. Viimeisimpien inventointien vertailu kertoo, että kehityssuunta jatkuu rajuna edelleen.

Kuvaavana esimerkkinä siitä, miten nopeasti moderni metsätalous voi romahduttaa jäljellä olevien vähien luonnonmetsien määrän, voidaan käyttää Keski-Suomen maakunnassa kahden peräkkäisen valtakunnan metsien inventoinnin välillä tapahtunutta muutosta. Noin viiden vuoden aikajänteellä maakunnan yli 140-vuotiaista metsistä hakattiin 19 000 hehtaaria. Tämä vastasi noin 56 prosenttia kaikista maakunnan 2000-luvun lopulla jäljellä olleista vanhimmista metsistä. Keski-Suomen metsämaasta niiden suhteellinen osuus laski 2,5 prosentista 1,1 prosenttiin. Tässä yhteydessä lienee turha enempää korostaa vanhojen metsien suojelun kiireellisyyttä.

Kun vanhojen metsien verkosto käy riittävän harvaksi, eivät yhteydet niiden välillä enää toimi ja seurauksena on lajiston häviäminen, joka voi olla nopeaakin. Esimerkiksi käy hyvin kuukkelin katoaminen Pirkanmaan ja Keski-Suomen rajoilta 2010-luvulla. Suojelutoimet tulivat liian myöhään ja liian vähäisinä, eivätkä enää lajia pelastaneet. Toisistaan erilleen joutuneet tunnetut pienet populaatiot hävisivät vain muutamien vuosien kuluessa. Jokaisen paikallisen populaation kuollessa sukupuuttoon menetetään osa lajin perimästä pysyvästi, mikä voi entisestään heikentää lajiston mahdollisuuksia palata vanhoille elinalueilleen. Jos kuukkelin kuolee sukupuuttoon muualta kuin Lapista, se ei ehkä palaa etelään, vaikka aarniometsät palaisivatkin.

Metsälajiston uhanalaistuminen on vahvasti kytköksissä luonnonmetsien, etenkin vanhojen luonnonmetsien, häviämiseen. Millään talousmetsissä tehtävillä toimenpiteillä ei voida pysäyttää kehitystä, joka johtuu elinympäristökadosta. Metsähallitus, kuten moni muukaan taho Suomessa, ei kuitenkaan vielä tahdo tunnustaa tätä ilmeistä tosiasiaa, vaan jatkaa jopa lajistokartoituksin erittäin arvokkaiksi todistettujen kohteiden hakkuista 'lajiston huomioivalla tavalla'. Tämä siis silloin, kun joku ulkopuolinen on sattunut lajit dokumentoimaan. Omia lajistokartoituksia Metsähallitus Metsätalous Oy tekee ennen hakkuista vain poikkeustapauksissa.

Luonnonmetsät ovat suuri hiilivarasto

Keskustelu Suomen metsien hiilinielujen kohtalosta kytkeytyy myös luonnonmetsien suojeluun. Ilmaston kannalta merkittävää on se, onko hiili ilmakehässä vai jossakin muualla, eli hiilivarastoissa. Hiilinielu taas on tapahtuma, jossa hiiltä siirtyy pois ilmakehästä hiilivarastoon. Hiilen sidonta puolestaan riippuu suoraan yhteyttävien viherhiukkasten määrästä; mitä enemmän vihreää, sitä enemmän hiilensidontaa. Jos ja kun hakkuu aina vähentää vihreiden neulasten ja lehtien määrää, se samalla vähentää hiilensidontaa¹¹.

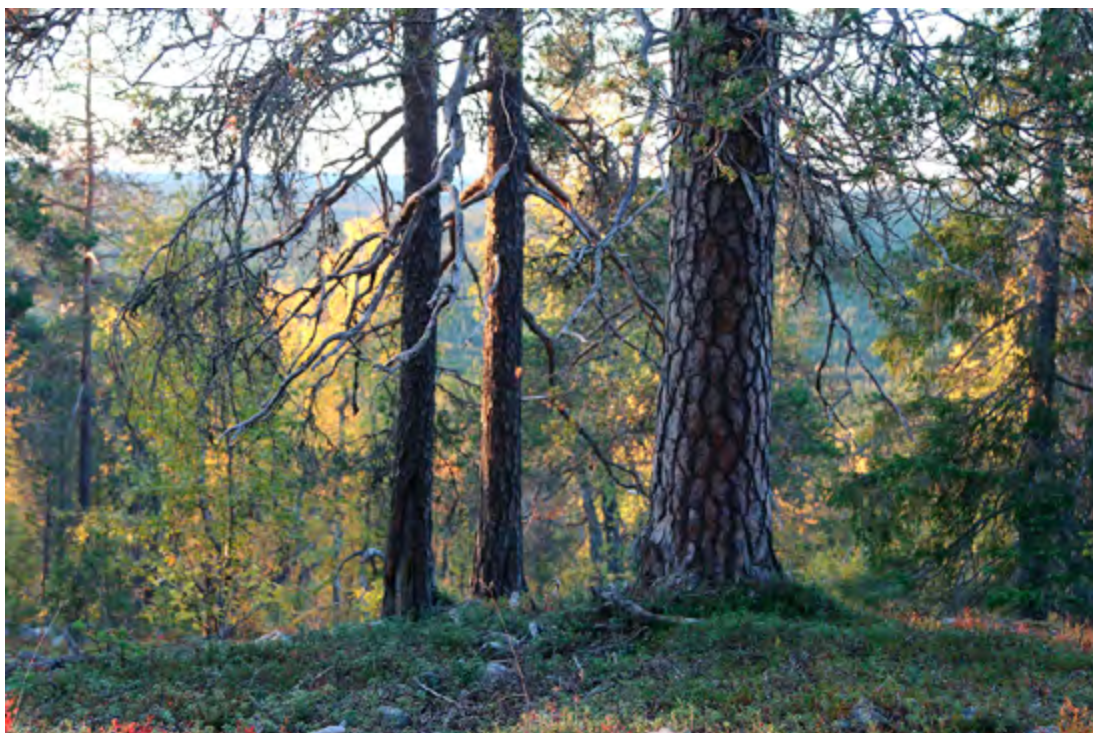
Metsäympäristöt toimivat hiilinieluina, jos hiiltä sitoutuu ja varastoituu metsäympäristöön enemmän kuin sieltä vapautuu. Puiden lisäksi kokonaisuuteen kuuluu maaperä. Maahan hiiltä varastoituu lisää, eli metsämaa toimii hiilinieluna niin kauan kuin kariketta tulee suurista puista runsaasti. Avohakkuu ja maan-

¹⁰⁾ Suomen metsävaroja koskevat tilastot Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannassa

¹¹⁾ Itä-Suomen yliopiston blogi

muokkaus pysäyttävät kariketuoton ja lisäävät hajotusta¹², eli maaperästä tulee hiilen lähde jopa vuosikymmeniksi. Hakatun puuston hiili puolestaan vapautuu Suomen metsäteollisuuden rakenteella keskimäärin vain muutamassa vuodessa¹³.

Ennen hakkuuta vallinnut hiilimäärä on sidottuna uudestaan metsän puustoon siinä vaiheessa, kun elävän puuston ja lahopuun määrä sekä maaperän hiilivarasto metsässä on yhtä suuri kuin se aiemmin paikalla kasvaneessa metsässä oli. Tällaista tilannetta ei Suomessa luonnonmetsän hakkuun jälkeen käytännössä ehdi syntyä metsien uudistamis- ja hoitotoimien vuoksi. Kun vielä valtaosa metsätaloustuotteista on lyhytikäisiä, syntyy luonnonmetsän hakkuusta pitkäaikainen hiilipäästö. Nuoren metsän kova kasvunopeus ei vielä tee siitä hiilinielua, jos paikalta on ensin hävitetty huomattavasti suurempi hiilivarasto.

Monisatavuotiasta puustoa Kolarin Kuertunturilla.

Ojitetuilla turvemailla turpeen hajoamisesta syntyvän hiilivuodon pysyvä korvaaminen puuston lisääntyneellä kasvulla on mahdotonta. Ilmakehään turpeesta päätyvän hiilen määrä tulee väistämättä ylittämään puustoon ja siitä valmistettuihin tuotteisiin varastoituneen hiilen määrän. Kangasmaillakin kuntan hajoamisen korvaaminen kestäisi useamman jaksollisen metsänkasvatuksen kiertoajan, eli talousmetsässä se ei käytännössä tapahdu koskaan. Tilanne on selkein paksukunttaisessa luonnonmetsässä, jossa maanmuokkauksen jälkeen hajoavan kuntan hiilimäärä voi ylittää puuston koko hiilimäärän, eikä uutta kuntaa synny talousmetsän kiertoajassa juuri lainkaan.

Tehokkain ja nopein keino lisätä Suomen metsien hiilinielua on vähentää hakkuita ja lopettaa hakkuut luonnonmetsissä kokonaan. Vanha luonnonmetsä on hyvä hiilinielu^{14, 15} ja erityisen hyvä hiilivarasto.

12) Metsänhoidon suositukset

13) Liski, J. 2000. Millainen kiertoaika on eduksi metsien hiilitaloudelle? *Metsätieteen aikakauskirja* 4/2000.

14) Itä-Suomen yliopiston blogi

15) Luyssaert, S. et al. 2008. Old-growth forests as global carbon sinks. *Nature* 455: 213–215

Kartoituksen menetelmät

Kriteerit valtion arvometsille

Laajan kartoitushankkeen mahdollistamiseksi julkaisimme vuodenvaihteessa 2020–2021 kriteerit valtion luonnonmetsille³. Niiden pohjana ovat EU:n biodiversiteettistrategian ja Green Deal- ohjelman kirjaukset, joiden mukaan luonnonmetsiä ovat luonnontilaiset ja vanhat metsät². Vanhoilla metsillä (old-growth forests) tarkoitetaan strategian mukaan metsiä, joissa aiemmasta ihmistoiminnasta huolimatta on luonnontilaisen metsän rakennepiirteitä ja lajistoa.

Suomen eteläpuoliskossa lähtökohdaksi otettiin eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n kriteerit⁶, joista valitsimme parhaat eli I- ja II-kriteeriluokkien kohteet. METSO-Kriteerit on laadittu laajapohjaisessa työryhmässä, jossa on ollut mukana myös Metsähallitus. Kriteerien avulla on pyritty torjumaan metsien luontokatoa jo yli vuosikymmenen ajan. METSO-kriteerit eivät kuitenkaan kelpaa Metsähallitukselle valtionmailla, vaan sen mielestä suojelua on painotettava yksityismetsiin käyttämällä valtionmailla tiukempia kriteereitä⁶.

Alueelliset ELY-keskukset hankkivat METSO-kriteereiden mukaisia kohteita suojeltaviksi yksityisiltä metsänomistajilta. Kartoitimme siis etelässä valtion talousmetsistä kohteita, joiden kaltaisia valtio ostaa jatkuvasti suojeluun täyttä korvausta vastaan. Sellaisten hakkaaminen valtion jo omistamilla mailla on ilmeisen järjetöntä sekä valtiontalouden että luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Valtion arvokohteet ovat usein myös hyvin kytkeytyneitä nykyiseen suojelualueverkostoon ja siten erityisen arvokkaita.

METSO-alueen pohjoispuolella Lapissa, Kainuussa ja Koillismaalla kriteerimme perustuivat niin ikään jo aiemmin julkaistuihin määritelmiin esimerkiksi luonnontilaisten kaltaisten metsien osalta. METSO-alueen pohjoispuolella käyttämämme luonnonmetsäkriteerit olivat huomattavasti METSO-aluetta tiukemmat. Käytännössä rajauksiin päätyi vain erittäin laadukas parhaimmisto Lapin vanhoista metsistä. Tiukkuutta perustelimme sillä, että Lapissa suojelualueita on Etelä-Suomea enemmän. Kuitenkin viimeistään kartoituksen kuluessa tuli selväksi, että varsinaista kasvullista metsää, eli lakialueita alavampia maita, on suojeltu niin vähän, että Lapissakin aitojen metsäluontotyyppien suojelua pitää edelleen jatkaa. Pohjoisen varsin luonnontilaiset metsät ovat myös juuri niitä ytimiä, joista etelässä myös suojelualueilta kadonnut vaatelas lajisto voi olosuhteiden joskus parantuessa levitä takaisin etelänkin metsiin.

Näiden olemassa olevien julkaisujen pohjalta laatimiemme kriteerien tarkoitus on voida tunnistaa arvokkaat metsäluontokohteet siten, että niiden suojelu torjuisi luontokatoa. On selvää, että meneillään olevaa, virallisten kansallisten kriteerien laadintaa pyritään ohjailemaan joidenkin tahojen toimesta hyvin erilaisella tavoitteella; siis siten, että tulevat viralliset kriteerit aiheuttaisivat mahdollisimman vähän rajoitteita metsien hakkaamiselle missään osassa Suomea.

[2\) EU:n biodiversiteettistrategiassa käyttämä vanhojen metsien määritelmä](#)

[16\) Eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n luonnontieteelliset valintaperusteet](#)

[6\) Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022](#)

Kartoitustyö

Maastossa tehtyä kartoitustyötä edelsi valtion maiden tutkiminen kaukokartoitus-aineiston avulla. Tärkeimmässä roolissa tutkimuskohteiden esivalinnassa oli ilmakuva-aineisto. Apuna käytettiin esimerkiksi metsänkäyttöilmoituksia, historiallisia ilmakuvia, satelliittikuvia sekä laserkeilaukseen perustuvia ikähila- ja latvusmalleja. Etäaineistojen avulla arvioitiin suojelemattomat metsät valtion omistamilta kiinteistöiltä koko maassa, lukuun ottamatta valtionyhtiöiden omistamia, mutta Metsähallituksen taseen ulkopuolisia alueita. Näin hankkeen ulkopuolelle jäivät esimerkiksi Vapon (Neova) omistamat metsät.

Hankkeessa suojelemattomiksi metsiksi laskettiin ne laillisesti sitovien suojelualueiden ja suojelualueiksi varattujen alueiden ulkopuoliset metsäalueet, joita ei ole määritetty Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelluksi säästökohteeksi¹⁷. Kartoitusten ulkopuolelle siis jätettiin luontokohteet sekä Lappiin sijoittuvat ”muut metsätalouden ulkopuoliset kohteet”. Viimeksi mainitut ovat Metsähallituksen mukaan suojassa hakkuilta, vaikka niitä ei jostain syystä ole merkitty sellaisiksi osana alue-ekologista verkostoa. Valitettavan heikosta nykyisestä suojelustatuksesta huolimatta myös alue-ekologisen verkoston ekologiset yhteydet katsottiin suojelluiksi, sillä niistä valtaosa on jopa luontokohteiden veroisia vanhoja metsiä.

17) [Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun esittelysivusto](#)

Risto Sulkava kirjaa uhanalaisen lajien sijaintitietoa Lieksan Syvävaaralla kesäkuussa 2022

On huomioitava, että myöskään yllä mainitut, Metsähallituksen omalla päätöksellä ”suojelemat” metsät eivät ole tosiasiallisesti suojassa metsätaloudelta, vaan niitä on hakattu laajasti myös tämän hankkeen aikana (Liite 1). Koska ne kuitenkin Metsähallituksen omankin näkemyksen mukaan ovat, joitain ekologisia yhteyksiä lukuun ottamatta, rakennepiirteiltään todennetusti arvokkaita, ne jätettiin tämän tarkastelun ulkopuolelle ja tulee suojella yhtenä kokonaisuutena.

Maastotyöt painoutuivat esirajattujen kohteiden rakennepiirteiden tarkasteluun suhteessa valtion arvometsille käyttämiimme kriteereihin sekä aluerajausten tarkentamiseen kriteerit täyttävien kohteiden osalta. Tämän mittaluokan projektissa on selvää, ettei jokaisen kohteen jokaisella metsätaloustaloudella voida maastossa käydä. Koska emme saaneet käyttöömmme tietoa valtion maiden metsätaloustaloudelta, on osassa rajauksista niiden reuna-alueita ja irrallisia pieniä laikkuja rajattu

avoimen kaukokartoitusaineiston avulla.

Yhteensä maastotöitä tehtiin vuosien 2021 ja 2022 aikana yli 10000 tuntia. Toimistotyötunteja hankkeessa kertyi kaikkiaan noin 3500. Kaikkien hankkeessa avustaneiden vapaaehtoisten tunteja on mahdoton laskea.

Metsälajisto kartoitusten osana

Tässä luonnonmetsien kartoitus- ja dokumentointihankkeessa ei tehty varsinaisia lajistokartoituksia, sillä metsien luontoarvot voidaan nopeasti ja luotettavasti selvittää rakennepiirteiden avulla. Suurella osalla kohteista tarkasteltiin kuitenkin lajistoa pistokoeluentoisesti. Lajistotiedon keruu painottui kääväkkäisiin, jäkäliin, sammaliin, lintuihin ja liito-oravaan.

Hankkeen myötä syntynyt lajistodata ei muodosta kattavaa kuvaa kohteiden lajistosta, sillä perusteelliset lajistokartoitukset olisivat olleet liian työläitä toteuttaa, ja vaatineet paljon suuremman joukon eri lajiryhmiin pitkälle erikoistuneita kartoittajia. Useimmilla kohteilla esiintyy huomattavan paljon monimuotoisemmin ja enemmän ns. punaisella listalla olevia ja muita suojeluarvoja ilmentäviä lajeja, kuin mitä tässä hankkeessa on raportoitu.

Aiemmin tarkkaa lajitietoa jaettiin suoraan Metsähallitukselle, mutta väärinkäytösten myötä koordinaattitietojen jakaminen on jouduttu lopettamaan. Väärinkäytöksillä tarkoitamme tilanteita, joissa satunnaisotantaamme osuneet lajipisteet on rajattu pieninä laikkuina hakkuiden ulkopuolelle ja loppuosa vastaavasta metsästä hakattu tai suunniteltu hakattavaksi sen lajistoa tutkimatta tai luontoarvoista piittaamatta¹⁸.

Metsähallitus ei esityksistämme huolimatta sitoutunut parempiin toimintamalleihin, joten seuraavaksi toimitimme lajitietoa kuvio- tai metsikkötasolla ja tässä raportissa emme enää lainkaan. Päätökseen johti myös se, että Metsähallitus toimitamassaan vastineessa joko tarkoituksella vääristeli raporttimme lajiyhteenvedon ja tai ei vain yksinkertaisesti hallitse lajistokysymyksiä riittävällä tasolla (Liite 1).

Metsähallitus myös aloitti LAJIDEMO-hankkeen¹⁹, jonka kohteiksi se valitsi lähes yksinomaan lajistoltaan arvokkaiksi dokumentoimiamme ja raportoimiamme luonnonmetsiä. Hankkeessa on tarkoitus yhteen sovittaa metsätalous ja lajistoarvot. Tämä hyvä tavoite toteutuu Metsähallituksen mielestä hakkaamalla näitä rakennepiirteiltäänkin arvokkaita metsäkohteita jokin lajiryhmä huomioiden, mutta jopa muut uhanalaiset lajit sivuuttaen (Liite 1).

Lähes kaikkien tässä hankkeessa löydettyjen punaisen listan lajien uhanalaistumisen syynä on vanhojen metsien väheneminen ja/tai metsien uudistamis- ja hoitotoimet. Ajatus, että niitä harvoja kohteita, joilla tällaista lajistoa yhä esiintyy, voitaisiin hakata kiihdyttämättä edelleen saman lajiston uhanalaistumista, on järjetön. Yksittäisten punaisen listan lajiesiintymien huomiointia talousmetsien hakuissa on toki syytä kehittää. Hakkuiden yhteydessä tehtävät pienimuotoiset lajien huomiointitoimet kohteissa, joissa on useiden uhanalaisten tai indikaattorilajien populaatioita ja kokonaisia laadukkaita uhanalaisia elinympäristöjä, ovat silkkaa viherpesua.

On myös vaikea ymmärtää, miksi rajallisia resursseja edelleen käytetään asiantuntijoiden jo kertaalleen valokuvien, tekstikuvauksien ja lajistotiedon arvokkaiksi todentamien kohteiden inventointiin uudelleen – etenkin, kun lopputuloksena on Puolangan Heinilamminkankaan kaltaisia mitään lisäarvoa tuottamattomia selvityksiä. Resurssit tulisi ehdottomasti kohdentaa vielä kartoittamattomien, hakkuiden piirissä olevien vanhojen metsien paikallistamiseen. Sellaisiakin valtionmailta varmasti yhä löytyy, myös löytämiemme kohteiden ulkopuolelta. Tämä on myös yksi EU:n biodiversiteettistrategian vaatimuksista.

18) VLE:n uutinen ”Valtion kokoinen hakkuuaukko”
2020

19) Metsähallitus 2021.
Lajiesiintymät monikäytösmetsien suunnittelussa (LAJIDEMO) -projekti

Tulokset

60 000 hehtaaria suojelemattomia valtion arvometsiä

Hankkeen alkuvaiheessa ja sen edetessä esitimme erilaisia hiljalleen tarkentuvia arvioita siitä, paljonko löytäisimme julkistamamme kriteerit täyttäviä suojelemattomia arvometsiä valtion mailta. Tuhansien tuntien maastotyön seurauksena onnistuimme kuitenkin löytämään niitä huomattavasti vähemmän kuin mitä etukäteen arvioimme, yhteensä 58 358 hehtaaria. Tämä jakautuu noin 1400 kohteeseen, joista useimpiin kuuluu monta erillistä osaa.

Rajaukset sisältävät jonkin verran myös kitu- ja joutomaita etenkin siksi, ettei tarkkaa Metsähallituksen kuviotietoa ollut saatavilla (Liite 1). Lapin osalta valtion maista avoimesti saatavilla olevaa metsävaratietoa ei ole. Muualla maassa aineistossa on laajoja aukkoja sellaisillakin alueilla, joilta yksityismaiden kuviotieto on saatavissa. Aineisto ei myöskään missään ole järkevä tarkkaa, minkä huomaa vertailemalla avoimen aineiston kuviotietoja Metsähallituksen tekemiin metsänkäyttöilmoituksiin.

Lapin 35 000 luonnonmetsähehtaaria avointa tietoa on saatavilla vain 150 hehtaarialta, josta metsämaata on 130 hehtaaria. Rajattujen luonnonmetsien avointa kuviotietoa on kaikkineen saatavilla noin 21500 hehtaarin alalta. Tästä metsämaata on 19000 hehtaaria, kitumaata 900 hehtaaria ja joutomaata 1600 hehtaaria.

Analysoituilla, Lapin eteläpuolisilla alueilla metsämaata on siis noin 88 % rajausten kokonaispinta-alasta. Lapissa kitu- ja joutomaan osuus on kuitenkin varmasti suurempi. Jos oletetaan metsämaan osuudeksi Lapissa esimerkiksi 80 %, olisi Lapin rajauksissa metsämaata noin 28 000 hehtaaria. Näillä oletuksilla rajausten metsämaan pinta-ala olisi kokonaisuudessaan hieman alle 50 000 hehtaaria.

Suntiovuoma, Kolari

Maantieteellisesti olemme hankkeessa käyttäneet kolmiosaista jakoa: Lappi, Kainuu-Koillismaa ja Etelä-Suomi, joka karkeasti vastaa METSO-ohjelman painopistealuetta. Näin jaotellen luonnonmetsärajoja on Lapissa 35000 hehtaaria, Kainuu-Koillismaalla 15500 hehtaaria ja Etelä-Suomessa 7800 hehtaaria. Maakunnittain löydettyjen luonnonmetsien määrät on esitetty taulukossa 1.

Löytöjen vähyys kertoo osaltaan monimuotoisuuskriisin syvyydestä myös valtion mailla, ja korostaa entisestään kartoittamiemme kohteiden sekä Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston laillisesti sitovan suojelun kiireellisyyttä.

Taulukko 1. Valtion löydetyt luonnonmetsät maakunnittain.

Maakunta	Ala (ha)
Etelä-Pohjanmaa	78
Etelä-Savo	849
Kainuu	8556
Kanta-Häme	78
Keski-Pohjanmaa	167
Keski-Suomi	969
Kymenlaakso	193
Lappi	35201
Pirkanmaa	1380
Pohjanmaa	110
Pohjois-Karjala	2298
Pohjois-Pohjanmaa	7325
Pohjois-Savo	399
Päijät-Häme	59
Satakunta	6
Uusimaa	665

Kriteeriemme mukaiset löydetyt valtion suojelemattomat luonnonmetsät julkaistaan avoimessa karttaportaaliissa kaikkien saataville vuoden 2023 aikana. Samoin toimitaan kohteilta kerätyn massiivisen kuva-arkiston kanssa. Rajaukset on jo toimitettu mm. Suomen ympäristökeskuksen tutkimuskäyttöön.

Kartoitustyön puutteet

Jo lähtökohtaisesti työryhmämme varsinaisen tarkastelun ulkopuolelle jätettiin Metsähallituksen alue-ekologisen verkoston luontokohteiden ja ekologisten yhteyksien lisäksi Pohjois-Lapin saamelaisalueen kunnat Inari, Utsjoki ja Enontekiö sekä Sodankylän ja Kittilän pohjoisosia. Päätös johtui siitä, että Pohjois-Lapissa metsien suojeluun liittyvät omat erityispiirteensä, kuten metsätalouden hyvin heikko kannattavuus, luontaiselinkeinojen erityinen asema sekä saamelaiskulttuurin tarpeet.

Saamelaisalueen eteläpuolella merkittävimmät kartoitusten katvealueet jäivät Sodankylän ja Kittilän kuntien alueelle sekä Savukosken koillisnurkkaan. Kartoittamatta jäi myös joitain alueita Kolarin-Pellon Aalistunturilla ja Rovaniemellä. Etelämpänä laajempia katvealueita on Puolustusvoimien käytössä olevilla liikkumisrajoitetuilla alueilla, joista osalla todennäköisesti on erittäin merkittäviä luontoarvoja. Muutoin Lapin eteläpuolella vaille kartoitusta jääneet, potentiaalisiksi rajatut kohteet ovat tyypillisesti pienialaisia tai saarissa sijaitsevia metsiä. Kartoitusten puutteet pyritään paikkaamaan maastokauden 2023 aikana.

Kaukokartoitukseen ja avoimiin aineistoihin pohjautuvan taustatyön menetelmällisistä syistä potentiaalisten alueiden ulkopuolelle jäi varmasti esimerkiksi METSO-II-luokan ojitettuja korpia. Ojitetut korvet ovat usein ilmakuvista tai

muusta aineistosta hankalasti erottuvia ja etenkin laajempien ojikoiden osana helposti talousmetsien sekaan hukkuvia alueita. Ojitusalueiden vesitalouden luonnontilaisuus usein myös vaihtelee hyvin pienipiirteisesti, jolloin vesitaloudeltaan hyvin säilyneitä ja puustoltaan luonnontilaisempia osia jää väistämättä havaitsematta.

Yhteensä potentiaalisesti arvokkaiksi rajaamiamme kohteita jäi vaille selvitystä noin 30 000 hehtaarin alalta, josta ylivoimaisesti suurin osa pohjoisessa Lapissa. Hankkeen kartoitusten pohjalta valtion alue-ekologisen verkoston ulkopuolisten luonnonmetsien määrä Saamelaisalueen eteläpuolella olisi siis enimmilläänkin suuruusluokkaa 100 000 hehtaaria. On hyvä muistaa, että luku pohjautuu nimenomaan tässä hankkeessa käytettyyn, etenkin Lapissa varsin tiukkaan luonnonmetsän määritelmän tulkintaan. Kriteerirajaa alentamalla vanhoja metsiä löytyisi Pohjois-Suomen valtionmailta selvästi enemmän.

Töyhtötiainen on vanhojen metsien vähenemisen takia uhanalainen laji.

Kuva: Hannu Siitonen

Kartoitusten ulkopuolelle jäi pohjoisessa myös soiden ja vesistöjen varsille jätettyjä kapeita suojakaistoja, joita mutkittelee runsaasti avohakkuiden väleissä. Tämä aiemmin säästetty luonnolle ja maisemalle tärkeä suojuspuusto tulee säilyttää kaikissa tapauksissa myös jatkossa, joten niiden rajaamiseen ja kartoittamiseen ei uhrattu rajallisia resursseja. Myöskään Lapin kitukasvuisia, metsätaloudellisesti erittäin niukkatuottoisia suometsiä ei systemaattisesti tarkasteltu, sillä niidenkin jättäminen hakkuiden ulkopuolelle tulee kuulua valtion kestävänsä metsätalouden keinovalikoimaan jo pelkästään ilmastosyistä. Niukkapuustoisia suometsiä on kuitenkin ilmestynyt leimikoihin enenevissä määrin, kun kangasmailla ei puuta enää ole.

Lähes 30 000 havaintoa vanhojen metsien lajeista

Kartoittajien monipuolisen lajintuntemuksen myötä rakennepiirteiden kartoittamisen ohessa luonnonmetsärajauksilta on kertynyt runsaasti havaintoja uhanalaisista, silmälläpidettävistä ja vanhoja metsiä indikoivista lajeista. Tämä ei ole yllättävää, sillä parhaissa luonnonmetsissä monet talousmetsistä käytännössä hävinneet lajit ovat jopa runsaita. Yhteensä suojelemattomilta valtion luonnonmetsärajauksilta on dokumentoitu 10 200 uhanalaisen, 12 800 silmälläpidettävän, 5200 muun vanhan metsän lajin ja 200 muun luontoarvoja indikoivan lajin esiintymää. Havainnot

koskevat yhteensä 150 lajia, jotka on lueteltu liitteessä 2.

Havainnot edustavat pääosin ainoastaan käytännön maastotyön nopeatempoisessa etenemisessä vastaan osunutta, melko helposti löydettävissä olevaa ja kar-toittajien lajintuntemuksesta riippuvaa osaa näiden metsien lajistosta. Painotus on Punaisen kirjan lajeissa, koska muilla lajeilla ei ole Metsähallituksen hakkuisiin mitään vaikutusta. Monet mainituista punaisen listan lajeista ovat edelleen yleisiä luonnonmetsissä, vaikka ne käytännössä puuttuvat lähes kaikkialta tehokkaan ta-louskäytön piirissä olevista metsistä. Niiden uhanalaisuus kytkeytyykin erityisesti elinympäristöjen nopeaan häviämistähtiin.

Havaintojen joukossa on mäntyarniometsien vaateliaita, Etelä-Suomen suo-jelualueiltakin jo käytännössä hävinneitä kääväkäs-lajeja, kuten vaarantunut erak-kokääpä (162 havaintoa) sekä silmälläpidettävät riekonkääpä (185) ja sirppikääpä (308). Ikivanhojen järeiden pystykelojen lajistoa edustavat mm. silmälläpidettävät keloneula (175) ja männynnuppijäkälä (585). Myös vanhoihin kuusiin ja runsaa-seen kuusilahopuustoon sitoutuneesta lajistosta on paljon havaintoja. Esimerkiksi käyvät vaikkapa silmälläpidettävät rusokantokääpä (366), pursukääpä (212) ja kuu-senneulajäkälä (247).

Vanhat lehtipuut ovat yksi tärkeä luonnonmetsien monimuotoisuutta lisäävä piirre. Niillä kasvava uhanalaistunut metsälajisto on valtaosin sopeutunut luon-nonmetsien varjoihin ja kosteisiin olosuhteisiin. Tällaisia lajeja ovat mm. vaaran-tunut nukkamunuaisjäkälä (469) sekä silmälläpidettävät sammallimijäkälä (71) ja härmähuhmarjäkälä (125).

Harvinaisimmat havaitut lajit lienevät äärimmäisen uhanalaisiksi luokitellut keltakerroskääpä sekä todennäköinen pohjanhyytelöjäkälä, jonka näytteen varma määräytyminen on vielä kesken. Muita harvinaisuuksia ovat esimerkiksi erittäin uhanalai-set lutikkakääpä, hiilikääpä (2), kalkkikääpä (5), pikkulovisammal (3) sekä vaarantu-nut metsänemä.

Selvä enemmistö liitteessä 2 listatuista lajeista on sellaisia, ettei niitä keskimää-räisestä suomalaisesta talousmetsästä joko löydy lainkaan tai ne esiintyvät korkein-taan yksittäisinä esiintyminä. Näiden esiintymienkin elinvoima on pidemmällä aikajänteellä tarkasteltuna usein huono elinympäristön heikentymisen ja jatkumoi-den puuttumisen vuoksi.

Yhteenvedo ja esitykset jatkotoimiksi

Hankkeen tuloksena löydettiin tärkeimmät laajemmat ja suuri joukko pieniä, mutta arvokkaita suojelemattomia valtion luonnonmetsiä. On selvää, että löytämättä jäi luontoarvoiltaan merkittäviä kohteita. Huolellisen työn tuloksena uskallamme kuitenkin väittää, että laajoja luonnonmetsäkokonaisuuksia ei Suomessa valtion omistamilla alueilla enää näiden kartoitusten jälkeen ole löytämättöminä, lukuun ottamatta Ylä-Lappia ja niitä Lapin alueita, joilla kartoitukset viedään loppuun vuoden 2023 aikana. Luonnonmetsien kokonaismäärä valtionmailla osoittautui hankkeen tuloksena pienemmäksi, kuin kukaan osasi arvata.

Hankkeessa dokumentoitujen arvokkaiden luontokokonaisuuksien laillisesti sitova suojelu on ainoa keino pysäyttää akuutti luontokadon syveneminen valtion maillo. Luontokato valtion metsissä tulee siitä huolimatta jatkumaan pitkään aiemmin mainitun sukupuuttovelan vuoksi. Myös metsätalouden menetelmien pehmentäminen nykyisestä ja luonnonhoidon merkittävä parantaminen on välttämätöntä tilanteen kääntämiseksi. Metsätalouden muutoksilla ei kuitenkaan voida vähentää tarvetta metsien suojelulle. Molempia tarvitaan, eivätkä ne korvaa toisiaan.

Uhanalaisten lajien suojelussa on kyse nimenomaan siitä, että riittävä määrä kullekin lajille oleellista resurssia syntyy luonnonprosessien seurauksena (jatku-mo). Niinpä ratkaisevaa on yksiselitteisesti näille lajeille sopivien alueiden määrä, puhuttiin sitten prosenteista tai pinta-aloista. Tiedetään myös, että sopivaa elinympäristöä, luontotyyppiä, on lukuisille vanhojen metsien lajeille yksinkertaisesti liian vähän (sukupuuttovelka).

Näistä syistä hankkeessa dokumentoitujen äärimmäisen tärkeiden metsäy-timien suojelun lisäksi pitää jatkossa panostaa myös laajempien ja yhtenäisempien kokonaisuuksien ja maanlaajuisen verkoston luomiseen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi elinympäristöverkoston rakenteen parantamista sopivilla paikoilla sijait-sevien, nykyisin luontoarvoiltaan vähäistenkin metsien ja soiden suojelun sekä ennallistamisen keinoin. Ensin on kuitenkin lopetettava olemassa olevien arvojen hävittäminen, ja se on helpointa aloittaa valtion mailla.

Suojelu on ainoa olemassa oleva työkalu tiukasti luonnonmetsiin sopeutuneen lajiston säilyttämiseksi osana Suomen luontoa. Siksi päätöksiä tarvitaan pian. Seuraavaksi esittämämme toimenpiteet ovat täysin maamme poliittisen johdon toteut-tavissa, eikä niiden kustannus ole kohtuuton. Päinvastoin, suojelun ansiosta säilyvä ja kasvava hiilivarasto tekee luonnonmetsien suojelusta kansantaloudelli-sestikin kannattavaa.

1. Valtion suojelemattomat luonnonmetsät nopeasti hakkuukieltoon ja pysyvään suojeluun

Laadukkaiden suojelemattomien luonnonmetsien määrä on valtion maillakin va-litettavan vähäinen, eikä niiden suojelu yksin pysäytä metsien luontokatoa. Tässä hankkeessa dokumentoitujen metsäkohteiden suojelulla voidaan kuitenkin ostaa aikaa jatkotoimenpiteiden suunnittelulle ja kohdentamiselle, sillä lähivuosien pers-pektiivillä lajit niissä säilyvät – ellei alueita hakata.

Metsähallituksen poliittisella ohjauksella ja yhtiön tulostavoitteen sekä tulou-

tustavoitteen kohtuullistamisella nämä kohteet on mahdollista asettaa välittömään hakkuukieltoon. Alueet on suojeltava virallisella suojelupäätöksellä mahdollisimman pian. ELY-keskukset on myös ohjattava valvomaan luonnonsuojelulain noudattamista Natura-alueilla tiukemmin. Tällä hetkellä Metsähallitus tekee valtion Natura-alueilla suojelun perusteena olevia luontotyyppisiä selkeästi heikentäviä ja siten lainvastaisia hakkuuta ilman Natura-arviointia.

Lisäsuojelu on yhteiskunnan edun kannalta tarpeen kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti, jottei luontoarvojen turvaamiseen tarvittava pinta-ala kasva kohtuuttomaksi. Tässäkin raportissa ja sen liitteessä 1 esitetyt lukuisat esimerkit disinformaatiosta ja suojeluvastaisuudesta osoittavat, ettei Metsähallitus Metsätalous Oy:ta voi pitää luotettavana tietolähteenä valtion maiden suojelutilanteeseen tai -tarpeisiin liittyen. Metsätalous Oy myös prosesseissa aktiivisesti estää arvokkaiksi tiedettyjen kohteiden suojelua, jotta metsien hakkuut ja vapaiden rantojen mökittäminen yksityiskäyttöön voisi jatkua³¹.

Jotta suojeluhehtaareilla saadaan aikaan myös vaikuttavuutta, tulevat valtion suojelupaketit on valmisteltava asiantuntijatyönä kokonaan ohi Metsätalous Oy:n esimerkiksi SYKE:n tai yliopistojen toimesta. Myös Metsähallituksen Luontopalveluissa on erinomaista osaamista.

31) Helsingin Sanomien uutinen 25.3.2023

2. Alue-ekologisen verkoston luontoarvokohteet pysyvään suojeluun

Alue-ekologisen verkoston pysyvä suojelu liittyy kiinteästi myös tämän hankkeen tuloksena löydettyjen kohteiden suojeluun. Usein osa yhtenäisestä luonnoltaan arvokkaasta metsäkohteesta kuuluu verkostoon, ja osa ei.

On myös muistettava, että edes tiukimmin AE-verkostossa ”suojellut” kohteet eivät ole todellisuudessa kaupallisen metsätalouden ulkopuolella. Niitä ohjaa hakkaamaan niin ylihakkuiden paikoin aiheuttama pula tukkipuusta kuin metsätuholain virheellinen tulkinta, jota Maa- ja metsätalousministeriö ylläpitää. Siksi myös AE-verkoston luontokohteille ja ekologisille yhteyksille tarvitaan nopeasti hakkuukiello.

On välttämätöntä, että alue-ekologisten suunnitelmien suojeltaviksi tarkoitetut kohteet vahvistetaan (esimerkiksi valtioneuvoston tasolla) suojelualueiksi. Samalla voidaan päättää verkostoon kuulumattomien luonnonmetsien suojelusta.

3. Alue-ekologista suunnittelua metsätalouden heikentämille kuvioille

Useimmat tämän hankkeen kriteereillä rajatut kohteet – kuten myös alue-ekologisen verkoston säästökohteet – ovat liian pieniä lajiston säilymiseksi vuosikymmenten perspektiivillä. Siksi tarvitaan myös näiden lähiympäristön luonnonmetsän piirteitä omaavien ja sellaisiksi lähivuosikymmeninä kehittyvien metsien säilyttämistä. Tässä voi osin toimia ns. pehmeämmän metsätalouden käyttö, yhdistettynä pienten kohteiden välisen kytkeytyneisyyden parantamiseen.

Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun tulisi jatkossa tähdätä talouskäytön heikentämien alueiden ekologisen laadun parantamiseen erityisesti suojelualueiden välisillä ja niiden viereisillä alueilla.

4. Kansallispuistoverkoston kehittäminen

Pelkästään luonnonmetsien suojelulla ei nykytilanteesta lähdettäessä kaikki omistajaryhmät huomioidenkaan saavuteta metsien luontokadon pysähtymistä. Arvokkaita metsiä vain on liian vähän. Elinympäristöjen häviämisessä on jo useita

vuosikymmeniä sitten ylitetty se kynnyksarvo, jonka jälkeen erikoistuneiden luonnonmetsien lajien lisäksi monet yleisemmät metsälajit alkavat uhanalaistua.

Luontokadon yksi keskeinen ongelma on juuri ”tavallisten” lajien, kuten hömötiaisen, väheneminen ja uhanalaistuminen. Tästä seuraa, että myös pitkään metsätalouden piirissä olleita talousmetsiä on tilanteen korjaamiseksi suojeltava. Laajempien kokonaisuuksien suojeleminen mahdollistaa myös uusien luonnonmetsien kehityksen ja riittävä laajuus kaikkien erilaisten ekologisten lokerojen syntymisen luonnonprosessien tuloksena. Tämä ei onnistu ilman isoja pinta-aloja. Vaikkapa kaikkien erikoistuneiden luonnonmetsien ekolokerojen synnyttäminen keinotekoisesti ja taloudellisesti mielekkäästi talousmetsään on mahdotonta.

Tällaisten laajempien valtion suojelualueiden toteuttaminen kansallispuistoina tai niiden laajennuksina tekee metsämantereiden suojelusta usein aluetaloudellisesti tuottavaa ja paikallisesti kannatettua toimintaa. Kartoittamiemme kohteiden joukossa on paljon sellaisia, jotka voitaisiin ottaa osaksi jonkin metsämantereen kansallispuistotason suojelua. Uusia kansallispuistoja ja vanhojen laajennuksia voidaan toteuttaa kerralla myös useita, kuten on tehty historiassa aiemminkin. Toki perustamisen ja hoidon rahoitus on samalla turvattava.

Alla on listaus tällä hetkellä tiedossamme olevista, valtion mailla toteutettavissa olevista kansallispuistoverkon laajennuksista. Lista ei ole paremmuus- tai prioriteettijärjestyksessä, mutta siihen on merkitty metsäluonnon kannalta parhaat ja kytkeytyvyyttä parhaiten edistävät kansallispuistoesitykset. Muitakin merkittäviä kohteita ja puistohankkeita on olemassa, mutta ne vaativat maiden hankintaa valtion omistukseen toteutuakseen.

Taulukko 2. Ehdotetut uudet kansallispuistot (a), merkittävät nykyisten kansallispuistojen laajennukset (b) ja kytkeytyneisyyttä parhaiten edistävät hankkeet (c). Listaus on alustava ja kunnista on mainittu keskeiset. Merialuepuistoja ei tässä ole tarkasteltu (pois lukien Merenkurkun/Storskatanin alue Maksamaa-Vaasa seudulla).

Uudet (a)	Laajennukset (b)	Kytkeytyneisyys (c)	Kunta, jonka alueella sijaitsee (pääosin)
x		x	Evo Hämeenlinna
	x		Sallatunturi Salla
x		x	Juuanvaara-Tahkovaara Juuka
	x	x	Helvetinjävi-Seitseminen Ruovesi, Ikaalinen, Ylöjärvi
	x	x	Kielua (Kolovesi-Kakonsalo) Savonlinna, Heinävesi
	x	x	Leivonmäki Joutsa
	x	x	Isojärvi Kuhmoinen
	x	x	Salamajärvi - Salamanperä Kinnula, Perho
	x	x	Repovesi (Pahkajärvi) Kouvola
x			Storskatan (Valassaaret-Raippaluoto) Vöyri, Maxmo, Vaasa, Mustasaari

x	x	Yllästunturi	Muonio, Kolari
x	x	Syöte	Pudasjärvi, Taivalkoski
x	x	Hossa	Suomussalmi
x	x	Aalistunturi	Kolari, Pello
x	x	Vaara-Kainuu	Paltamo, Ristijärvi, Hyrnsalmi, Puolanka
x		Korouoma - Kivalot	Rovaniemi, Posio
x	x	Mustiaapa-Paljakka	Ylitornio, Rovaniemi
x		Inarijärvi	Inari
x		Keurusselkä	Keuruu, Mänttä-Vilppula

5. Metsiensuojelun rahoitus kuntoon

Valtion luonnonarvoiltaan tärkeiden metsien suojelu on metsien luontokadon ensiaputoimenpide ja poliittisesti nopeimmin toteutettavissa. Se ei kuitenkaan riitä, sillä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen edellyttää laadukkaimpien luontokohteiden suojelua kattavasti elinympäristöittäin ja alueittain. Ehdoton valtaosa eteläisestä Suomesta on yksityisomisteista maata, ja Etelä-Suomessa esimerkiksi yli 120-vuotiaista metsistä 85 % sijaitsee edelleen suojelualueiden ulkopuolella²¹.

Yksityisillä metsänomistajilla on halua metsien suojeluun korvausta vastaan. Tästä kertoo ELY-keskusten METSO-rahoituksen suosio. Suojeluun tarjottuja kohteita on vuodesta toiseen enemmän kuin niiden ostamiseen on rahoitusta. Osa METSO-ohjelman alueesta on jo vuosia ollut käytännössä tilanteessa, jossa rahoitusta ei ole juuri lainkaan. Metsiensuojelun rahoituksen tasosta päätettäessä tulee tulevaisuudessa nojata asiantuntijoiden, esimerkiksi Luontopaneelin, tuottamaan tietoon ja arvioihin. Rahoituksen riittävää tasoa on mahdollista turvata esimerkiksi karsimalla tehottomia ja ympäristölle haitallisia metsätalouden tukia.

Suomea sitovien kansainvälisten ilmasto- ja biodiversiteettisopimusten täytäntöönpano sekä monimuotoisen ja terveellisen ympäristön säilyminen tuleville sukupolville ovat valtion velvollisuuksia. Näiden toteuttamiseksi on valtiolla velvoite myös maksaa kansalaisille korvausta siitä, että he ovat säästäneet luonnoltaan arvokkaita metsiä nykyaikaan saakka.

Suojelun lisäämisen hintaa laskettaessa tulee ottaa huomioon paitsi kulut, myös tulot. Tuloa on mm. se raha, jota ei tarvitse erikseen sijoittaa esimerkiksi hiilinielujen parantamiseen, ennallistamisasetuksen mukaisten töiden tekemiseen ja yksittäisten lajien suojeluponnisteluihin. Tuloa ovat myös ihmisten elinympäristöjen paraneminen, monimuotoisemman luonnon tuomat terveyshyödyt ja vesien tilan paraneminen ilman erillisiä ponnisteluja kohti vesipuitedirektiivin vaatimaa tasoa.

6. Maanlaajuinen kytkeytyneisyyskartta ohjaamaan suojelun priorisointia

Suojelumäärärahojen tehokas käyttö on yhteiskunnan etu. Keskeinen ongelma suojelun vaikuttavuuden kannalta on arvokkaiden kohteiden eristyminen laikuiksi

21) Korhonen ym. 2020. [Metsien monimuotoisuudelle merkittävien rakennepiirteiden muutokset Suomessa vuosina 1980–2015. Metsätieteen aikakauskirja 2020](#)

metsätalouden ja muun maankäytön heikentämien alueiden keskelle. Tätä ongelmaa ei voida ratkaista laajojakaan yksittäisiä metsämantereita suojelemalla. Lisäsuojelua tulisi kohdentaa erityisesti niille alueille, joilla se parantaa lajistoytimien välisiä yhteyksiä ja siten eliöiden liikkumisedellytyksiä. Tällaisia tunnettuja yhteyksiä ovat esimerkiksi koko Euroopan läpi jatkuva Green Belt, pääkaupunkiseudun viherkehä ja Suomenselkä-Maanselkä-yhteys.

Koko Suomen kattava maaekosysteemien kytkeytyneisyysuunnitelma ja sen edistämiseksi tehtävä suojelun rahoituksen priorisointisuunnitelma on nopeasti toteutettavissa oleva toimenpide. Sillä voidaan olemassa olevia ja yleisesti hyväksyttyjä suojelumekanismeja käyttämällä parhaimmillaan mahdollistaa luonnonmetsien ja soiden lajiston säilyminen ja jopa leviäminen takaisin eri puolille maata tulevaisuudessa. Tällaista verkostoa ei nykyisillä suojelutoimenpiteillä muodostu, sillä kohdentaminen on aivan liian vähäistä. Ongelmaan on kiinnittänyt huomiota mm. maa- ja metsätalousministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön asettama metsäbiotalouden tiedepaneeli³²: ”Luonnon monimuotoisuuden suojelu (kansainvälisten tavoitteiden mukaiset 10 % tiukan suojelun ja 30 % pinta-alatavoitteet) on kohdennettava niin, että laadukkaat suojelualueet muodostavat tarkoituksenmukaisesti kytkeytyneitä kokonaisuuksia”.

Koska yksityismailla suojelu perustuu vapaaehtoisuuteen, on verkoston realistisesti ajateltuna oltava sellainen, että se on mahdollisimman suurelta osin toteutettavissa yhdellä valtionmaiden suojelupäätöksellä. Mallinnustemme perusteella tämä on mahdollista. Suojeltavaan valtionmaiden pinta-alaan voidaan vaikuttaa käytävän leveydellä, mutta alustavasti arvioimme, että viiden kilometrin levyinen vyö on riittävä metsälajien leviämiseen eri olosuhteissa. Ensimmäisen vuosikymmenen aikana teollisuudelle hakattavan puun määrä pysyisi metsien ja soiden ennallistamishakkuiden myötä käytävän alueellakin varsin suurena. Ennallistamisen ja tasaisten talousmetsien rakennetta monipuolistavien hakkuiden jälkeen alueet jätettäisiin kehittymään kohti luonnontilaa.

Yksityismailla luontokäytävillä toimittaisiin nykyisin käytössä olevien vapaaehtoisin keinoin. METSO- ja HELMI-kriteerit laskettaisiin verkoston alueella nol- laan, jotta maanomistajille tulisi mahdollisuus suojeluun nykyisistä luontoarvoista riippumatta. Alueille kohdennettaisiin METSO-markkinointia ja ennallistamisen tukia. Kun vielä ELY-keskukset valtuutettaisiin ostamaan kaikki markkinoille myyntiin tulevat metsä-suovaltaiset kiinteistöt luontokäytäviltä, kehittyisi verkostosta yhdessä suojeltujen valtionmaiden kanssa jo muutamassa vuosikymmenessä varsin kattava. Samalla toki tulisi jatkaa METSO- ja HELMI-ohjelmia nykyiseen tapaan turvaamaan arvokasta luontoa käytävien ulkopuolelle jäävillä alueilla.

Kytkeytyneisyyttä parantavat luontokäytävät toimisivat myös merkittävänä hiilivarastojen kasvattajana vähintään seuraavan 150 vuoden ajan. Maaperän hiilivarastojen hävikin pysäyttämisessä ennallistamisella on tärkeä merkitys.

32) Metsäbiotalouden kasvu ja kestävyys. Metsäbiotalouden tiedepaneelin viestit hallituskaudelle 2023–2027

Uusimaa

GÄSTERSÖ, RAASEPORI

Gästersö

RAASEPORI

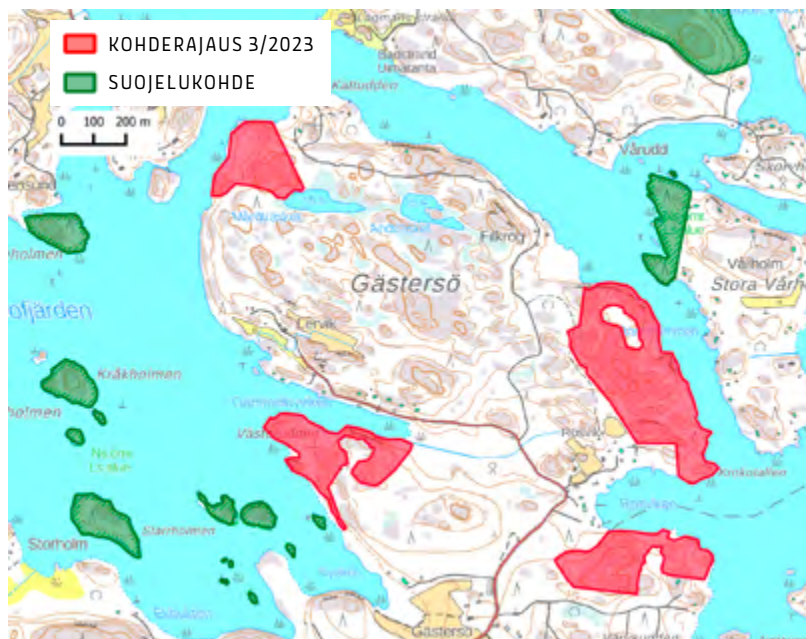
27 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde kattaa neljä puustoltaan mäntyvaltaista niemenkärkeä Karjaan eteläpuolella Suomenlahden rannalla. Niemet erottuvat ympäristöstään selvästi vanhempipuustoisina ja luonnontilaisempina. Ne ovat merkittäviä myös saaristoluonnon suojelemisen kannalta yhdistyessään erinomaisesti lähistön suojeltuihin saariin ja niemiin.

Kallioiden puusto kilpikaarnaisine käppyräöksisine mäntyineen on erakenteista ja kelojen kirjomaa. Kallioiden notkoissa on kuusivaltaisia osia, joissa kasvaa sekapuuna myös lehtipuita. Alavilla osilla metsän rakenteessa ovat nähtävissä aiemmat harvennushakkuut, joiden jälkeen luonnonmetsän rakennepiirteitä on ehtinyt kehittyä jo merkittävästi. Pienipiirteisen alueen kallioiden väleissä on useita pieniä ojitamattomia suolaikkuja.

Tämäkin valtionmetsä on Yrkeshögskolan Novian opetusmetsää. Niinpä Västeruddenin lahoppuustoiset vanhat merenrantakuusikot kilpikaarnaisine mäntyineen, tervaleppineen ja ruohoisine lehtipuulaikkuineen on ilmoitettu avohakattavaksi syksyllä 2020. Hakkuu on nauhoitettu maastoon, mutta sitä ei ole vielä toteutettu. Novialle on toimitettu tieto metsän erittäin suurista luontoarvoista. Irvokasta on, että vastauksessaan koulu ilmoitti tunnistavansa METSO-kelpoiset kohteet.

Långträsk-Kvarnträsk

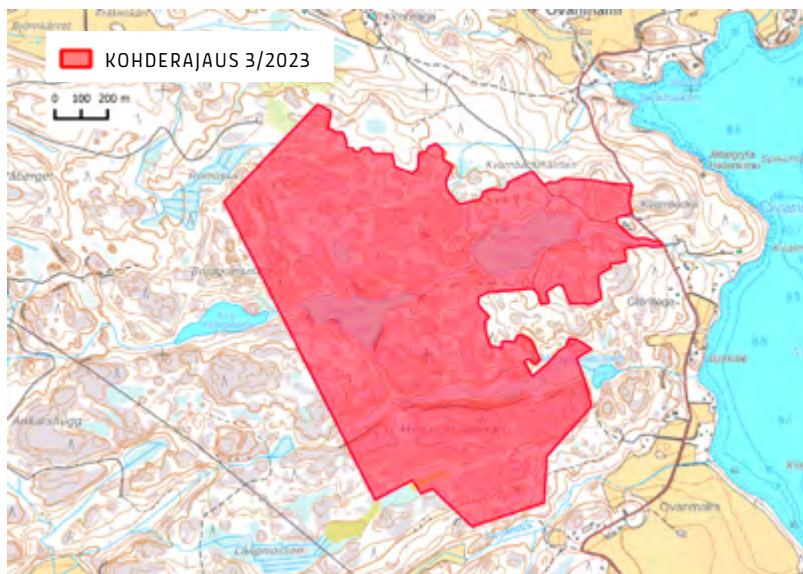
RAASEPORI

138 ha

[Karttalinkki](#)

Tähän eteläsuomalaisittain laajaan ja jopa erämaiseen esimerkkikohteeseen kuuluu kalliomänniköitä ja niiden välisiä notkoja kolmen lammen ympärillä. Metsissä on runsaasti kilpikaarnaisia mäntyjä ja puusto alueella on erirakenteista, vaikka talousmetsämäisempiä laikkujakin alueella toki on. Notkoissa virranneita noroja on oiottu ojiksi, mutta niiden vesitalous on helposti ennallistettavissa. Kallioiden painauksissa on täysin luonnontilaisiakin suopainanteita. Lahopuuta on vielä melko niukasti, mutta puuston rakenteen ansiosta lajistolle varsin laadukastakin lahopuuta muodostuu pian lisää, mikäli alue saa kehittyä luonnontilassa. Lampien rannat, jyrkänteet ja suojaosat notkot tekevät alueesta sekä maisemallisesti hienon että luonnoltaan monimuotoisen kokonaisuuden. Kvarnträskin rannalla on leiriytymispaikka ja lampien ympärillä kulkee polkuja. Alue onkin melko aktiivisessa retkeilykäytössä.

Aivan kuten aikaisemmassa raportissamme esitelty ja sittemmin ”opetustoimenpiteenä” hakattu Falkgölen, myös Långträsk-Kvarnträskin alue on opetuskäytössä Yrkeshögskolan Novialla. Täällä siis koulutetaan tulevaisuuden metsäammattilaisia. Tällaisten poikkeuksellisen arvokkaiden metsäkohteiden tunnistamisen luulisi olevan nykypäivänä itsestään selvä osa opintoja, mutta siitä huolimatta kohteen lajistollisestikin arvokkaiksi todettuihin luonnonmetsiin on ohjattu hakkuita 2020-luvulla. Jos suomalaisessa metsätaloudessa luontokato otettaisiin tosissaan, ei tällaisia kohteita hakattaisi enää missään ja kaikista vähiten opetustarkoituksissa valtion mailla.

Solböle

RAASEPORI

308 ha

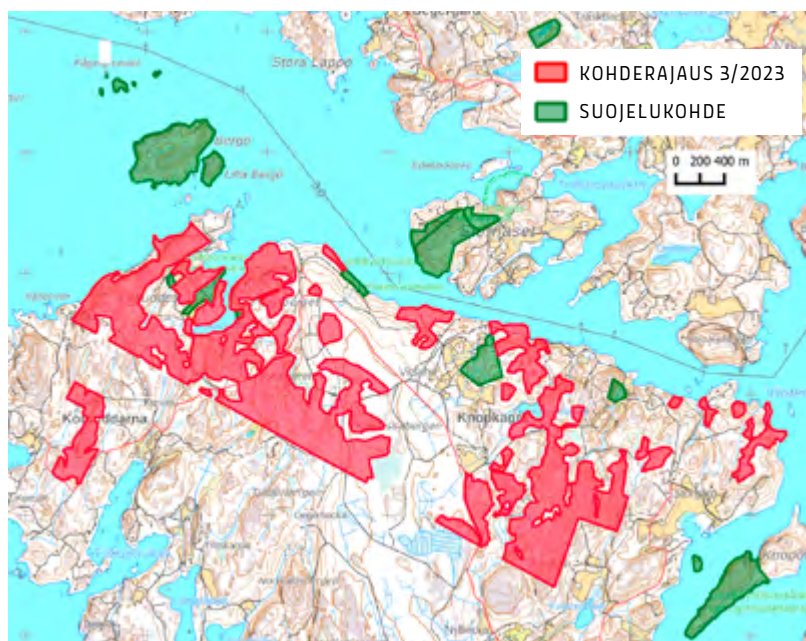
[Karttalinkki](#)

Raaseporin länsiosassa sijaitsevat Solbölen metsät kattavat laajan alueen eteläistä luonnonmetsää valtion mailla. Sijainti on sisäsaaristomaisen mereinen. Alueesta noin puolet on karua kalliomännikköä ja puolet kangasmetsää. Kallioiden välisiin notkoihin mahduu niin ojittamattomia kuin ojitettujakin korpi- ja rämelaikuja.

Karujen ja rehevien osien vaihtelu sekä meren- ja lampien rannat tekevät alueesta hyvin monimuotoisen. Puuston erirakenteisuus on lähes koko alueella hyvä. Karuilla alueilla on runsaasti kilpikaarnamäntyjä, jotka kallioisimmilla osilla ovat varsin kitukasvuisia. Männiköistä löytyy keloja ja mäntymaapuita, kuusikoista taas pienialaisia lahoppukeskittymiä. Paikoin alueella kasvaa järeitä haapoja ja rannoilla tervaleppiä.

Alue on Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsää, mutta näin luonnontilaisissa metsissä metsätalouden tutkimisessa ei ole järkeä. Jäljellä olevat Solbölen vanhojen metsien kaltaiset metsät kun on kaikkialla suojeltava, jos luontokatoa halutaan edes hidastaa. Silti, aivan kuten tässä raportissa lainatut Luonnonvarakeskuksen kokoomat metsätilastot kertovat, on tämäkin vanha metsä menettänyt viime vuosina merkittävän osan pinta-alastaan hakuiden myötä.

Alueelle on mahdollista perustaa myös rajattua laajempi suojelualue, jossa kohti luonnontilaa kehittyvistä metsistä luodaan ekologisia yhteyksiä.

Kymenlaakso

KETTUVUORI-SAKSANKORPI, HAMINA

Kettuvuori-Saksankorpi

HAMINA

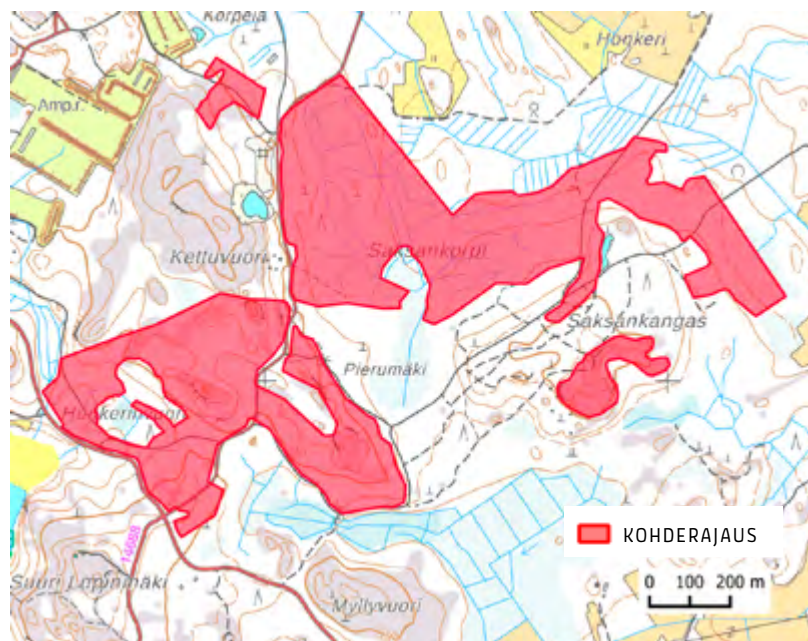
61 ha

[Karttalinkki](#)

Lupinlahden suojelualueen itärannalla kohoavan Kettuvuoren vaihtelevat kuusi- ja mäntymetsät ovat moni-ilmeisiä louhikkoineen ja notkelmineen sekä siellä täällä kasvavine järeine haapoineen ja kilpikaarnamäntyineen. Alueen kangasmetsissä ja kalliokumpareilla eri-ikäistä lahoppuuta on kohtalaisesti, paikoin runsaastikin.

Saksankorpi on poikkeuksellisen laaja runsaspuustoinen eteläinen korpialue. Ojituksesta huolimatta korven vesitalouteen, lahoppuustoon ja monipuulajisuuteen liittyvät luontoarvot ovat yhä suuret. Alueella on myös vesitaloudeltaan luonnontilaisempia korpiosia ja korprien luontoarvoja on mahdollista nopeasti ja kustannustehokkaasti edelleen lisätä ennallistamalla.

Vaikka julkisuudessa nimenomaan korostetaan eteläisten metsien suojelutarvetta, on selvästi yli puolet tästäkin valtionmetsästä vuonna 2022 tehtyjen hakkuusuunnitelmien kohteena. Luonnonmetsä myös jatkuu puolustusvoimien liikkumisrajoitetulle alueelle, jota emme voineet kartoittaa.

Saunakorpi

MIEHIKKÄLÄ

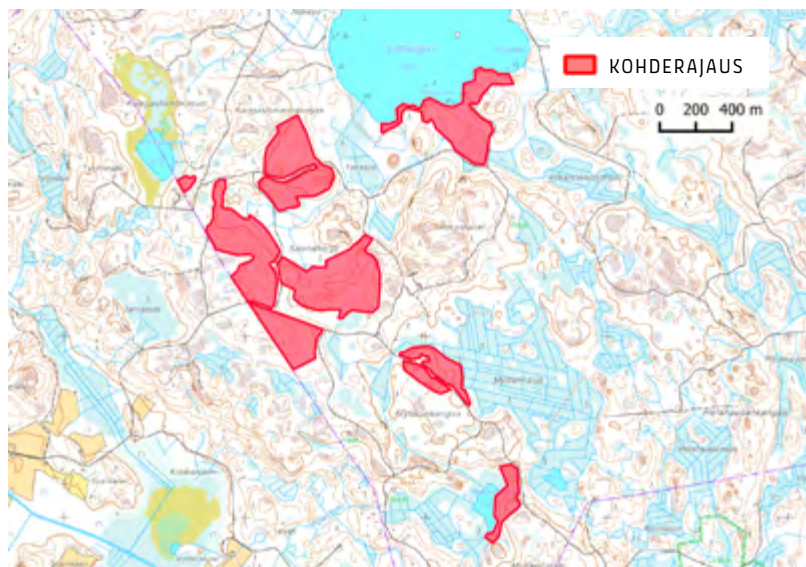
67 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Kymenlaakson kaakkoisosassa seudulla, jossa vanhoja metsiä on todella vähän ja metsiensuojeluprosentti Suomen heikointa. Tällä Puolustusvoimien harjoituskäytössä olevalla alueella on noin 100-vuotiaita kuusi- ja mäntymetsiä. Metsät ovat laajalti erirakenteisia, paikoin vanhojen harvennusten vuoksi kaksijaksoisia. Myös järeitä haapoja on siellä täällä.

Korvet ovat laajasti ojittamattomia tai kevyesti ojitettuja ja ympäröivä puusto pitää niiden pienilmaston tasaisen kosteana. Myllärinlammen ranta ja Vallanjärven ranta tervaleppineen tuovat merkittävän lisän kohteen monimuotoisuuteen. Alueella on Puolustusvoimien harjoituksista johtuvaa kenttä- ja pohjakerroksen kulumista, mutta näilläkin kohdilla on puuston ikään-, erirakenteisuuteen- tai lahopuustoon liittyviä luontoarvoja, joita pohjakerroksen kulumisen ei merkittävästi vähennä.

Rajauksella on tuoreita suunnitelmia laajoista hakkuista, joilla poikkeuksellisen laaja, lähes yhtenäinen eteläsuomalainen vanhan metsän alue menetettäisiin. Toiminnan järkevyyttä voi peilata vaikka siihen, että valtio jatkuvasti ostaa yksityisiltä suojeluun vastaavia, mutta huomattavasti pienempiä ja erillisempiä vanhan metsän sirpaleita täyteen markkinahintaan.

Juurikkasuo

VIROLAHTI

30 ha

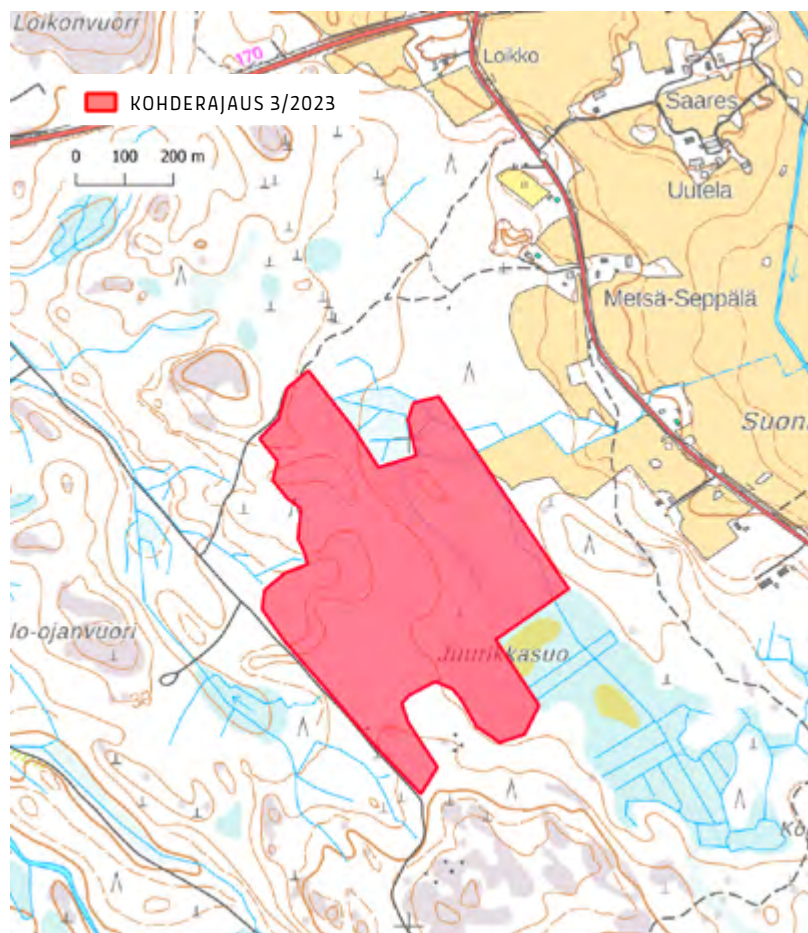
[Karttalinkki](#)

Kohde sijaitsee vain hieman Miehikkälän Saunakorven alueen eteläpuolella. Ne muodostavat Kaakonkulmalle erittäin tärkeän suojelunarvoisten valtionmaiden verkoston yhdessä Haminan Kettuvuoren esimerkkikohteen sekä muutamien pienempien kohteiden kanssa.

Juurikkasuolla on pääosin tuoreen ja kuivahkon kankaan männikköä sekä runsaspuustoista korpimetsää. Korpi on ojitettu, mutta puustoltaan luonnontilaisen kaltainen ja vesitalouskin on ennallistettavissa varsin helposti ja kustannustehokkaasti. Lahopuuta on merkittävästi. Lisäksi alueelta löytyy sekapuustoista kangasmetsää ja ojittamattomia rämelaitteita.

Korkea reunustavan kankaan männikkö on noin 100-vuotiaista. Kuolleita puita on paikoitellen ja valtapuuston alla kasvaa runsas ja tiheä kuusialikasvos. Alueen länsilaidassa metsä on aiemmista harvennuksista johtuen harvempaa, mutta sielläkin kasvavat nuoret kuuset monipuolistavat rakennetta varsin nopeasti. Juurikkasuon eheä kokonaisuus on seudun pirstoutuneessa metsämaisemassa suojelullisesti hyvin arvokas sellaisenaan.

Alue on luokiteltu tutkimus- ja opeusmetsäksi. Etelä-Suomessa, jossa metsistä on suojeltu vain pari prosenttia, ei tällaisten metsien hakkuita pidä tutkia eikä varsinkaan kenellekään enää 2020-luvulla opettaa.

Kanta-Häme

SUDENTARHANMÄKI, LOPPI

Sudentarhanmäki

LOPPI

14 ha

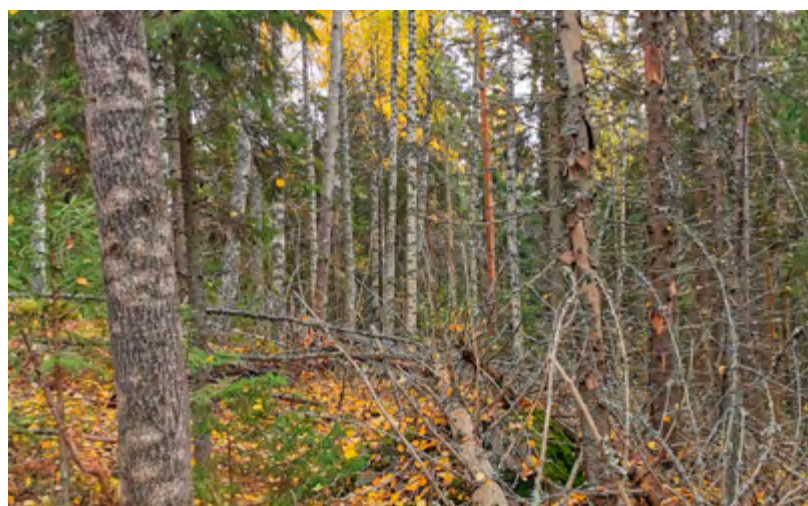
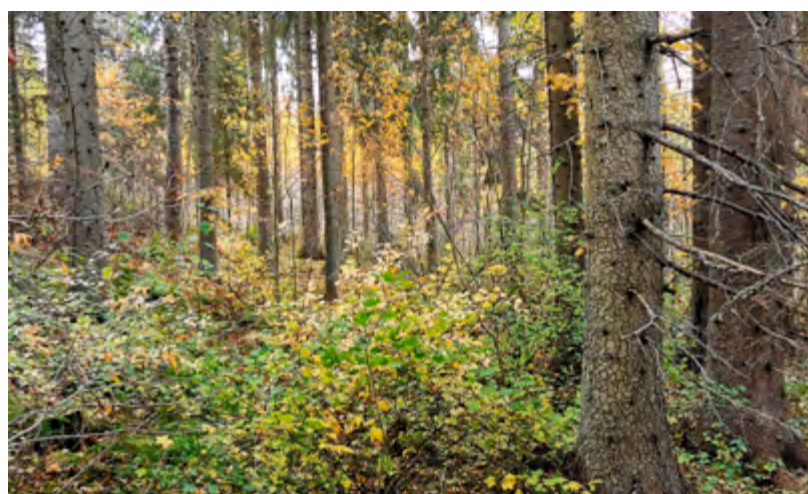
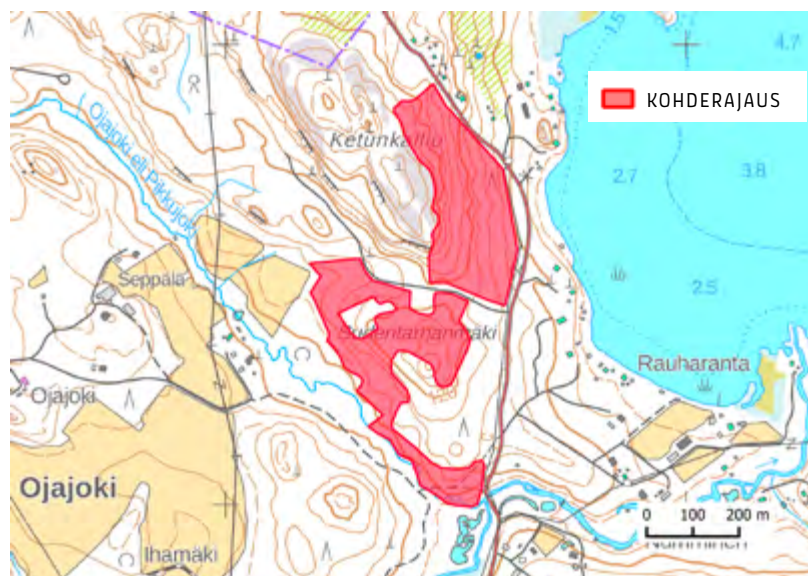
[Karttalinkki](#)

Sudentarhanmäen METSO I- ja II-kriteeriluokkien metsät kohoavat Kesijärven lounaisnurkassa Lopen keskustan koillispuolella. Kohde on merkitty taivonomaiseksi Metsähallituksen talousmetsäksi.

Ketunkallion metsät ovat pääosin olleet pitkään metsätaloustoimien ulkopuolella ja kehittyneet sekapuustoisiksi ja erirakenteisiksi. Kallion kaakkois- ja itärinteellä on todella hienoa tiheää, runsashaapaista ja lahoppuustoista kauttaaltaan METSO I-kriteeriluokkaista vanhaa metsää. Rajauksen pohjoispäässä mukaan on otettu myös luontaisesti syntyneitä, hoitamattomia ja osittain jopa haapavaltaisia kasvatusmetsiä.

Osittain itse Sudentarhanmäen kuusikot ovat harvennusten jäljiltä tasaikäisempiä, mutta lahoppuustoa on näilläkin osilla varsin hyvin. Metsän sisällä on myös luontaisia pieniä metsänaukeita, joissa kasvaa uusi puusukupolvi. Sudentarhanmäen pohjoispuolisessa notkelmassa virtaa noro ja etelärinteellä on kuusivaltaista lehtoa, jossa kasvaa muun muassa taikinamarjaa ja jänönsalaattia.

Koko kyseinen valtion kiinteistö runsaine lehtipuustoineen, tiheine varttuneine kuusikoineen ja hoideutumpine järeäpuustoisine metsineen soveltuisi erinomaisesti täydentämään Etelä-Suomen surkeaa metsiensuojeluprosenttia. Sudentarhanmäen alueelle on tehty metsänkäyttöilmoituksia vuonna 2020. Hakkuita ei toistaiseksi ole toteutettu.

Pirkanmaa

METSISIANKANGAS, RUOVESI

Alkkianvuori

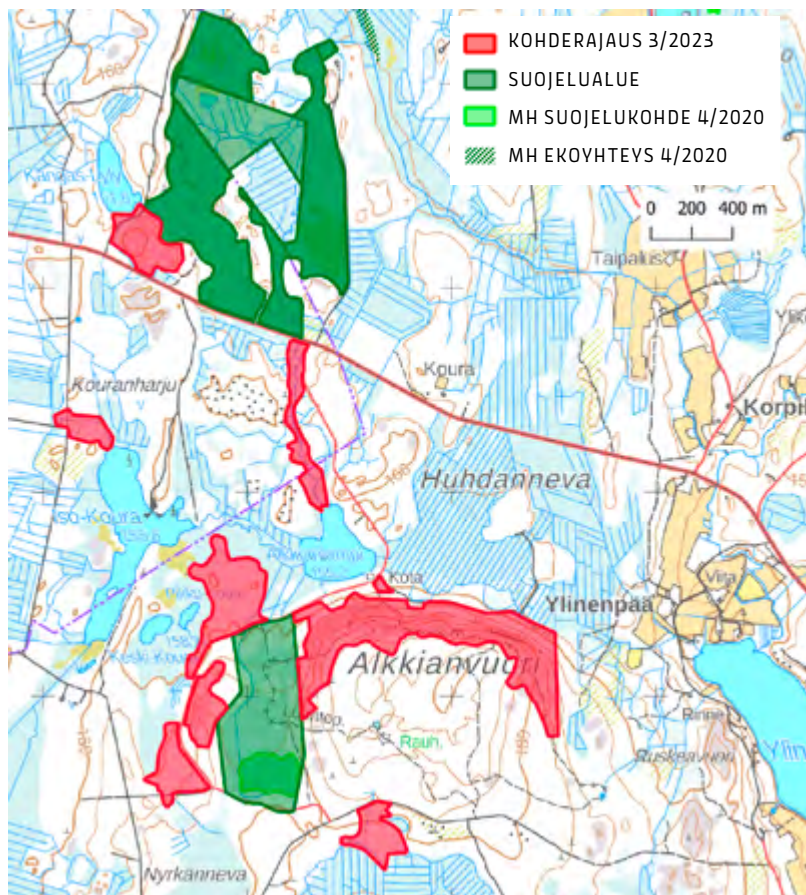
PARKANO

76 ha

[Karttalinkki](#)

Alkkianvuoren alue Karvian ja Parkanon rajalla käsittää itse vuoren vanhojen, upeiden kallioisten mäntymetsien lisäksi ympäröiviä enimmäkseen mäntyvaltaisia ja sekapuustoisia vanhoja metsiä. Nämä metsät ympäröivät vuoren länsilaidalla olevaa vanhaa luonnonsuojelualuetta ja yhdistävät sen pohjoisempiin suojelualueisiin. Rajaukseen kuuluu myös Suomenselän luonnolle tyypillistä luonnontilaisten soiden ja vanhojen metsien mosaiikkia.

Alkkianvuorella vanhoja, varsin nopeasti merkittävän suojelunarvoiksi kehittyviä metsiä on selvästi tähän rajattua laajemmin. Alueella olisikin todella merkittävää potentiaalia laajan suojelu-kohteen perustamiseksi. Sellaisen tarvetta korostaa läntisen Suomen heikko suojelutilanne ja valtion kansainväliset sitoumukset suojelualueverkoston merkittävästä laajentamisesta. Jos tätä laajentamista ei tehdä valtion jo valmiiksi omistamilla laajoilla arvokohteilla, niin missä sitten?

Häädetkeidas

PARKANO

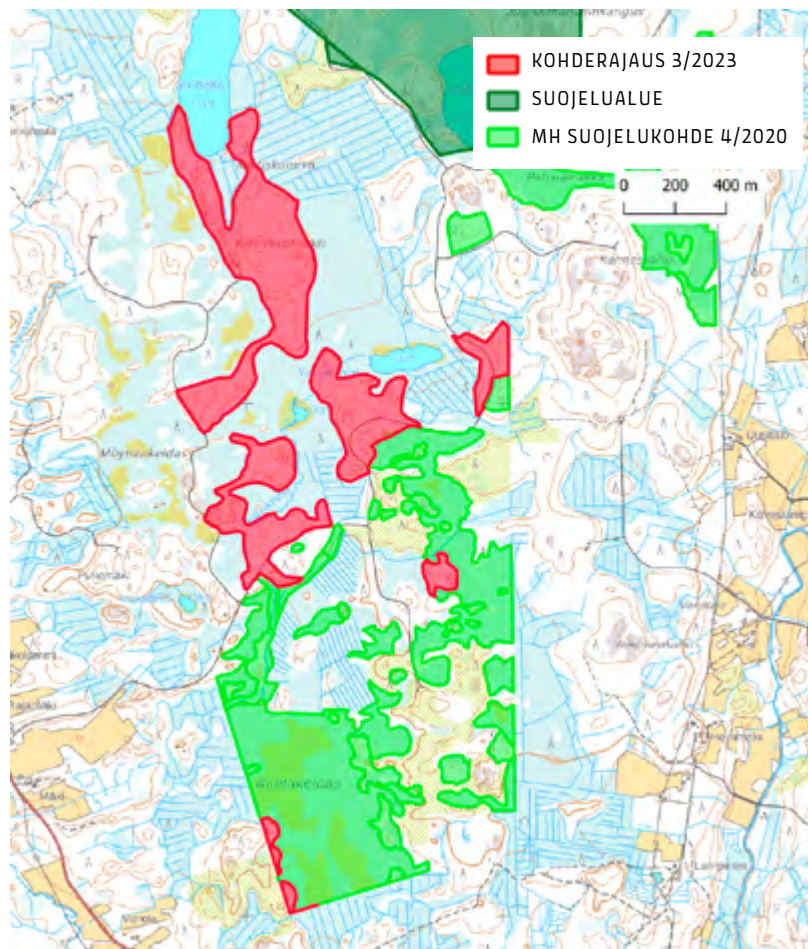
53 ha

[Karttalinkki](#)

Parkanon Häädetkeidas oli myös aiemman raporttimme esimerkikohde. Ne suojellisesti arvokkaat suo-metsämosaiikin metsät suoraan Häädetkeitaan luonnonopuiston ja suojelalueen rajalta Metsähallitus päätehakasi talvella 2021–2022. Metsähallitus myös myönsi, ettei hakkuilla ollut taloudellista merkitystä, vaan nämä vanhat metsät hakattiin vain, koska niin kuuluu tehdä²².

Häädetkeitaan laajalle valtionmaalle tehtiin täydennysinventointia syksyllä 2022, ja yllättäen hakatun alueen lounaispuolelta löytyi vastaava, samaan suojelaluekokonaisuuteen rajoittuva pienoiserämaa. Pienten metsäsaarekkeiden ja niemekkeiden täplittämät suot ovat täysin luonnontilaisia, ja soiden laitojen kankailla kasvaa yli 100-vuotiaita pääosin mäntyvaltaisia METSO-I ja II-kriteeriluokkien metsiä. Osa metsistä on varsin hoitamattomia ja erirakenteisia, osa tasaikäisempiä vanhoja männiköitä.

Vastaavia erämaisia suo-metsämosaiikkeja ei Länsi-Suomessa juurikaan ole säästynyt ojituksilta, metsätaloudelta ja muulta maankäytöltä. Eikä varsinkaan tällaisella sijainnilla: kohde on valmis ja suora laajennus Häädetkeitaan luonnonpuistokokonaisuuteen.

22) [YLE:n uutinen Parkanon hakkuiden keskeyttämisestä marraskuussa 2021](#)

Metsisiankangas

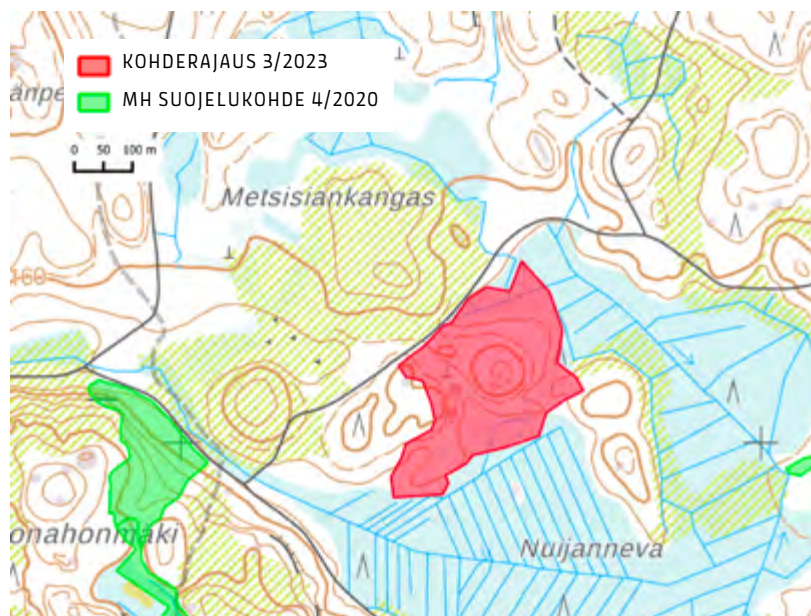
RUOVESI

6,9 ha

[Karttalinkki](#)

Tämä ympäristön tehokkaasti hoidetuista metsistä selkeästi erottuva saareke on säilynyt luonnontilaisen kaltaisena aiemmista keveistä harvennuksista huolimatta. Pääosin kuusivaltainen metsä on monin paikoin erittäin runsaslahopuustoista täyttäen METSO-kriteerit luokassa I. Lahopuuta on kaikissa lahoasteissa. Reunoilla ja kumpareiden välissä on reheviäkin soistuneita painanteita, joissa kasvaa metsäkortetta ja saniaisia.

Kohde sijaitsee noin kilometrin päässä Musturin vanhojen metsien suojelualueesta. Välialue ja osa esimerkkikohteesta on Metsähallituksen ”monimuotoisuuden erityisalueita”. Monimuotoisuuden erityisalueilla tehdään jopa tavanomaisia avohakkuita. Metsisiankankaan metsään on suunniteltu pienaukkohakkuu.

Etelä- Savo

PETÄJÄLAMMIT, SULKAVA

Petäjälammit

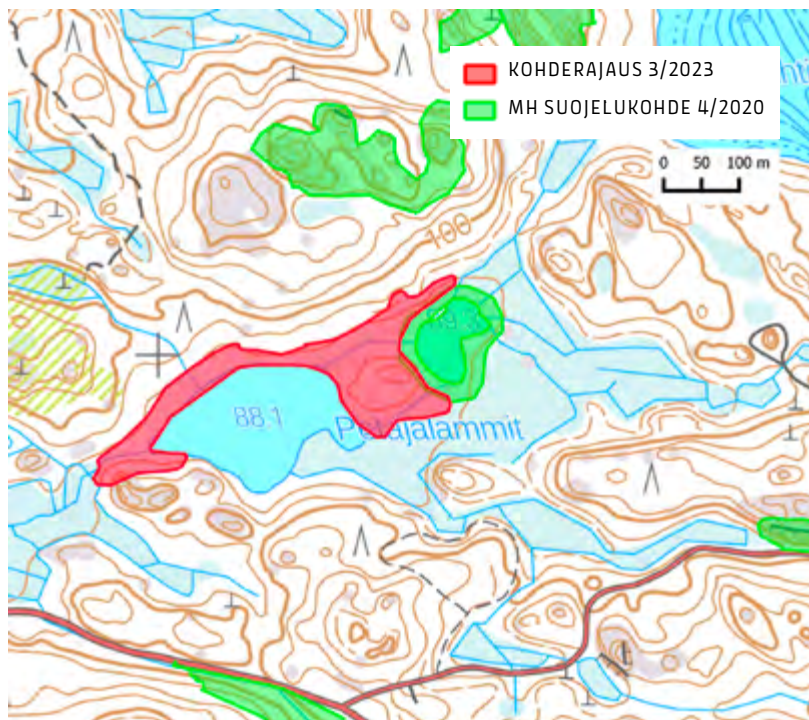
SULKAVA

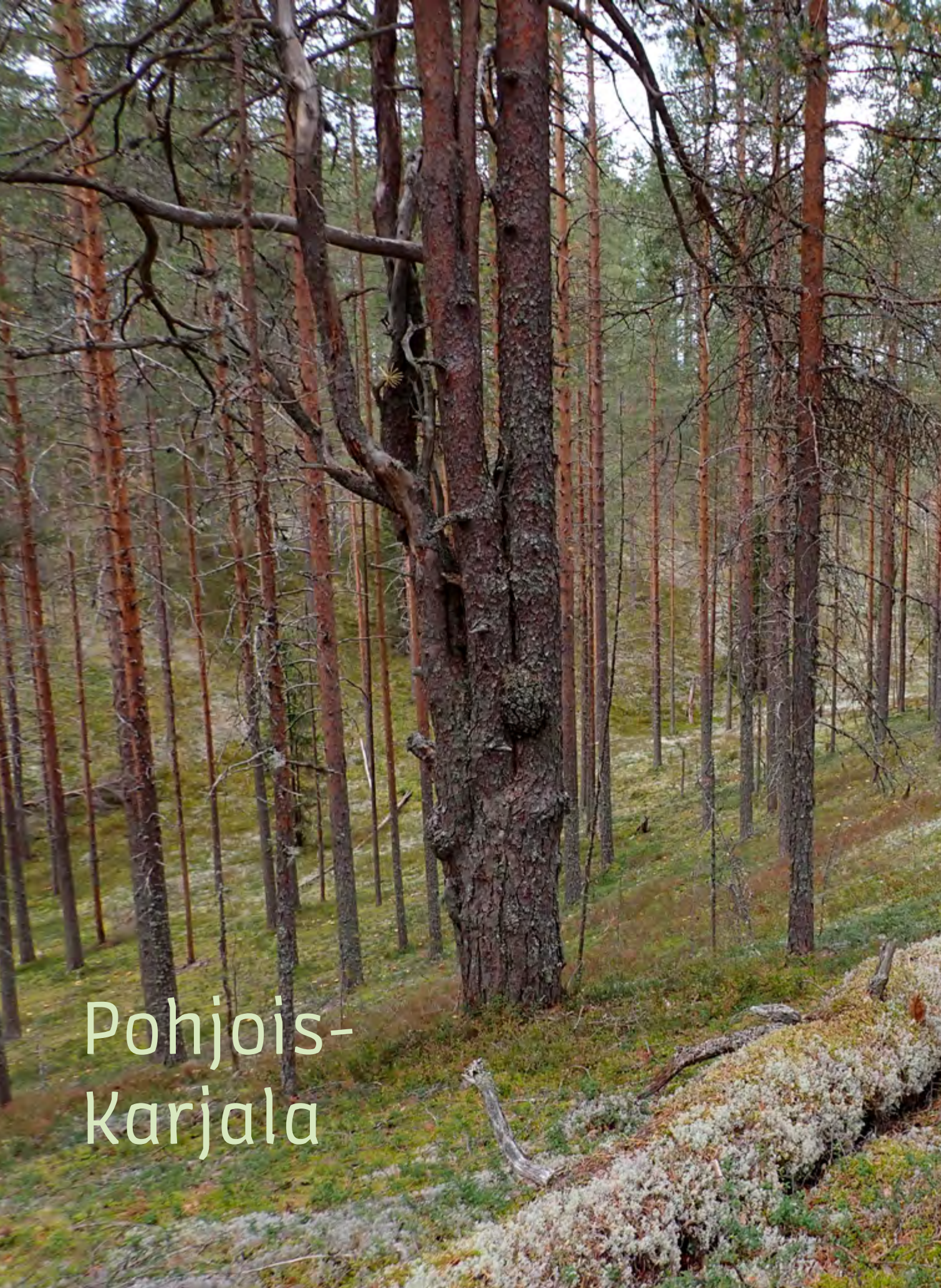
3 ha

[Karttalinkki](#)

Pieni metsäkohde sijaitsee Petäjälampien välisellä kannaksella. Korkea lampien välinen kalliomäki on maisemallisestikin näyttävä ja ilmeisesti herkün sijaintinsa vuoksi säästynyt aiempien vuosikymmenten hakkuutoimenpiteiltä. Mäntyvaltainen puusto onkin eteläsuomalaisittain poikkeuksellisen vanhaa. Karusta maaperästä huolimatta osa mäen kilpikaarnaisista männyistä on huomattavan järeitä. Lahopuustoa kohteelle tuovat tuulenkaadot sekä pystykelot.

Petäjälampien metsä ilmoitettiin avohakattavaksi keväällä 2021. Hakkuu on myös jo nauhoitettu maastoon. Vastaavia pieniä, aiemmin säästettyjä jopa yli 200-vuotiaiden metsien laikkuja on Lohikosken valtionmaalla muutaman viime vuoden aikana hakattu useita. Nämä talousmetsien ympäröivät säästölaikut ovat niin valitettavasti niin pieniä, että vapaaehtoisten on niitä kaukokartoitusmenetelmin haastava havaita ja siten kartoittaa. Niinpä Metsähallitus saa usein hakata ne täysin piittaamatta luontoarvoista.

Pohjois- Karjala

PIILOSÄRKÄT, LIEKSA

Honkalammet

HEINÄVESI

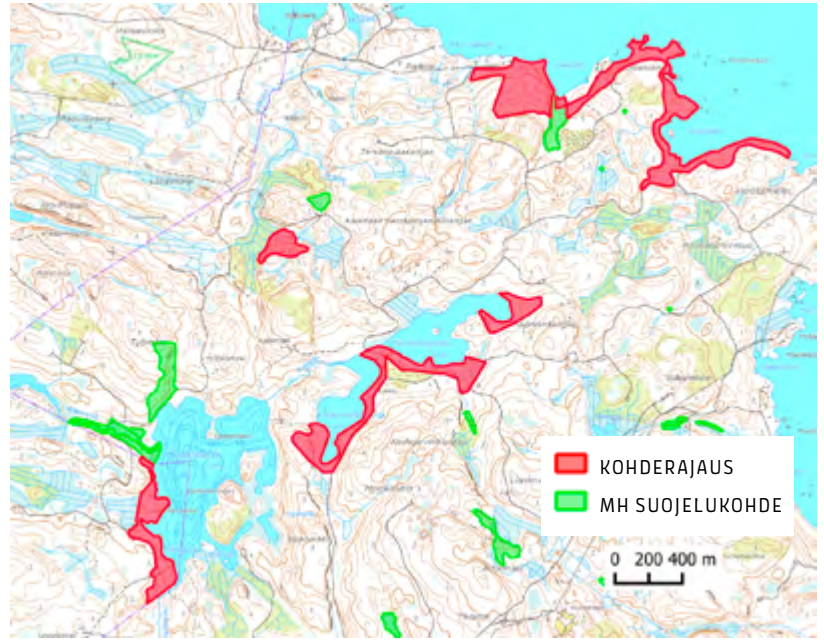
52 ha

[Karttalinkki](#)

Heinäveden pohjoisnurkassa Juojärven ja läheisten lampien rannoilla on säilynyt verkosto pienehköjä luonnonmetsäkohteita. METSO I- ja II-kriteeriluokkien metsät ovat enimmäkseen kapeita rantakaistaleita, jotka aiempina vuosikymmeninä jätettiin säästökohteiksi, mutta joita nykyisin säännönmukaisesti valtion mailla hakataan. Honkalampien rantakaistaleissa on nytkin maastoon nauhoitettuja hakkuusuunnitelmia. Paikoin kaistaleet levenevät pullistumiksi rantametsiin.

Honkalampien rannoilla on pääosin tuoreen ja lehtomaisen kankaan vanhoja kuusivaltaisia metsiä, mutta lisäksi rantaluhtia ja reheviä korpia sekä lahoppuustoisia turvekankaita, joita majava ennallistaa. Sekapuuna kasvaa myös haapaa ja vanhoja pihlajia. Vastaavia reheviä haapasekapuustoisia kuusikoita on Juojärven rantamillakin. Lisäksi kallioilla kasvaa valoisia, kilpi-kaarnaisten mäntyjen kirjomia männiköitä ja sekametsiä. Kalamäen Heinäaitojenvälikankaalla alueen ytimenä on runsashaapainen, erirakenteinen ja tiheä kuusikko. Sen ympärille on rajattu vyöhyke nuorempia niin ikään haapaa ja muuta lehtipuuta kasvavia varttuneita metsiä, jotka ovat osin korpisia.

Erämaisten Honkalampien rantojen lisäksi raja-alue kattaa kolmisen kilometriä Juojärven rakentamatonta rantaviivaa vanhoine metsineen. Kohde onkin luontoarvojensa lisäksi maisemallisesti erittäin merkittävä. Rantametsissä on säilynyt myös arvokasta vanhojen metsien lajistoa, kuten silmälläpidettävät iäkkäiden lehtipuiden lajit karsta- ja sammallimijäkälä sekä vaarantunut kissantassujäkälä.

Koivusuo-Ruosmesuo

ILOMANTSI

60 ha

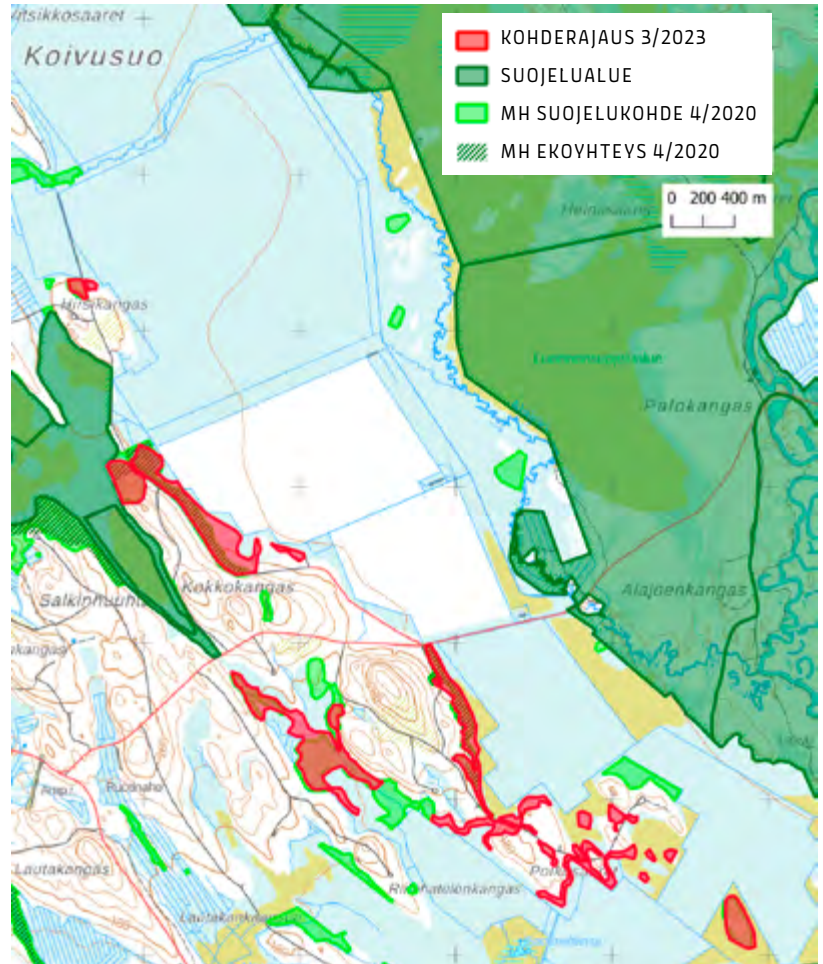
[Karttalinkki](#)

Koitajoen Natura-alueen ja Koivusuon luonnonpuiston kupeessa sijaitsevan Koivusuon-Ruosmesuon suokokonaisuuden luonnonmetsät kasvavat korpisilla ja rämeisillä soiden laiteiden vaihettumisvyöhykkeillä ja puronvar-silla sekä kivennäismaan suonsaarilla. Vaihtelevasti männyn ja kuusen hallitsemisissa metsissä esiintyy järeitä kilpikaarnaisia aihkipetäjiä. Metsien ikä on laajalti yli 200 vuotta, ja lahoppuun määrä on monin paikoin selvästi yli 20 m³/ha.

Suokokonaisuuden jäljellä olevat luonnonmetsät muodostavat arvokkaan lisän alueen jo suojelluille, mutta paikoin varsin kapeana vyöhykkeenä joenvarressa esiintyville vanhoille metsille. Koivusuon-Ruosmesuon aluetta on esitetty monessa yhteydessä suojeltavaksi ja ennallistettavaksi osana Ilomantsin tärkeintä metsäistä suojelualuekokonaisuutta, jolla on myös merkittävästi virkistysarvoa reitteineen ja tupineen. Alue sijaitsee Pohjois-Karjalan biosfäärialueella.

Poikkeuksellisesti esimerkikohteen rajaukseen sisällytettiin myös Metsähallituksen säästökohteiksi määrittämiä alueita, koska koko alueen luonnonmetsiä ja soita uhkaa Neovan (Vapo) turvetuotanto niin Metsähallituksen kuin Neovankin hallinnoimilla valtion mail-la, huolimatta siitä, että alue rajattiin maakuntakaavassa pois turvetuotannosta. Turvetuotanto muodostaa uhan myös läheisten suojeltujen alueiden lajiston ja piirteiden säilymiselle esimerkiksi pölyvaikutusten kautta.

Tämän esimerkikohteen lisäksi turvetuotanto uhkaa seudun soita ja luonnonmetsiä ainakin Ilomantsin Muurinsuolla, Suhansuolla, Niemissuolla ja Lautasuolla sekä Lieksan Ruokosuolla.

Luhtasuo

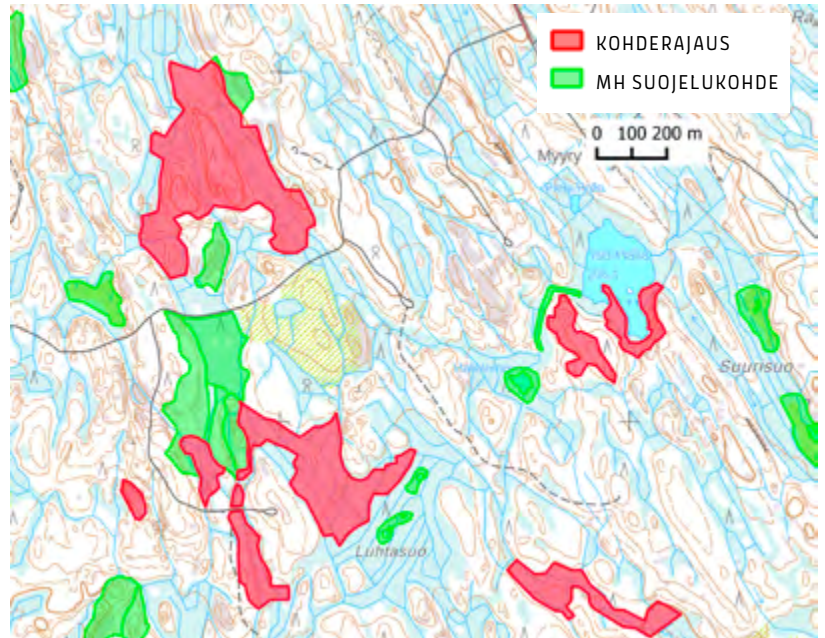
JUUKA

31 ha

[Karttalinkki](#)

Luhtasuon suo-metsämosaiikin keskellä esiintyy useita päätehakkuilta säästyneitä kilpikaarnamänniköitä. Näitä metsiä leimaa avaruus ja vähäinen lahoppuuston määrä, joka on osin seurausta kumpuilevan maaston kallioisuudesta sekä soistuneisuudesta. Tästä huolimatta kohteella esiintyy arvokasta, lahoppuusta riippuvaista vanhojen metsien lajistoa. Luhtasuon pohjoispuolisten soisten ja kallioisten männiköiden lisäksi rajaukseen sisältyy Ison-Hallan ranta-alueen Metso I-luokan sekametsiä sekä etelämpänä Metso-kelpoista puronvarsi-kerpeä.

Kohteen metsät sijaitsevat aivan aiemmassa raportissa esitellyn Rostuvien alueen kupeessa ja muodostavat tärkeitä ekologisia askelkiviä Rostuvien ja suojellun Tahkovaaran vanhojen metsien välille. Suojeluarvoja löytyy myös rajauksen ulkopuolelle jätetyistä kohdetta reunustavista nuorista metsistä, joista suuri osa on kehittynyt edellisten päätehakkuiden jälkeen metsätalousskäytön ulkopuolella. Ainakin näitä nuorempia metsiä uhkaavat lähiaikoina hakkuut. Juuan kunta on esittänyt alueelle Juuanvaaralta ja Tahkovaaralta Rostuviin ulottuvaa kansallispuistoa.

Araratinvuori

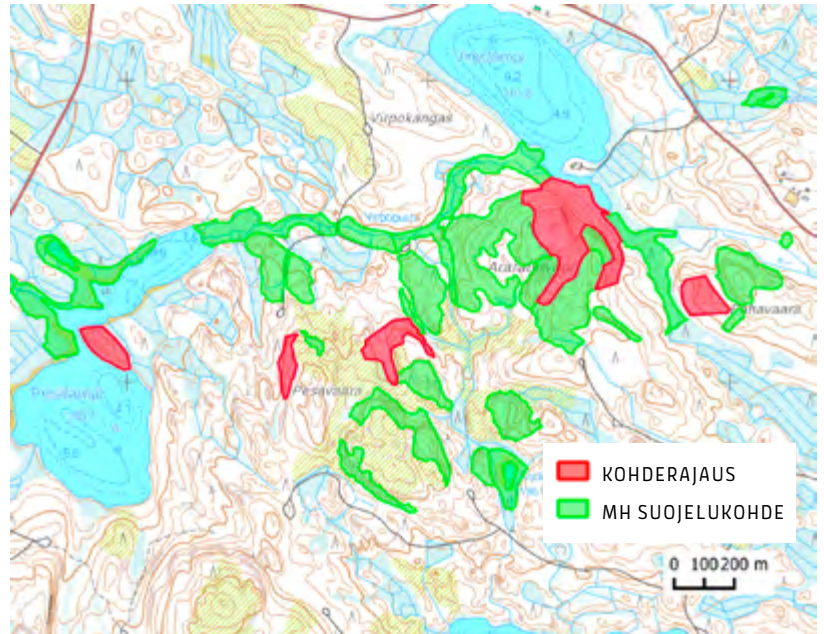
LIEKSA

12 ha

[Karttalinkki](#)

Araratinvuoren jyrkät rinteet ovat pääosin säästyneet tehometsätaloudelta. Rinteiden luonnonmetsät ovat paikoin merkittävän lahoppuustoisia, ja kuusi-valtaisten metsien ylispuina esiintyy järeitä kilpikaarnamäntyjä. Vaaran laen korpipainanne tuo oman lisänsä kohteen ilmeeseen ja pienilmastoon.

Vaaran päällä puusto on vanhojen hakkuiden seurauksena nuorempaa ja mäntyvaltaista, mutta vaaran kallioisuuden vuoksi luonnostaan hidaskasvuista. Laen puusto on myös kärsinyt voimakkaasti lumituhoista, eikä niiden metsätaloustäyttöä voi pitää perusteltuna. Yhdessä Metsähallituksen luontokohteiden kanssa Araratinvuoren suojelemattomista arvometsistä muodostuu karjalaista vaarametsää hienosti edustava, yhtenäinen suojelukokonaisuus.

Piilosensärkät

LIEKSA

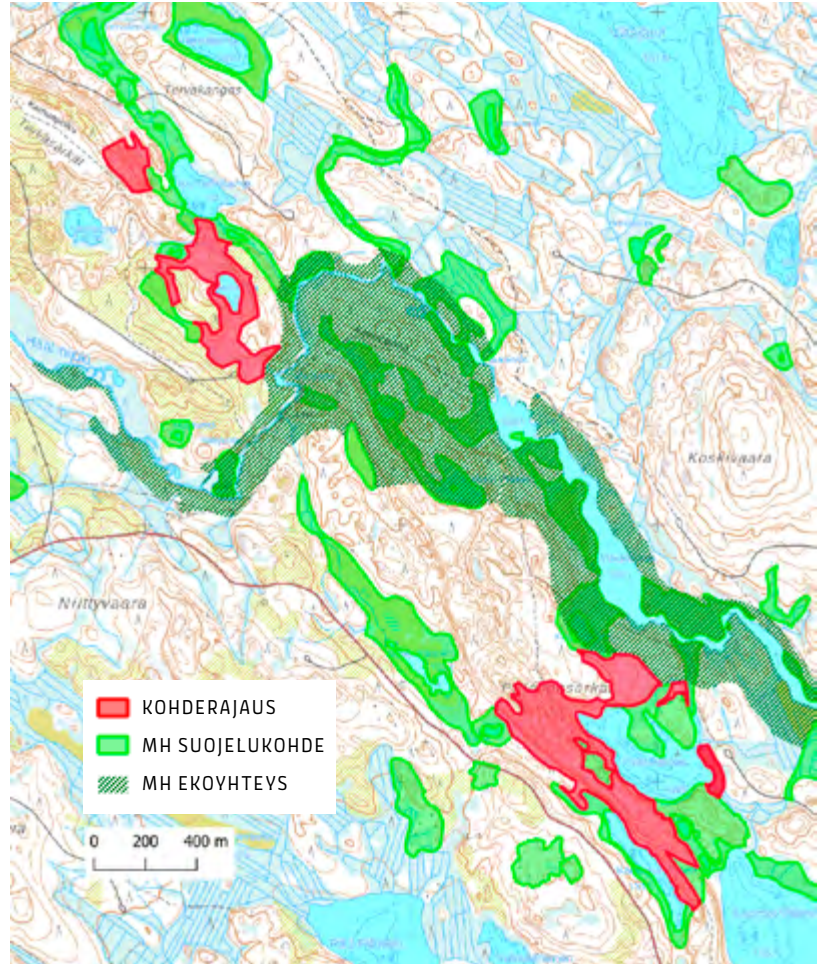
32 ha

[Karttalinkki](#)

Piilosensärkkien Natura-alueella sijaitseva esimerkkikohde täyttää Metso-kriteerit luokissa 1–2. Metsien ikä vaihtelee, mutta pääosin puusto on yli 140-vuotiaista. Lahopuuta on kehittyvälle harjumetsälle tyypilliseen tapaan melko niukasti. Alue on maisemallisesti näyttävä ja sen läpi kulkee Karhunpolun vaellusreitti.

Kohde toimii hyvänä näytteenä siitä, miten Suomessa pidetään tavanomaisen metsätalouden piirissä sellaisiakin metsiä, joiden luontoarvojen kuuluisi olla luonnonsuojelulain turvaamia. Natura-arvioinnissa kohteesta valtaosa on aikanaan arvioitu edustavuudeltaan merkittäviksi harjumetsiksi, joiden edustavuutta ei hakkuin saisi heikentää. Tästä huolimatta Metsähallitus on tehnyt Piilosensärkkien Natura-alueella laajoja avohakkuita, viimeksi 2021.

Natura-alueiden luontoarvot olisi syytä kartoittaa uudelleen koko maan alueella, ja jo sitä ennen lopettaa selkeästi luonnonsuojelulakia rikkovat hakkuut niin Piilosensärkillä kuin kaikkialla muuallakin.

Pitkäjärvi

LIEKSA

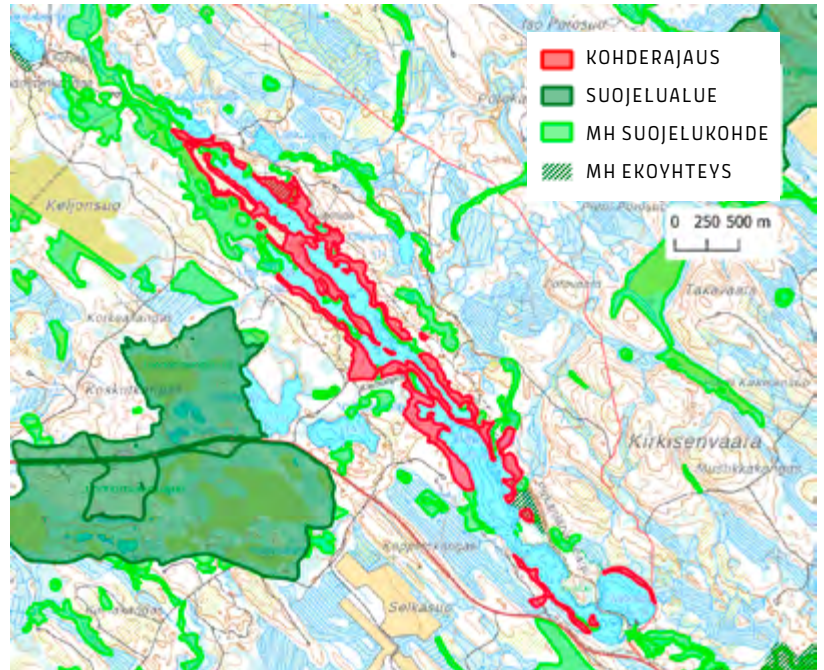
64 ha

[Karttalinkki](#)

Pitkäjärven metsät sijaitsevat Patvin-suon kansallispuiston ja Ruunaan luonnonsuojelualueen välisellä valtioneumalla. Alue on maisemallisesti hyvin kaunis, ja tämän alue-ekologisessa suunnittelussa virkistysalueeksi merkityn kohteen retkeilyarvoa lisäävät autiotupa sekä laavu.

Nimensä mukaisesti pitkän ja kapean järven läpi kulkevalla harjulla ja järven rannoilla on säilynyt laajalti vanhoja männiköitä, joiden edustavuus vaihtelee paljon. Parhaimmillaan Karhunpolun retkeilyreitillä varren harjumetsät muistuttavat jopa aarnioita, mutta lisäksi rajaukseen sisältyy käsitellympiä, Metso 1- ja Metso 2 -luokien kriteerit täyttäviä eri-ikäisrakenteisia ja vanhoja metsiä.

Vaihtelevan metsätaloushistorian vuoksi lahoppuun määrä vaihtelee paljon. Tyypillisiä lajeja alueella ovat vanhoilla kilpikaarnamännillä kasvava männynkääpä sekä kelojen ja kelokantojen uhanalaiset rupijäkälät.

Syvänvaara

LIEKSA

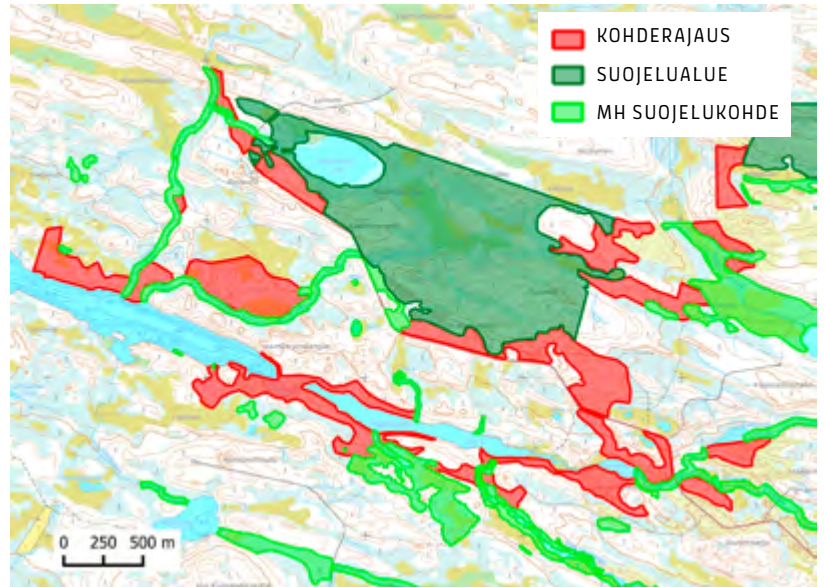
6,4 ha

[Karttalinkki](#)

Syvänvaaran vanha metsä sijaitsee Saari-Valama-järven itärannalla aivan Lieksan pohjoisimmassa kulmauksessa. Venäjän rajallekin on matkaa vain muutama kilometri. Kaiken järjen mukaan tällaisen aiempinakin vuosikymmeninä säästetyn rantarinteen pitäisi olla säästökohde myös 2020-luvulla, mutta mitään suojelumerkintää metsällä ei ole ja Metsähallitus kaventaa puupulassaan näitä suojavyöhykkeitä hakkuin kaikkialla.

Jyrkähkössä järveen laskevassa rinteessä kasvaa vaihtelevaa vanhapuustoista sekametsää, jossa notkelmat ovat kuusivaltaisia ja harjanteilla valtapuuna on mänty. Rajauksen eteläosassa on runsashaapaisia, jopa lehtipuuvaltaisia rantametsiä. Metsät ovat erirakenteisia ja lahoppuuta on näkyvästi, sisältäen myös majavan kaatamia haapoja.

Syvänvaaran lajistoa ei juuri tunnetta, mutta maastokäynnillä havaittiin esimerkiksi kovasti harvinaistunut, silmälläpidettävä päiväperhonen täpläpapurikko, jonka elinympäristöä ovat vanhat kuusivaltaiset sekametsät ja niiden kätkemät pienet metsänaukeat.

Metsojärvi

NURMES

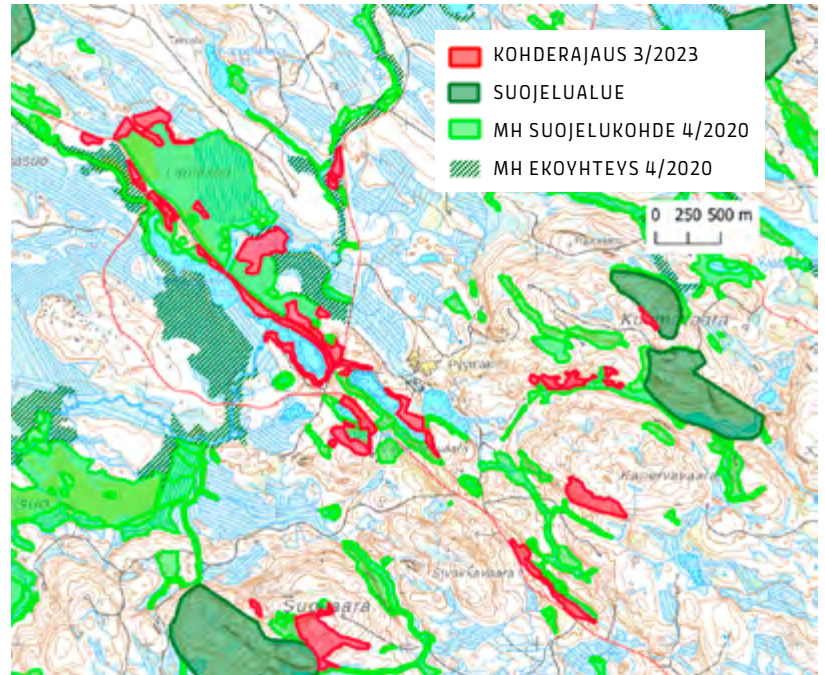
62 ha

[Karttalinkki](#)

Metsojärven luonnonmetsien ytimen muodostavat Metsoharjun kilpikaarnaiset petäjäköt, joissa esiintyy siellä täällä useiden satojen vuosien ikäisiäkin aihkeja. Harjumaisemaa elävöittävät pienet järvet ja lammet, joista osa on lähdepohjaisina täysin kirkasvetisiä. Harju on samaa geologista muodostumaa Peurajärven esimerkkikohteen hiekkakankaiden kanssa, ja vanha metsäpeurojen kulkureitti. Peuroja onkin nähty alueella taas viime vuosina.

Avari- ja valoisien harjumänniköiden lisäksi alueen luonnonmetsiin kuuluu pienialaisia varjorinteiden kuusikoita, sekä vanhapuustoisia tai muuten edustavia rämeitä. Kohteeseen on sisällytetty myös Metso I -luokan järeäpuustoisia metsiä läheisten Suovaaran ja Kanervavaaran rinteiltä. Kohteen sijainti Paistinvaaran luonnonsuojelualueen sekä pienempien Suovaaran ja Kuomavaaran suojelualueiden keskellä entisestään korostaa näiden kohteiden metsien suojeluarvoa.

Metsoharjun eteläosan vanhoja metsiä on myös hakattu 2000-luvulla voimakkaasti. Koko harjualueen yhtenäisyyttä olisi syytä kehittää ennallistamiskohteenä, ja jättää maisemallisestikin tärkeät vanhat siemenpuut korjaamatta. Metsähallitus aikoo kuitenkin hakata ne.

Kainuu

KÄLKÄNEN, KUUMO

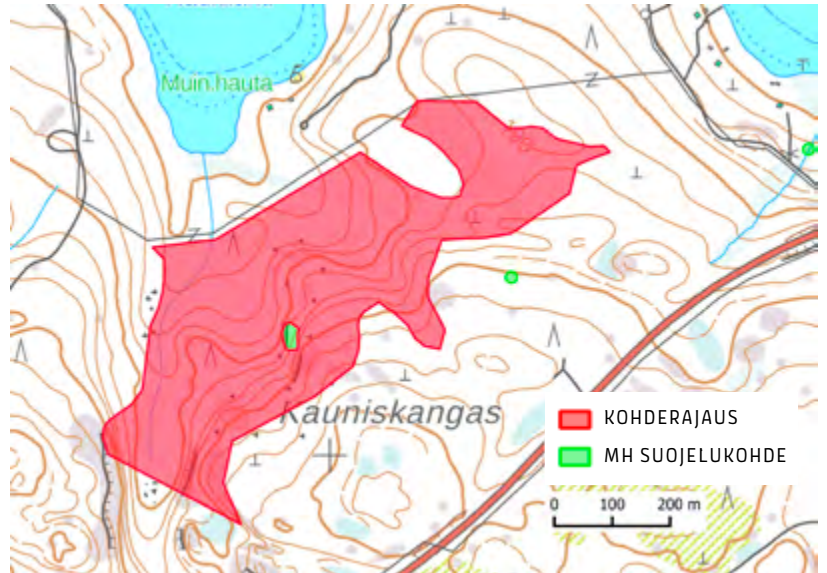
Kauniskangas

HYRYNSALMI

23 ha

[Karttalinkki](#)

Kauniskangas on nimensä veroinen metsäkohde Hyrynsalmen keskustan koillispuolella Hyrynjärven etelärannalla. Laella ja ylärinteessä on valoisia kallioisia mäntymetsiä, jotka vaihtuvat jyrkän rinteiden alapuolisiin haapasekapuustoihin, erirakenteisiin kuusi-koihin. Metsää monipuolistavat myös rehevät luonnontilaiset korpilaikut ja rinteestä virtaavat norot. Mitään näistä Metsähallitus ei ole tunnistanut luontokohteeksi.

Halkomännikkö

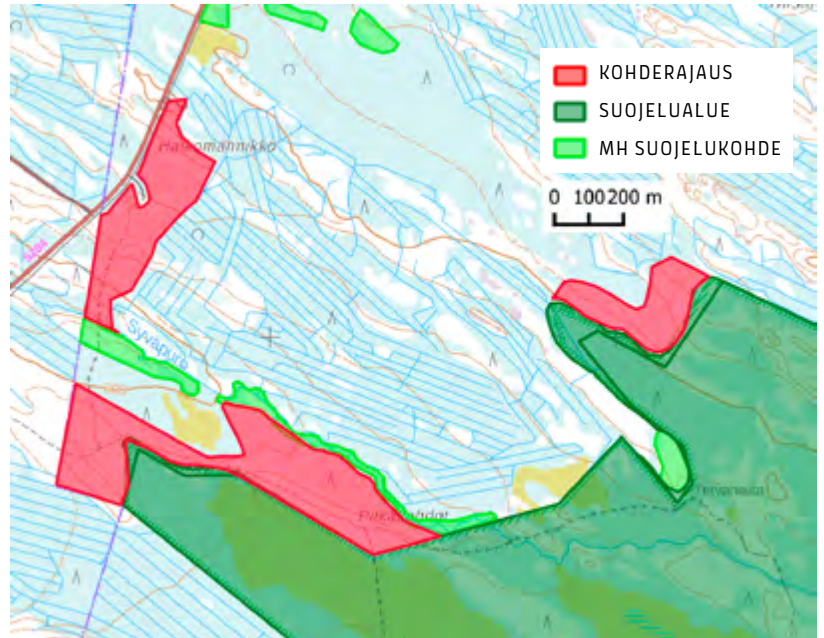
KUHMO

32 ha

[Karttalinkki](#)

Hiidenportin kansallispuiston koillispuolella Etelä-Kuhmossa sijaitsevat Halkomännikön vanhat metsät rajautuvat suoraan Teerisuo-Lososuon soidensuojelualueeseen sen luoteiskulmalla. Rajauksen pohjoisosan runsaslahopuustoisessa kuusivaltaisessa kangasmetsässä ja korvessa on maastoon nauhoitettu avohakkuuleimikko vuodelta 2017. Kuusikon seassa kasvaa yksittäisiä ylispuumäntyjä ja järeitä haapoja. Metsä on tiheää, erirakenteista ja varsin luonnontilaista.

Etelämpänä Syväpuron eteläpuolella on sekä vastaavia vanhoja kuusimetsiä, että valoisampia kuivahkon kankaan mäntyvaltaisia sekametsiä, joissa kasvaa mm. hyvin vanhoja raitoja. Eteläosan kangasta pitkin kulkee Teerisuo-Lososuon soidensuojelualan retkeilyreitti halki valtion suojelemattoman vanhan metsän.

Karhuvaara

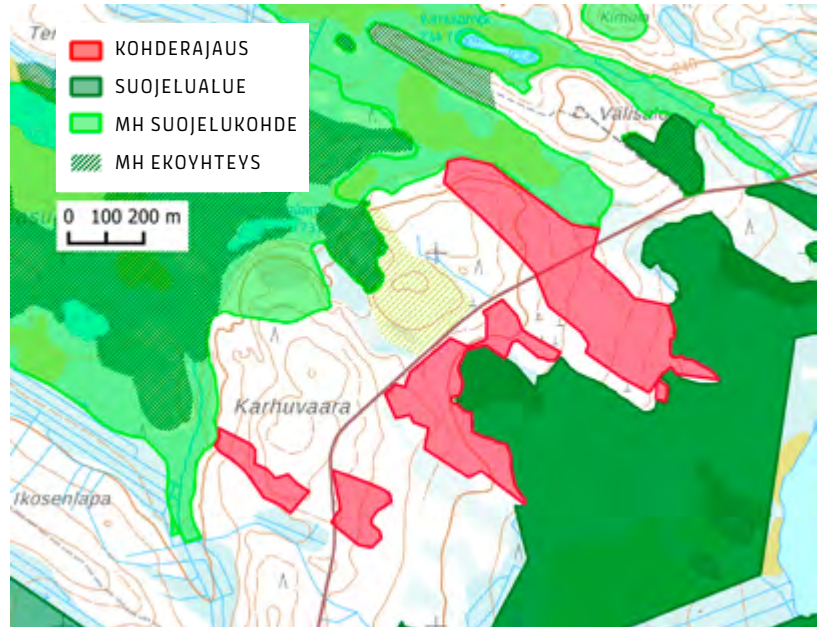
KUHMO

24 ha

[Karttalinkki](#)

Nämä suojelemattomat valtionmetsät sijaitsevat Kuhmon itäosassa lähellä valtakunnanrajaa ja rajautuvat Issakan vanhan metsän suojelualuetta ympäröiviin Metsähallituksen säästökohteisiin. Metsät ovat komeita luonnontilaisen kaltaisia mänty-ylispuustoisia kuivahkon ja tuoreen kankaan kuusikoita, joissa on pieniä soistumia ja korppainanteita. Lahopuuta on runsaasti ja osa siitä on erittäin järeää ikivanhaa mäntykeloa. Metsäpalojen jäljet kertovat alueen syntyhistoriasta.

Karhuvaaran jäljellä olevat vanhat metsät rajautuvat suoraan Karhuvaara-Kaihlavaaran soidensuojelun täydennysohjelmakohteeseen ja ne olisi kaiken järjen mukaan kannattanut suojella samassa yhteydessä vuonna 2015. Valtionmailla kuitenkin Metsähallituksen lobbaamana laitametsien ja suosaarekkeiden suojelu jätettiin koko Suomessa tuolloin tekemättä.

Koukkulampi

KUHMO

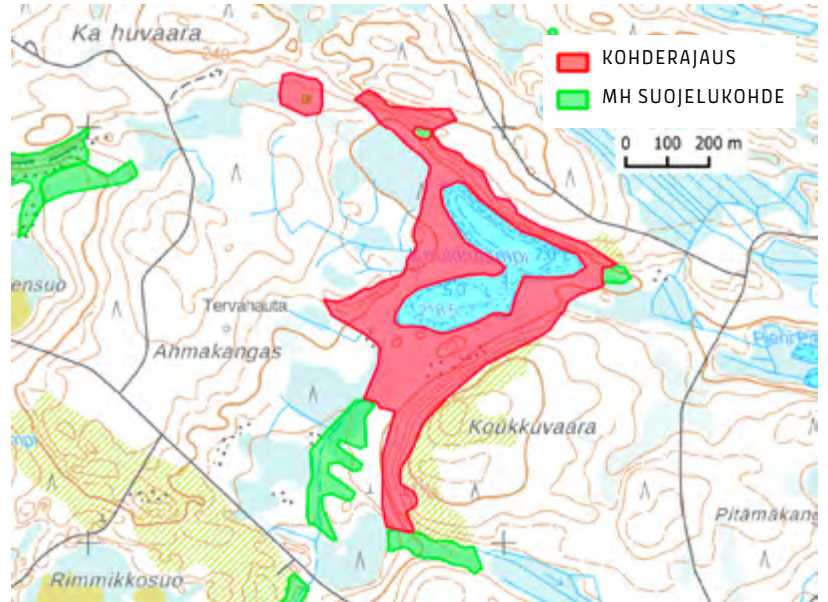
18 ha

[Karttalinkki](#)

Koukkulampea ympäröivät rantametsät ovat hyvä esimerkki tässäkin raportissa useasti mainittujen, aiemmin valtion mailla säästettyjen suojavyöhykkeiden hakkuista. Järven ympäristössä 1900-luvulla tehdyissä laajoissa hakkuissa rantaan laskevien rinteiden metsät säästettiin niiden laelle saakka. Vuonna 2008 avohakattiin pohjoispuolisen ylärinteen ikimetsä ja 2012 järven eteläpuolinen kangas jyrkanteen ja metsälakinoron välistä. Vuonna 2014 oli itärinteen vuoro. Vain kaikista jyrkimmät rinteet jäivät näiden hakkuiden ulkopuolelle.

Järven loivapiirteisemmälle länsirannalle vanha säästömetsä kuitenkin vielä jäi. Eteläosassa metsä on mäntyvaltaista valoisaa ja erirakenteista männikköä, pohjoisempaan varjoisampaa ja kuusivaltaisempaa sekametsää haapoineen. Lahopuuta, myös järeitä ikivanhoja mäntyjä ja palanutta puuainesta, on kauttaaltaan. Metsiin ei ole koskettu vuosikymmeniin lukuun ottamatta aivan lounaisimpaan kärkeen 1980- tai 1990-luvulla ulottunutta harvennushakkuuta, joka erottuu myös vuoden 1995 ilmakuvassa.

Syksyllä 2020 Metsähallitus ilmoitti hakkaavansa myös nämä länsirannan metsät. Hakkuu on jo nauhoitettu maastoon.

Kälkänen

KUHMO

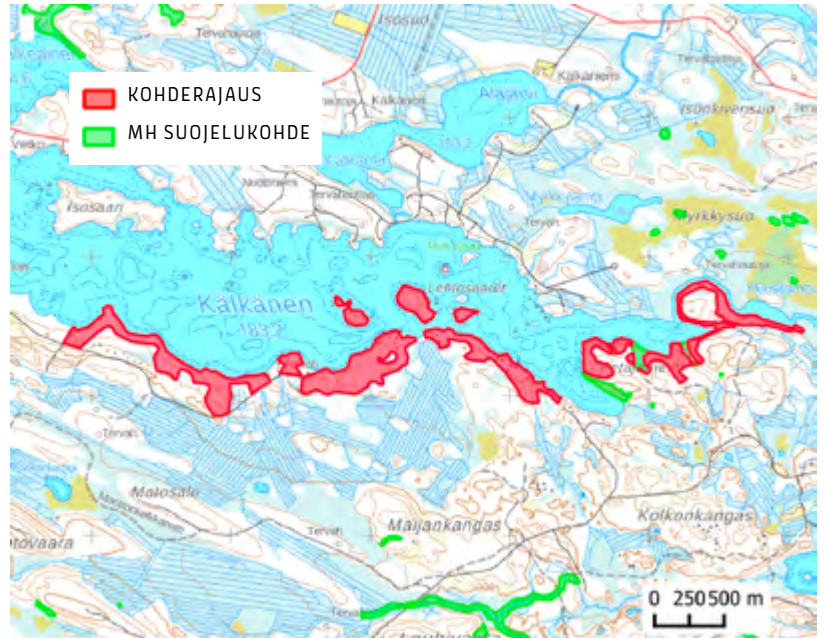
69 ha

[Karttalinkki](#)

Kälkänen-järven eteläranta - mukaan lukien pienet saaret - on säilynyt erämaisena, muutamia mökkitontteja lukuun ottamatta. Lännessä Hiekkaniemen kohdalla mökit on hienovaraisesti sijoitettu kauemmaksi rannasta. Uudemmat mökit sen sijaan valtaavat rannan omalta kohdaltansa.

Rantametsä on enimmäkseen korpimaista vanhaa kuusivaltaista metsää. Puustossa on myös runsaasti vanhaa koivua ja haapaa. Lahopuuta alueen metsissä on koko alueella kohtalaisesti, parhaissa korpipainanteissa runsaasti. Mustikkasaaresta itään Petäjälahden suulle rantavyöhykettä hallitsevat komeat rakkakivikot, joiden alueella puusto on etupäässä vanhaa mäntyä palojälkineen. Myös hiekka- ja rämerannat täplittävät rantavyöhykettä sen seitsemän kilometrin matkalla, jonka rajaus Kälkäsen rannasta kattaa.

Rajauksen rantametsät ja korpinkelmat on jätetty tuoreiden hakkuiden ulkopuolelle, mutta talousmetsinä niiden säilymisestä seuraavalla hakkuukierroksella ei ole mitään takeita. Lisäksi Metsähallituksella on tapana kaavoittaa ja myydä yksityisille kaikki sellaiset rannat, joilla se vain suinkin on mahdollista. Kälkäsenkään upeita rantoja ei pelasta muu kuin suojelupäätös ja siirto pois Metsätalous Oy:n taseesta.

Lipukkavaara – Nuolivaara

KUHMO

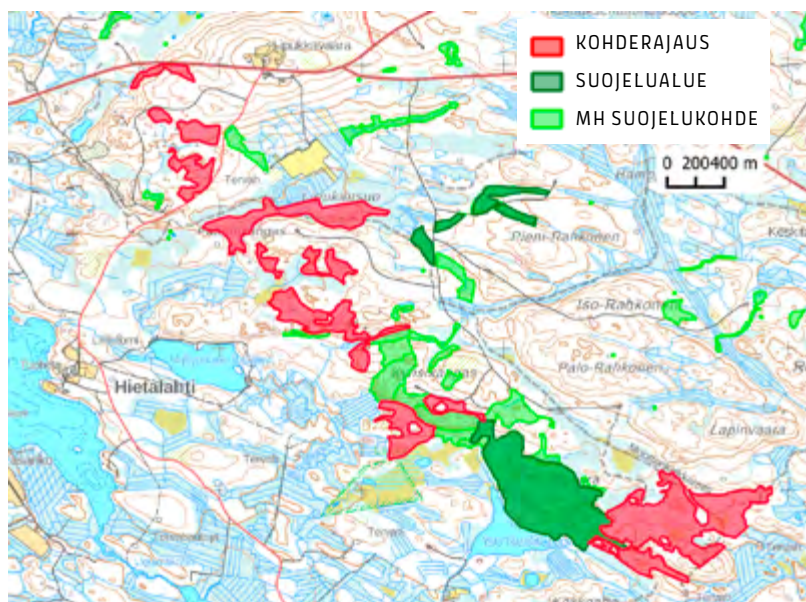
95 ha

[Karttalinkki](#)

Kuhmon pohjoisosassa Iivantiirassa on säilynyt kohtalaisen yhtenäinen vanhojen metsien ketju, joka alkaa Lipukkavaaralta ja suuntautuu valtion maita pitkin kaakkoon Nuolivaaran ohi runsaan viiden kilometrin pituisena. Vyöhykkeen metsiä ei ole suojeltu, mutta Nuolivaara ja osa Kynsikankaasta on Metsähallituksen luontokohteina. Aivan vastaavia ja jopa hienompia vanhoja metsiä on kuitenkin tavanomaisina valtion talousmetsinä.

Lipukkavaaran eteläpuoliset vanhat metsät ovat tyypillisiä kuusivaltaisia vaarametsiä, joissa kuusten joukossa kasvaa runsaasti kilpikaarnaisia petäjiä. Vanhojen harsintahakkuiden merkit ovat täälläkin toki näkyvissä, mutta sittemmin metsät ovat luontaisesti kehittyneitä. Metsäpalojen jälkiä on näkyvissä palokantoina. Alueella on myös vanhapuustoisia runsaslahopuustoisia korpia ja lettoista rämettä.

Nuolivaaran ympäristössä kalliot, kankaat ja luonnontilaiset suot vuorottelevat mosaiikkina. Mäntymetsät ovat luontaisesti syntyneitä ja palohistoriaa, kuten palokoroisia järeitä keloja on huomattavan paljon nähtävissä. Lahopuuta on merkittävästi ja iso osa siitä on uhanalaiselle mäntylajistolle sopivaa ikivanhaa hitaasti kasvanutta keloä. Rehevämmillä kasvupaikoilla kasvaa järeitä haapoja ja vanhoja raitoja. Ojitukselta säästyneet suot ovat enimmäkseen karuhkoa rämettä, mutta paikoin on rehevämpää korpea. Puustoltaan nämä suot ovat myös luonnontilaisen kaltaisia.

Matovaara

KUHMO

65 ha

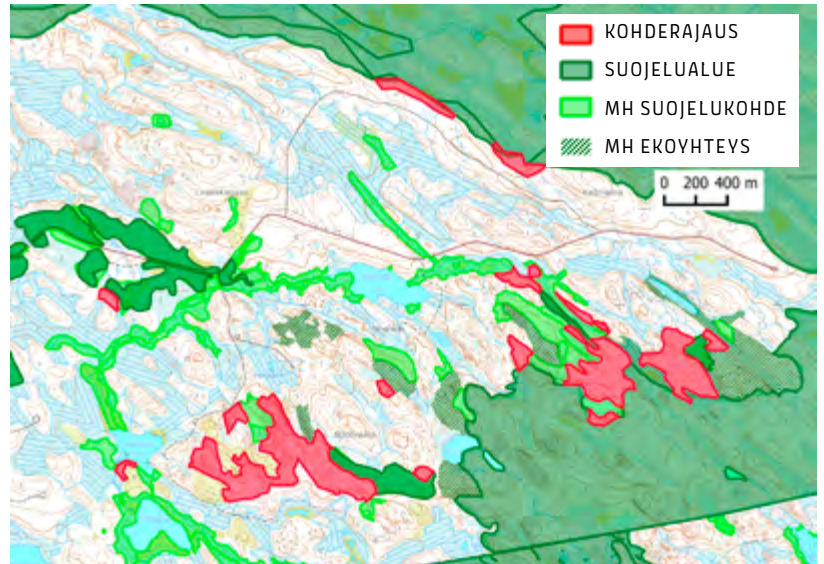
[Karttalinkki](#)

Kuhmon, Nurmeksen ja Sotkamon rajan vedenjakaja on aarniometsistään tunnettu seutu, joka vielä 1950-luvun ilmakuviissa on tietön ja loputon iki-metsäerämaa. Sen jälkeen metsiä on hävitetty kovalla kädellä. Yhä jäljellä oleviin kuuluvat esimerkiksi Hiidenportin kansallispuisto ja Lososuon soidensuojelualue, johon Matovaarankin suojelemattomat metsät rajautuvat. Nämä metsät ovat myös osa Hiidenportin, Lososuon ja Paistinvaaran vanhojen metsien suojelualueen välistä ekologista yhteyttä.

Matovaaran rinteet ovat enimmäkseen karuhkoja, kallioisia ja mäntyvaltaisia. Vanhojen metsäpalojen jälkiä, kuten palokantoja ja palokoroisia mäntyjä, on runsaasti. Eirakenteisia metsiä hallitsevat järeät kilpikaarna-petäjät, ja runsas lahoppuusto koostuu pääasiassa mäntykelosta eri lahoasteissaan. Myös vanhoja haapoja ja raitoja esiintyy. Karujen kallioiden välisissä painanteissa ojitukselta säästyneet suot ovat joskus karuja rämeitä, mutta usein yllättävän reheviä korpia.

Matovaaran länsipuolista aluetta halkovat luode – kaakkosuuntaiset kurut upeine korpijuotteineen. Niissä puusto on vanhaa, kuusivaltaista ja lahoppuuta on niissä runsaasti. Haapaa on paikoin runsaastikin – myös nuorempia puuyksilöitä turvaamassa haapojen jatku-moa.

Upeista vanhoista metsistään huolimatta tätäkin aluetta on tietenkin pirstottu hakkuilla, viimeksi vuonna 2009.

Rimpisuo

KUHMO

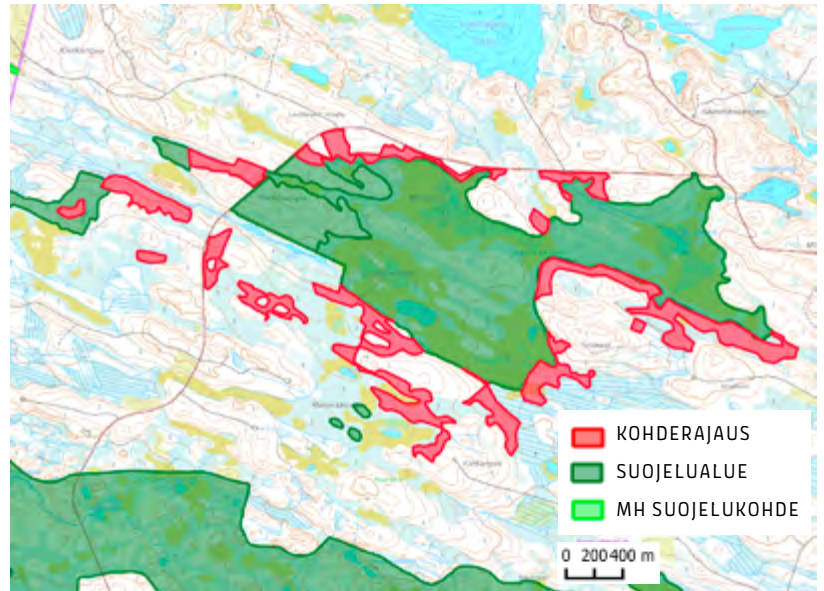
97 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee vain hieman etelään aikaisemmassa raportissamme esitellystä Sutisenjärvi-Kivijärven alueesta, jonka lajistollisesti arvokkaita ikimänniköitä Metsähallitus arvoista tietoisena hakkasi vuonna 2022. Kuten Sutisenjärven alue, myös Rimpisuo kuuluu Puolustusvoimien Vuosangan ampuma-alueeseen. Metsät ovatkin vastaavan tyyppisiä ja käytännössä samaa kokonaisuutta.

Suojelemattomien vanhojen valtionmetsien sirpaleet ympäröivät Rimpisuo-Tiilipuron soidensuojelualuetta saumattomasti käytännössä joka puolelta. Suojelualueen eteläpuolella Holveikkosuo ympäristössä vuorottelevat soiden laitojen vanhapuustoiset karut mäntymetsät, rämeet ja laitakorvet erämaisena mosaiikkina. Luoteessa Lauttasen Isoahon ympäristössä on niiden lisäksi edustavia erirakenteisia mäntyjättiläisten valvomia kuusikkoihia aarnioita ja Tiitipuruolla vanhapuustoista kelojen täplittämää männikköä sekä metsäkortekorpia. Suojelualueen kaakkoisrajan metsät ovat pääosin hidaskasvuisia rämeitä, jotka ovat vesitaloudeltaan luonnontilaisia.

Luonnontilaisia ja sen kaltaisia soita kapeine laitametsävoineen rajoittuu alueeseen myös huomattavasti laajemmin yhdistyen käytännössä eteläisempään Hevoshuuhdinsuon suojelualueeseen. Kohteen laajempi suojelu olisikin erittäin perusteltua ja parantaisi esimerkiksi metsäpeuran elinmahdollisuuksia.

Kolkko

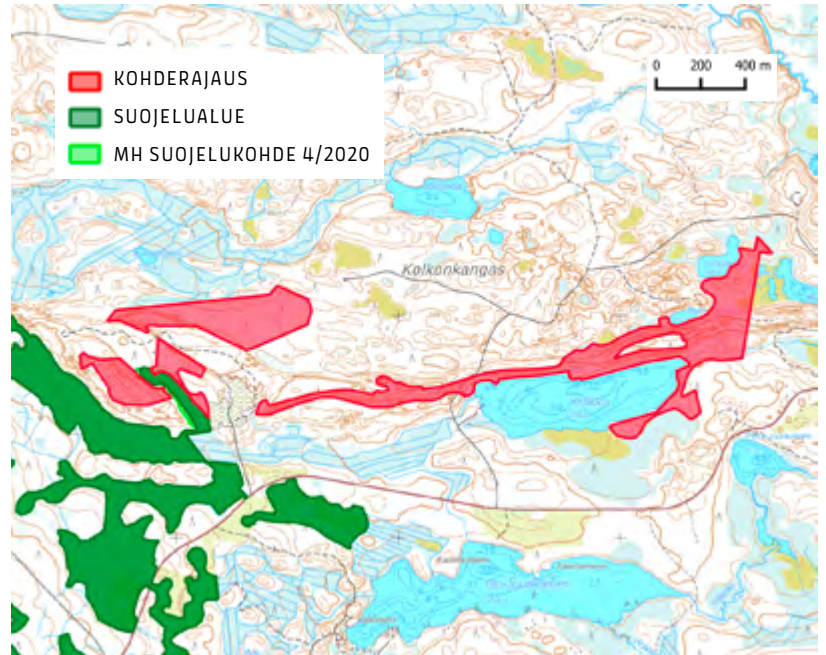
PUOLANKA

46 ha

[Karttalinkki](#)

Kohde on esimerkki kainuulaisesta suojelemattomasta harjuluonnosta. Länsiosissa sorakuopan ympäristössä on upeita, aihkien ja kilpikaarnamäntien kirjomia vanhoja mäntymetsiä, joissa ei ole merkkejä nykyaikaisesta metsätaloudesta. Pystyyn keloutuneita mäntyvanhuksia on näkyvästi ja siellä täällä maassa makaa pidemmälle lahonnut kelo-puu. Myös rajauksen itäosassa on näyttävää runsaslahopuustoista ikimetsää.

Kolkonkankaan eteläosan paikoin hyvin kapean ja jyrkän harjun rinneet, supat ja kapeikot ovat niin ikään runsaslahopuustoisia, hoitamattomia vanhoja metsiä. Harjun laen vanhaa mäntymetsää on joitain vuosikymmeniä sitten harvennettu, mutta luonnonmetsän piirteet ovat palautumassa hyvää vauhtia. Alueella olisikin suuri potentiaali esimerkikirajausta laajemmalle vanhojen harjumetsien suoje-lualueelle.

Kukkolammit

PUOLANKA

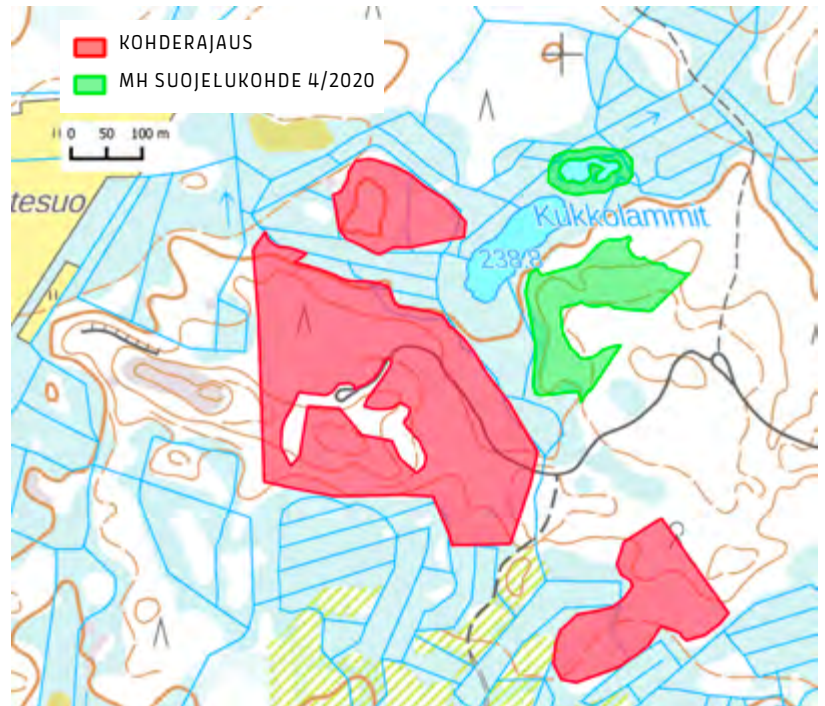
14 ha

[Karttalinkki](#)

Kukkolampien lounaispuolisilla kankailla on hakkuiden ja ojitusten ympäröimänä säilynyt kappale vanhaa tuoreen ja kuivahkon kankaan metsää. Kuusivaltainen puusto on pääosin varsin hidaskasvuista. Kuusten latvojen yläpuolelle kohoaa järeitä haapoja sekä kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä. Suurimmat haavat ovat juuri kuolleet tai kuolemassa ja haapalahopuuta onkin alueella huomattavan paljon. Osa vanhoista kuusikoista on joskus harvennettu, mutta nämä osat muodostavat vanhoista metsistä yhtenäisen kokonaisuuden.

Kohteella on myös poikkeuksellista kulttuurihistoriaa. Useimmat alueen vanhoista männyistä on ehkä vuosisata sitten kolottu tervanpolttoa varten toiselta kyljeltään kuoretomiksi noin kahden metrin korkeuteen saakka. Tervakset ovat kuitenkin jääneet kaatamatta ja polttamatta, ja männyt ovat vuosikymmenien saatossa kuroneet kuoretonta kohtaa kiinni. Kolot muistuttavat suuresti metsäpalojen aiheuttamia palokoroja.

Kukkolammin vanha metsä olisi ainutlaatuinen kohde tutkia, voisiko tällaisesta koloamisesta olla apua palokoroisia, hidaskasvuisia mäntyjä vaativan uhanalaisen lajiston suojelussa.

Lukkarinvaara

PUOLANKA

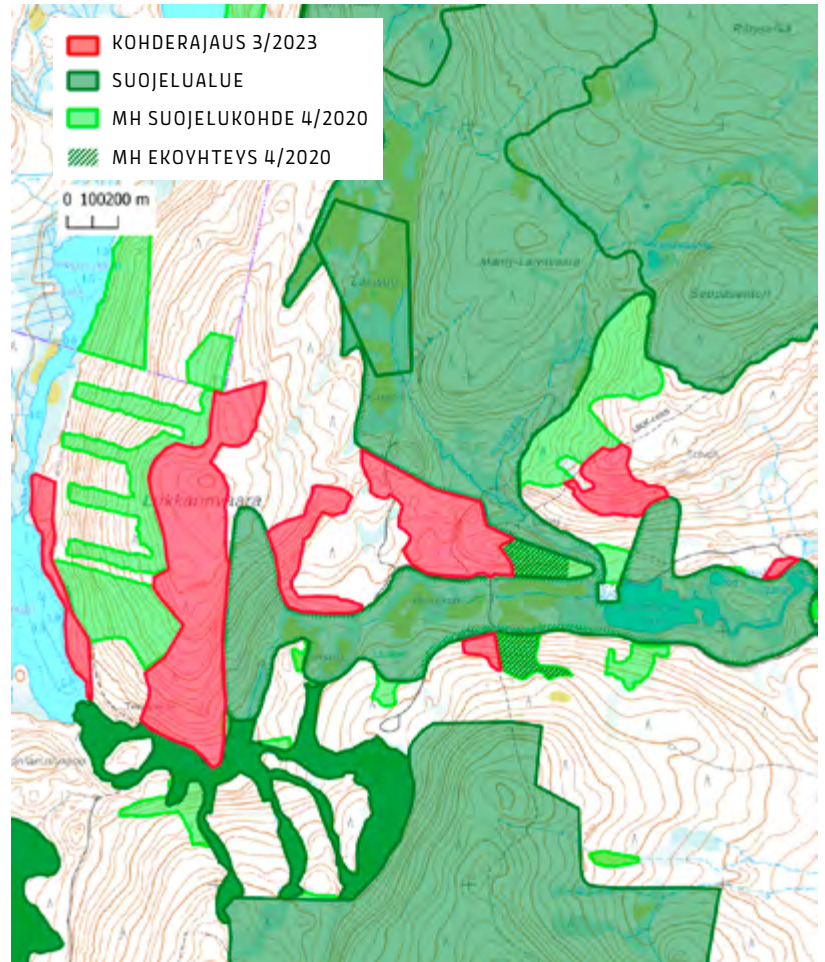
68 ha

[Karttalinkki](#)

Siikavaaran ja Iso-Nuottivaaran suojelalueiden välissä Lukkarinvaarassa ja Nuottilampien ympäristössä on suojelemattomina monipuolisia valtion luonnonmetsiä. Vanhojen ilmakuvien perusteella suojelualueen yhtenäisyys on toteutettu suojelemalla 1900-luvun loppupuoliskolla avohakattua metsää ja jätetty viereiset vanhat metsät suojelematta. Yhtenäisyyttä on tuettu Metsähallituksen luontokohteella, joka tosin sekin näyttäisi olevan samaa suojelemattomaan luonnonmetsän rajautuvaa hakkuualueetta.

Kohteen metsät ovat samankaltaisia upeita vanhoja metsiä kuin Siikavaaran suojelualueillakin. Alueella on niin kuusivaltaista jyrkkien rinteiden haapa-aarniota kuin hieman karumpia mäntyvaltaisia sekapuustoisia harjanteita ja lakialueiden karuja, kituliaampia sekametsiä. Hyvin Vanhoja puuyksilöitä on alueella kauttaaltaan ja lahoppuuta monin paikoin huomattavan paljon. Merkittävää on myös haapojen runsaus.

Rajaus täydentää merkittävästi Siikavaaran-Iso-Nuottivaaran suojelualuekokonaisuutta ollen taas hyvä esimerkki siitä, kuinka valtion suojelualueiden rajoja ei ole päätetty ekologisista perusteista.

Mekkokalliot

PUOLANKA

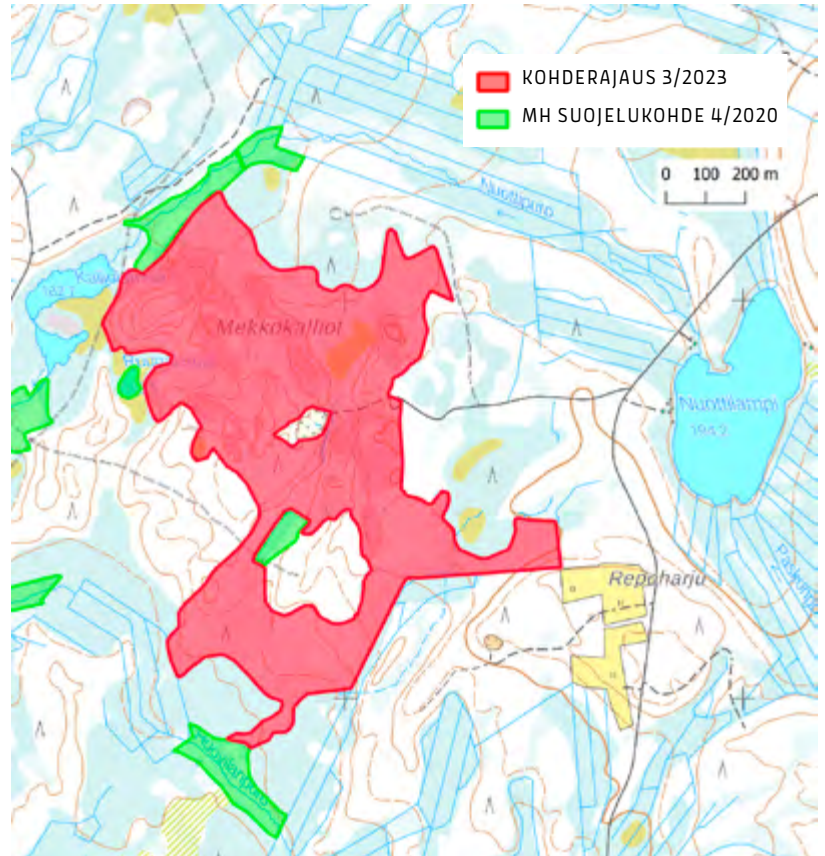
59 ha

[Karttalinkki](#)

Mekkokallioiden topografisesti mielenkiintoinen vanhojen metsien alue sijaitsee lounaisella Puolangalla. Pienet kallionnotkat, niiden väliset suonotkelmat ja parempikasvuiset kangasmaat vuorottelevat pienipiirteisenä kokonaisuutena.

Räme- ja nevalaikkujen ja korpinotkelmien kirjomista kankaista osa on kallioisia männiköitä, osa taas tiheitä sekapuustoisia kuusimetsiä. Lahopuustosta merkittävä osa on ikivanhaa mäntykeloa eri lahoasteissaan sekä maa- että pystypuuna. Myös aihkimänynt, vanhat haavat ja metsäpalojen jäljet kertovat metsän poikkeuksellisesta luonnontilasta ja monimuotoisuudesta.

Vanhojen harsintahakkuiden jo pitkälti peittyneiden merkkien lisäksi alueen keskellä olevan vanhan kaihoksen lounaispuolen kuusikossa ja Kalliolammien kaakkoispuolisessa vanhassa mäntymetsässä on jälkiä harvennushakkuista. Näissäkin laikuissa on kuitenkin yhä paljon luonnonmetsien piirteitä, kuten vanhoja haapoja, järeää lahpuuta ja uhanalaisia vanhojen metsien lajeja.

Porrassuo

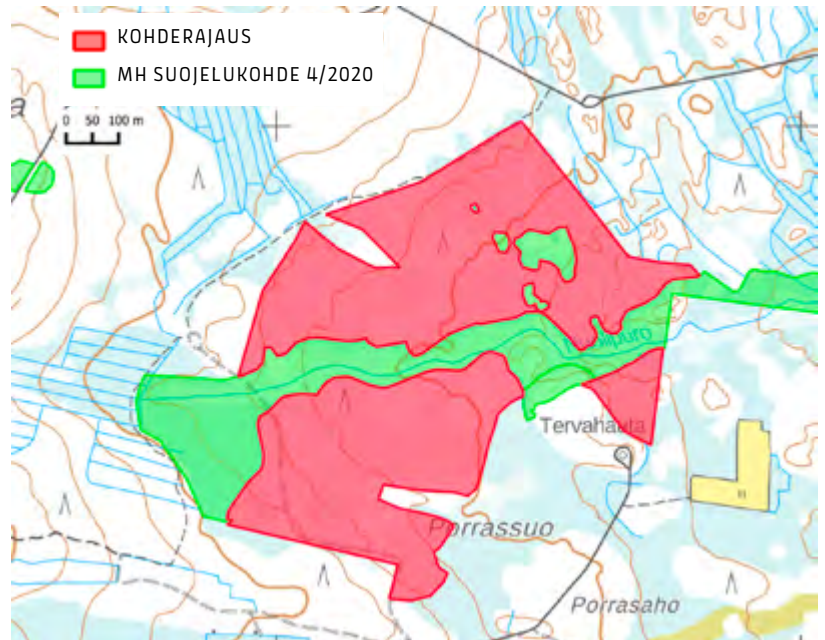
PUOLANKA

34 ha

[Karttalinkki](#)

Porrassuon suo-metsämosaiikki sijaitsee aiemmassa raportissamme esitellyn Puolangan Saarikankaan hämmentävän upean suojelemattoman ikimetsän länsipuolella. Yhdessä Saarikankaan ja Metsähallituksen luontokohteiden kanssa alue muodostaa yli roo hehtaarin vanhojen metsien ja soiden kokonaisuuden.

Porrassuolla vanhat mäntyvaltaiset suosaaret, rehevämät korpikuusikot, rämeet ja nevat vuorottelevat pienipiirteisesti Suomelle aiemmin tyypillisenä mosaiikkina. Nykyään edes tämän kokoisia ehjiä mosaiikkeja ei Lapin eteläpuolella ojitusten ja hakkuiden jäljiltä ole juurikaan jäljellä.

Ahmolahti

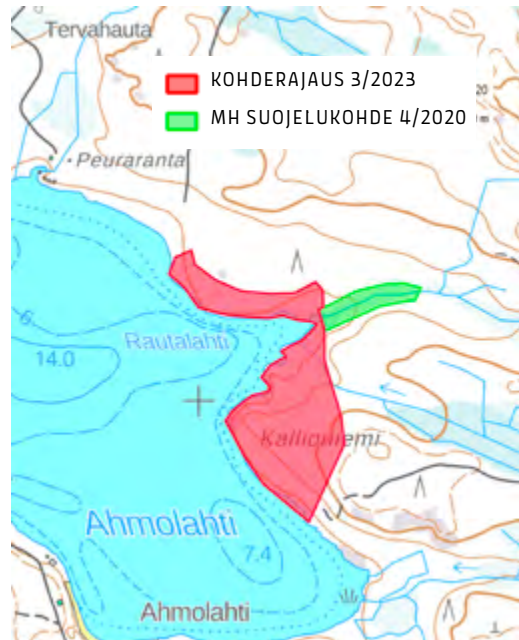
RISTIJÄRVI

6,2 ha

[Karttalinkki](#)

Iso-Pyhännän Ahmolahden kivisillä rannoilla kasvaa kuusivaltaisia, yli 100-vuotiaita tuoreen kankaan sekametsiä, jotka ovat varsin lahoppuustoisia. Rautalahden pohjoisranta on rajauksen muita osia kallioisempaa ja mäntyvaltaista. Kallioniemen pohjoispuolella esiintyy myös vesitaloudeltaan luonnontilaista korpea. Sekapuuna alueella esiintyy niin koivua, haapaa kuin raitaakin.

Tämäkin edustava ranta-alueen luonnonmetsä on jätetty alue-ekologisen verkoston ulkopuolelle huolimatta sen ilmiselvistä ekologisista ja maisemallisista arvoista.

Pääjärvi

RISTIJÄRVI

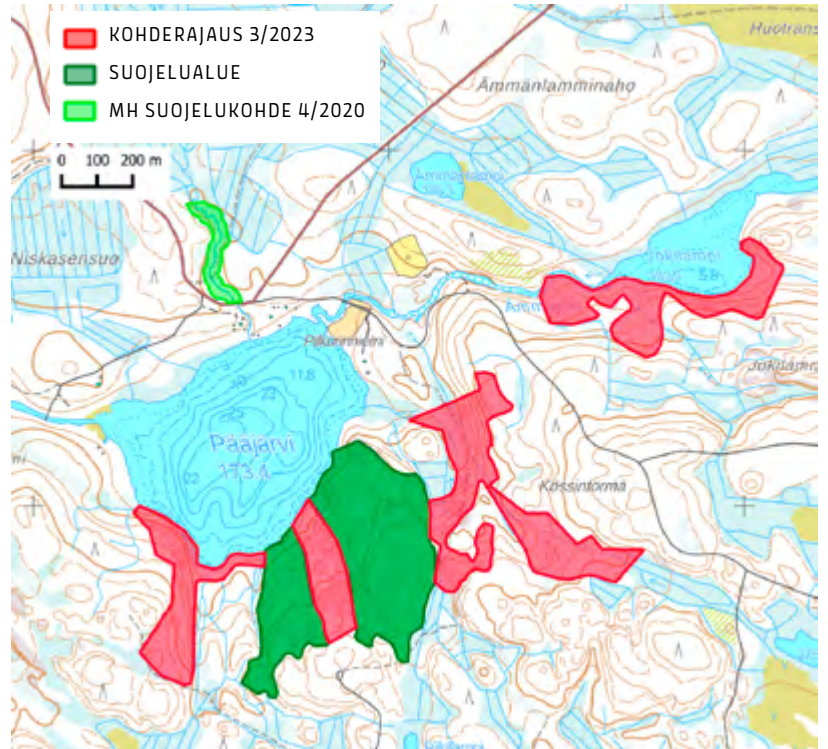
27 ha

[Karttalinkki](#)

Pääjärven etelärannan vanhaan metsään Ristijärven kunnan itäosassa on perustettu Metsähallituksen suojelukohde, joka kuitenkin tavanomaiseen tapaan kattaa vain osan yhtenäisestä vanhasta metsästä. Suojelemattomat luonnonmetsät myös yhdistävät suojelukohdet toisiinsa.

Suojelualueiden väliin sijoittuva osa on karua kallioista mäntymetsää, joka ei ole kovin järeää, mutta silti vanhaa. Mäntyjen joukossa on paljon kilpikaarnaisia aihkeja ja ikikeloja. Rajauksen itä- ja länsiosat ovat pääosin tuoreen kankaan vanhapuustoisia ja erirakenteisia kuusimetsiä, joissa lahoppuuta on runsaasti. Kuusikoissa on myös ylispuumäntyjä sekä järeitä mäntykeloja ja notkelmissa suuriakin haapoja. Pääjärven lounaisrannan kapealla rantavyöhykkeellä on myös varttunutta sekapuustoista metsää.

Jokilammen etelärannan rinteiden metsät ovat varjoisaa rinnekuusikkoa, jonka notkelmien korvet ovat harvasta ojituksesta huolimatta vesitaloudeltaan luonnontilaisen kaltaisia.

Kangasvaara

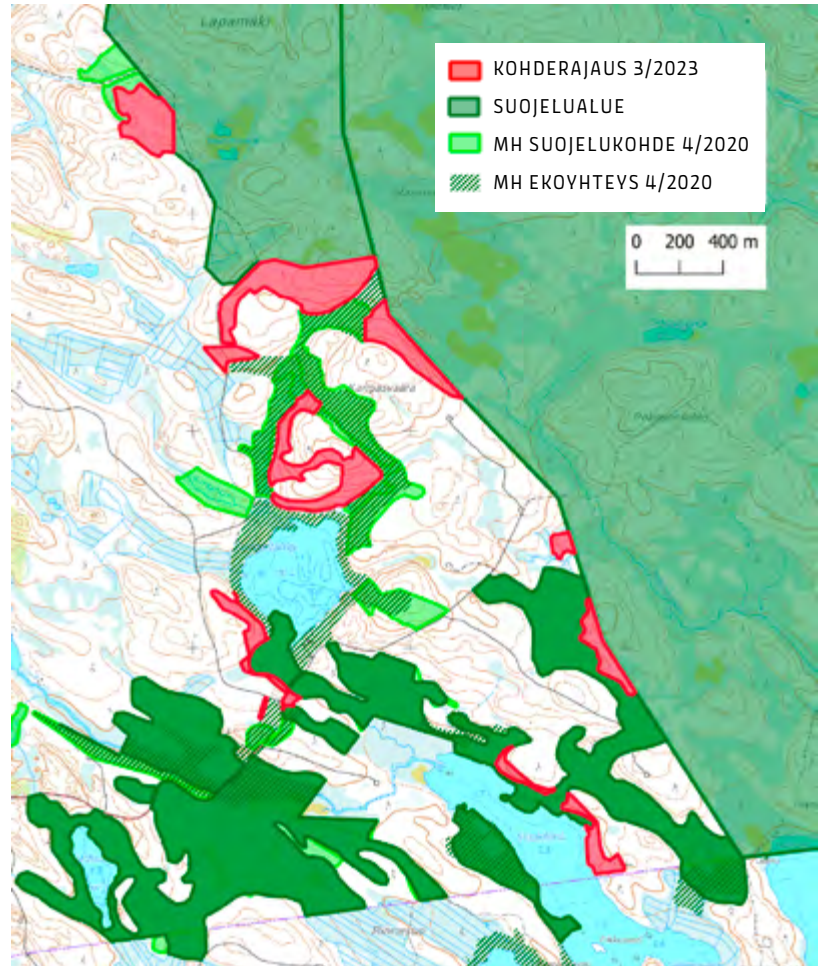
SOTKAMO

42 ha

[Karttalinkki](#)

Osa Kangasvaaran näyttävistä, runsaspuustoisista luonnonmetsistä rajautuu suoraan Hiidenportin kansallispuistoon. Kaskikauden vaikutus on Kangasvaaran rinnemetsissä laajalti nähtävissä palokantojen sekä koivun ja haavan runsauden myötä. Lahopuuta esiintyy runsaina keskittyminä. Korkeasta suojeluarvosta kertovat myös vaateliiden ja uhanalaisten luonnonmetsien lajien esiintymät.

Pienialaisemmin suojelematonta vanhaa luonnonmetsää esiintyy myös Lakkalammen ja Autiojärven rannassa. Kohteen metsät täyttävät lähes kauttaaltaan Metso-kriteerit luokassa 1, Kangaslammen lounaispuolella on rajattu mukaan pienialaisesti myös luokkaa 2 edustavaa metsää.

Matojärvi

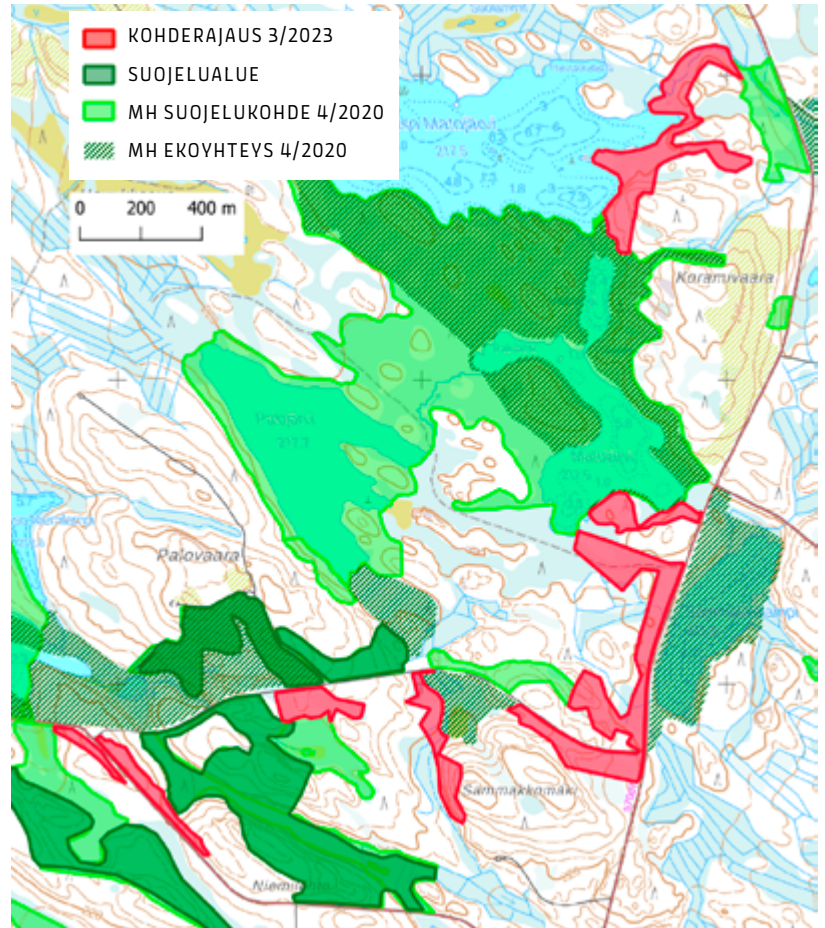
SOTKAMO

28 ha

[Karttalinkki](#)

Matojärven luonnonmetsät ovat kapeita suikaleita talousmetsiin rajautuen, mutta muodostavat tästä huolimatta ekologisesti yhtenäisen kokonaisuuden vesitaloudeltaan luonnontilaisten soiden ja rakentamattomien erämaajärvien kanssa. Ne ovat tärkeä osa Maanselän luonnonmetsien käytävää kytkien Hiidenportin seudun läntisempiin metsiensuojelualueisiin.

Metsät ovat vanhoja tuoreen kaan kuusivaltaisia sekametsiä, jotka ovat monin paikoin lähellä luonnontilaa, sekä pienialaisia ojittamattomia korpia ja rämeitä. Alueen lajistoon kuuluu mm. liito-orava (VU), jonka papanoita löytyikin Ison Matojärven itärannalta.

Portaatonsoo

SOTKAMO

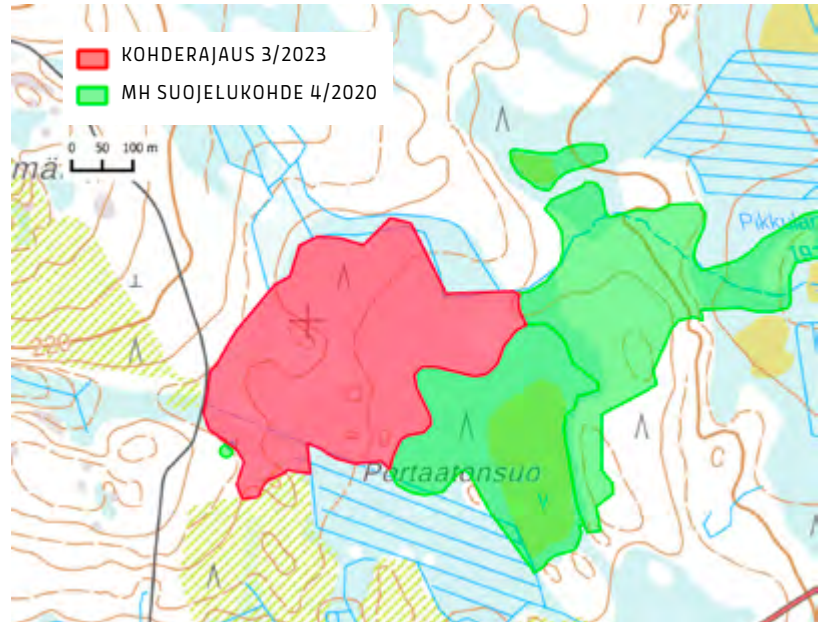
13 ha

[Karttalinkki](#)

Sotkamon ja Nurmeksien rajoilla sijaitseva Portaatonsoo on esimerkki suojelemattomasta valtionmaan korpi-metsästä. Korvet ovat Metsähallituksen oman ympäristöoppaan mukaan hakuiden ulkopuolella, mutta korpieli-nympäristöjä ei tunnisteta eikä kirjaus-ta noudateta.

1980-luvulla hakkaamatta jääneestä alueesta itäosan Metsähallitus on oikein merkinnyt luontokohteeksi, mutta rajauksella kangasmetsäsaa-rekkeiden kanssa vuorottelevia luon-nontilaisia tai vain vähän muuttuneita korpia ja rämeitä ei. Puustoisimmat metsät ovat rajauksen eteläpuolikkaas-sa. Vanhojen järeidenkin kuusten var-jostamat korvet ovat sekapuustoisia ja laikuittain märkiä sekä heinäisiä. Myös mäntyjen vallitsevat soistumat ja rä-meet ovat sekapuustoisia. Suon laajin kangasmaasaareke on kuusivaltaista runsaslahopuustoista metsää ylis-puumäntyineen. Haapaakin metsissä esiintyy merkittävästi.

Ympäröivät alueet on hakkuiden yh-teydessä myös ojitettu ja eteläosaa hal-kovan yksittäisen ojan varsilta turvetta onkin hajonnut enemmän. Sekin oja olisi helposti tukittavissa ja vesi ohjat-tavissa alkuperäiseen suuntaan.

Välilamminvaara

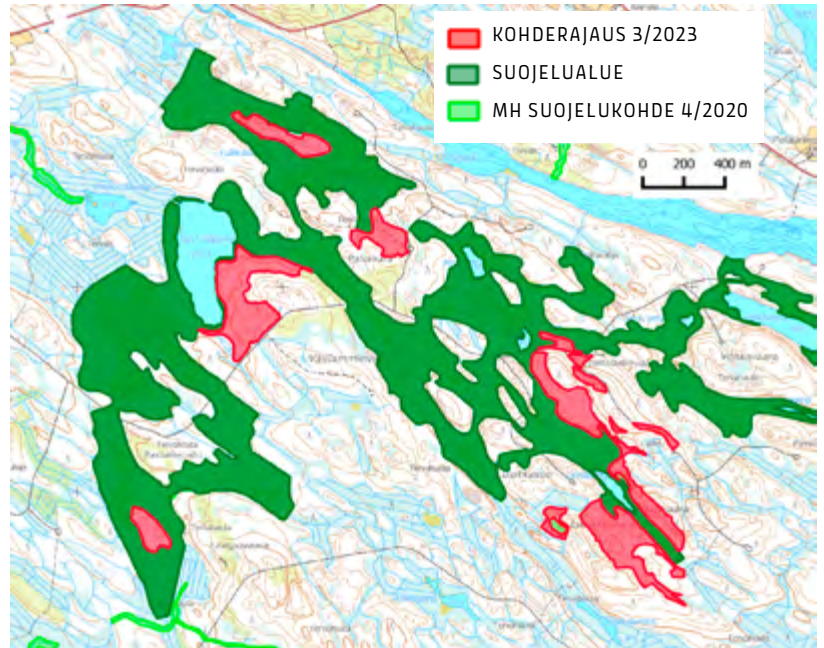
SOTKAMO

39 ha

[Karttalinkki](#)

Kohde koostuu Välilamminvaaran, Leililamminvaaran ja Lusikkavaaran vanhoista, valtaosin tuoreen kankaan luonnonmetsistä, jotka ovat alueen luonnontilaisten soiden kanssa osa samaa suo-metsämosaiikkia. Metsähallituksen luontokohteiksi tästä on kuitenkin päätyntä lähinnä avosoita, vaikka pohjoisen Sotkamon metsien-suojelutilanne on heikko. Lusikkavaara ilmoitettiin avohakattavaksi 2018, mutta hakkuu jäi toteuttamatta.

Alueen maastonmuodot ovat vaihtelevia, ja kohteeseen kuuluu kuusi-valtaisten kangasmetsien lisäksi niin märkää korpea kuin mäntyvaltaisia kalliometsiäkin. Paikoin esiintyy järeitkin haapoja, ja Lusikkavaaralla haavan tyveltä havaittiin liito-oravan (VU) papanoita. Lisäksi löydettiin muuta vanhoja metsiä ilmentävää ja uhanalaista lajistoa.

Hanhiaho

SUOMUSSALMI

18 ha

[Karttalinkki](#)

Hanhiahon vanhastaan tunnettu liito-oravametsä sijaitsee Pohjois-Suomussalmella Pohjanvaaran vanhojen metsien suojelualueen ja Metsähalituksen oman Mäntyvaaran suojelu-kohteen välissä. Esimerkkikohde on täsmälleen samaa kokonaisuutta edellä mainittujen kanssa, mutta jätetty vain aikanaan suojelematta.

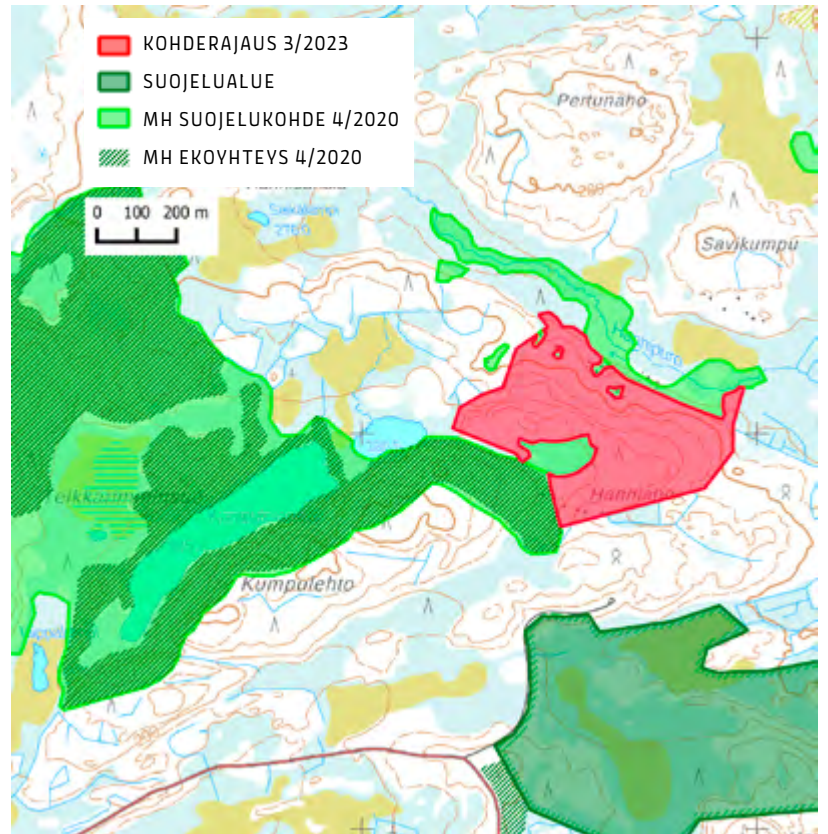
Etelä- ja itäosissa on runsaslahopuustoista, erirakenteista ja hyvin luonnontilaista vanhaa kainuulaista kuusimetsää haapoineen, raitoineen ja yksittäisine ylispuumäntyineen. Osa

rinnemetsistäkin on korpisia. Rajauksen jakavan avosuon pohjoispuolella on avarampaa osin kosteapohjaista vanhaa sekametsää. Vanhoja koivuja ja lehtipuupötkelöitä on runsaasti. Avaruuteen voivat olla vaikuttaneet vanhat hakkuut, mutta niiden jäljet ovat jo peittyneet. Hyvin paljon luonnontilaisuuden piirteitä ja lajistoa sisältävä metsä voi olla harvempaa myös kasvuolosuhteiden tai palohistorian vuoksi, sillä ero näkyy jo vuoden 1959 ilmakuvasa.

Esimerkkikohteen pohjoisrajalla

suojelualueen, jokien ja luonnontilaisten soiden muodostamassa kainalossa, on 15 hehtaaria nuorta metsää. Esimerkkikohteen pohjoisrajalla suojelualueen, jokien ja luonnontilaisten soiden muodostamassa kainalossa, on 15 hehtaaria nuorta metsää. Sinne, keskelle tietöntä erämaata, Metsähallitus hakkasi talvella 2023 1,2 kilometriä uutta tielinjaa päästäkseen harventamaan tuon pienen soiden ympäröimän ja suojelukohteisiin rajautuvan metsäsaarekkeen.

Tie linjattiin Hanhiahon luonnonmetsän läpi. Illan pimetessä selvitimme otsalamppujen valossa linjauksen luontoarvoja yhden tunnin ajan: pelkästään nauhoitetulta tielinjalta kertyi 20 havaintoa 10 punaisen kirjan lajista. Havainnoista kerrottiin Metsähallitukselle kuukausia ennen tielinjahakkuuta, mutta tie tehtiin silti luonnonmetsän läpi, luontorvoista välittämättä.

Hepovaara

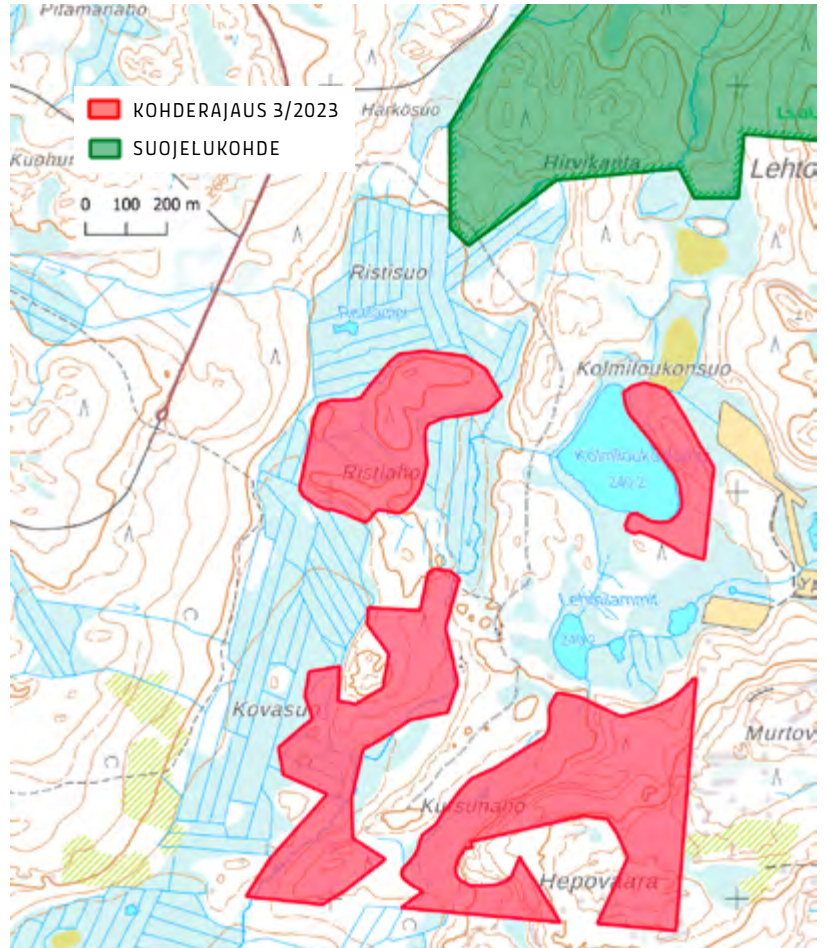
SUOMUSSALMI

54 ha

[Karttalinkki](#)

Hepovaaran neliosainen esimerkkikohde Kiantajärven länsipuolella koostuu varsin luonnontilaisista, pitkään hoitamatta olleista vanhojen metsien laikuista. Suurin niistä on itse Hepovaaralla, jonka erirakenteisissa kuusimetsissä on runsaasti lahoppua, suuria haapoja, kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä ja korpilaikkuja.

Upeaa vanhaa metsää on myös alueen luoteisosassa Ristiahossa ojitettujen soiden ympäröimissä suosarekkeissa. Näihin saarekkeisiin tehtiin avohakkuuilmoitus syksyllä 2016, mutta ne jäivät onneksi tuolloin hakkaamatta. Rajaukseen kuuluu yhtenäisyyden vuoksi myös hieman myös heikosti puuta kasvanutta ojitettua suota. Tällaiset suot myös yhdistävät rajauksen osa-alueet toisiinsa, joten suojelu olisi järkevää tehdä kokonaisuutena suot ennallistaen.

Honkanen

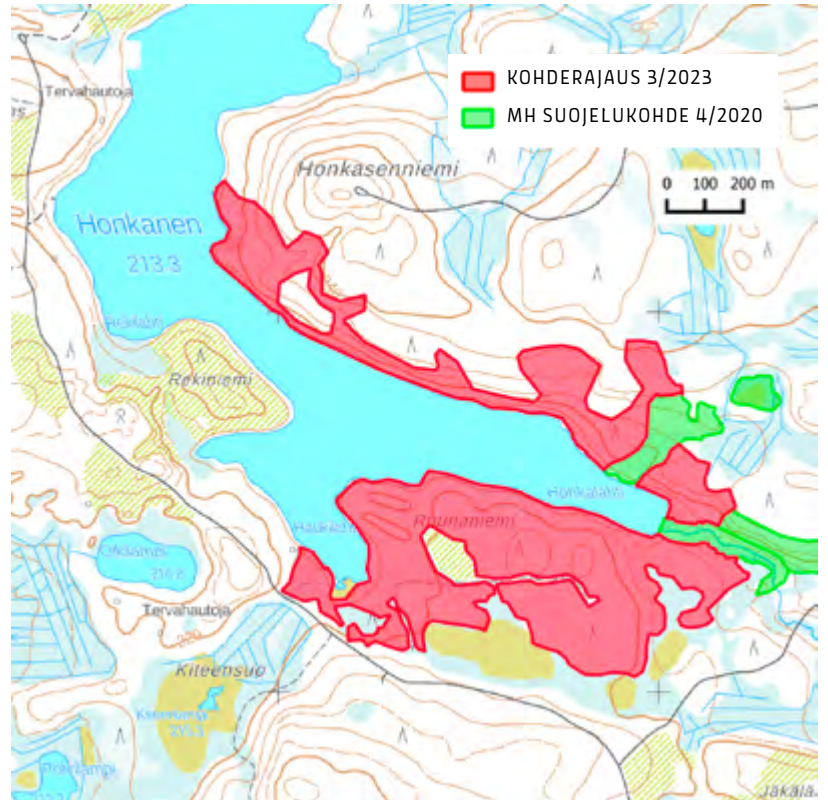
SUOMUSSALMI

50 ha

[Karttalinkki](#)

Vain 10 kilometrin päässä Suomussalmen keskustaajamasta sijaitsevan rakentamattomana säilyneen erämaajärven länsirannat Metsähallitus on hakannut lähes kokonaan paljaaksi, mutta itäpuolelle hakkuut eivät ole toistaiseksi ehtineet. Tästä noin 56 hehtaarin laajuisesta yhtenäisestä luonnonmetsäalueesta on säästökohteeksi merkitty merkitty vain 6 hehtaaria, ja loppuja uhkaavat yhä hakkuut.

Honkasen rantojen metsissä vanhoista harsintahakkuista kertovat vain vanhat männynkannot. Sekapuustoisissa ja eri-ikäisrakenteisia tuoreen kannaan metsissä mänty ja kuusi vuorottelevat pääpuulajina. Pienialaiset korvet ja suon ja kangasmetsän vaihteluvyöhykkeet luovat monille suometsien lajeille otollisen pienilmaston. Metsillä on takanaan pitkä luonnontilaistumisen kausi, ja lahoppuun kertyminen on pääsemässä vauhtiin. Kokonaan lahoppuujatkumo ei ole koskaan katkennut, mistä kertovat vanhaa metsää ilmentävät kääpälaajit.

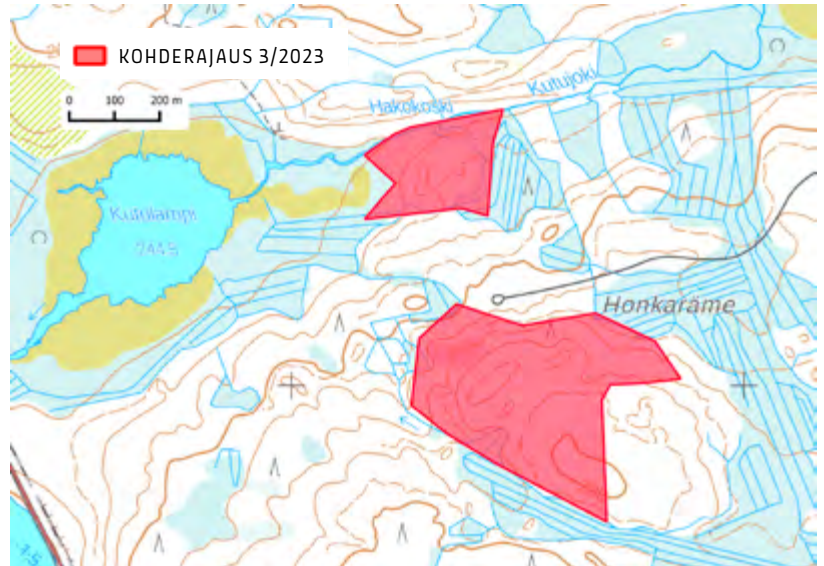
Honkaräme

SUOMUSSALMI

20 ha

[Karttalinkki](#)

Suomussalmen Näljängän Honkarämeen ympäristön kankailla ja korvissa on säilynyt kaksi erittäin hienoa ja arvokasta luonnonmetsäydyntä. Alueilla on poikkeuksellisen runsas ja näkyvä lahoppuusto. Kangasmaiden tiheissä ja erirakenteisissa kuusikoissa kasvaa paljon vanhoja haapoja. Osa alueista on puustoltaan avoimempaa vetistä korpea, eikä metsätaloudesta näy ikivanhojen justeerikantojen lisäksi minkäänlaisia merkkejä. Kohteella on myös vanhoja havaintoja liito-oravasta. Kohteella täyttyvät kaikki kuviteltavissa olevat luonnonmetsän kriteerit. Silti näitäkään laikkuja ei ole ”löydetty” Metsähallituksen luontokohteiksi, vaan niille on suunnitteilla hakkuita.

Korkealaisensärkkä

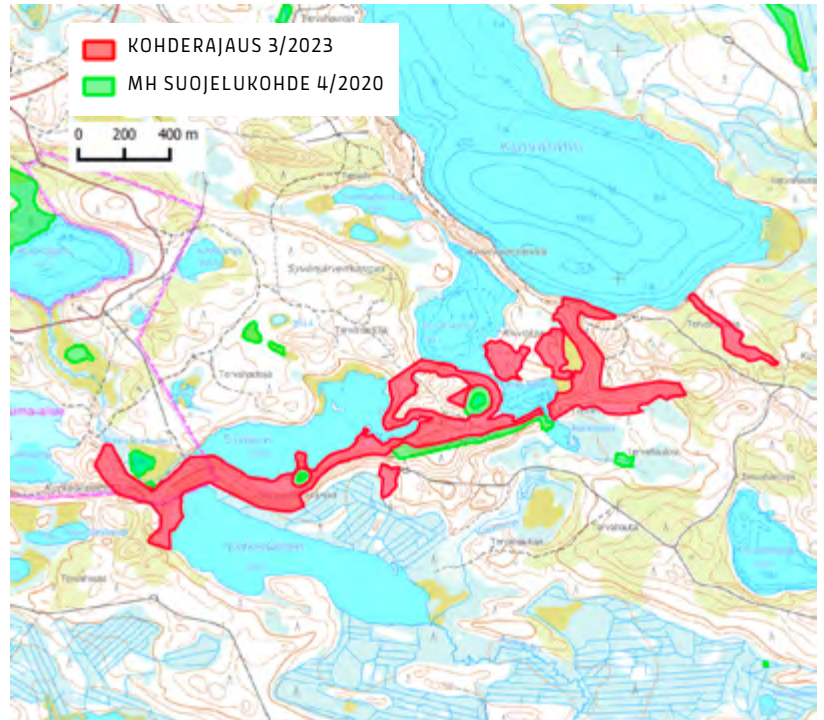
SUOMUSSALMI

41 ha

[Karttalinkki](#)

Harjujensuojeluohjelmaan kuuluvan Korkealaisensärkän metsät edustavat tyypillistä kainuulaista, vaihtelevan moni-ilmeistä harjuluontoa. Harjujen valorinteiden männiköt ovat avaria ja männyn lisäksi muita puulajeja esiintyy vähän. Vanhimmat männyt ovat selvästi yli 200-vuotiaita. Varjoisilla rinteillä kuusi on paikoin valtapuulaji. Lahopuuston määrä alueella vaihtelee, joukossa on mm. yksittäisiä hyvinkin vanhoja mäntymaapuita.

Harjumetsien lisäksi rajaukseen sisältyy rantametsiä, joissa kasvaa runsaasti lehtipuustoa, etenkin koivua. Keski-Kaivoksen läheisen pikkulammen rantavyöhykkeellä havaittiin valkoselkätikka, poikkeuksellisen pohjoisena havaintona. Rajaukseen on sisällytetty vain laadukkaimmat osat alueen met-
sistä, mutta suojelukokonaisuuteen olisi järkevää ottaa mukaan myös rajauksen keskelle jäävät ja siihen rajautuvat käsitellymmät metsäkuviot.

Pyssymäki

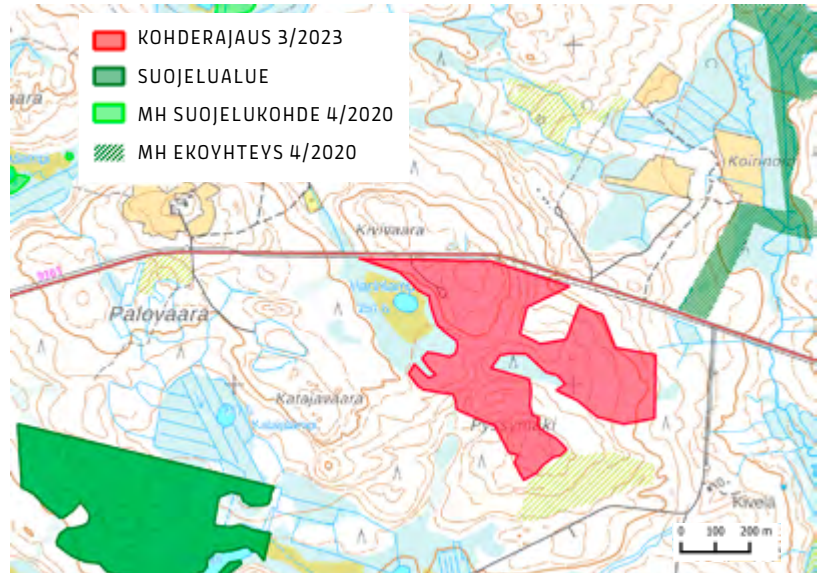
SUOMUSSALMI

23 ha

[Karttalinkki](#)

Metsähallitus on ilmoittanut Suomussalmen Pyssymäen avohakattavaksi vuosina 2014 ja 2017. Hakuut ovat kuitenkin onneksi edelleen toteuttamatta. Pieni osa Pyssymäen metsistä on aikanaan päätehakattua, nyt mäntyvaltaista sekapuustoista kangasta, loput kuusivaltaista luonnonmetsää, jossa on tehty vain harsintahakkuita.

Vanhoista harsinnoista huolimatta ylispuina esiintyy yksittäisiä järeitä vanhoja mäntyjä sekä joitakin kookkaita haapoja. Lahopuuta alueella on niukasti, mutta jatkumo ei ole täysin katkenut ja metsät alkavat olla lahopuun muodostumisen kannalta kriittisessä vaiheessa. Monille niukkalahopuustoisille luonnonmetsille tyypilliseen tapaan elävien lehtipuiden jatkumo on sitä vastoin hyvä, mistä kertoo useiden vaatelioiden ja uhanalaisten lehtipuupifyytien esiintyminen.

Ruottusenvaara

SUOMUSSALMI

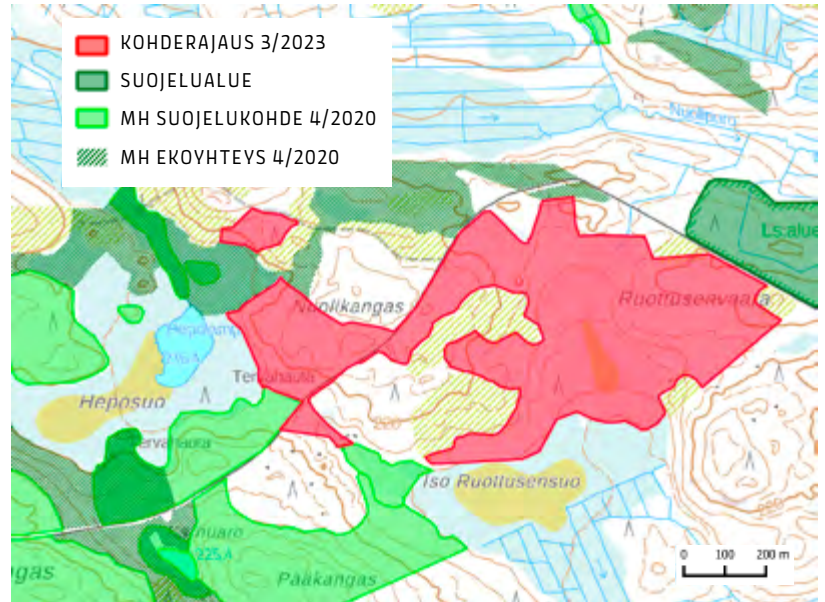
39 ha

[Karttalinkki](#)

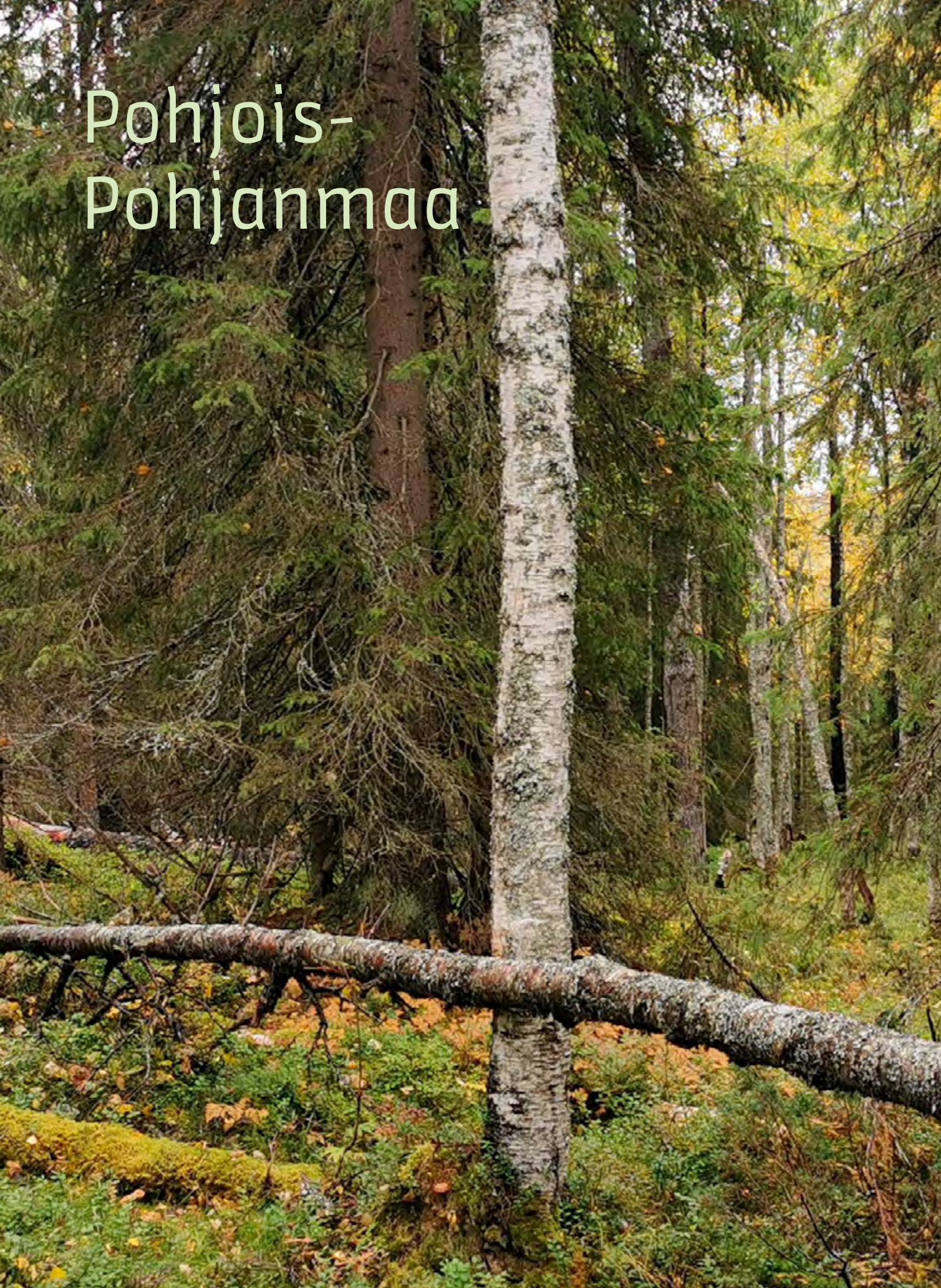
Juntusrannan kylässä sijaitseva esimerkikohde yhdistää toisiinsa Nuolilehdon yksityismaan luonnonsuojelualueen sekä Saalissuon soijensuojelualueen ja siihen rajautuvat Metsähallituksen omat suojelukohteet. Omien luontoarvojensa lisäksi kohde onkin hyvä esimerkki sijainniltaan luonnonsuojelullisesti tärkeästä suojelamattomasta valtionmaasta, jollaisia on paljon.

Ruottusenvaaran vanha palojälkien kirjoma mäntymetsä erottuu hakkaamattomana jo vanhimmissa ilmakuvissa 1960-luvulla. Metsän pohjois- ja itäosat ovat mäntyvaltaisia, karuja ja osin soistuneita, kun taas lounaassa on kuusivaltaisempaa runsaslahopuustoista vanhaa metsää. Metsän ominaispiirre ovat hyvin vanhat ja poikkeuksellisen järeätkin männyt, joita on paljon ja kauttaaltaan.

Myös rajauksen länsiosassa Nuolikankaalla on luontaisesti kehittyntä, aihki-ylispuiden ja kelojen täplittämää varsin luonnontilaista vanhaa metsää. Pääosin Nuolikankaan metsät ovat hieman Ruottusenvaaraa nuorempia, mutta silti valtapuustoltaan selvästi yli 100-vuotiaita. Tien läheisyydessä on tehty jonkinlaisia poimintahakkuita, metsä on hieman harvempaa ja aihkeja niukalti. Monet luonnonmetsän rakennepiirteet ovat kuitenkin tallella ja ekologinen yhteys toimii yhä. Tien varrelta rajattiin silti ulos kappale hoidetumpaa vanhaa metsää, jonka suojelu osana kokonaisuutta olisi järkevää.

Pohjois- Pohjanmaa

VILPONVAARA, KUUSAMO

Vilponvaara

KUUSAMO

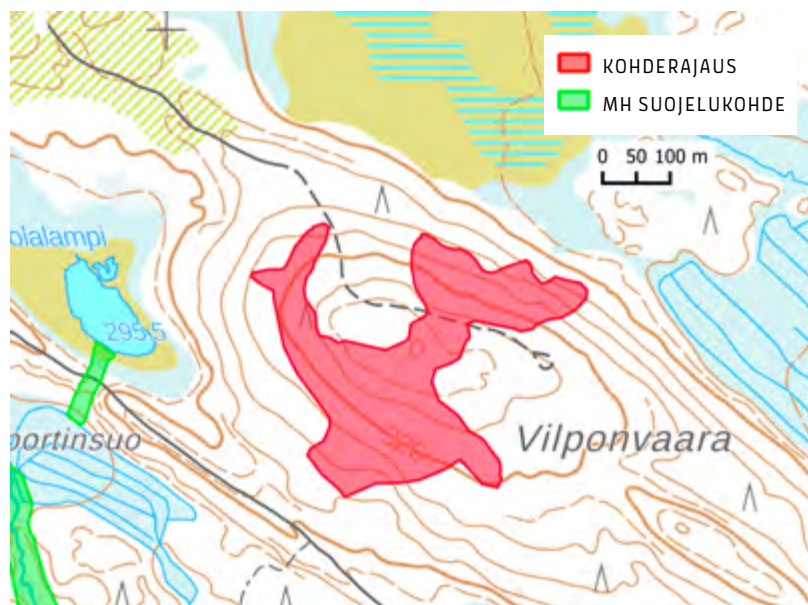
8 ha

[Karttalinkki](#)

Kuten moni tämän raportin esimerkkikohteista, myös Vilponvaaran vanha metsä erottuu Maanmittauslaitoksen historiallisissa ilmakuvissa sitä ympäröivistä laajoista hakkuualueista läpi vuosikymmenten. Vasta 2000-luvulla avohakkuut saapuivat myös Vilponvaaralle.

Noin kahdeksan hehtaaria vanhaa sekametsää on säilynyt näihin päiviin. Rinteessä kasvavan kostean ja osin ilmeisesti pohjavesivaikutteisen metsän erikoisuus on vanhojen ja varttuneiden lehtipuiden runsaus. Raitoja, haapoja tai koivuja on kuusten seassa monin paikoin valtapuiksi saakka. Metsän yleisilme on varsin luonnontilainen, vaikka kaikista vanhimmat puut puutuvatkin – ilmeisesti palohistorian vuoksi, sillä merkkejä metsätaloudesta on hyvin vähän. Lahopuuta on vuosikymmenten saatossa alkanut kertyä, ja merkittävä osa siitä on lehtilahopuuta eri muodoissaan. Lehtipuihin sitoutunut uhanalaislajisto vaikuttikin maastokäynnin perusteella olevan runsas.

Vilponvaaran vanha metsä sijoittuu Iivaaran, Jousivaaran ja Virmajoen muodostamalle suojelualueiden ketjulle toimien askelkivenä Jousivaaran ja Virmajoen laajempien vanhojen metsien välissä.

Hyötövaara

TAIVALKOSKI

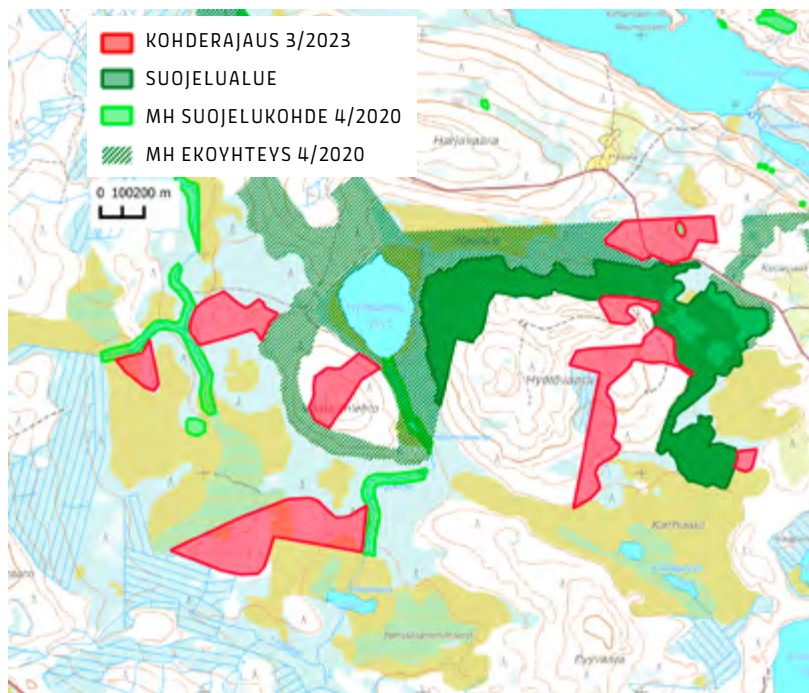
50 ha

[Karttalinkki](#)

Hyötövaaran vanhat metsät ovat Kylmäluoman suojelualueiden läntinen jatke. Ne sijoittuvat samalle tärkeälle, suojelluista ja suojelemattomista valtion maista koostuvalle Venäjän rajalta alkavalle ekologiselle yhteydelle kuin Hossan kansallispuisto, Kylmäluoma ja aiemmassa raportissamme esitelty Taivalkosken Opinmaa.

Hyötövaaran metsät ovat enimmäkseen erittäin edustavia runsaslhopuustoisia kuusivaltaisia vanhoja metsiä. Kuusikon seassa kasvaa kilpikaarnaisia mäntyjä ja yksittäisiä vanhoja raitoja sekä haapoja. Soiden ja suosaarekkeiden laidat ovat ojittamattomat ja eheät luoden alueelle erämaan tuntua.

Tällekin kohteelle osui kesän 2021 myrsky. Kuten useimmissa Taivalkosken vanhoissa metsissä, Hyötövaarallakin luontoarvot vain lisääntyivät. Metsän säilyi edelleen metsänä, mutta sen sisään muodostui lisää lahoppuuta ja muutama pieni myrskyaukea, joissa esimerkiksi lehtipuut pääsevät uudistumaan. Metsähallitus kuitenkin ilmoitti korjaavansa ”tuhoja” myös Hyötövaaralla.

Lappi

AHMAVAARA-KOIRAVAARAT, VLITORNIO

Kalliotunturi

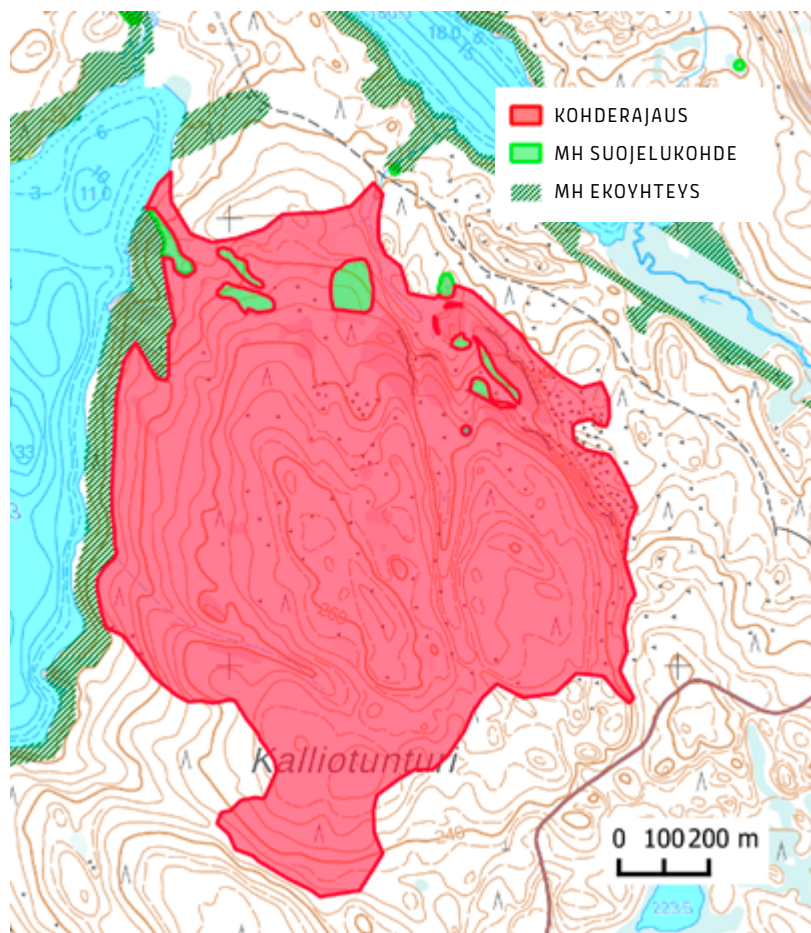
KEMIJÄRVI

115 ha

[Karttalinkki](#)

Eteläisen Kemijärven Kalliotunturin metsiä leimaa karuus. Kuivahkon ja kuivan kankaan louhikkoiset männiköt ovat eri-ikäisrakenteisia ja varsin moni-ilmeisiä vaaran laen käkkyroine ikipetäjiineen ja etelärinteen järeine aiheineen. Osin metsien hidaskasvuisuudesta johtuen lahoppuuta ei ole runsaasti, mutta eri-ikäistä maalahoppuuta ja keloja esiintyy koko alueella.

Kalliotunturin metsät ovat hyvä esimerkki lappilaisesta kohteesta, joka on suhteellisen runsaasta hakkuuhistoriastaan huolimatta suojelullisesti arvokas. Suojeluarvoa määritettäessä kantojen määrää tärkeämpiä tekijöitä ovatkin luonnonmetsän rakennepiirteiden säilyneisyys ja runsas vanhan puuston määrä.

Vuonisvaara

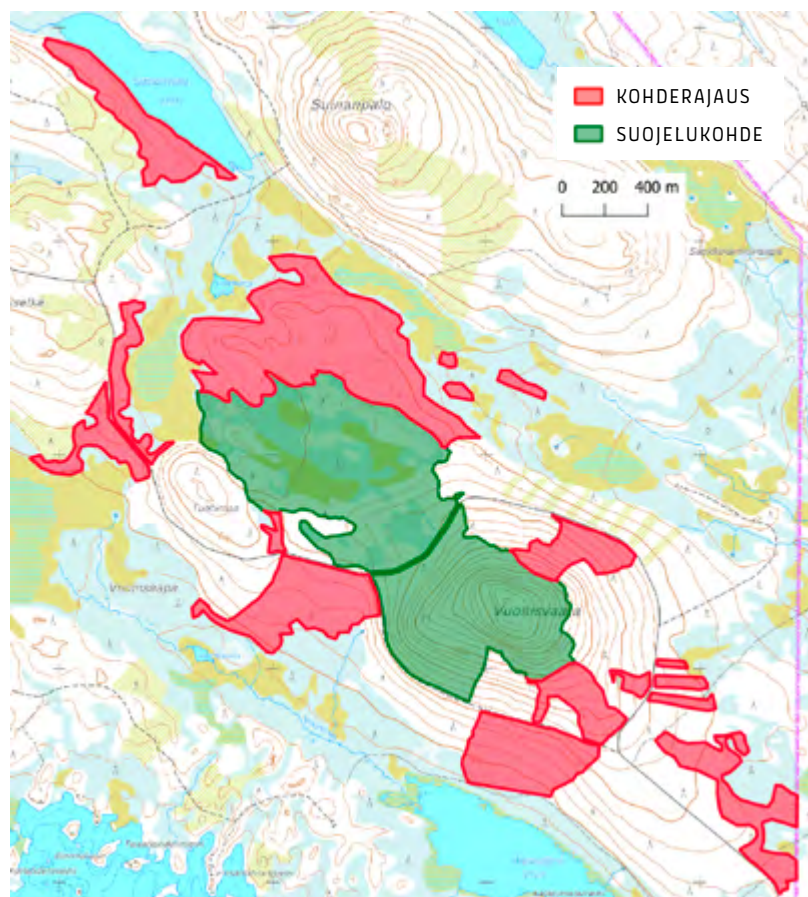
KEMIJÄRVI

149 ha

[Karttalinkki](#)

Rovajärven ampuma-alueen rajalla sijaitseva Vuonisvaara kohoaa komeana aapojen keskeltä Enijärven koillispuolella. Vaaran luonnonmetsistä osa on suojeltu dialogiprosessissa. Suojelupäätöksen ulkopuolelle on silti jäänyt arvokkaita vaaranrinteiden ja soiden laiteiden metsiä. Yhdessä dialogikohteen kanssa ne muodostavat kemijärveläisittäin erittäin huomattavan yhtenäisen, satojen hehtaarien laajuisen luonnonmetsäkokonaisuuden.

Itse vaaran juuren ja rinteiden luonnonmetsät ovat varsin reheviä kuusikoita, joissa esiintyy sekapuuna etenkin mäntyä ja koivua. Vaateliaat aarniokuusikoiden kääväkkäät ja muut indikaattorilajit kertovat hyvästä kuusilahopuun jatkumosta. Rajaukseen sisältyy Vuonisvaaran vanhojen metsien lisäksi Vuonisaavan ja sen pohjoispuolisen aapasuon laiteiden ja Suinanvierun rannan jonkin verran nuorempia luonnonmetsiä, joita leimaa puuston voimakkaasti vaihteleva ikä, sekapuu- toisuus ja eri-ikäisrakenteisuus, ja joissa myös esiintyy luonnonmetsän piirteitä ilmentävää lajistoa.

Katajavaara

KITTILÄ

254 ha

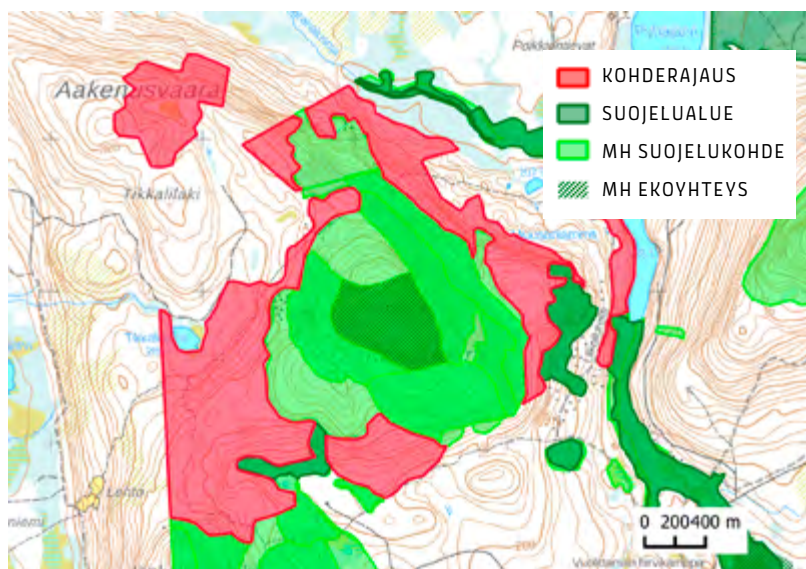
[Karttalinkki](#)

Katajavaaran luonnonmetsät sijaitsevat Levin matkailukeskuksen ulkoilureitistöjen varrella Pyhätunturin länsipuolella, Katajavaaran ja Homevaaran suojelukohteiden lomassa. Metsähallitus on merkinnyt lakimetsät säästökohteekseen, mutta vanhat metsät jatkuvat suojelun ulkopuolelle lähes jokaiseen ilmansuuntaan.

Katajavaaran pohjois- ja itärinteiltä löytyy palokoroisia maapuita ja keloja, jotka koristavat paikoin runsaslahopuustoista sekametsämaisemaa. Jyrkien rinteiden männiköissä on siellä täällä aihkimäntyjäkin, mutta rinteen alla vanhat kuuset valtaavat alaa. Alavimmille maille on syntynyt sulamisvesien seurauksena rehevämpiä laikkuja, jossa kasvaa ruohokasvillisuutta sekä haapoja ja raitoja.

Haapasekoitteisia metsiä on muutenkin eri puolilla aluetta, esimerkiksi Muusanlampien rantarinteessä. Katajavaaran lounaisrinteellä metsät ovat vaihtelevan kuusivaltaisia varsin luonnontilaisia sekametsiä. Lahopuuta näissä noin 300 metrin korkeudella hitaasti kasvavissa metsissä on kasvupaikka huomioiden runsaasti. Etelärinteen metsälaikku puolestaan on järeämpää vanhaa metsää suurine aihkimäntyineen.

Muusanlammin vanhoissa metsissä tehtiin hakkuita viimeksi 2021, joten tämäkin näihin päiviin nykyaikaiselta metsätaloudelta säästynyt kohde on aidosti uhattu.

Pahasvuoma

KITTILÄ

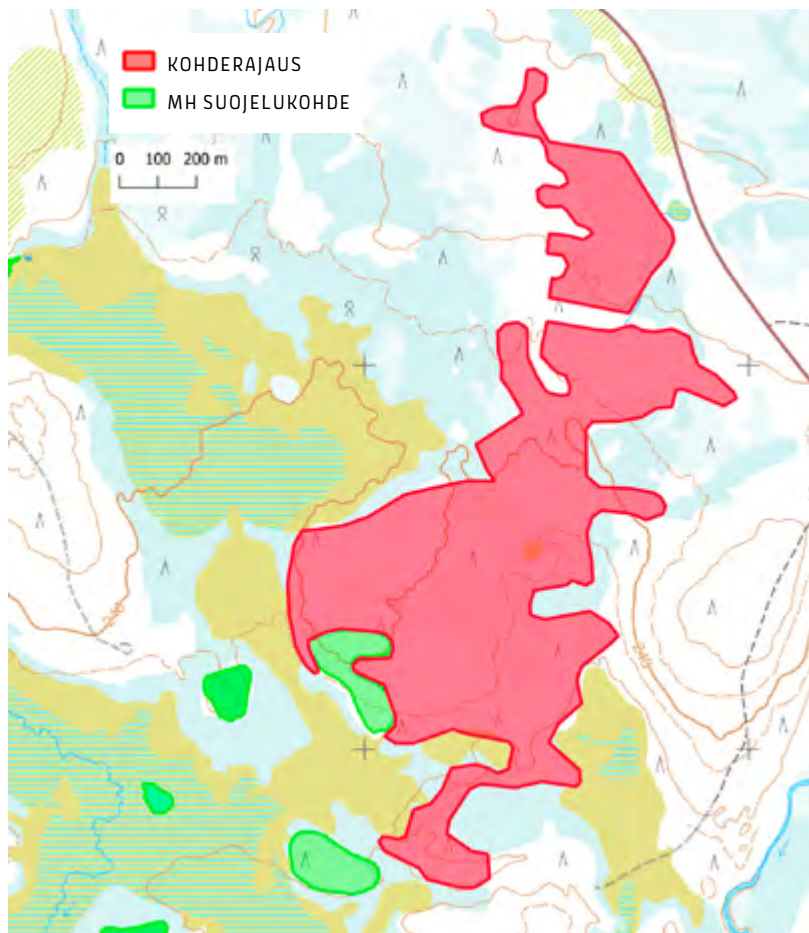
75 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohteen raja-
aus on osa lähes
koskemattonta valtion omistamaa soi-
den ja metsien erämaata, joka täysin
suojelemattomana ja noin 1500–2000
hehtaarin laajuisena yhä levittäytyy
Seurujoen pohjoispuolen vaikeapää-
sisillä suomailla. Syrjäisen sijainnin
lisäksi näitä Pahasvuoman alueen van-
hoja metsiä on suojannut aiemmilta
hakkuilta myös niiden vähäinen met-
sätaloudellinen arvo, joka kasvuolosuh-
teiden lisäksi johtunee palohistoriasta.

Kohde koostuu puustoisista korp-
ien ja kankaiden mosaiikista, joissa ei
ole näkyviä metsätalouden merkkejä.
Puusto on pääasiassa hyvin vanhaa
kuusikkoa, jossa seassa tavataan van-
hoja käkkyräisiä koivuja sekä joitain
kilpikaarnaisia mäntyjä ja iäkkäitä
raitoja. Etenkin kohteen eteläosissa
lahopuuta esiintyy runsaasti, kattaen
jo sammaloituneita maalahopuita sekä
vastaikään kaatuneita kuusia ja koivu-
ja. Kituliaimmilla tai paksukunntaisilla
osilla lahopuuta on Pohjois-Kittilän
kasvuoloissa luonnostaankin niukasti.

Tiettömän erämaan eteläosien kitu-
liaille suosaarille, parin kilometrin etäi-
syydelle edes lähimmistä Seurujoen
pohjoispuolen talviteistä, Metsähallitus
teki päätehakkuuilmotukset syksyllä
2022. Alueen lajistosta ei ole tietoa,
mutta sen pohjoisrajalta avohakattiin
vuonna 2018 käytännössä luonnonti-
lainen kitulias palojatkumometsä, joka
oli läpeensä täplitetty punaisen kirjan
metsälajien havaintopisteillä.

Keroharjut

KOLARI

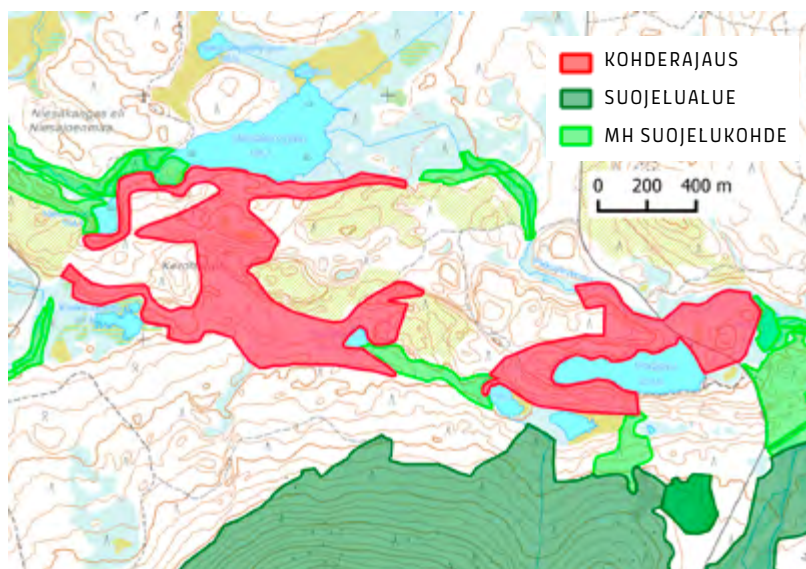
69 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohteen metsät sijoittuvat vaihtelevaan harjumaastoon ja rajautuvat Niesakeron luonnonsuojelualueeseen sen pohjoispuolella. Puustoiset harjumetsät koostuvat suurelta osin iäkkäistä, puustorakenteeltaan varsin luonnontilaisista mäntykankaista, joita kelot, maalahopuut ja paikoin palokoroiset kelot kirjoavat. Metsät ovat osin jopa erittäin runsaslahopuustoisia, etenkin kohteen läntisellä osalla.

Harjumetsien ympäristössä on sekapuustoisia kangasmetsiä ja pieniä lehtomaisenkin kankaan laikkuja, joilla kasvaa muun muassa järeitä kuusia sekä haapoja ja on runsaasti eri-ikäistä lahopuuta. Kohteella harjumaastolle tyypillisesti myös pieniä lampia ja läheteinen korpipainanne. Metsät myös ympäröivät Pitkäjärven harjujärveä, joka on erityisesti kesäisin runsaassa virkistyskäytössä ja jonka itärannalla sijaitsee kota.

Vanha ja lahopuustoinen harjumetsä jatkuu myös luonnonmetsäksi rajatun alueen ulkopuolella. Vaikka näissä osissa vanhat harsintahakkuut ovat selvästi nähtävissä, on niissä merkittäviä luontoarvoja, joiden vuoksi Metsähallitus itsekin on merkinnyt ne ”erityisiä ympäristöarvoja” merkinnällä. Nämä jo valmiiksi harvapuustoiset kankaat päätyivät silti harvennushakkuuleimikoon keväällä 2020. Hakkuutilanne ei ole tiedossa.

Kuertunturi

KOLARI

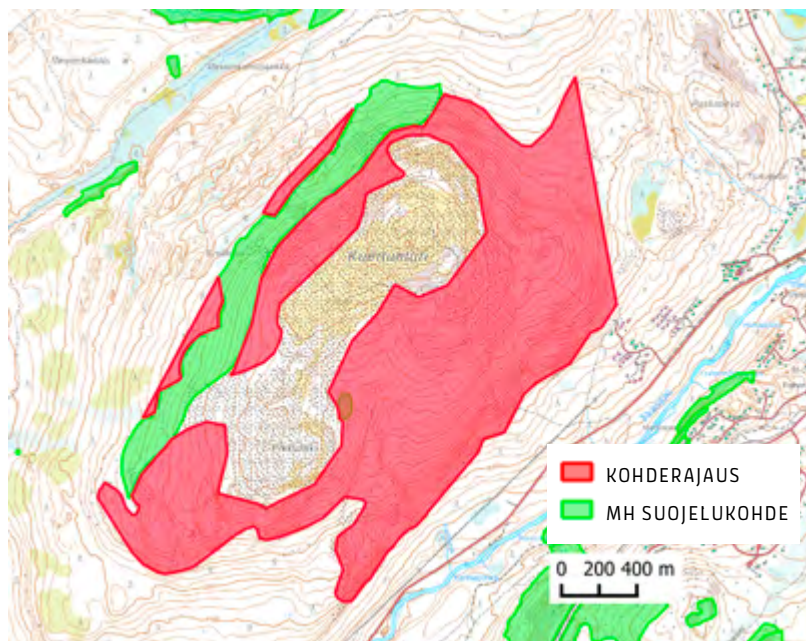
270 ha

[Karttalinkki](#)

Ylläksellä Äkäslompolon keskustan länsipuolella sijaitsee suosittu retkeilykohde Kuertunturi, jossa rakkakivikon ja tunturikoivujen kirjomaa lakea ympäröi poikkeuksellisen upea valtion omistama ikimetsä. Metsä on säästynyt käsittelyltä ilmeisimmin tunturin jyrkien ja kivikkoisten rinteiden ansiosta. Vanhojen harsintahakkuiden jäljet näkyvät rajauksen reunamilla, alavamilla ja tasaisemmilla rinteiden juurilla. Rajaukseen on sisällytetty näistä ne osat, joissa luonnonmetsien rakennepiirteitä, kuten ikivanhoja puita tai keloja, on merkittävästi.

Karuhkon kankaan mäntyvaltainen puusto on järeää ja kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä, näyttäviä aihkeja, suuria keloja, monipuolista lahoppuustoa sekä kolopuita esiintyy erittäin runsaasti. Seassa kasvaa harvakseltaan myös iäkkeitä haapoja, tunturikoivuja ja raitoja. Tunturin itä- ja etelärinteillä näkyy laajalti vanhojen metsäpalojen jälkiä. Hiilteynteistä kelojen jäänneistä suurimmat ovat halkaisijaltaan jopa metrisiä. Länsipuoli on säästynyt palolta ja se onkin nyt kuin ikipuunäyttely, jossa esillä on toinen toistaan vaikuttavampia satojen vuosien ikäisiä kakkyrämäntyjättiläisiä.

Tunturin länsipuolella sijaitsee myös Metsähallituksen suojelukohdeksi rajattu kapea kaistale, joka on samanlaista metsää kuin alue muutoinkin.

Kukaslompolo-Kukaslompolonvaara

MUONIO

231 ha

[Karttalinkki](#)

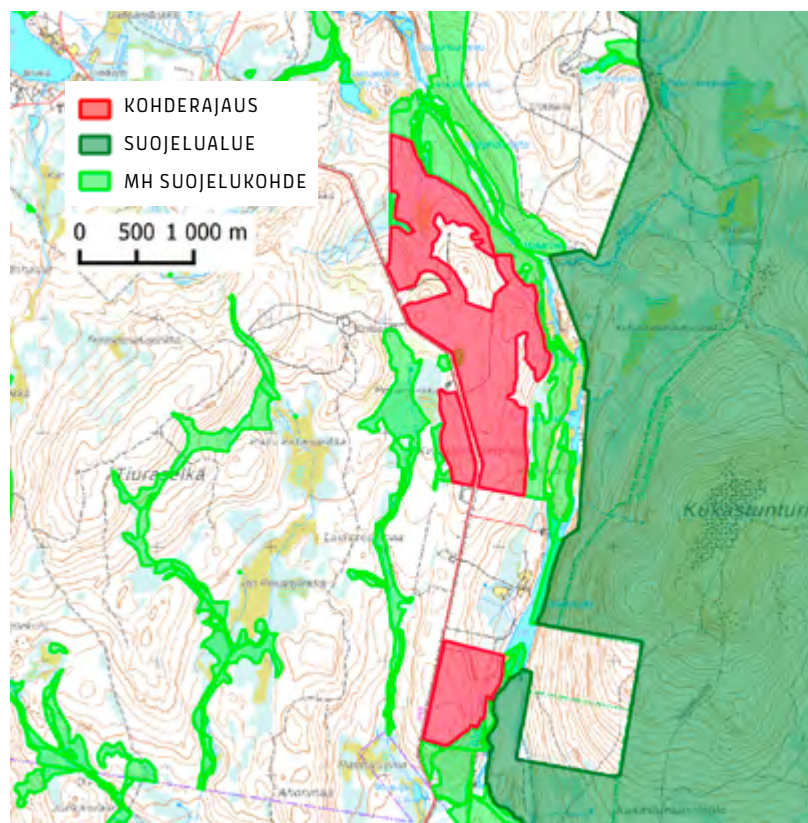
Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon pitkältä matkalta rajautuvat Äkäslompolon kylän pohjoispuoliset vanhat luonnonmetsät erottuvat varsin selvästi niitä ympäröivästä monotonisesta metsämaisemasta. Puustoa vallitsevat kilpikaarnaiset mäntyjättiläiset ja upeat aihkivanhukset. Lahopuuta esiintyy kohtalaisesti ja siitä suuri osa on lajistolle poikkeuksellisen arvokasta ikivanhaa keloja sekä pystyssä että maassa. Kauan sitten tehdyissä harsintahakuissa on poistettu suurimpia puita ja keloja kerätty polttopuuksi. Silti etenkin

Kukaslompolonvaaralla on myös varsin luonnontilaista mäntyaarniota. Metsät eivät eroa kansallispuiston männiköistä.

Selvistä luonnonmetsien rakennepiirteistä huolimatta aluetta uhkaa kaavoitus matkailua varten. Kukaslompolon asemakaavaehdotus on tätä kirjoittaessa lausunnolla. Ehdotuksessa rakentamista ohjataan jopa Metsähallituksen itsensä luontokohteekseen, ”arvokkaaksi metsäelinympäristöksi”, tunnistamalle alueelle. Kaavan luontselvityksessä koko vanha mäntymetsä

todetaan luonnoltaan arvokkaaksi. Kukaslompolonvaaran kaavan laatimisesta Muonion kunta on puolestaan pyytänyt tarjoukset joulukuussa 2022.

Viereiset Ylläksen rinteiden metsät ja niitä uhkaava yleiskaavoitus esiteltiin aiemmassa raportissamme. Yhteistä näille kaavaprosesseille on, ettei ikimetsien uhanalaista kääväkäs-, jäkälä- ja sammallajistoa juuri kartoiteta. Näin ei tule myöskään sitä ongelmaa, että uhanalaiset lajit hankaloittaisivat rakentamista. Ylläksen metsien osalta kaavassa todettiin, ettei uhanalaista lajistoa esiinny, vaikka sen esiintyminen on rakennepiirteiden perusteella ilmiselvää. Vapaaehtoiset kartoittajat toimittivatkin kaavaprosessiin pistokoemaisissa kartoituksissa löytäneet noin 800 punaisen kirjan metsälajin havaintoriviä.

Pahtavaara

MUONIO

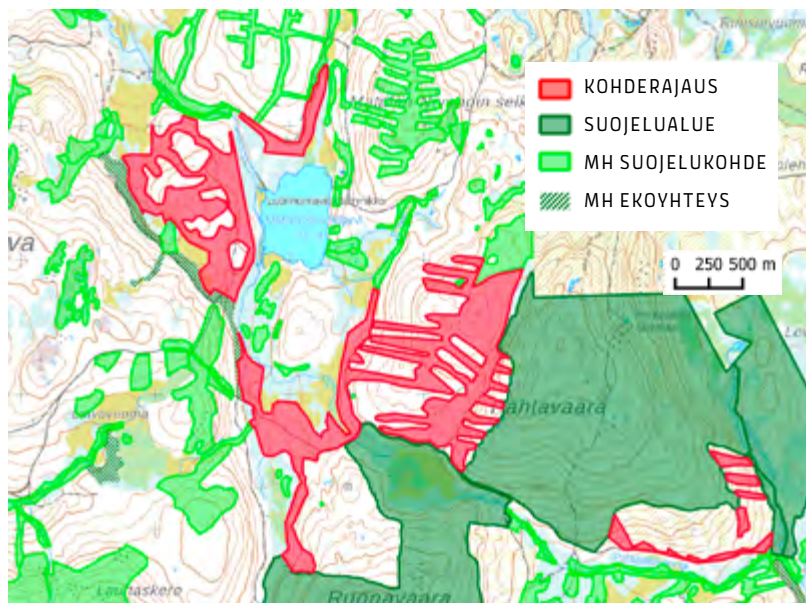
183 ha

[Karttalinkki](#)

Nämä luonnonmetsät laajentavat Pahtavaaran-Suoppamanselän suojelualuetta kohti luodetta yhdessä vie-reisen Kuorarovon luonnonmetsien ja Metsähallituksen säästökohteiden kanssa.

Alue koostuu Länsi-Lapille ennen avohakkuiden aikaa tyypillisistä harva-puustoisista ja avarista vaarojen ikimet-sistä. Suuret aihkimännyt ja koloiset kelot kirjoavat vanhaa kuusikkoa ja lehti-sekapuustoisia osia. Nykyaikaista met-sätaloutta ei jäljellä olevissa vanhoissa metsissä ole harjoitettu ja merkit van-hoista harsinnoistakin ovat pääosin vähäisiä. Kelojen lisäksi metsissä tör-mää järeisiin maalahopuihin, joiden lahoaste vaihtelee vasta kaatuneesta jo sammaloituneisiin runkoihin.

Pahtavaaran rinteellä rajausta on pirstottu kaistalehakkuihin ja alavampia alueita rei'itetty aukoin. Kohteen eri osat ovat silti yhä säilyttäneet kytkeyty-neisyyden toisiinsa muodostaen edus-tavan luonnonmetsien verkoston..

Pissioja

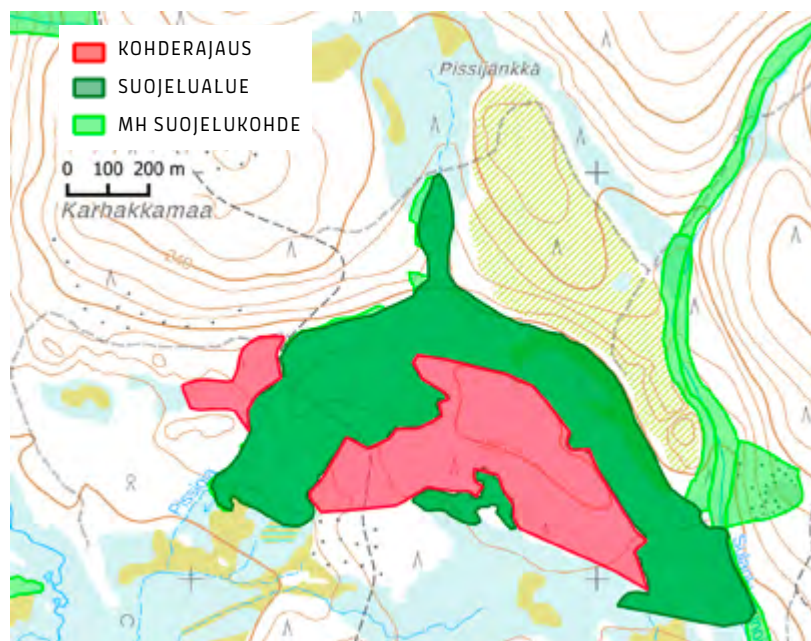
MUONIO

21 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde koostuu Metsähallituksen luontokohteisiin rajautuvista vanhoista kuusivaltaisista tuoreen kannaan metsistä, joissa on sekä runsas lahoppuusto että erinomainen lahoppuujatkumo. Vanhoja koivuja on yleisesti ja kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä harvakseltaan. Nykyaikaista metsätaloutta näillä kuvioilla ei ole harjoitettu ja vanhan harsinnan jäljet ovat suurelta osin jo peittyneet metsänpohjaan.

Kuten monissa pohjoisen metsissä, tämänkin kohteen luonnonsuojelullinen ja hiilivaraston arvo on selvästi metsätaloudellista arvoa suurempi. Heikkotuottoisten kuusikoiden puusto on laadultaan, muodoiltaan ja kooltaan varsin monimuotoista, kuten luonnonsuojelun metsässä kuuluu ollakin. Ne tarjoavat tulevaisuudessakin lajistolle juuri sitä lahoppuuresurssia, jota talousmetsissä ei muodostu lainkaan.

Särkivuoma

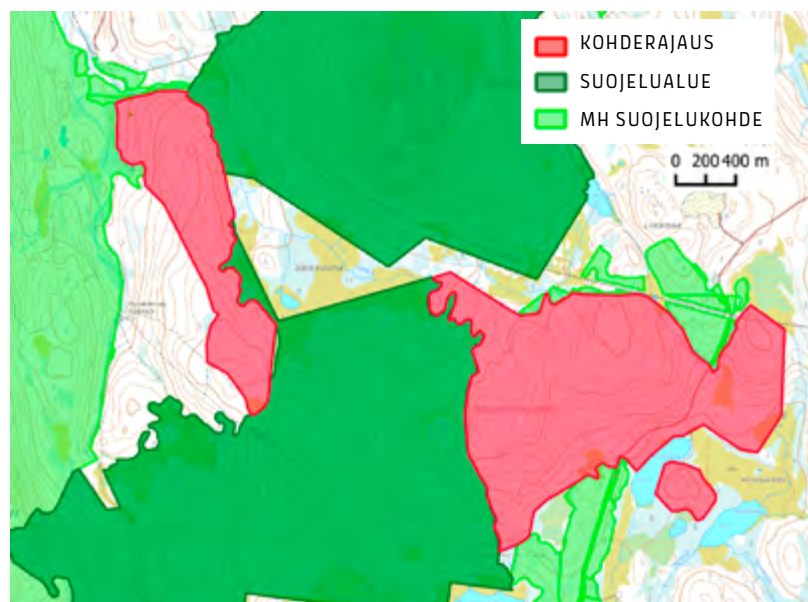
MUONIO

321 ha

[Karttalinkki](#)

Särkivuoman luonnonmetsät ovat osa arvokkaiden metsien ketjua, joka kulkee Pallas-Yllästunturin kansallispuiston länsipuolella Ylläsjärveltä Muonioon saakka muodostaen tärkeitä askelkiviä puiston ja koko Lapin läntiselle, Ruotsiin suuntautuvalla ekologiselle yhteydelle. Kohteet sijoittuvat saumattomasti keskelle Juuvanrovan ja Särkitunturin suojeluekokonaisuutta, eikä suojelumetsän rajaa maastossa havaitse. Särkivuoman kohteet olisivatkin loistava ja looginen lisäys alueen suojeluverkostoon.

Metsät vaihtelevat iäkkäiden mäntyjen ja kelojen tilkuttamista kankaista vanhoihin sekametsiin, joissa kuuset ja koivut yleistyvät. Suuria maalahopuita tavataan alueella kauttaaltaan. Jälkiä kauan sitten tehdyistä harsinnoista on paikoin nähtävissä. Tällaisilla vanhoilla harsintahakkuilla, joita on tehty Suomessa lähes kaikilla Lapinkin vanhoilla suojelueilla ja joiden vaikutus metsälajistoon on ollut hyvin pieni, ei pitäisi olla mitään merkitystä metsien suojeluarvoja arvioitaessa 2000-luvun metsämaisemassa.

Nivatunturi

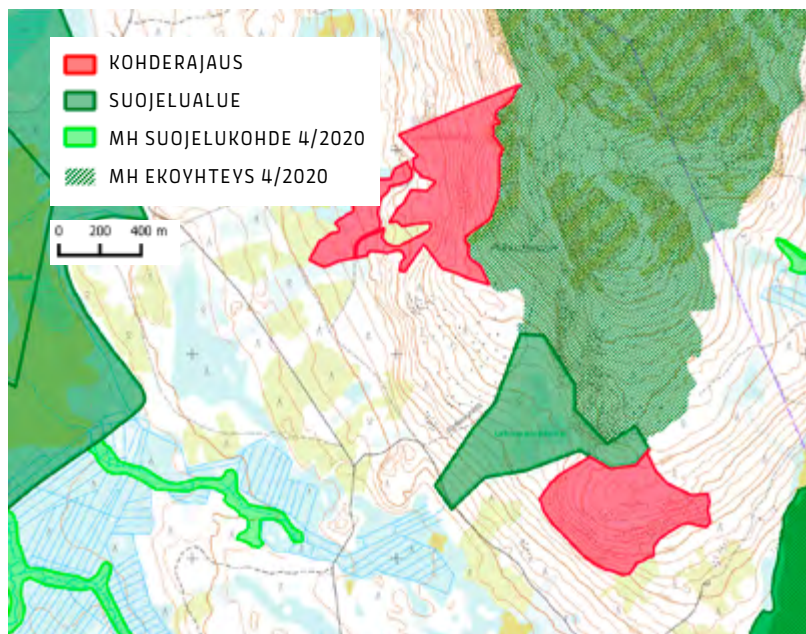
PELKOSENNIEMI

68 ha

[Karttalinkki](#)

Savukosken ja Pelkosenniemen rajalla sijaitseva Nivatunturi kohoaa muita lähiseudun huippuja korkeammalle. Lähellä molempien pitäjien keskuksia sijaitsevana alue on tärkeä virkistyskohde. Tämä ei ole estänyt Metsähallitusta tekemästä retkeilyreitin varren vanhoissa metsissä hakkuita, joissa on kaadettu yli 300-vuotiaitakin petäjiä. Viimeksi metsien virkistys- ja suojeluarvoa nakerrettiin hakkuin 2019.

Nivatunturin rinteillä on niin reheviä kuin karujakin piirteitä. Retkeilyreittiä reunustaa lehtojensuojelualue, mutta etenkin ylemmät rinteet ovat Lapille tyypillisiä rakkaisia ikivanhojen mäntyjen vallitsemia kankaita. Tunturin etelä-lounaisrinteen runsaslaho- puustoiset ikimänniköt ovat luonnontilaisia. Kangasmetsät vaihettuvat vaaran juurella reheviksi korviksi.

Iso-Apina

PELLO

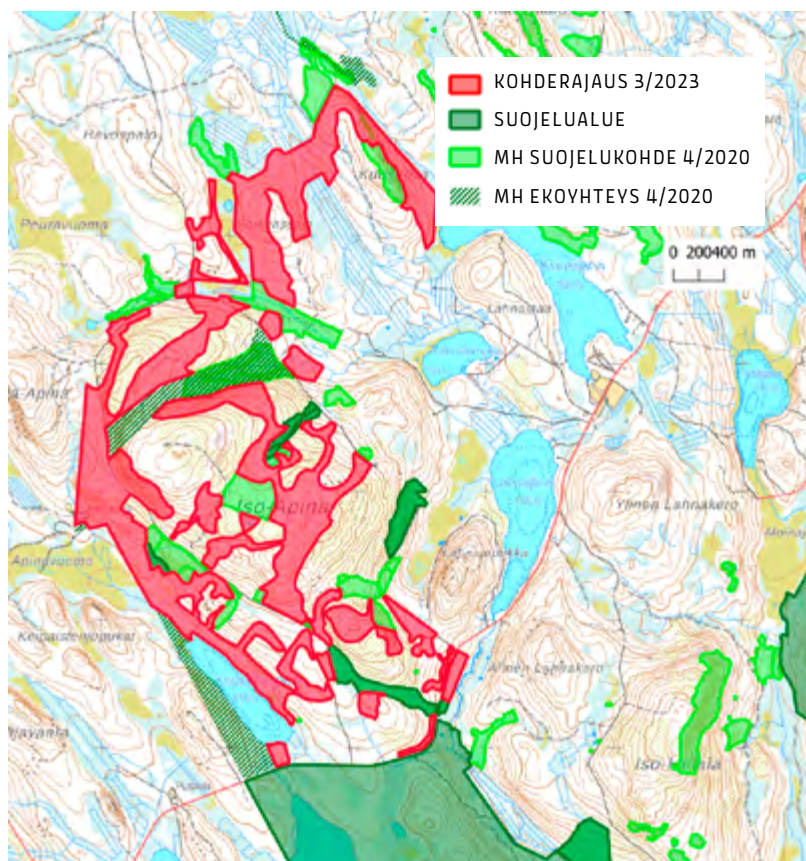
312 ha

[Karttalinkki](#)

Pellon Iso-Apinan vanhojen metsien luontoarvot löydettiin jo vanhojen metsien suojeluohjelman aikaan 1990-luvulla. Luontoarvojen tunnistamisen jälkeen suojelun sijaan tulivat kuitenkin laajat hakkuut, joilla 2010-luvulla pirstottiin ennen yhtenäisen vanhojen metsien alue.

Hakkuilta säästyneet osat ovat länsilappilaisittain poikkeuksellisia, sillä ne ovat useimmista suojelumetsistä, kuten viereisestä Koutuskerosta, poiketen verraten alavien maiden hyväkasvuisia ja reheviä metsiä. Valtapuu on kuusi, mutta niiden latvusten yläpuolelle kurottaa runsaasti paksuja haapoja. Myös vanhat raidat ovat alueelle tyypillisiä. Tehtyjen hakkuiden vuoksi rajauksessa on kokonaisuuden yhdistävänä osana myös vuosikymmeniä sitten harvennettua vanhaa kuusimetsää.

Kaikista runsaslahopuustoisimman aarnion rajauksen lounaisimmassa kulmassa Metsähallitus on äskettäin lisännyt ekologiseksi yhteydeksi, mikä ei kuitenkaan tarkoita, että se olisi kokonaan hakkuiden ulkopuolella. Vaikka tällä osalla kaikki järjellä ymmärrettävät suojelukohteen kriteerit täyttyvät, luontokohteeksi sitäkään ei kuitenkaan merkitty.

Jyppyränjärvi

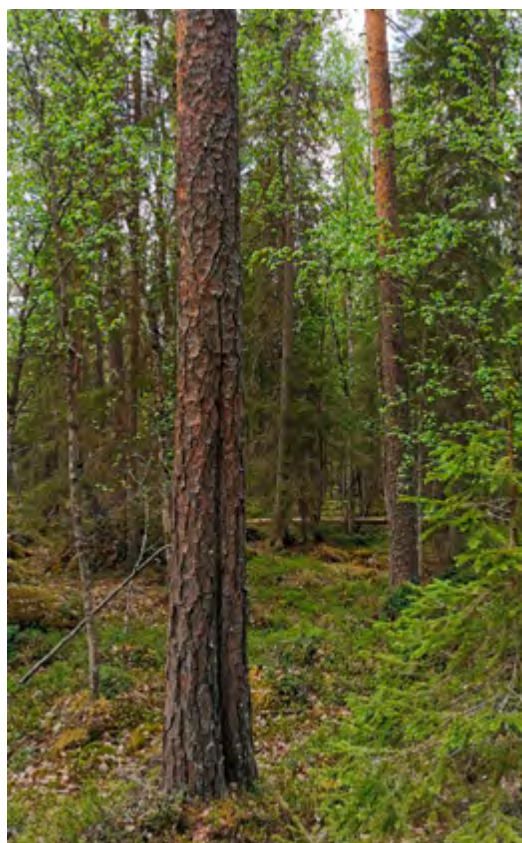
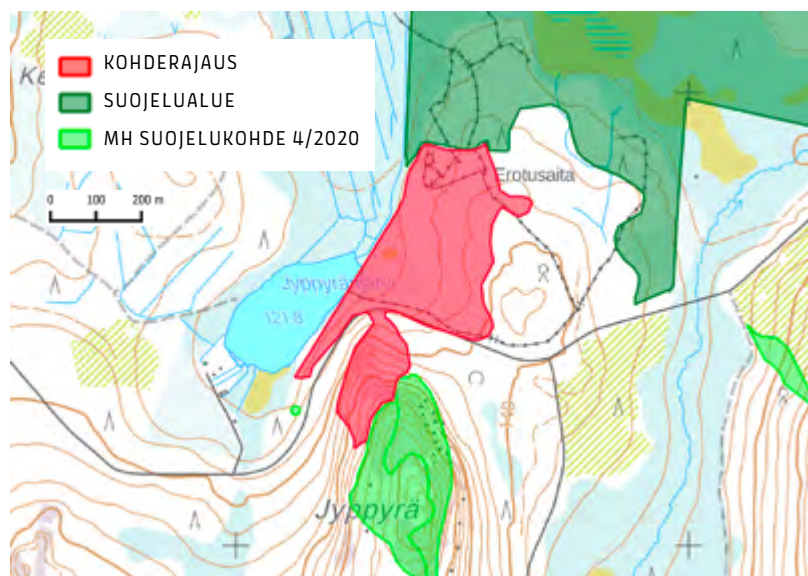
PELLO

13 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde on jälleen kerran näyte siitä, että Suomessa varsinkaan valtion suojelalueiden rajat eivät usein noudata arvokkaan elinympäristön rajaa. Suojelualueita perustettaessa niiden ulkopuolelle on jätetty upeita metsiä lähinnä metsätaloudellisista syistä.

Näin on myös Pellon Joukahaisvuoman soidensuojelualan etelärajalla, jonka ulkopuolella jatkuu upea erikenteinen valtion vanha sekametsä. Kuusi- ja mäntyvaltaisessa metsässä sekapuustona kasvaa myös runsaasti vanhoja lehtipuita, ja eri lahoasteiden ja puulajien lahoppuuta on merkittävästi. Siellä täällä vanhaa metsää elävöittävät kilpikaarnaiset aiemman puusukupolven männyt.

Kalavaara

PELLO

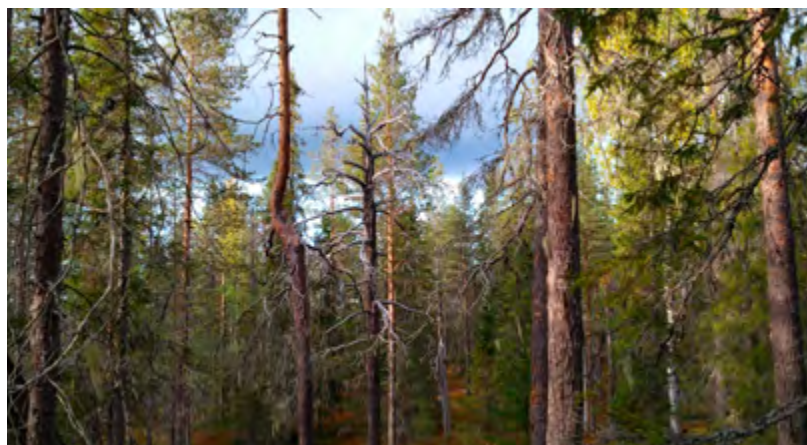
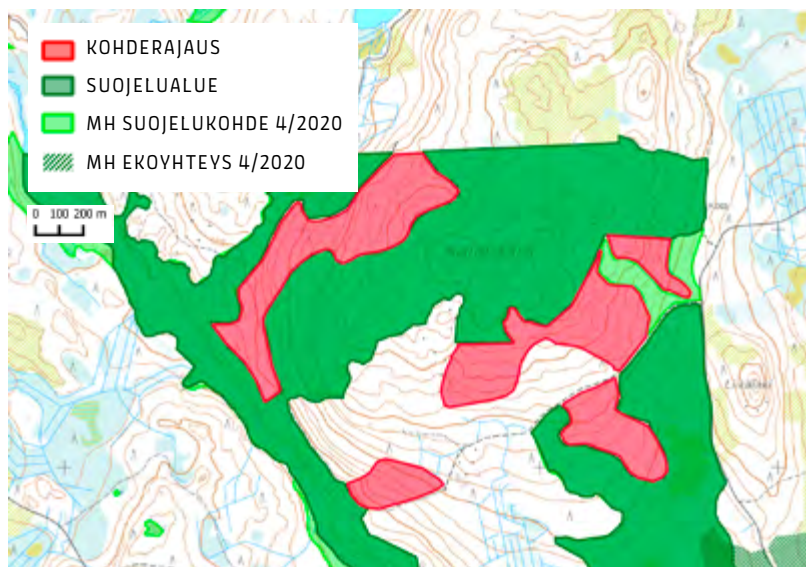
63 ha

[Karttalinkki](#)

Myös Kalavaaran luonnonmetsät Pelton Ruuhijärvellä edustavat sitä tyypillistä tilannetta, jossa vanhojen metsien suojelu on lopetettu kesken. Lähistöllä olisi useita muitakin vastaavia esimerkkejä, kuten hieman pohjoisempana sijaitseva Kalaselkä.

Kalavaaran suojelemattomat ja suojellut luonnonmetsät ovat modernin metsätalouden ulkopuolella säilyneitä pääosin mäntyvaltaisia metsiä, joista suurimmat ja suurimmat rungot on harsintahakattu joskus 1900-luvun alkupuolella. Näistä hakkuista säästyneitä aihkeja ja ikikeloja ympäröi nyt luontaisesti kehittynyt erirakenteinen sekametsä. Rehevämmillä paikoilla on myös kuusivaltaisia osia suurine haapoineen ja raitoineen.

Merkittävä osa Kalavaaran metsistä on suojeltu Metsähallituksen ja ympäristöjärjestöjen ns. dialogiprosessissa. Suojelun keskele ja suojeltujen osien väliin on kuitenkin jätetty vanhaa metsää, joka yhä on merkitty tavanomaiseksi valtion talousmetsäksi. Näiden ”talousmetsien” ja suojelun alueen rajaa ei pääosin maastossa havaitse.

Naaravaara

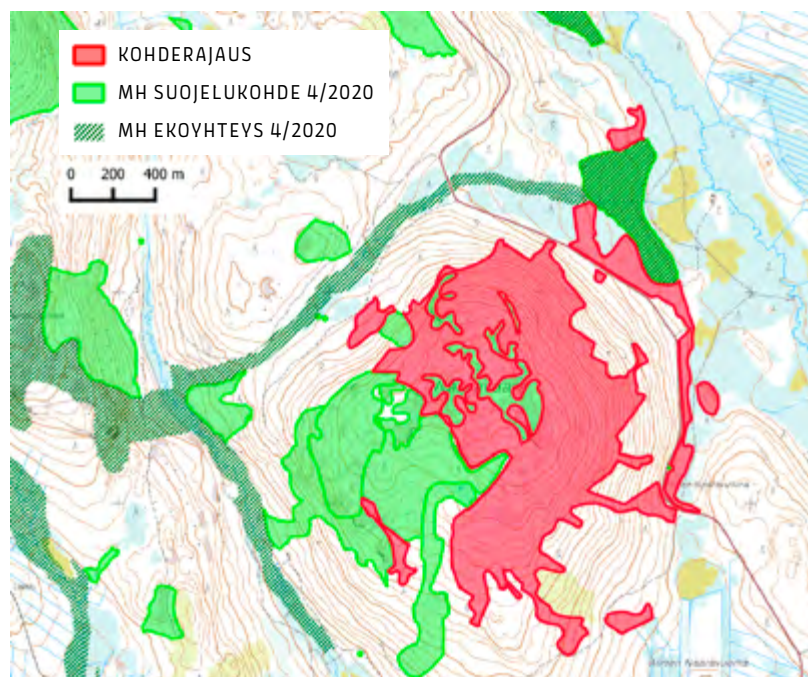
PELLO

125 ha

[Karttalinkki](#)

Naaravaara säästyi pitkälle 2000-luvulle kokonaisuudessaan modernilta metsätaloudelta, mutta viimeisimmän reilun vuosikymmenen aikana sen alarinteiden runsashaapaiset aarniometsät on ympäriinsä avohakattu. Ylärinteet ovat kuitenkin edelleen hakaamatta, ja ne ovatkin näyttäviä sekapuustoisia vanhoja luonnonmetsiä. Vaaran länsirinne on Metsähallituksen luontokohteena, mutta itä-, pohjois- ja etelärinteet on merkitty tavalliseksi valtion talousmetsäksi.

Rinteiden puustossa on monin paikoin varsin järeitä haapoja ja haaparyhmiä, ja lehtipuustoa on muutenkin runsaasti. Valtapuuston seassa kasvaa selvästi vanhempia puuyksilöitä, keloissa on jälkiä metsäpaloista ja maassa ikivanhaa mäntylahopuuta. Vanhoista harsintahakkuista ja metsäpaloista on säästynyt myös aihkimäntyjä. Lakialueella lähes 300 metrin korkeudella rajaukseen kuuluu sekametsien lisäksi puhtaampia niukkakasvuisia männiköitä. Lahopuuston määrä vaihtelee hyvin runsaasta niukkaan, osittain luonnonmetsien normaalin dynamiikan ja osittain harsintahistorian vuoksi.

Olosvaara

PELLO

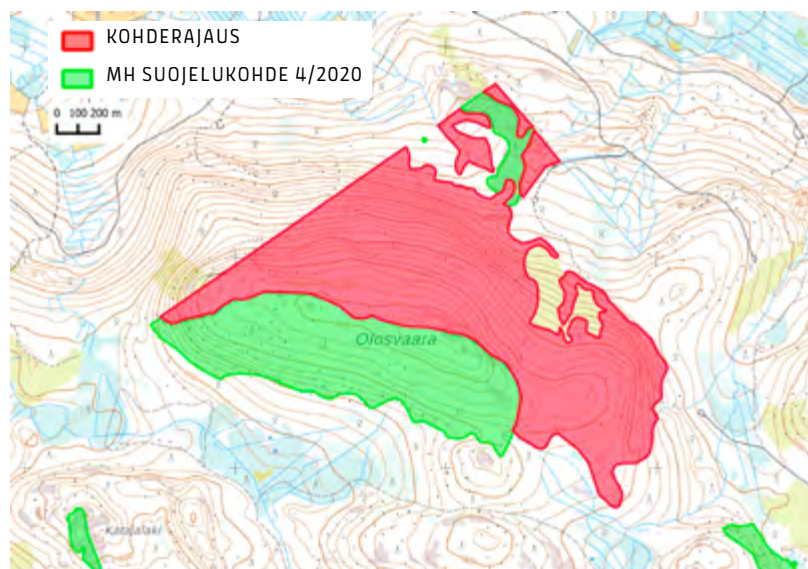
136 ha

[Karttalinkki](#)

Struven ketjuun kuuluvan Pellon Olosvaaran puuttuminen suojelualueverkostosta on hämmäyttävää. Kivikkoi-
sesta vaarasta vain etelärinne kuuluu
Metsähallituksen luontokohteisiin,
vaikka vaaran rinne- ja lakialue on ny-
kymittapuulla upeaa mäntyaarniota.

Metsätalousarvoa alueella ei juuri
ole, vaikka siellä onkin jälkiä hyvin
vanhasta harsintahakkuusta. Käppyräisten
aihkimäntyjen seassa kasvaa
kituliaita kuusia sekä vanhoja lehtipui-
ta. Keloja on runsaasti, samoin lajiston
kannalta erittäin laadukasta mäntylä-
hopuuta, jollaista nykyisissä talousmet-
sissä ei enää synny lainkaan.

Suojelemattomalle vaaralle havi-
tellaan tuulivoimapuistoa, joka pirs-
toisi ja hävittäisi merkittävän osan
tämä luonnonmetsästä²³. Tuulivoiman
sijoittaminen tällaiselle luontokoh-
teelle jatkaa Metsähallituksen linjaa
lyhytnäköisestä taloudellisen tuoton
maksimoinnista - kun metsää ei oikein
voi tai kehtaa hakata, tuotto revitään
kaavoittamalla. Puhtaan energian tuo-
tannolle löytyy kyllä paikkoja, joissa
vastaavia luontoarvoja ei ole.

²³) [Lapin Kansan uutinen](#)
"Metsähallitus haluaa
Pelloon tuulivoimaa"
huhtikuussa 2020

Takkutunturi

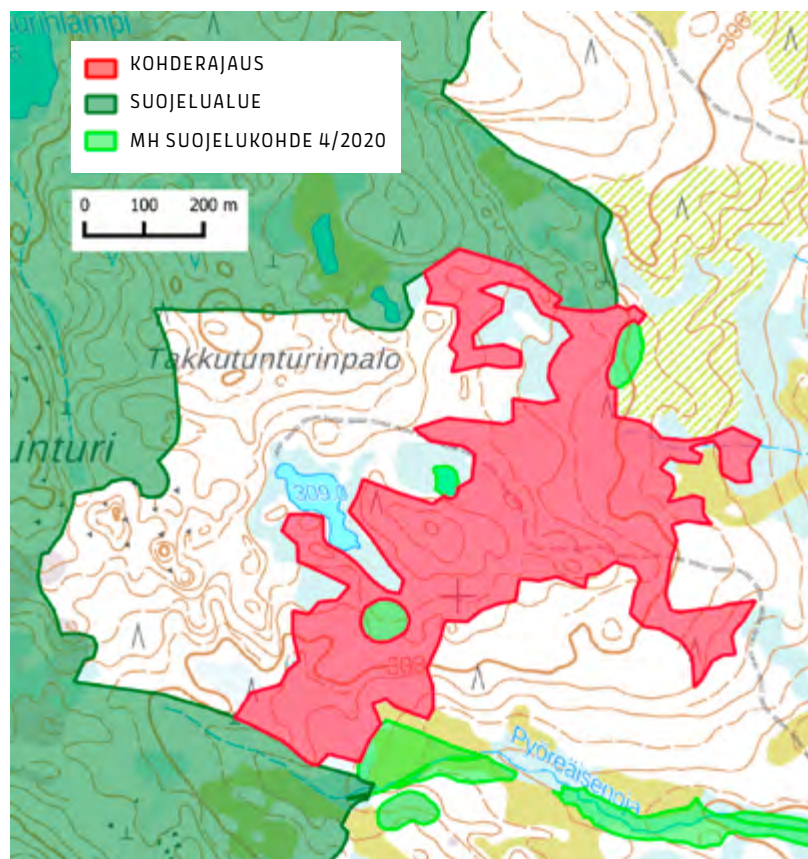
POSIO

26 ha

[Karttalinkki](#)

Takkutunturilla suojeluun varattu alue kattaa noin 500 hehtaaria vanhoja vaaramänniköitä. Alue on jälleen hyvä esimerkki siitä Suomessa yleisestä käytännöstä, että valtion suojelualuerajauksista usein jätetään pois suojelullisesti hyvin laadukkaita osia pieninä palasina, etenkin metsätalouden kannalta helpommin saavutettavilta alarinteiltä ja korjuuväylien läheisyydestä.

Takkutunturinpalon kohdalla suojelurajaus tekee tarpeettoman mutkan jättäen ulos 26 hehtaaria vanhoja luonnonmetsiä, juuri suojelurajauksen kapeimmalta kohdalta. Näiden metsien hakkaaminen aiheuttaisi näin kokonaisuudelle enemmän haittaa kuin pelkästään sen koosta voisi päätellä. Turhaan suojelun ulkopuolelle on jätetty myös kymmeniä hehtaareja kokonaisuuteen rajautuvia Väätimön rantametsiä.

Tilsansuo

POSIO

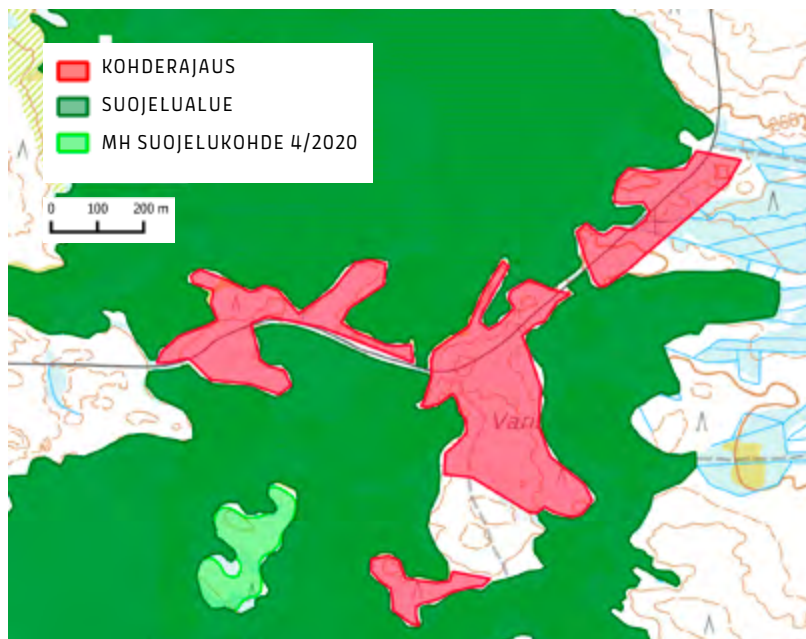
20 ha

[Karttalinkki](#)

Esimerkkikohde sijaitsee Tilsansuon soidensuojelun täydennysohjelmakohteen keskellä täyttäen suojelualueeseen jätetyt reiät. Suoalue suojeltiin vuonna 2015 Metsähallituksen maankäyttöpäätöksellä, mutta kuten lähes kaikkialla, soihin rajautuvat tai niiden ympäröimät kangasmaiden luonnonmetsät jätettiin suojelun ulkopuolelle.

Kohde kattaa pääosin kapeita kaisaleita soiden ja tien välissä, mutta Varisharjulla on laajempikin kangasmaa. Metsät ovat eteläisen Lapin aapasuoalueille tyypillisiä hyvin vanhapuustoisia, mutta suhteellisen heikkotuotottoisia kuusimetsiä. Ylispuumännyt sieltä, missä sellaisia on ollut, on pääosin harsintahakattu pois kauan sitten. Kuusikot ovat muutoin pitkälti luonnontilaisia ja niissä on näkyvästi myös eri-ikäistä kuusilahopuuta sekä koivupötkkelöitä. Metsänpohjan kuntaan on varastoituneena paljon hiiltä pois ilmakehää lämmittämästä. Kohteen vanhoihin kuusiin ja koivuihin sekä kuusilahopuuhun sitoutunut lajisto on monipuolinen.

Tilsansuon suojelualueen muilla laidoilla on lisää vastaavia kohteita. Soidensuojelualueen kautta ne kaikki rajautuvat myös Syötteen kansallispuistoon ollen siten osa laajaa suojelualuekokonaisuutta, jollaisia luontokadon pysäyttäminen vaatii ja jollaisia yksityismailla on hyvin hankala etenkin vapaaehtoisin keinoin muodostaa.

Hyypiökivalo

ROVANIEMI

969 ha

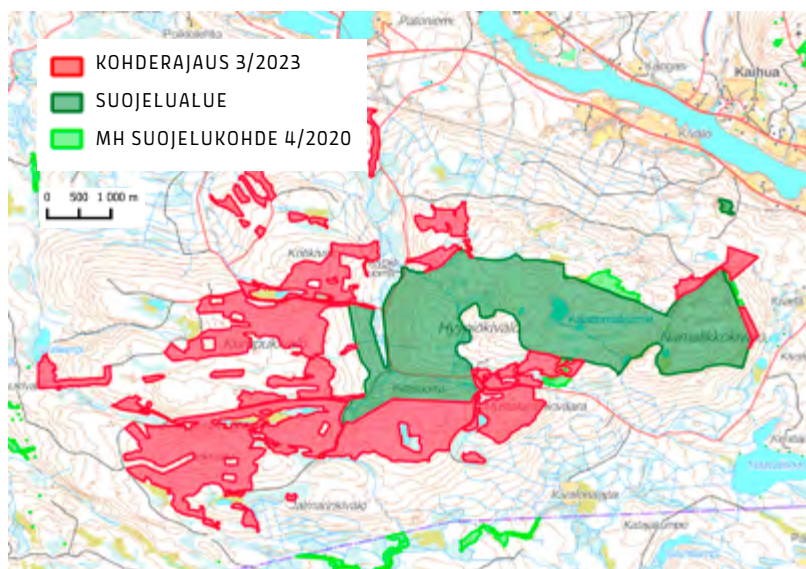
[Karttalinkki](#)

Vanttauskosken eteläpuolinen Kivaloiden alue Rovaniemen etelälaidalla on laajasti tunnettu ja arvostettu retkeily- ja virkistysalue. Alueella on myös melko erämaisia metsäalueita, joista merkittävä osa on laadukkaita luonnonmetsiä.

Kuusivaltaisten metsien ikimännyt ja jättihaavat luovat metsämaisemasta virkistävän monipuolisen ja lisäävät samalla alueen metsälajiston määrää. Osa lakialueiden vanhoista kuusikoista on varsin kituliaita ja niukempilahopuustoisia. Kumpuilevan lakialueen laaksoissa on lukuisia pienehköjä luonnontilaisia soita, joiden ympärillä on tyypillisesti korpea, mukaan lukien reheviä heinä- ja puronvarsikorpea. Pienvesien varsilla on paljon reheviä, paikoin runsaasti lehtipuuta sisältäviä ja runsaslahopuustoisia metsiä. Suo-metsämosaiikit ovatkin lakimetsien ohella alueen toinen ominaispiirre.

Kivaloiden nykyisen suojelualueen laajentaminen kattamaan kaikki alueen vanhat metsät muodostaisi alueesta kansallispuistotasoisien laajan ja varsin yhtenäisen kokonaisuuden lähelle Rovaniemen keskustaa.

Kohde on tässä esimerkkinä Luonnonvarakeskuksen tutkimusmetsistä, joissa on erittäin huomattavia luontoarvoja eri puolilla Suomea. Monimuotoisuuskriisin keskellä vähien luonnonmetsien hakkaaminen tutkimuksen varjolla on valtiolta vastuutonta ja myös kansainvälisten sitoumusten vastaista. Luonnonmetsien hakkuiden tutkiminen on myös turhaa, sillä tällaiset metsät on kaikki suojeltava, jos luontokato halutaan pysäyttää ja ideaa kestävästä metsätaloudesta ylläpitää.

Käyrästunturi

ROVANIEMI

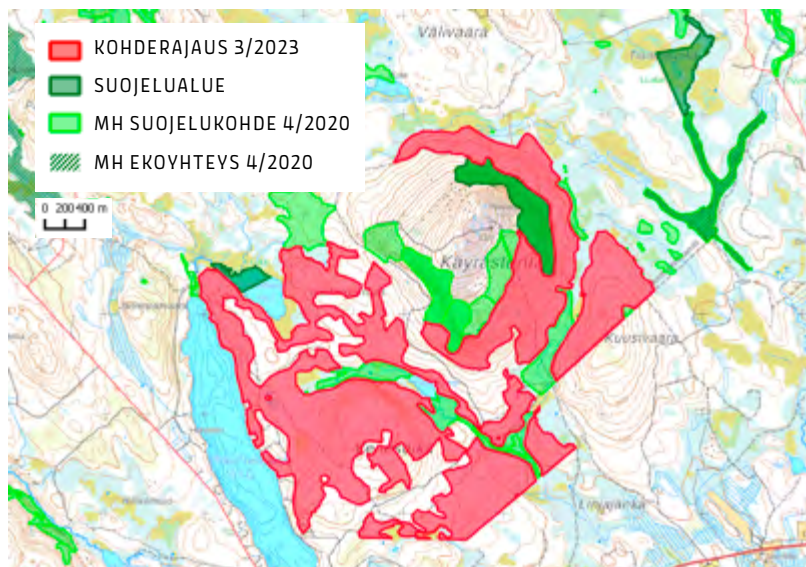
576 ha

[Karttalinkki](#)

Käyrästunturi on tunnettu vanhojen männiköiden luonnehtimana virkistysalueena. Sen historiaan sisältyy laajalti melko voimakkaitakin harvennusluonteisia hakkuita, mutta metsät ovat säästyneet avohakkuilta pitkään 2010-luvulle asti. Näin Käyrästunturi on säilyttänyt erämaisen, vanhan metsän tunnelmaa henkivän luonteensa.

Alueen mäntyvaltaisissa, laajalti voimakkaasti eri-ikäisrakenteisissa metsissä vanhoja eläviä ja kuolleita puita on vähemmän kuin luonnonmetsissä tyypillisesti, mutta niitä silti esiintyy koko alueella. Kahdenkymmenen vuoden ajalta alueelta on useita havaintoja mm. erittäin uhanalaisista kääpälajeista muiden uhanalaisten lajien lisäksi. Ikivanhojen kelomaapuiden ja pystykelojen esiintyminen voi mahdollistaa yhä harvinaisten lahoppulajien säilymisen alueella, mutta lahoppuujatkumo on vaarassa katketa etenkin, mikäli hakkuita alueella jatketaan.

Käyrästunturi oli yksi kohteista, jotka mainittiin 2.2.2023 julkistetussa suojelupaketissa yhtenä uusista suojelukohteista. Sen sijaan, että suojelua olisi kohdistettu alueen arvokkaille, metsätalouden uhkaamille metsäalueille, rajaus koostui suurelta osin avosoista, joita mikään maankäyttö ei uhkaa. Uusi suojelurajaus ei näy vielä kartalla.

Lamuri

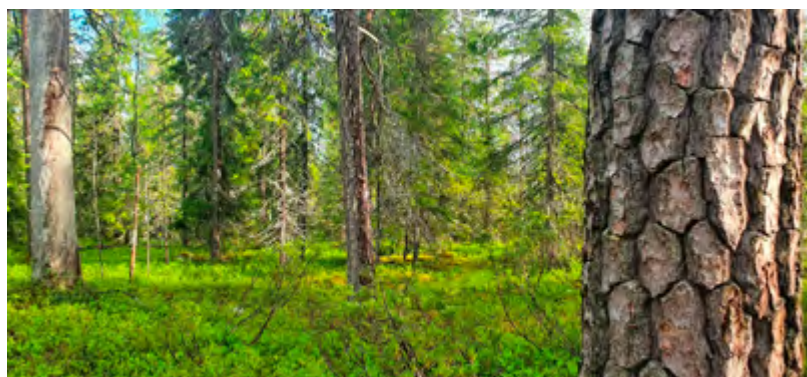
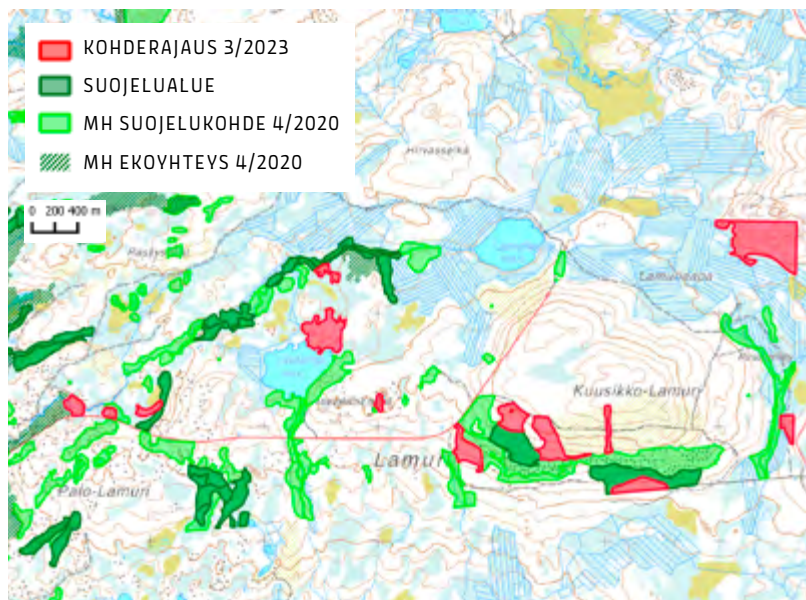
ROVANIEMI

59 ha

[Karttalinkki](#)

Rovaniemen eteläosassa sijaitseva Lamurin alue on jälleen kerran esimerkki siitä, kuinka Metsähallitus on löytänyt luontokohteeksi vain haluamansa osan erittäin arvokkaista vanhoista metsistä.

Lamurin rinteillä on kivikkoisissa rinteissä, rannoilla ja soiden keskellä hakkuilta säästyneitä pienehköjä ikimetsätilkkuja, joista suurin osa rajautuu suoraan luontokohteisiin. Aihkimäntyjen kirjomissa männikoissä palojatkumo ja lahoppuujatkumo ovat hyvät ja niihin sitoutunutta lajistoa on runsaasti. Kuusivaltaisten osien metsä on erirakenteista ja lahoppuuta on monin paikoin runsaasti. Osa kuusikoista on korpisia.

Lismanselkä

ROVANIEMI

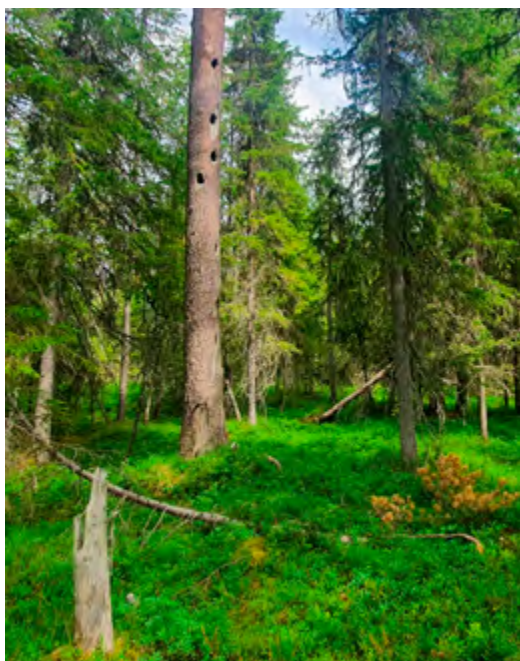
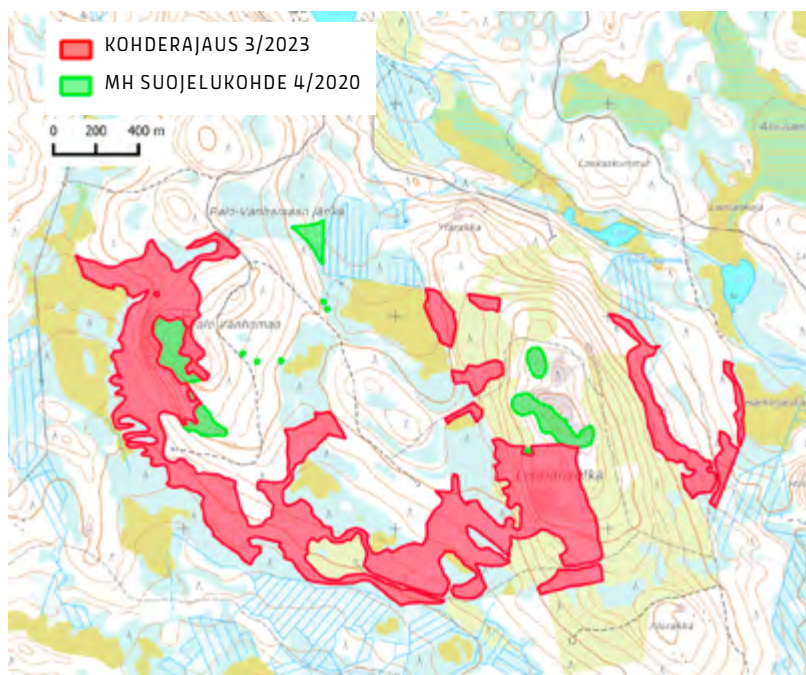
103 ha

[Karttalinkki](#)

Rovaniemen pohjoispuolella Lismanselän ja Palo-Vanhamaan alueella on soiden laiteilla ja karujen vaaranlakien ympärillä vaihtelevien vanhapuustosten luonnonmetsien ketju. Yhteistä näille sekapuustoille, osin soisille luonnonmetsille on vanhojen puuyksilöiden runsaus ja puuston huomattava luonnontilaisuus.

Metsissä on suuria haapoja, kilpi-kaarnaisia ylispuumäntyjä ja monipuolisesti järeääkin lahpuuta. Karuimpia alueita hallitsevat kituliaat ikimännyt ja varjoisissa kuusikkokorvissa tapaa käkkyräisiä raitavanhuksia. Eheät avosoiden reunavyöhykkeet lisäävät monimuotoisuutta entisestään. Luonnontilaisten soiden kanssa Lismanselän valtionmaille olisikin rajattavissa selvästi laajempikin suojelualue.

Erityistä lajistokartoitusta näissä-kään vanhoissa metsissä ei tehty eikä ole tarpeen tehdä, sillä suojeluarvot on helppo todeta jo rakennepiirteistä.

Lomperoselkä

ROVANIEMI

174 ha

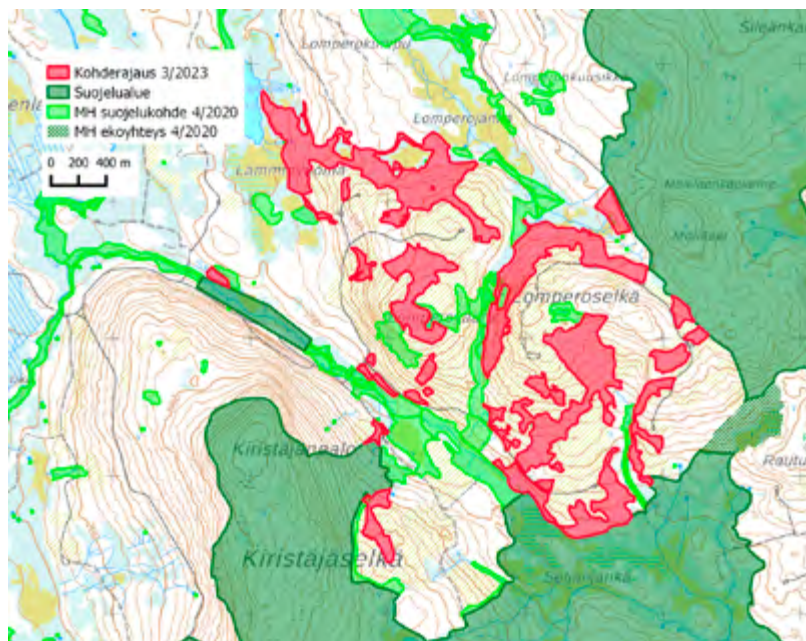
[Karttalinkki](#)

Saittajärven eteläpuolella Lomperoselkä-Lomperovaarassa 2010-luvun päätehakkuilta on säästynyt kymmeniä hehtaareja laadukkaita luonnonmetsiä - jotka ovat käytännössä kaikki ilmoitettu hakattavaksi vuonna 2021.

Lomperovaaran pohjoisrinteillä vanhapuustoisten ja eri-ikäisrakenteisten mäntyvaltaisten kuivahkojen kankaiden vallitseman maiseman painanteissa esiintyy edustavia kuusivaltaisia korpia ja kausikosteikkoja. Metsäkortekorpien kosteassa pienilmastossa, vanhojen raitojen ja haapojen kuorella sekä lahoppuilla, esiintyy erittäinkin harvinaisia ja uhanalaisia vanhan metsän lajeja.

Lomperoselän avarat männiköt ovat menneistä, intensiteetiltään vaihtelevista harsintahakkuista huolimatta säilyttäneet luonnonmetsän piirteet hyvin. Pystykelot, kilpikaarnaiset puuvanhukset ja maassa makaavat lahoppuut tarjoavat vaateliaallekin lajistolle hyvät edellytykset säilyä. Suojelukokonaisuuden kannalta arvokasta männikköä on myös luonnonmetsärajausten ulkopuolella.

Tällaisten luonnonmetsien hakkaaminen Kutuselän ja Kiristäjäselän suojelualueiden välistä tarkoittaisi seudun erämaaluonteen lopullista hävittämistä ja lukuisten uhanalaisesiintymien tuhoamista. Se olisi valtava menetys myös suojelualueiden ekologisen yhteytyneisyyden kannalta. Lomperoselän kaltaisia viimeisiä turvapaikkoja ei 2020-luvulla enää pitäisi hakata missään, kaikkein vähiten valtion mailla.

Salmenvaara

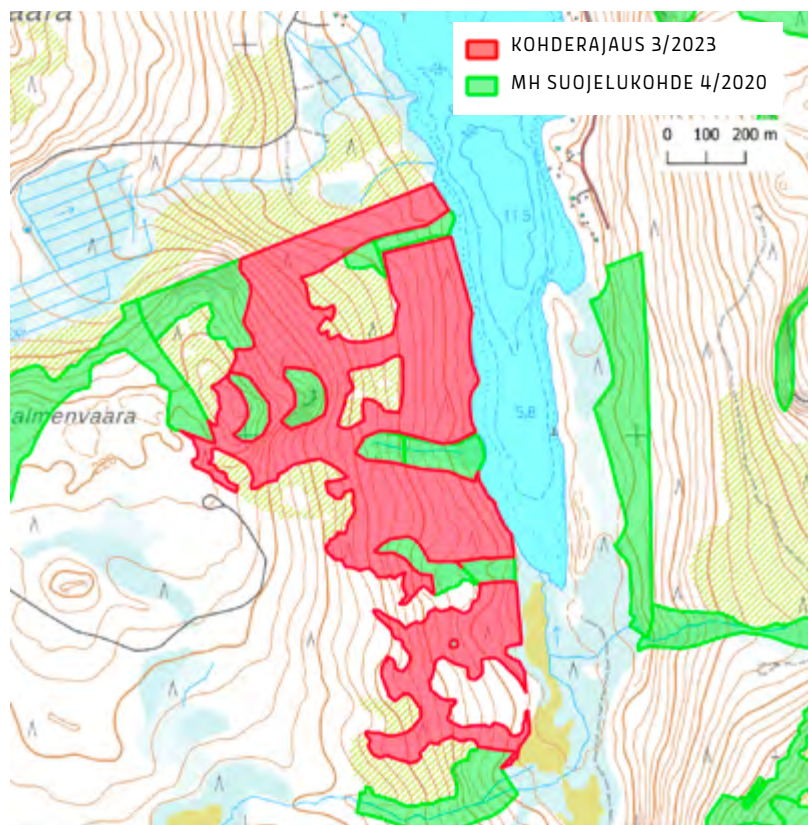
ROVANIEMI

46 ha

[Karttalinkki](#)

Salmenvaaran Kontojärveen laskeva rinne on lähes kauttaaltaan rehevää, lähteiden ja lähdepurojen kirjomaa vanhaa luonnontilaista metsää. Suuri osa alueesta on erilaisia korpiluontotyyppisiä; lähdekorpea, heinäkorpea, metsäkortekorpea, muurainkorpea ja muita periaatteessa metsälain ja metsätalouden sertifikaattienkin suojaamia luontotyyppisiä. Myös vaaran päälle on menneiden vuosien hakkuista jäänyt kappale runsaslahopuustosta kangas-metsää.

Laen näköalapaikkaa ympäröivät lahopuustoiset vanhat metsät ja laaja korpinen rinnealue kuuluvat metsäluontoarvoiltaan Rovaniemen länsipuoliskon ehdottomaan parhaimmistoon. Seutu on hyvin laajasti avohakattu sotien jälkeen ja vain harvoja vastaavia luontoarvokohteita on jäljellä. Rehevien korpiluontotyyppien suojelulle alue on korvaamattoman arvokas.

Sortovaara

ROVANIEMI

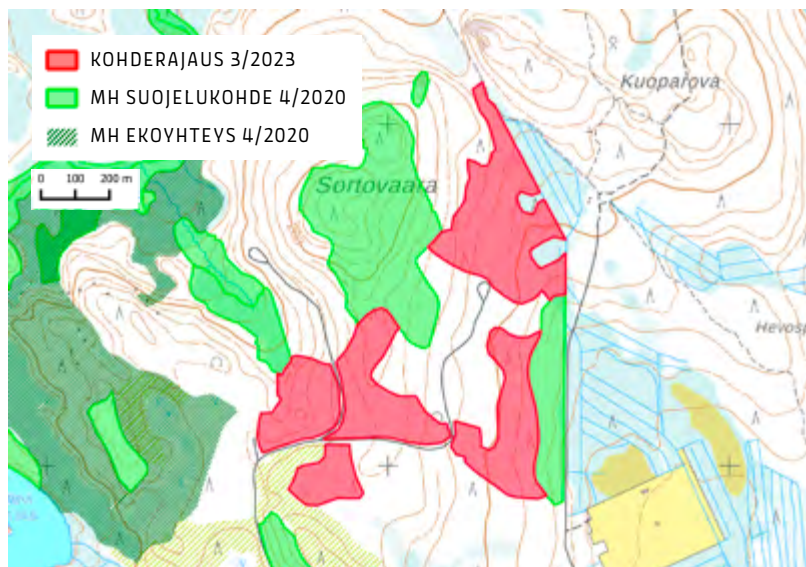
31 ha

[Karttalinkki](#)

Nämä vanhat valtion luonnonmetsät sijaitsevat Meltauksen kylässä Rovaniemen luoteisosassa. Kuten totuttua, Sortovaaraltakin löytyvät kolmiportaisen asteikon kaikki tasot: Metsähallituksen luontokohteiksi tunnistamia metsiä, vastaavia metsiä 2010-luvun avohakkuina sekä vastaavia metsiä vielä hakkuilta säästyneenä. Suojelukohteiden ja suojelemattomien metsien rajoja ei maastossa enimmäkseen voi erottaa.

Sortovaaralla on merkkejä sekä vanhoista harsintahakkuista että metsäpaloista, mutta metsät ovat saaneet kehittyä pitkään vailla hoitotoimia ja modernin metsätalouden ulkopuolella. Ne ovat erirakenteisia, sekapuustoisia ja aihkimäntyjen kirjomia luonnonmetsiä, joista löytyy keloja ja järeää mäntymaapuuta. Lahopuujaatkumo on edelleen ja tulevaisuudessa hyvä.

Alue on myös hyvä esimerkki siitä, mitä vanhojen metsien väheneminen tarkoittaa ja miksi metsälajisto uhanalaistui myös 2010-luvulla. Vuonna 1994 koko Sortovaaran peittivät vanhat metsät. Vuoteen 2007 mennessä vaaran pohjoisosa oli avohakattu. Hakkuut etenivät vaaran etelärinteelle, ja nyt laajasta vanhasta metsästä on jäljellä enää murto-osa. Tätä elinympäristöjen katoamista ei talousmetsien luonnontaloudella pystytä kompensoimaan.

Säynäjäselkä

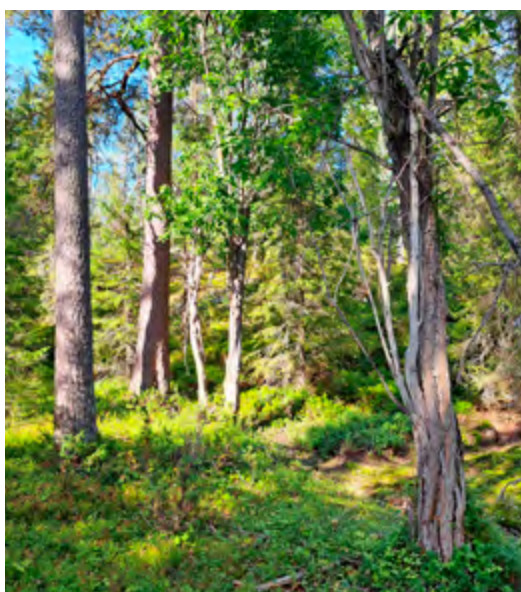
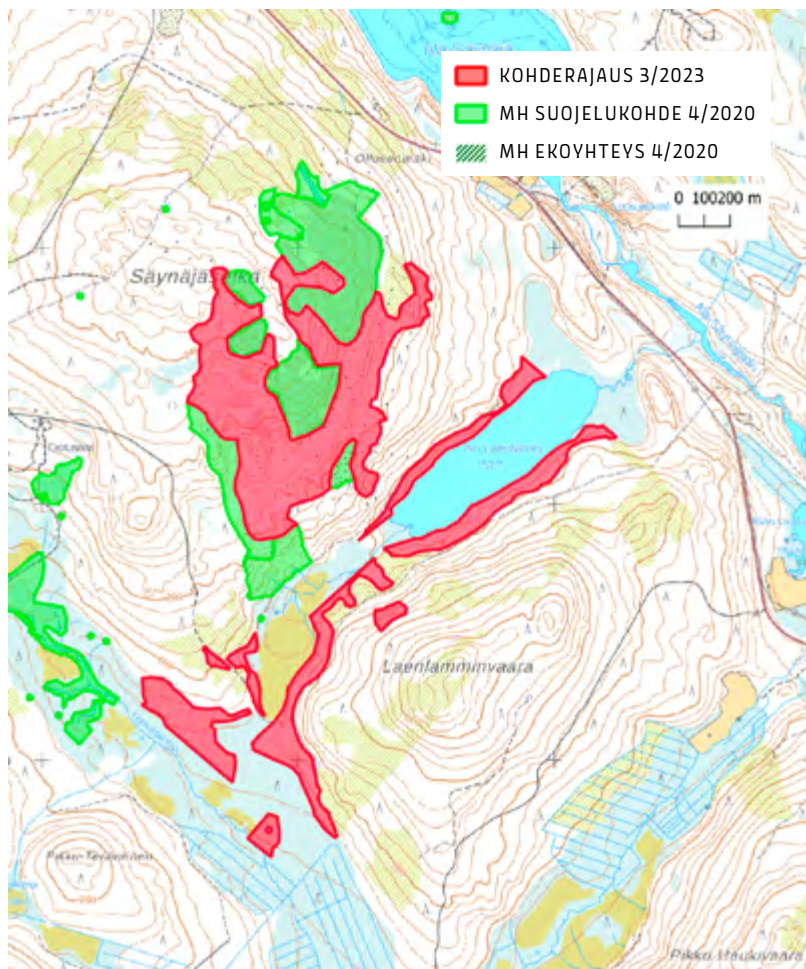
ROVANIEMI

70 ha

[Karttalinkki](#)

Säynäjäselän rinne Tiaisen kylän kohdalla nelostien länsipuolella on erittäin runsaslahoppuustoista ja paljon laadukasta ikivanhaa keloä sisältävää mäntyvaltaista luonnonmetsää. Lukuisat vaateliaat mäntymetsien lajit esiintyvät täällä edelleen ja puuston ikaikainen jatkumo takaa uusienkin elinpaikkojen syntymisen. Painanteissa, joita on jo ylhäällä rinteelläkin, kosteus ja rehevyys lisääntyvät, metsät kuusivaltaistuvat ja niissä kasvaa runsaasti myös haapaa.

Lammen ympärille on sotien jälkeisissä hakkuissa säästetty 50–100 metrin levyiset suojavyöhykkeet ja nyt nämä rantavyöhykkeet ovat erittäin hienot, mutta silti suojelemattomat. Tuolloin Suomessa oli varaa säilyttää maisemallisesti upeita ja nykytiedon vahvistamana myös monelle metsäläjille riittävän leveitä suojavyöhykkeitä, mutta nyt siihen ei enää ole varaa. Metsähallitus kaventaa 2020-luvulla sääntönmukaisesti näitä vanhoja säästökohteita avohakkuilla kymmenmetriksi suikaleiksi tai yhden puun riveiksi.

Vittaoja

ROVANIEMI

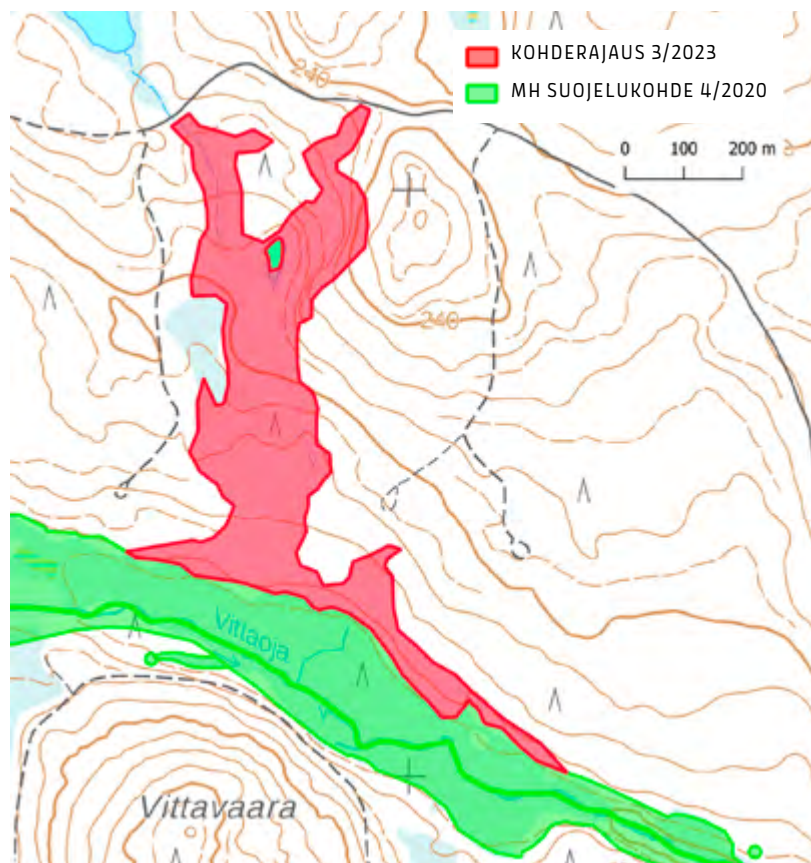
17 ha

[Karttalinkki](#)

Vittaojan luonnonmetsä koostuu valtaosin Vittaojaan viettävän notkelman rehevistä korvesta tai kosteasta tuoreesta kankaasta, ja lisäksi kuivahkon kankaan vanhapuustoisesta männiköstä alueen etelä- ja koillisnurkassa. Mäntyvaltaisilla kankailla menneiden hakkuiden jälkiä on nähtävillä, mutta vanhapuustoisina, lahoppuustoisina ja eri-ikäisrakenteisina niiden suojeluarvo on selkeä.

Korvet ovat paikoin selkeämmin ruohokorpia, paikoin niissä on enemmän kausikosteikon piirteitä. Korvet ja kosteat kankaat ovat kuusivaltaisia ja vaikuttavat puustoltaan pitkälti luonnontilaisilta. Kuusen lisäksi esiintyy vanhoja lehtipuita, kuten koivua, raitaa sekä muutamia järeitä haapoja. Notkelman laadukas elävän puun ja lahoppuun jatkumo elättää useita uhanalaisia epifyyttisiä ja lahoppuun lajeja. Erittäin uhanalaisesta ja erityisesti suojeltavasta pikkulovisammalesta löytyi kaksi esiintymää.

Vittaojan esimerkkikohde on yksi monista arvokkaista Rovaniemen luonnonmetsistä, jotka Metsähallitus ilmoitti hakkuihin vuonna 2021. Toimitettuamme raportin vapaaehtoisten kartoittajien maastokäynnistä leimikoilla, Metsähallitus teki kohteelle maastokäynnin, jonka tuloksena yhteio ei edelleenkään nähnyt kohteella luontoarvoja, vaan piti sitä tavallisena talousmetsänä. Tämän jälkeen teimme kohteelle vielä pikaisen hieman tarkemman lajikartoituksen, joka sekin toi suojeluarvot selkeästi ilmi. Kohde on malliesimerkki Metsähallitus Metsätalous Oy:n kyvyttömyydestä tunnistaa arvokkaita elinympäristöjä.

Iso Kuserovaara

SALLA

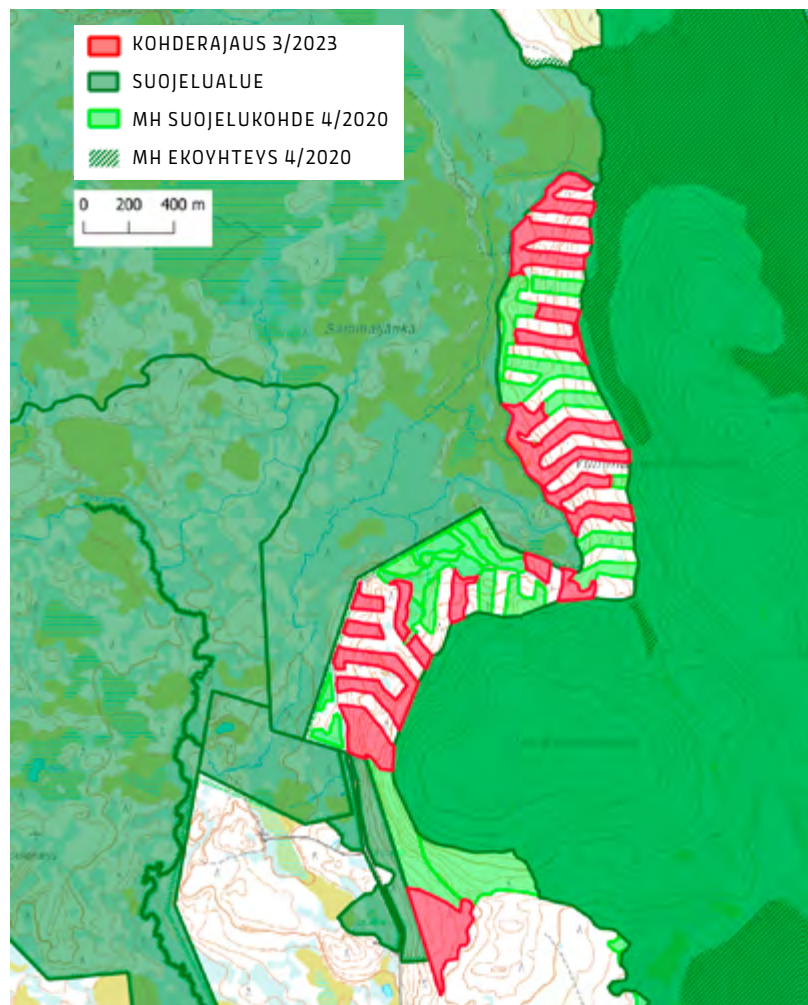
44 ha

[Karttalinkki](#)

Palotunturin ja Ison Kuserovaaran rinnemetsät ovat lähinnä luonnontilaisia, pääosin tuoreen kankaan paksusammalkuusikoita. Suuria mäntyjä ja pystykeloja esiintyy lähinnä kuusikon ylispuina, mutta kuivemmilla ja valoisammilla paikoilla on mäntyvaltaisia-kin kuvioita. Lahopuuta esiintyy runsaasti, samoin kuin vanhoja koivuja ja raitoja. Kartoituksessa havaittu lajisto on tyypillistä vanhojen metsien lajistoa.

Nämä Suksenpaistaman laajan suojelualueen ja Metsähallituksen säästökohteeksi määrittämän Palotunturien–Ison Kuserovaaran alueen toisiinsa kytkevät luonnonmetsät ovat kapeita noin 70 metrin levyisiä kaistaleita, joiden välit on aikanaan avohakattu. Luonnonmetsiä on silti tämän suojelu-kohteiden välisen alueen pinta-alasta noin puolet, josta vain muutama kaistale on määritetty luontokohteiksi. Kaikki loput alueen luonnonmetsät Metsähallitus ilmoitti avohakattaviksi vuosina 2020 ja 2021, mukaan lukien kaistaleen, jota pitkin kulkee UKK-reitti.

Yksityisomistuksessa ollut, eteläisin osa näistä suojelualueiden välisistä luonnonmetsistä suojeltiin vastikään, todennäköisesti valtiorahoitteisesti. Nähtäväksi jää, hakkaako valtionyhtiö laadultaan vastaavia, mutta jo valtion omistuksessa olevia, nyt kokonaan suojelukohteiden ympäröimiä metsiä. Alue sopisi hyvin liitettäväksi Sallan kansallispuistoon yhdessä viereisten suojelualueiden, Vilmatunturin suojelualueen ja näiden välisten valtionmaiden kanssa.

Lehtikorkia

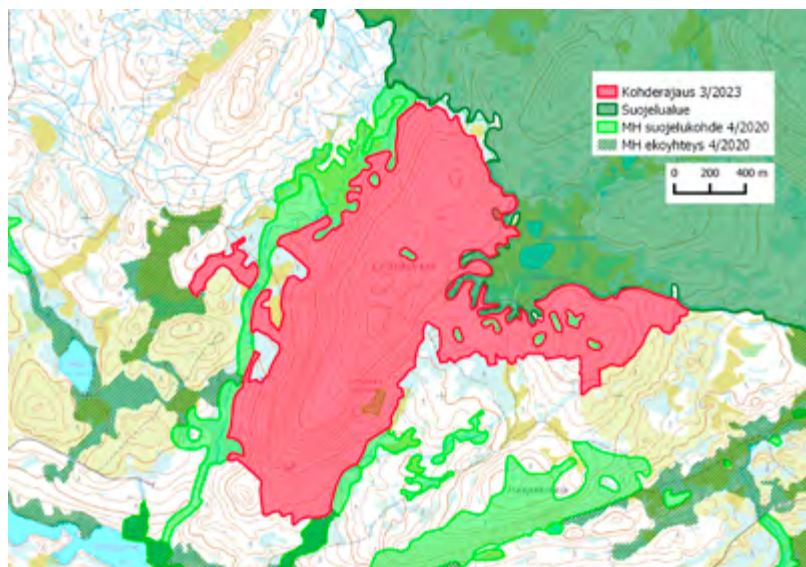
SALLA

225 ha

[Karttalinkki](#)

Lehtikorkian nimi kuvaa mainiosti tätä luonnonmetsien peittämää vaaraa Vilmatunturin suojelualueen rajalla. Metsät kasvavat 300–380 metrin korkeudella merenpinnasta ja lehtipuun määrä kuusen hallitsemilla tuoreilla kankailla on huomattava. Metsät eivät pääsääntöisesti huimaa päätä latvojen korkeudella, mutta soiden ja norojen kirjomat rinteet koivuineen, raitoineen ja haapoineen tuovat näille luonnonmetsille viehättävän ilmeen.

Alueen lajisto on vailla kunnon selvitystä, mutta esimerkiksi koivupökelöiden ja vanhojen raitojen runsaus mahdollistaa monien harvinaisten jäkälälajien esiintymisen. Ison Kuserovaaran esimerkkikohteen tavoin Lehtikorkian luonnonmetsät sopisivat liitettäväksi Sallan kansallispuistoon yhdessä puiston lounaispuolisen laajan valtionmaan kanssa. Lehtikorkian metsät ovat kyseisen seudun laajin yhtenäinen, vailla suojelustatusta oleva luonnonmetsäalue. Tällä hetkellä Lehtikorkian laki on statukseltaan vain maisemakohde Metsähallituksen alue-ekologisella kartalla.

Ainijärvi

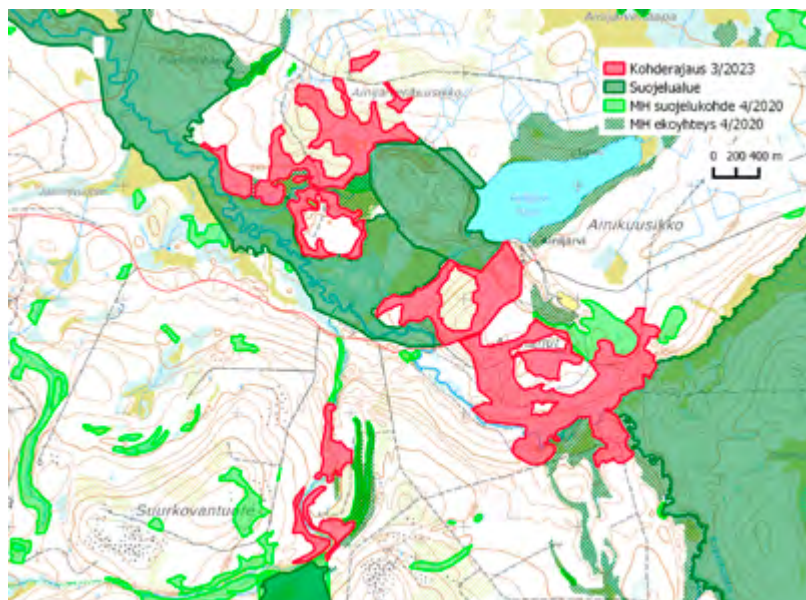
SAVUKOSKI

233 ha

[Karttalinkki](#)

Värriön luonnonpuistoon rajautuvat, Soklin kupeessa sijaitsevat Ainijärven tuoreen kankaan kuusikot ja männiköt ovat monin paikoin silmiinpistävän reheväkasvuisia. Lehtipuuta, etenkin koivua on metsissä kauttaaltaan sekapuuna paljon. Lahopuuta on pääosin alueella runsaasti ja siellä täällä esiintyy hyvinkin järeää kuusi- ja mäntylahopuuta. Metsien ikä alueella vaihtelee arviolta 150 ja 300 vuoden välillä. Lajistoa on alueella kartoitettu vain vähän, mutta pistokoeluntuotoisesti löydettiin nopeasti useita luonnonmetsille tyypillisiä jäkälä- ja sammallajeja.

Ainijärven metsät muodostavat ehyen kokonaisuuden Värriön luonnonpuiston ja Ylä-Nuortin varren suojeltujen metsien kanssa. Yhdessä muiden arvokkaiden, osin jopa ainutlaatuisten luontotyyppiensä kanssa koko Soklin alue muodostaa monimuotoisuuskeskittymän Värriön luonnonpuiston ja UKK-puiston välille. Koko alueen laajaa suojelua ovatkin ehdottaneet muun muassa alueen poronhoitajat ja paikallinen luonnonsuojeluyhdistys.

Angelvaarat

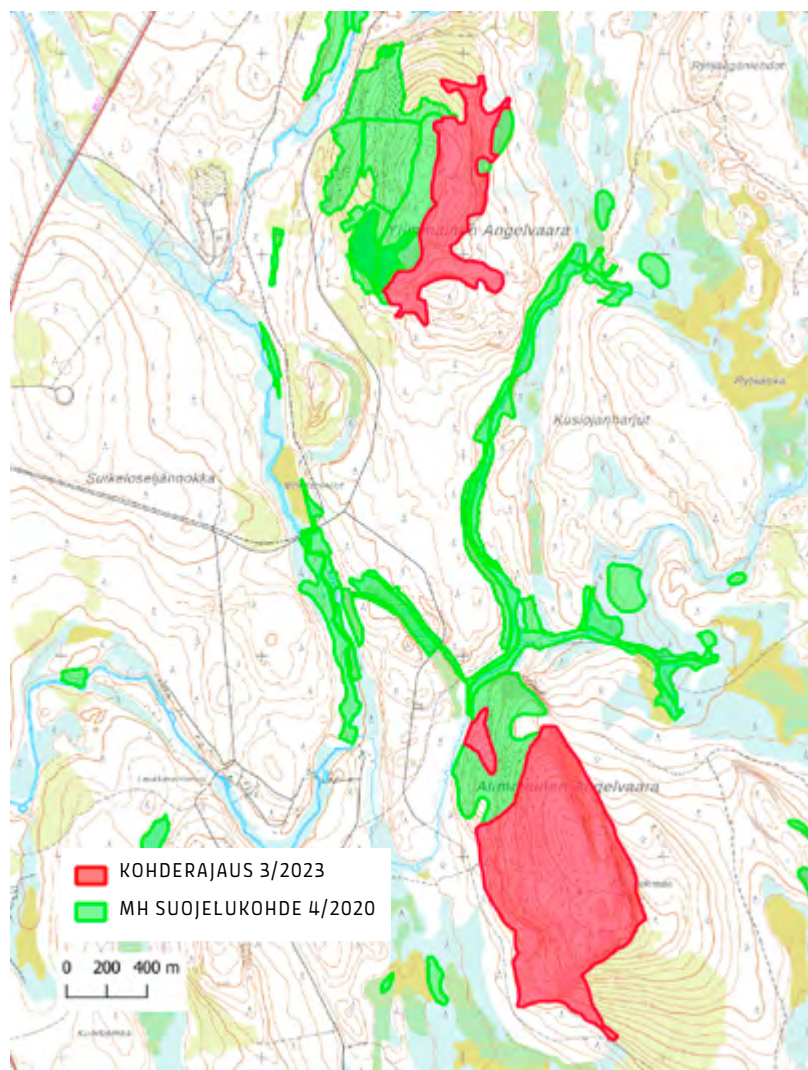
SAVUKOSKI

100 ha

[Karttalinkki](#)

Läntisen Savukosken Tanhuan maisemaa hallitsevat Angelvaarat ovat jyrkkärinteisiä vaaroja, joiden huippujen ja rinteiden jäljellä olevat ikivanhat metsät ovat hyvin edustavia. Vaaroista suuremmasta, Alimmaisesta Angelvaarasta on hakkuilta säästynyt laki sekä jyrkemmin viettävät länsipuolen rinteet. Ylimmäinen Angelvaara on säästynyt paremmin avohakkuilta pohjoisrinteitä lukuunottamatta. Viimeisten 16 vuoden aikana Metsähallitus on avohakannut vaaroilla jopa yli 300 metrin korkeudella merenpinnasta.

Alimmaisesta Angelvaaran kuivahkon ja kuivan kankaan ikimänniköissä kasvaa satojen vuosien ikäisiä aihkeja, ja ikivanhalla lahoppuulla viihtyvät aarniometsien kääpälajit. Metsähallitus on määrittänyt epäviralliseksi säästökohteeksi vain luoteisnurkan. Loput tästä pääosin luonnontilaisesta alueesta on tavallista talousmetsää. Ylimmäisestä Angelvaarasta epäviralliseksi säästökohteeksi on määritetty yli puolet. Kokonaan suojelemattoman itärinteiden männiköt ovat järeäpuustoisia. Kaakkoisrinteen notkelmassa esiintyy myös hyvin lahoppuustoista tuoreen kankaan sekametsää, suojaisaa pienilmastoa vaativine lajeineen.

Palo-Hangasseljät

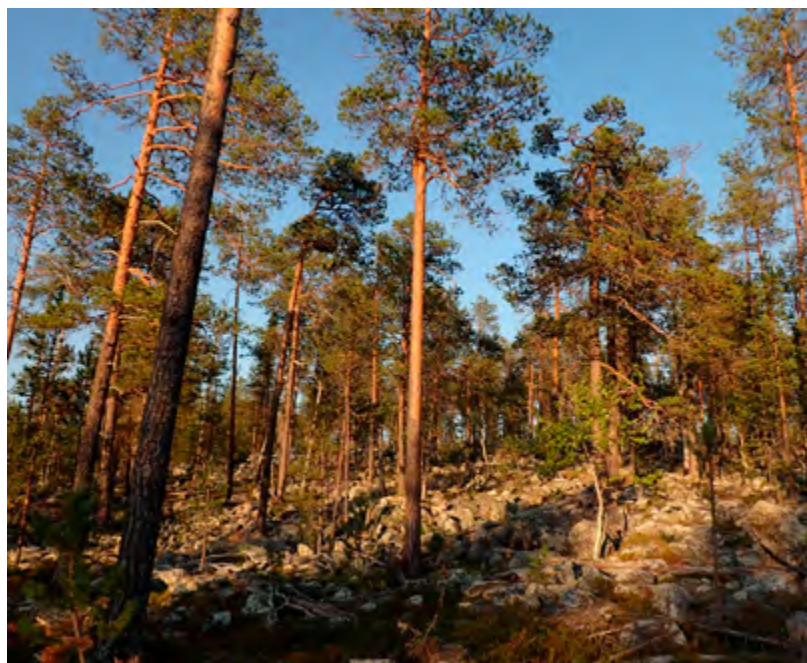
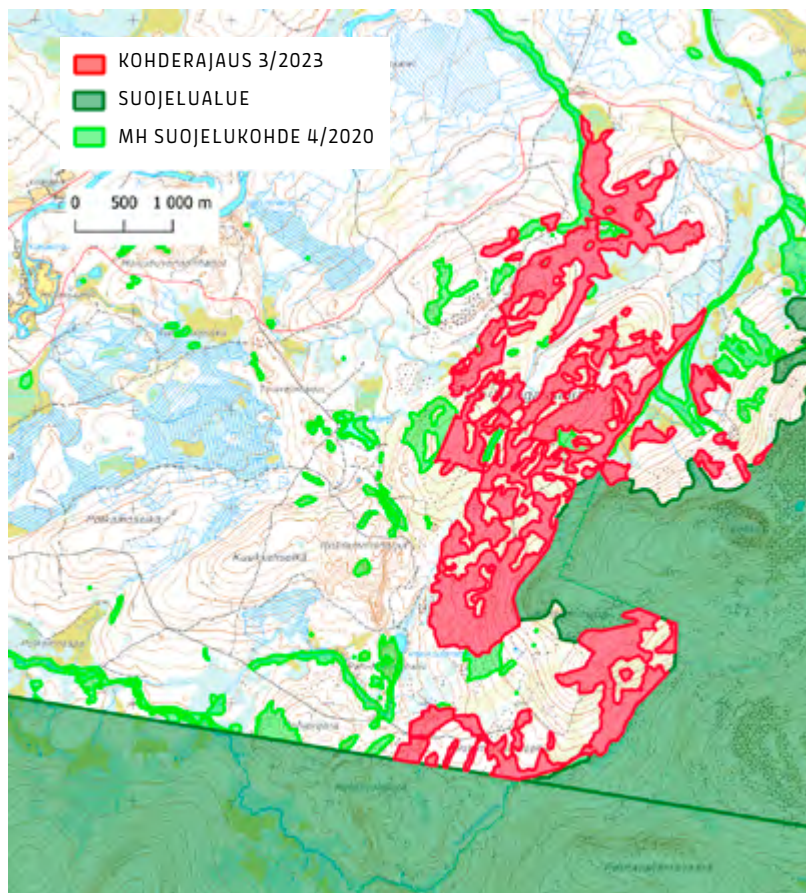
SAVUKOSKI

503 ha

[Karttalinkki](#)

Koukkutunturin luonnonsuojelualueeseen ja Maltion luonnonpuiston kupeessa kasvavat Palo-Hangasselkien ikimänniköt ovat jäljellä olevilta osiltaan valtaosin hyvin kivisiä ja hidas-kasvuisia, kivikoiden välisten parempikasvuisten kankaiden ollessa hakattu 2000- ja 2010-luvulla. Silti paikoin on jäljellä näytteitä siitä, millaista metsää hakkuissa on menetetty. Esimerkiksi suoraan luonnonpuistoon rajautuvien Kiistemurustanselän männiköiden latvat kohoavat paikoin yhä korkeuksiin. Lahopuuta esiintyy parhaimmilla kasvupaikoilla erittäin runsaasti, kivisemmilläkin alueilla merkittävästi.

Sijaiten kahden merkittävän luonnonsuojelualan kainalossa Palo-Hangasselkien luonnonmetsät ovat hyvin arvokkaita niitä kirjovista hakkuualoista huolimatta. Alueen lajistoa ei ole tutkittu, mutta potentiaali erittäin harvinaisten ja uhanalaiten aarnimänniköiden lajien esiintymiseen on korkea.

Routsukainen

SAVUKOSKI

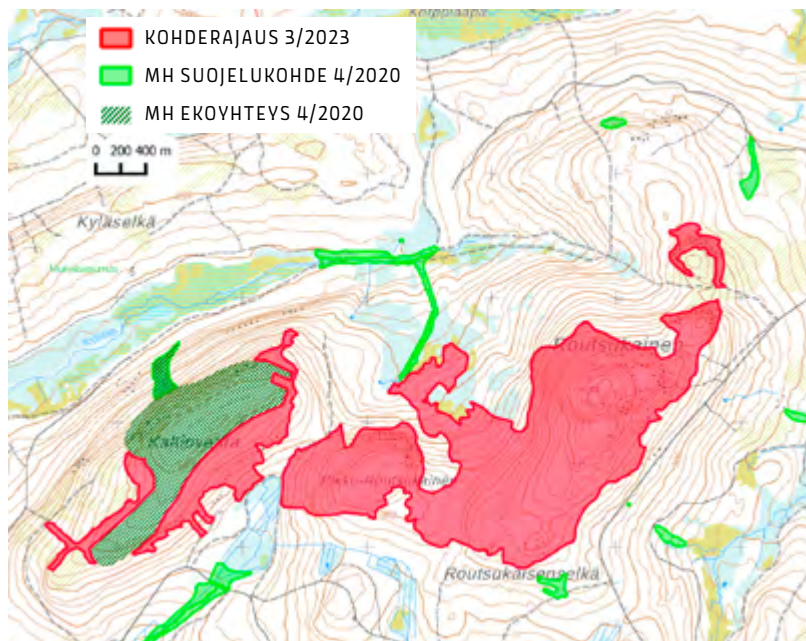
384 ha

[Karttalinkki](#)

Kemijoen ja Maltion luonnonpuiston välissä kohoavien Kaltiovaaran, Routsukaisen ja Pikku-Routsukaisen yli 300 metrin korkeudella merenpinnasta kasvavat luonnonmetsät ovat menneiden myrskytuhojen ja ilmaston lämpenemisen vuoksi melko nopea-kasvuissa metsän kehityskulun eli sukkession vaiheessa. Vaikka metsien ulkonäkö ei muistutakaan tyypillistä ikimetsää, ne ovat pääosin luonnon-tilaisia. Kaltiovaaralla metsätalouden jälkiä on havaittavissa jonkin verran alarinteillä.

Metsät ovat männyn hallitsemia, koivujen täplittämiä kuivahkoja kan-kaita. Varjoisammilla rinteillä esiintyy merkittävästi myös kuusta. Lahopuuta on kauttaaltaan jonkin verran, ja suuri osa siitä on vanhaa mäntylahopuuta. Uhanalaista luonnonmetsien lajistoa esiintyy alueella pikaisen kartoituksen perusteella.

Puuston voimakkaan eri-ikäisrakenteisuuden vuoksi Routsukaisen luonnonmetsien ilme on vaihteleva. Vanhojen, lyhytkasvuisten aihkimäntyjen latvat jäävät jo monin paikoin nuorempien, toistaiseksi merkittävältä latvakatkoilta säästyneiden puiden varjoon. Kohde on hieno esimerkki pohjoisessa ja korkealla sijaitsevan luonnonmetsän erilaisista kehitysvaiheista.

Rouvoivanselkä

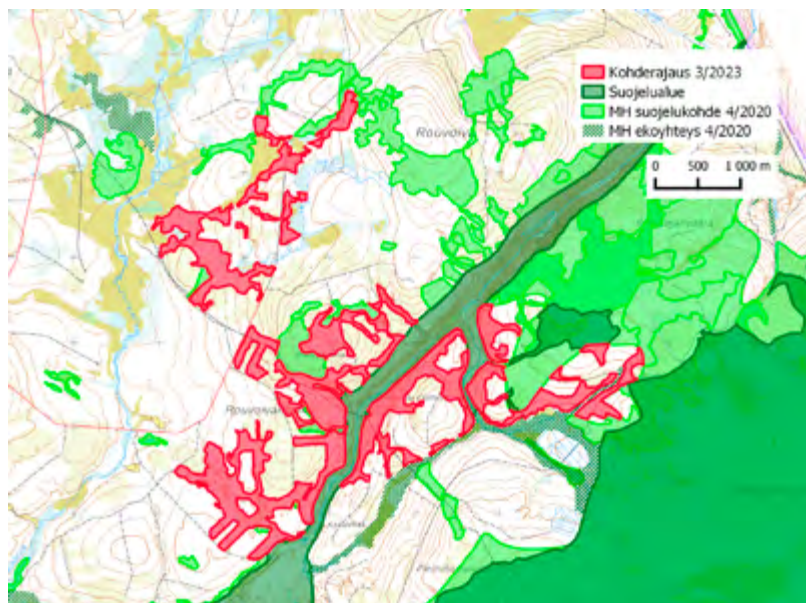
SAVUKOSKI

385 ha

[Karttalinkki](#)

Soklin alueella sijaitsevat Rouvoivanselän metsät ovat vanhapuustoisia mäntykankaita, joilla näkyvien metsätalouden jälkien voimakkuus vaihtelee paljon. Edustavampia ikimänniköitä löytyy esimerkiksi Rouvoivanlaen etelärinteeltä. Jääkauden jäljet näkyvät hienosti hiekkakankaiden maastonmuotojen vaihtelussa. Lajistoa alueella on tutkittu vähän, mutta löydettyjen esiintymien perusteella alueella on vanhoille luonnonmetsille tyypillistä lajistoa.

Nämä kapeaa Törmäojan luonnon-suojelualuetta reunustavat vanhapuustoiset mäntykankaat olisi syytä suojella uusilta hakkuilta. Viimeksi Metsähallitus hakkasi esimerkikirajauksen alueella syksyllä 2022. Yhdessä muiden arvokkaiden, osin jopa ainutlaatuisten luontotyyppiensä kanssa koko Soklin alue muodostaa monimuotoisuuskeskittymän Värriön luonnonpuiston ja UKK-puiston välille. Koko alueen laajaa suojelua ovatkin ehdottaneet muun muassa alueen poronhoitajat ja paikallinen luonnonsuojeluyhdistys.

Uuravaara

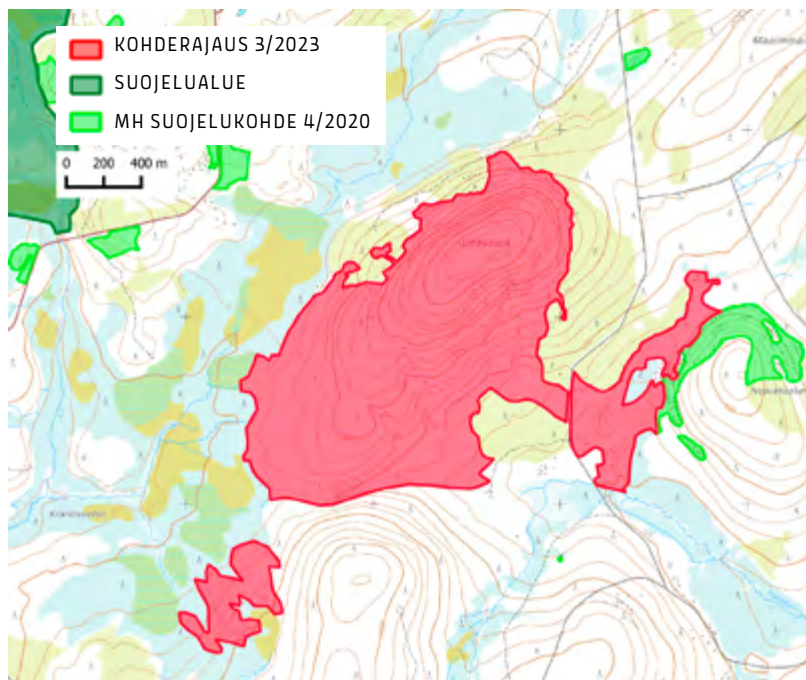
SAVUKOSKI

242 ha

[Karttalinkki](#)

Vintilänkairan ja Kemijoen välissä sijaitsevan Uuravaaran vanhat metsät ovat säästyneet lähiympäristöä paremmin metsätalouden vaikutukselta. Louhikkoisimmilla rinteillä ja vaaran laella mäntyvaltaiset metsät ovat luonnontilassa ja näyttävien aihkimäntyjen kirjomia. Rajauksen eteläosan alemmilla rinteillä metsätalouden jälkiä on nähtävissä, mutta elävän ja kuolleen puun jatkumo ei ole katkennut.

Uuravaaran männiköt viereisine suonlaiteiden puustoisine soineen ja luonnonmetsineen muodostavatkin yhtenäisen ja hyvin arvokkaan, Vintilänkairan luonnonsuojelualuetta tukevan kokonaisuuden. Yhtenäinen metsäalue on supistunut voimakkaasti avohakkuissa viimeisen vuosikymmenen aikana. Kemijokivarresta vastaavat alueet ovat käyneet hyvin vähiin Savukoskellakin.

Runkausvaara

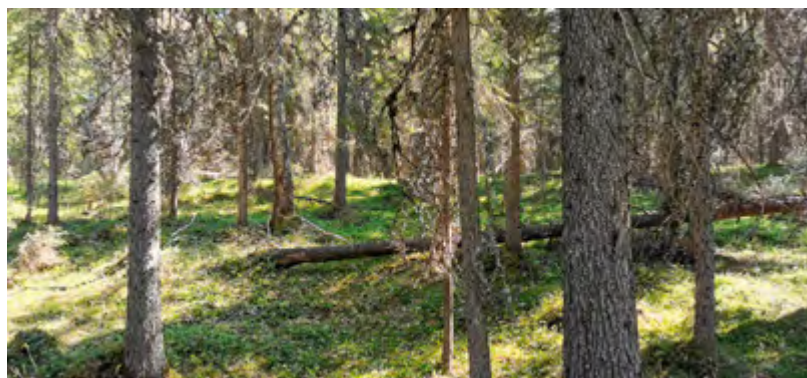
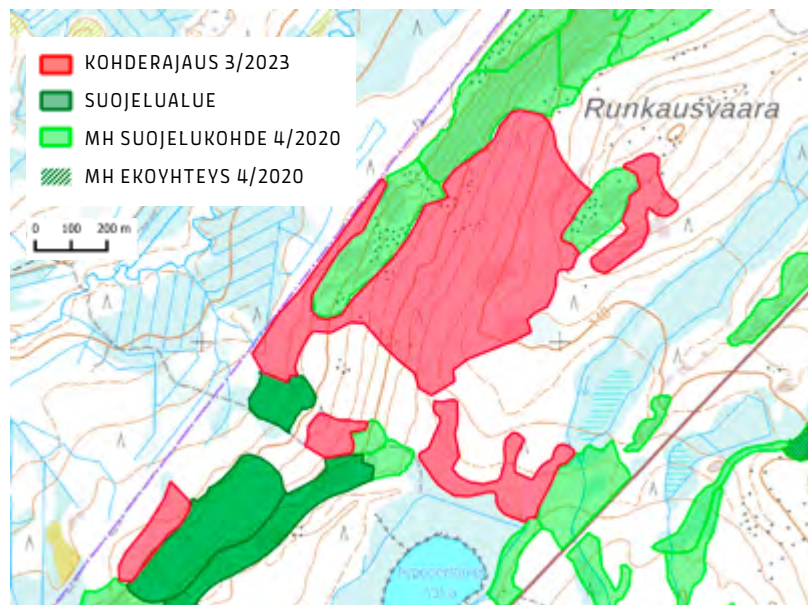
SIMO

42 ha

[Karttalinkki](#)

Runkausvaaran suojelematon luonnonmetsä sijaitsee aivan Simon ja Tervolan rajalla Runkauksen luonnonpuiston luoteispuolella. Vaaralla on sekä kuusi- että mäntyvaltaisia osia, joista molempiin on muodostunut hyvä lehtipuusekoitus. Metsä on erirakenteista ja tiheydeltään vaihtelevaa. Länsi- ja Lounais-Lapin luonnonmetsille tyypillisesti kauan sitten tehty harsintahakkuut näkyvät puustorakenteessa enää suurimpien elävien ja kuolleiden mäntyjen niukkuutena. Nii-täkin alueella silti näkyvästi on.

Metsä- ja lahoppuujatkumot eivät harsintahakkuissa nykymetsätalouden kaltaisesti katkenneet, joten vanhojen metsien lajisto on edelleen runsas.

Ahmarakka

TERVOLA

25 ha

[Karttalinkki](#)

Ahmarakan suojelematon valtionmetsä Tervolan koillisimmassa nurkassa on puujättiläisten hallitsema aarnio, ja varsin puustoisena poikkeus seudun luonnonmetsien joukossa.

Kaksi luonnonsuojelualuetta yhdistävässä metsässä on runsaasti järeitä haapoja sekä valtavia kilpikaarnaisia mäntyjä, joista osassa näkyvät metsäpalojen jäljet. Lahopuuta on näkyvästi ja osa siitä on poikkeuksellisen järeää laadukasta ikikeloä. Ikimetsän keskellä on kappale harvempaa lahopuustoista metsää, jossa ylispuumäntyjä on niukasti mahdollisesti vanhan poimintahakkuun vuoksi.

Kuorinkikivalo

TERVOLA

136 ha

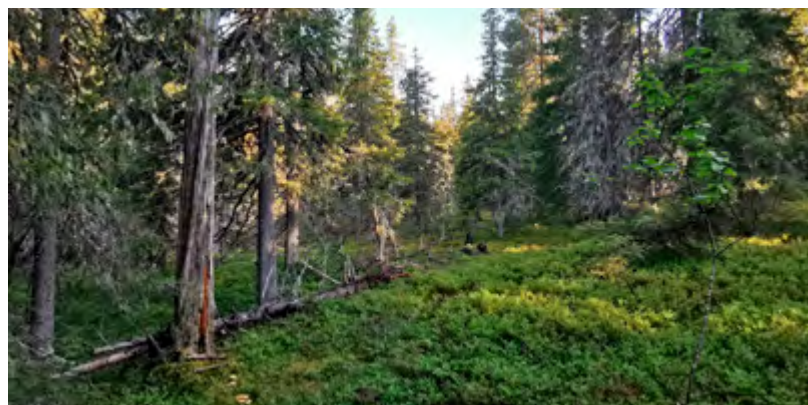
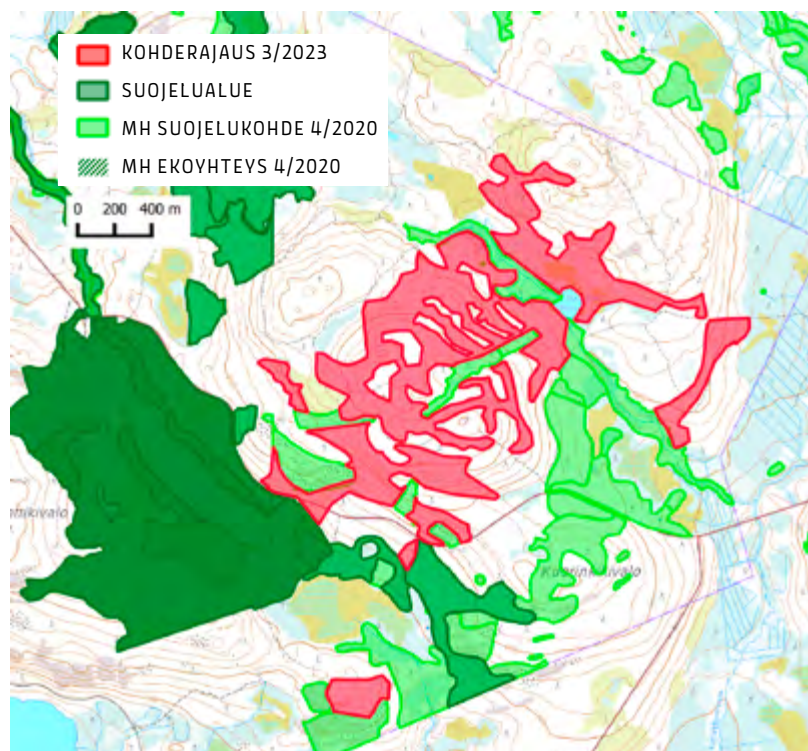
[Karttalinkki](#)

Lounais-Lapissa on pitkän metsätaloushistorian vuoksi muuhun Lappiin verrattuna hyvin vähän luonnonmetsiä. Laajemmat suojelualueet ovat soita ja niidenkin metsät usein voimakkaasti käsiteltyjä. Jokainen vanha metsä alueella on siis erityisen arvokas.

Valtion luonnonmetsät Tervolan Kuorinkikivalolla rajautuvat suoraan Konttikivalon ns. METSO 10000-prosessissa muodostettuun suojelualueeseen. Ne jakautuvat luontotyypeiltään kahteen osaan. Länsi- ja lounaisosissa on puustoisempia ja mäntyvaltaisempia järeitäkin metsiä, kun taas laka-alueella ja pohjoisrinteellä hyvin kitulaita ja vähäpuustoisia, mutta vanhoja kuusikoita. Yhtenäinen vanha metsä rei'itettiin avohakkuin vuonna 2009. Noiden hakkuiden kannoista laskien kuusikoiden iäksi sai noin 130–160 vuotta. Vanhimmat männyt ovat satojen vuosien ikäisiä.

Mäntypuustoon kohdistuneiden vanhojen harsintahakkuiden jälkiä on kauttaaltaan, kuten myös hakkuista säästyneitä aihkimäntyjä, keloja ja maapuita. Karuista kuukkelikuusikoista hakkuihin kelpasivat tuolloin vain ylispuumännyt. Ylispuiden vähyyttä lukuun ottamatta kuusikot ovatkin rakenteeltaan pitkälti luonnontilaisia. Paikoin on kauan sitten tehty jonkinlaisia harvennushakkuita.

Metsähallitus on tehnyt vuonna 2021 hakkuuilmoitukset rajauksen lounaisosien puustoisempiin metsiin.

Metsoaapa

TERVOLA

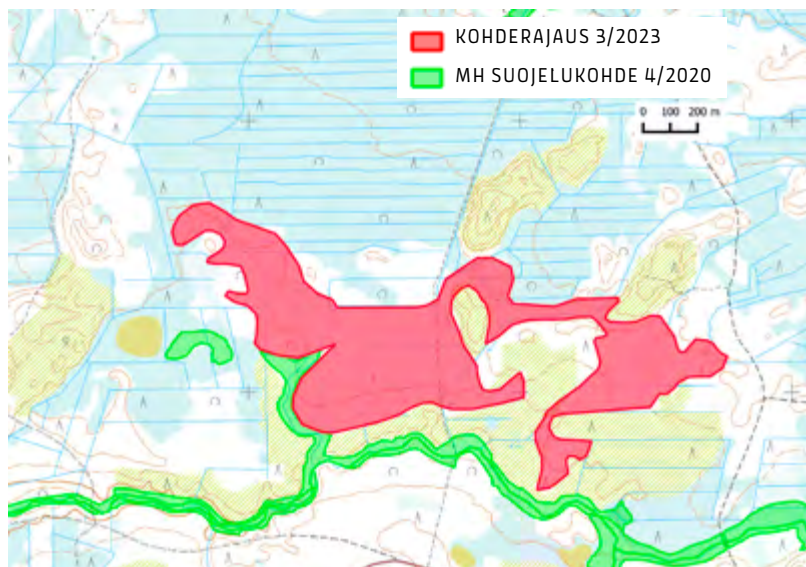
60 ha

[Karttalinkki](#)

Metsoaavan metsä edustaa yhdessä Ylitornion Rompaanvuoman ja Kolarin Suntiovuoman kanssa tässä raportissa kohteita, jotka ojituksesta huolimatta ovat edelleen luonnonmetsää ja vieläpä laadukasta sellaista. Metsähallitushan on tiedotteessaan todennut, ettei ojitettu alue voi luonnonmetsää olla.

Esimerkkikohteella on harvakseltaan ojitettua kangasmaata, soistumaa ja korpea. Puusto on vanhaa ja melko järeääkin kuusikkoa, jossa sekapuuna kasvaa lehtipuita, erityisesti vanhoja koivuja. Poikkeuksellisen kohteesta tekee sen rehevyys. Metsät edustavat reheviä korpityyppejä, kuten ruohokorpia ja niiden eriasteisia muuttumia sekä ruohoturvekankaita. Metsänpohjaa peittävät sanikkaiset ja suurruohot sekä metsäkortteet, ja ojat ovat hiljalleen peittymässä metsän siimekseen.

Metsoaapa onkin jälleen yksi esimerkki siitä, kuinka valtion mailla on yhä myös reheviä suojelemattomia arvokohteita, vaikka toisin kuulee usein väitettävän.

Ahmavaara-Koiravaarat

YLITORNIO

76 ha

[Karttalinkki](#)

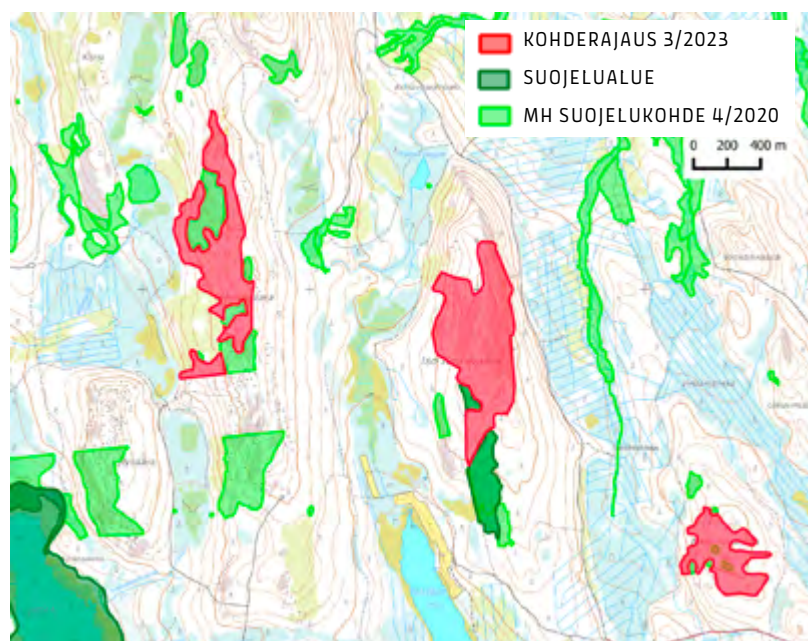
Ahmavaara ja sen itäpuoliset Iso ja Pikku Koiravaara sijaitsevat Ylitornion kunnan kaakkoisosassa Mustiaavan soidensuojelualueen länsipuolella. Kaikki kolme vanhan metsän aluetta ovat Länsi-Lapille tyypillisesti vaarojen lakialueita, mutta sijaitsevat kuitenkin alle 200 metrin korkeudella.

Ison Koiravaaran itärinne on todellista haapojen, kuusten ja koivujen kirjomaa mäntyarnaista, jota ei liene hakattu koskaan. Vaaran laella on kauan sitten tehty harsintahakkuuta,

mutta aihkeja, keloja ja järeää mänty-maapuuta on metsänkuvassa yhä näkyvästi. Etelämpänä lakimetsä vaihtuu lahoppuustoiseksi kuusikoksi. Myös Ahmavaarassa on laajalti järeiden lakkapäisten mäntyjen ja kierteisten ikikelojen vallitsemaa mäntyvaltaista metsää, jollaista ei nykyään näe enää juuri missään.

Pienessä Koiravaarassa metsät ovat hieman rehevämpiä ja kasvullisempia. Mänty- ja kuusivaltaisissa erirakenteisissa ja muutenkin varsin luonnon-

tilaisissa metsissä sekapuuna kasvaa koivua ja haapaa. Valtapuusto on varovaisesti arvioiden yli 100-vuotiaista, mutta sen seassa on palon vaurioittamia aihkeja ja hiiltyneitä keloja sekä maapuita, jotka ovat ehkä kahden-kolmensadan vuoden ikäisiä. Nämä ovat jäänteitä siitä metsästä, joka kohteella vallitsi ennen metsäpaloa. Pikku Koiravaaran metsä onkin hyvä esimerkki siitä, että luonnonmetsän ikää ei useinkaan voi metsätaloudellisin termein määritellä.

Mustipalot

YLITORNIO

465 ha

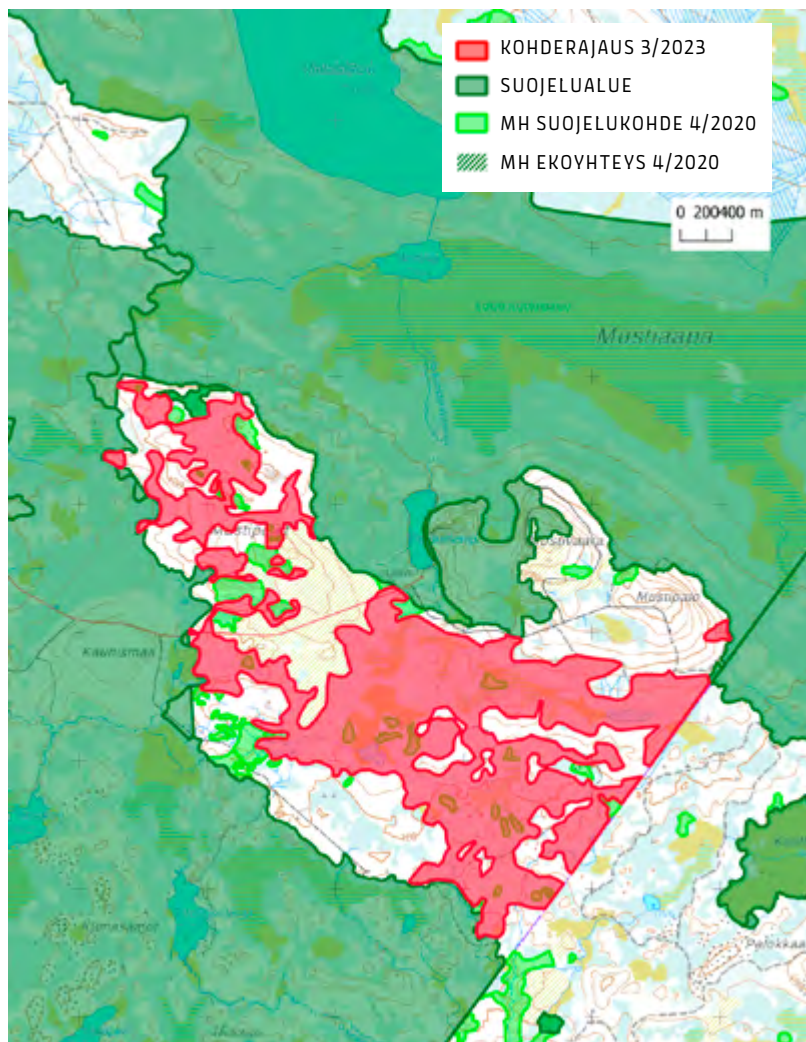
[Karttalinkki](#)

Mustipalojen suo-metsäerämaa sijoittuu Mustiaavan suojelualueen muodostaman hevosenkengän keskelle jätetylle suojelemattomalle alueelle. Rajaukseen kuuluu metsämaan lisäksi laajalti niitä ympäröiviä ja yhdistäviä kitu- ja joutomaita. Pohjoisin osa on rajattu mukaan kartta- ja ilmakuvatulkintana myös historiallisia ilmakuvia apuna käyttäen.

Alueen laajimmat kankaat on avohakattu 1990- ja 2000-luvulla, mutta soiden reunoille ja suosaarekkeisiin on säästetty luonnontilaltaan varsin edustavia vanhoja metsiä. Kuusikot ovat sekapuustoisia (mm. haapaa) ja männiköissä on sekä kilpikaarnaisia ylispuita että ikivanhaa mäntykeloa. Kohteelta on havaintoja mäntyaarniometsien kääpälajistosta, kuten riekonkäävästä ja erakkokäävästä.

Laaja tietön soiden ja metsien erämaa jatkuu tämän rajauksen ulkopuolella Rovaniemen puolelle kattaen koko Mustiaavan, Kiimavuoman ja Louevaaran suojelualueiden väliin jäävän alueen. Vaikka kankaat onkin pääosin avohakattu, on suomosaiikki täysin luonnontilaista ja luonnonmetsiä on erikokoisina sirpaleina hakkuiden sekä soiden keskellä.

Sijaintia ja luontoarvoja tarkastellen koko tämän valtion omistaman erämaan suojeleminen hakkuilta ja muulta maankäytöltä olisi erittäin perusteltua ja kokonaistaloudellisesti edullista luontokadon torjuntaa. Näin muodostuisi Lounais-Lapin suurin yhtenäinen luontoalue, joka yhdessä viereisten Kilsiaavan suojelualueen ja Pisavaaran luonnonpuiston kanssa olisi todellinen luonnon turvasatama.

Liite 1. Metsähallituksen ja valtion toiminnasta Luonnonmetsä-hankkeen aikana

Tähän liitteeseen on koottu hankkeen aikana dokumentoimiamme ongelmia valtion metsätaloudesta, etenkin Metsähallituksen toiminnasta. Vastaavat ongelmat on jatkossa syytä pyrkiä välttämään ja siksi näihin tilanteisiin tulee puuttua myös poliittisessa ohjauksessa. Lisää esimerkkejä löytyy Twitter-tililtämme @ltyoryhma.

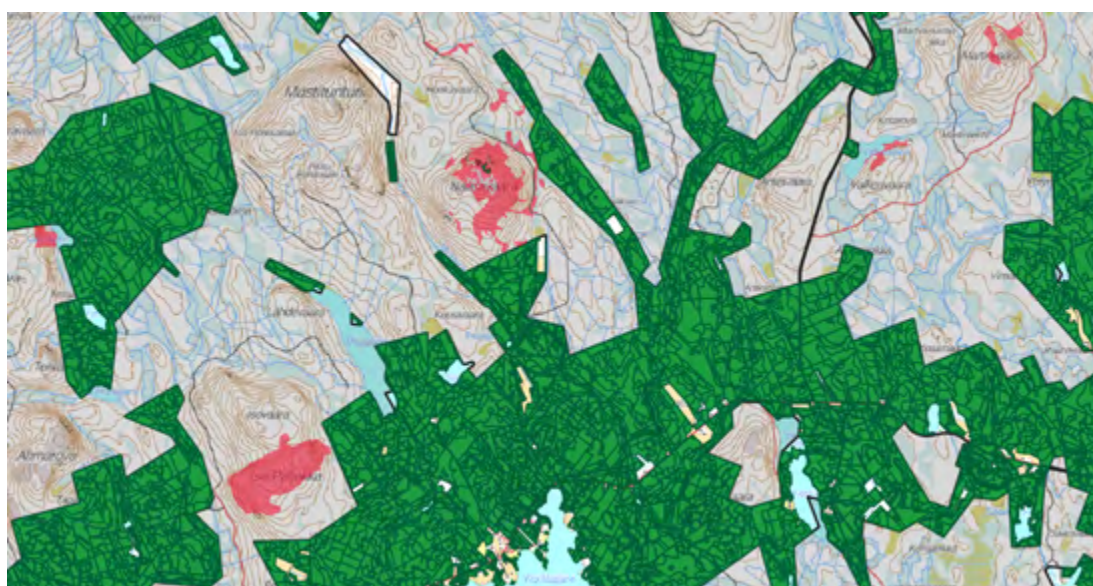
Metsähallitus pyrkii hankaloittamaan luontokartoitustyötä

Suurimmat tämän hankkeen kohtaamat hankaluudet liittyivät Metsähallitus Metsätalous Oy:n pyrkimykseen estää kartoitusten tekeminen tai hankaloittaa niitä alueilla, joilla se vain oli mahdollista. Tämä johdonmukainen toimintamalli näkyy paitsi tämän hankkeen kohtaamissa ongelmissa, myös esimerkiksi yhtiön kieltäytymisenä toimittaa Suomen Ympäristökeskukselle (SYKE) laitoksen pyytämiä aineistoja valtion metsistä²⁴.

Metsähallitus väittää tiedotteessaan, että aineisto löytyy metsään.fi-palvelusta²⁵. Esimerkiksi Lapin valtionmaiden metsävaratietoa ei palvelussa kuitenkaan ole, vaikka yksityismaiden kuviotiedot näkyvät avoimesti kaikille (Kuva 1). Tiedot puuttuvat laajoilta valtionmailta etelässäkin. Yhteensä 58000 hehtaarin valtion luonnonmetsäraja-alueilta metsävaratieto löytyy noin 21 500 hehtaarin osalta. Metsähallituksella itsellään olisi myös huomattavasti avointa aineistoa tarkempaa metsävaratietoa, mikä näkyy esimerkiksi tehdyistä metsänkäyttöilmoituksista. Sitä käyttämällä potentiaalisten luonnonmetsien löytäminen ja kohteiden rajaaminen olisi huomattavasti nykyistä helpompaa.

24) Helsingin Sanomien uutinen "Metsähallitus panttaa ympäristötutkijoilta tietoa valtion metsävaroista" tammikuussa 2022

25) Metsähallituksen tiedote 5.1.2023

Kuva 1. Ote metsään.fi-palvelun metsävarakuviosta Länsi-Lapissa. Yksityismaiden kuviot näkyvät (vihr.), mutta valtionmaan ja siten valtion luonnonmetsien (pun.) kuviotietoa ei ole.

Syyksi tietojen pimentämiseen jopa valtion viranomaiselta Metsähallitus on toistuvasti kertonut, että niiden käyttö suojelutarkoitukseen voisi haitata yhtiön liiketoimintaa. Työryhmällemme Metsähallitus Metsätalous Oy perusteli tietojenvaihdosta, resurssien yhdistämisestä ja päällekkäisen työn välttämisestä kieltäytymistä myös sanoen, että toimintamme on heille ”hyvää preppausta”. Kommentti kuvaa hyvin sitä tosiasiaa, ettei luontokadon pysäyttämistä edes yritetä ottaa vakavasti.

Rovaniemen alueella jäi useita tutkimuskohteita vaille maastokäyntiä, koska Metsähallitus kieltäytyi lukuisista pyynnöistä huolimatta antamasta työryhmämme käyttöön metsätiet sulkevien puomien avaimia ja koska useiden kilometrien mittaiset kävelymatkat kohteille olivat aikataulullisista syistä liian pitkiä. Eräällä kohteella neuvottiin käyttämään perille vievän lukitun tien sijaan toista uraa, joka oli mönkijäkelpoinen talvitie.

Myöskään Puolustusvoimien käytössä olevia liikkumisluvan vaativia alueita ei kartoitettu. Tarvittava lupa tosin saatiin jo yhdelle alueelle, mutta se peruttiin käsittääksemme Puolustusvoimien henkilöstön keskusteltua Metsähallituksen kanssa. Tämäkin kartoittamatta jäänyt Repoveden kansallispuiston suojelukokonaisuuteen rajautuva kohde Pahkajärven ampuma-alueella on satojen hehtaarien laajuinen ja potentiaalisesti luontoarvoiltaan yksi merkittävimpiä suojelemattomia valtion maa-alueita Etelä-Suomessa.

Metsähallitus on myös kieltäytynyt toimittamasta tietoja alue-ekologisesta verkostosta esimerkiksi Puolustusvoimien tai Luonnonvarakeskuksen käyttämillä alueilla, mikä on lisännyt työmäärää merkittävästi. Niiden osalta olemme tukeutuneet vanhaan vuoden 2019 karttaan, jossa nämä alueet vielä näkyvät.

Kuva 2. Esimerkki rantavyöhykkeiden kaventamisesta avohakkuin vuonna 2022 erämaisen Kuhmon Sutisenjärven vanhoissa metsissä. Vielä edellisissä hakkuissa 2005–2014 rannat oli säästetty. Kuvassa olevat osin jopa täysin luonnontilaiset rantametsät olivat täynnä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintymiä. Alue on myös tärkeää metsäpeuran laidunaluetta. Edellisen raporttimme esimerkkikohteenakin olleen kohteen luontoarvot oli raportoitu Metsähallitukselle hyvissä ajoin syksyllä 2021.

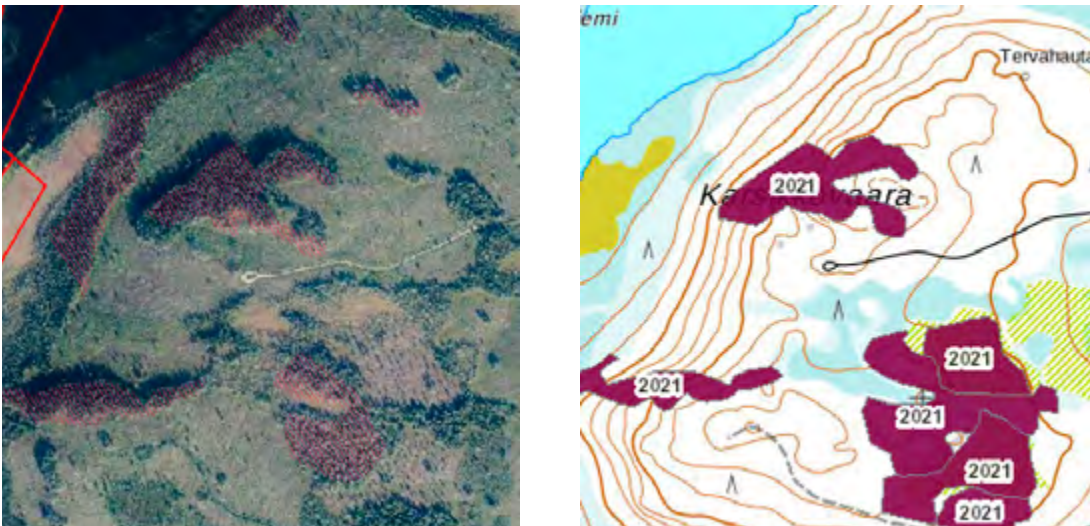
Aiemmat säästökohteet hakkuissa

Paikoin valtion maiden hakkuut vaikuttavat ylittäneen paitsi ekologisen ja sosiaalisen kestävyysrajan, myös taloudellisesti kestävä toiminnan rajan. Etenkin Kainuussa on monin paikoin hakkuissa hävitetty ja leimikoissa rantavyöhykkeiden sekä muiden erityiskohteiden vanhoja metsiä, jotka on aiemmissa hakkuissa jätetty säästökohteiksi (Kuva 2). Vastaavia hakkuita on viime aikoina ilmennyt etelässäkin²⁶.

Pohjoisen valtionmailla järeää tukkipuuta ei tahdo enää löytyä muualta kuin arvokkaista luonnonmetsistä, mikä ohjaa hakkuita vanhoille alue-ekologisiin suunnitelmiin merkitsemättömille säästövyöhykkeille sekä alue-ekologisen verkoston ekologisille yhteyksille ja Metsähallituksen kokonaan säästettäväksi väittämille luontokohteille. Asia on jokaisen helposti todettavissa, kun kiertele muutaman päivän valtion maita vaikkapa Kainuussa.

Hyvä esimerkki Metsähallituksen omien suojelukohdeiden järjestelmällisestä käytöstä kaupalliseen metsätalouteen ovat myös Koillismaan ja Pohjois-Kainuun kesäkuun 2021 myrskyn jälkeiset hakkuut. Lain mukaan tuhopuun korjuuvelvoite ei koske laillisesti sitovan suojelun piirissä olevien alueiden lisäksi myöskään Metsähallituksen omalla päätöksellään suojelemissa metsissä. Tästä huolimatta Maa- ja Metsätalousministeriö ja Metsähallitus tulkitsevat lakia siten, että Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemat luontokohteet eivät olisi suojeltuja.

26) [Twiittimme Puumalan Völjärinsalmelta](#)

Kuva 3. Esimerkki Metsähallituksen myrskytuhohakkuun varjolla suorittamasta kaupallisesta hakkuusta sen omilla 'arvokas metsäelinympäristö' -koodin säästökohteilla Pudasjärven Karsikkovaaralla. Näistä kuvioista vain osalla edes täyttyi lakiraja 20 m³ mäntytuhopuuta hehtaaria kohti. Kaikki kuviot hakattiin kuitenkin kerralla taloudellisen tuoton maksimoimiseksi. Säästökohteet on hakkuiden jälkeen poistettu.

Kun suojelukohde ei olekaan suojeltu, sitä koskee metsälaki ja siten metsätuholaki, jolloin myrskyn kaatamat puut "pitää" korjata. Ristiriita on hämmentävä, kun samalla pyritään kaikin keinoin lisäämään lahoppuuta talousmetsissä. Tosin laki ei edes vaadi tällaisen kesällä Kainuussa kaatuneen puun korjuuta missään olosuhteissa. Tämäkin lain kirjaus on aivan oikein, sillä Kainuun lämpösumma ei riitä kaarnakuoriaisten massaesiintymiseen kesällä kaatuneissa puissa.

Kaatuneissa puissa ei myöskään enää vuotta myöhemmin ole tuholaisriskiä, mutta myrskytuhohakkuut jatkuivat ainakin vuodenvaihteeseen 2023 saakka. Ke-

sällä 2021 kaatuneissa puissa eivät keväällä 2023 enää lisäännä tuhohyönteiset, vaan niiden luontaiset viholliset. Niinpä ainakin kaikki kesällä 2022 ja sen jälkeen tehdyt hakkuut vain pahentavat metsätuhoriskiä tulevaisuudessa heikentämällä metsien luontaista kykyä vastustaa näitä häiriöitä. Myrskyssä kauan sitten kaatuneiden puiden korjuun perustelu hyönteistuholailla on ilmiselvä tekosyy upeiden luonnonmetsien kaupallisten hakkuiden toteuttamiselle. Pyynnöistä huolimatta emme saaneet Metsähallitukselta emmekä muiltakaan tahoilta valituskelpoista päätöstä, jotta nämä virheelliset tulkinnat olisi voinut oikeusteitse korjata.

Myrskytuhohakkuiden nimellä on hakattu lisäksi paitsi aidosti puustollisesti merkittäviä luonnollisia häiriöitä kokeneita metsiä, myös sellaisia, joissa metsälaki ei virheellisestikään tulkittuna velvoittaisi minkäänlaisiin hakkuihin, koska vaurioituneen puuston määrä on jäänyt lain alarajaa pienemmäksi (Kuva 3). Metsähallituksen alue-ekologinen verkostokaan ei siis tosiasiallisesti ole suojassa kaupallisilta hakkuilta edes niiden luontokohteiden osalta, joiden pitäisi olla tiukimmin suojeltuja. On syytä olettaa, että myös tulevaisuudessa arvokkaiden luonnonmetsien luonnollista häiriödynamiikkaa käytetään tekosyynä niiden hävittämiseen. Tämän estämiseksi AE-verkoston suojeltaviksi tarkoitettujen alueiden suojelupäätöksen virallistaminen on välttämätöntä.

Metsälajiston uhanalaisuuden vähättelystä

Metsähallitus on toistuvasti pyrkinyt vähätteleämään metsälajiston uhanalaisuutta esimerkiksi väittämällä, että vaatelaita vanhojen metsien lajeja esiintyy tavallisissa talousmetsissä ja levittämällä disinformaatiota raportoiduista lajihavainnoista. Esimerkiksi käy ensimmäinen raporttimme, johon Metsähallitus laati vastineen. Vastineessa todettiin lukuisten muiden vääristelyjen lisäksi muun muassa näin: ”Merkillepantavaa on, että vanhan metsän indikaattorilajeista on aineistossa vähemmän havaintoja kuin uhanalaisista lajeista.” Väite perustuu kahteen perustavan laatuiseen väärinymmärrykseen, jotka toivottavasti ovat tahallisia, eivätkä kerro osaamisen puutteesta.

Uhanalaisista tai silmälläpidettävistä vanhojen metsien indikaattorikäävistä käytimme nimittäin raportoinnissa vain merkittävämpää uhanalaisstatusta, emme päällekkäistä indikaattoristatusta. Tämän perusasian kun oletimme Metsähallituksenkin tietävän. Lisäksi lukuisat punaisen kirjan sekä alan parhaiden määrittämissä vanhojen metsien lajeiksi määriteltävät raportin sammal-, jäkälä-, sieni- tai lintulajit eivät ole yleisesti käytetyllä vanhojen metsien kääväkasindikaattorilistalla. Tämä luonnollisesti johtuu vain siitä, että ne eivät ole kääväkkäitä.

Todellisuudessa tuossa raportissa olikin 5375 havaintoja vanhojen metsien indikaattorilajeista ja 3172 havaintoa uhanalaisista lajeista. Nämä siis ovat paljolti päällekkäisiä. Molemmat luvut toki ovat huomattavan suuria ja kertovat kohteiden laadusta ja arvosta metsäluonnolle. Osana arvokkaiksi todettujen kohteiden hakkuupyrkimyksiään Metsähallitus on käynnistänyt LAJIDEMO-hankkeen, jonka tavoitteeksi väitetään hakkuiden ja uhanalaisten lajien esiintymien sovittaminen yhteen. Edes LAJIDEMO-kohteiksi valituilla esimerkkikohteilla Metsähallitus ei kuitenkaan tehnyt laadukasta lajistoinventointia.

Esimerkiksi hankkeessa avohakattavaksi suunnitellulta Puolangan Heiniläminkankaan kohteelta dokumentoimme 4 uhanalaista (17 esiintymää), 7 silmälläpidettävää (22) ja 4 vanhojen metsien indikaattorilajia (17), joita Metsähallituksen mukaan metsässä ei esiinny lainkaan. Tämä vielä sen jälkeen, kun olimme jo kertaalleen tietoa näistä lajeista Metsähallitukselle toimittaneet. Myös ainakin Äänekosken Pitkäsellä lajistokartoitus tässä lajistohankkeessa oli puutteellinen verrattuna siihen, mitä vapaaehtoiset asiantuntijamme pikaisella käynnillään metsästä havaitsivat.

Tällainen välinpitämättömyys johtaa luontoarvojen ja lajiston pääosan tuhoutumiseen, ja hanke näyttäytyykin lähinnä keinona päästä hakkaamaan ulkopuolisten kartoittajien jo arvokkaiksi todentamia kohteita. Tästä todistaa myös hankkeen kohdelista¹⁹. Hankkeeseen valituista kolmestatoista kohteesta yhdeksän on esitelty edellisissä raporteissamme esimerkkeinä suojelullisesti arvokkaista kohteista. Jos tarkoituksena olisi tutkia talousmetsien uhanalaisesiintymien turvaamista, esimerkkikohteidenkin luulisi olevan tavanomaisia talousmetsiä, ei parhaita säilyneitä luonnonmetsäsirpaleita.

19) [Metsähallitus 2021. Lajiesiintymät monikäytötmetsien suunnittelussa \(LAJIDEMO\) -projekti](#)

Natura-alueet hakkuiden kohteena

Suojelemattomien ja omien säästökohteidensa lisäksi Metsähallitus harjoittaa luonnonsuojelulain vastaista metsätaloutta Natura-alueilla. Esimerkiksi Piilosensärkkien Natura-alueella yhtiö teki tavallisia avohakkuuta säästöpuuhakkuiden nimellä edustavuudeltaan merkittäviksi arvioituissa harjumetsissä. Luonnonsuojelulaki kieltää varsin yksiselitteisesti suojelun perusteena olevien luontotyyppien edustavuutta heikentävät hakkuut Natura-alueilla, mutta lakia rikotaan yleisesti, niin valtion mailla kuin muuallakin.

Pumpulikirkon Natura-alueella Metsähallitus on hakannut laatunsa puolesta borealisiksi luonnonmetsiksi luokiteltavissa olevia metsiä. Talouskäytön jatkaminen lienee osasy sille, että jatkuvapeitteisen kasvatuksen tutkimusalue haluttiin perustaa juuri tälle Natura-alueelle. Vain muutaman vuoden vanhaa tutkimusaluestatus yhtiö ehtikin jo käyttää tekosyynä Tiilikajärven kansallispuiston laajentamisen vastustamiselle. Julkisuudessa jäi kertomatta, että tutkimuskoealat olivat vasta äskettäin perustettu. Muilla kahdella jatkuvan kasvatuksen koealueilla hakataan myös aiempien alue-ekologisen verkoston säästökohteiden luonnonmetsiä Suomussalmella²⁷ sekä UKK-reitin varsien ikimetsiä Savukoskella²⁸. Jatkuvan kasvatuksen tutkiminen talousmetsissä on tärkeää, mutta jostain syystä tämäkin tutkimus haluttiin viedä luonnonmetsiin.

27) [Kysymyksiä ja vastauksia Karttimonjoen hakkuista Greenpeacen metsäblogissa](#)

28) [Twiittimme Savukosken jatkuvan kasvatuksen mallialueelta](#)

Metsähallitus vastaa kritiikkiin disinformaatiolla

Avoimuuden periaatteiden mukaisesti tuottamamme tiedon viestiminen on ollut keskeisessä roolissa hankkeessamme. Tämän raportin myötä olemme esitelleet kirjallisesti yhteensä 201 esimerkkiä suojelemattomista alue-ekologisen verkoston ulkopuolisista arvokohteista sekä lukuisia muita kohteita Twitterissä Luonnonmetsä-tililtämme (@ltyoryhma).

Metsähallitus Metsätalous Oy:n suhtautumista tähän kartoitushankkeeseen kuvaa osuvasti se, että yhtiö kiisti molempien edellisten raporttiemme tulokset jo ennen kuin raportteja oli julkaistu. Yhtiön toimitusjohtaja esimerkiksi kuvaili viikkoja ennen toisen raportin julkaisua haastattelussa yksityiskohtaisesti, millaisia raportin kohteet ovat, ja miksi ne eivät ole sen enempää luonnonmetsiä kuin suojelun arvoisiakaan⁶. Jo pelkästään toimitusjohtajan suulla yhtiö on esittänyt harhaanjohtavaa tietoa ja valheita useita kertoja.

6) [Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022](#)

Metsähallituksen useaan kertaan toistama väite on, että kaikki arvokkaat metsät on jo suojeltu ja/tai että yhtiö ei hakkaisi niitä (esim. kuva 4). Väite on suorastaan käsittämättömän röyhkeä, ottaen huomioon, että olemme esittäneet päinvastaista todistusaineistoa valokuvien ja lajistotiedon avulla jo satojen kohteiden osalta. Metsähallitukselle tyypillistä viestintää on myös sitä kohtaan suunnatun kritiikin hämärtäminen liioittelemalla niin yhtiötä kohtaan esitettyjä vaatimuksia (esim. kuva 5) kuin niiden kustannuksiakin.

Kuva 4. Esimerkki Metsähallituksen viestinnästä Twitterissä 22.1.2023.

Kuva 5. Ote Metsähallitus Metsätalous Oy:n eduskuntavaalien alla aloittamasta sosiaalisen median kampanjasta, jossa se pyrkii esittämään kritiikin sen toimintaa kohtaan vaatimuksena toimintansa lopettamisesta kokonaan (Twitter 13.3.2023). Esimerkiksi tässä hankkeessa kartoitetut luonnonmetsät kattavat 1,4 % valtion talousmetsien pinta-alasta.

Metsähallitus on hankkeen ajan vaikuttanut suhtautuvan julkaisemiimme kartoitustuloksiin lähinnä jonkinlaisena ”informaatiosotana”. Sen sijaan, että Metsähallitus ryhtyisi aitoon dialogiin vaihtoehtoja tai olisi valmis myöntämään valtion maiden suojeluverkoston puutteellisuuden, se on pyrkinyt käymään viestintuojan kimppuun. Metsätalous Oy:n toimitusjohtaja on mm. edellä mainitussa haastattelussa väittänyt raporttiemme esimerkkikohteiden luontaisesti syntyneitä luonnonmetsiä istutusmetsiksi sekä toisessa haastattelussa kuvannut asiantuntijatyöryhmäämme ”harrastelijaporukaksi”²⁹.

On valitettavaa, että asiallista ja faktapohjaista keskustelua ei ole valittu Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimintalinjaksi. Metsähallitus on kiistänyt olevansa poliittinen toimija, mutta ainakin Metsätalous Oy:n sisällä toimintaa vaikuttaa keskeisesti ohjaavan ministeriön tavoite estää metsätaloustaloudessa olevan maa-alan supistuminen kaikin keinoin. Valtion maiden luontokadon kieltämiseen nojaava yhtiön johdon poliittinen linja toiminee myös jatkossa esteenä Metsähallituksen

29) [Twiittimme Suomensalmelle suunnitelluilta hakkuilta](#)

sisältä löytyvän erinomaisen metsäluonnon asiantuntemuksen käytölle suojelu-
vojen selvittämiseksi.

Valtiolta sanoja, vaan ei tekoja

Metsähallituksen toimintaa ohjaavat Suomen hallitus ja eduskunta sekä viime kädessä Maa- ja metsätalousministeriö. Luonnonmetsien hakkuisiin ja suojeluvä-
timuksiin liittyvä vilkas kansalaiskeskustelu ovat saaneet aikaan paljon poliittista
puhetta. Metsiensuojelua merkittävästi edistävät teot ovat kuitenkin jääneet vähiin.

Hallitusohjelmassa sovittiin kansallispuistoverkon laajentamisesta. Evon tie-
dekansallispuistohanke kuitenkin tyssäsi yhden hallituspuolueen vastustukseen.
Metsähallitus myös teki Evon puistoesitysalueella hakkuita hankkeen ollessa vi-
reillä. Evon puistohankkeen kaatumista voi hyvällä syyllä kutsua katastrofiksi Ete-
lä-Suomen suojelualueverkon kannalta.

Kokonaan uusi kansallispuisto perustettiin tällä hallituskaudella vain Sallaan.
Useat hallituspuolueet esittivät Sallan kansallispuiston viestinnässään voittona
luonnonsuojelulle. Tosiasiassa Sallan kansallispuisto perustettiin kokonaisuudes-
saan jo olemassa olleelle suojelualueelle, vaikka toki lain mukaan kansallispuis-
tojen ensisijainen tarkoitus on luonnonsuojelu, ei matkailun edistäminen. Puisto
olisi voitu perustaa laajuudeltaan nelinkertaisena pääosin arvokkaille valtion maille
niin, että aluetaloushyötyjen lisäksi myös suojelupinta-ala olisi lisääntynyt. Suoje-
lua ei kuitenkaan haluttu lisätä.

Ainoaksi tämän hallituskauden kansallispuistoverkkoa laajentaneeksi teoksi jäi
Tiilikkajärven kansallispuiston laajennus, joka onneksi toteutettiin suunnitellun
laajuisena Metsähallituksen vastustuksesta ja lobbauksesta³⁰ huolimatta. Laajen-
nukseen sisältyy myös kartoittamiamme arvokkaita luonnonmetsiä, joita Metsä-
hallitus viime vuosiin asti hakkasi niiden Natura-statuksesta huolimatta. Kaikkia
valtionmaan luonnonmetsiä ei kuitenkaan kansallispuistoon vielä kukaan sisällytetty,
joten pikaisesti toteutettavaa laajennusvaraa jäi Tiilikan puistoonkin.

30) Metsähallituksen lau-
sunto Tiilikkajärven kan-
sallispuistosta

Näennäissuojelua ja tilastokikkailua

Helmikuussa 2023 valtioneuvosto tiedotti hyväksymästään 30 000 hehtaarin met-
siensuojelupaketista valtion maille. Oikein kohdistettuna 30 000 arvometsäheh-
taarin siirtäminen suojeluun olisi merkittävä alku luontokadon pysäyttämiseksi,
onhan tässäkin raportissa mukana vain noin 60 000 hehtaaria valtion suojelemat-
tomia luonnonmetsiä. Lähempi tarkastelu osoitti, ettei tiedote pitänyt paikkaansa.
Analysoidessamme suojelupaketin sisältöä kävi ilmi, että kohteiden joukossa on
runsaasti alueita, jotka koostuvat metsätaloudellisesti joutomaiksi luokiteltavista
avosoista tai lähes puuttomista kitumaista. Lisäksi pakettiin sisältyi jo suojelun pii-
rissä olleita alueita, jotka tilastoissa suojeltiin siis nyt vähintään toiseen kertaan.

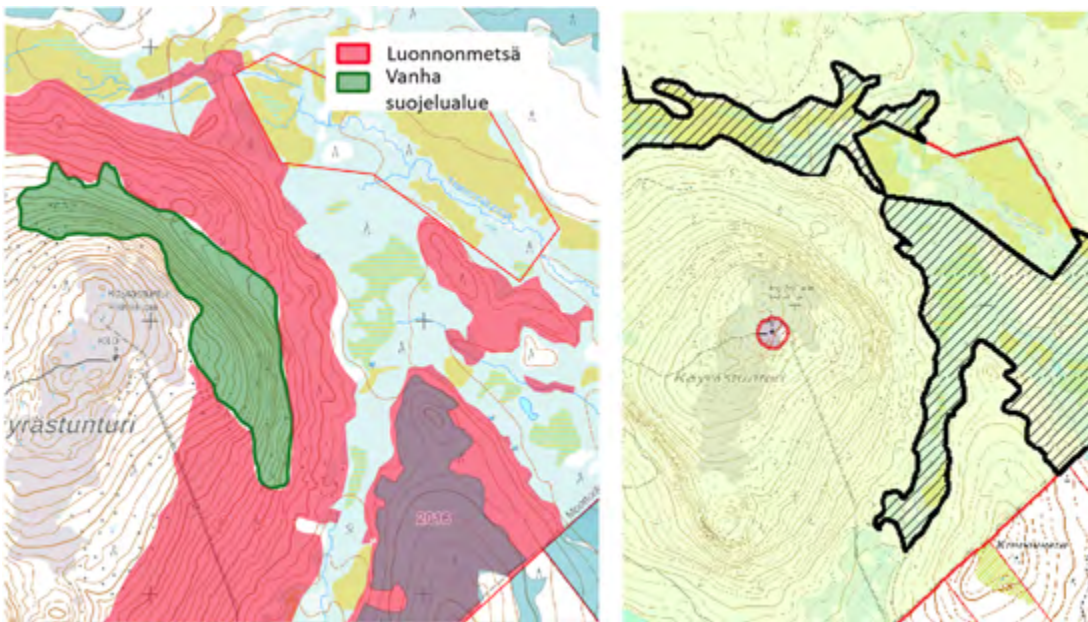
Harhaanjohtava tiedottaminen vei valitettavasti huomion siltä hienolta asialta,
että useita arvokkaita luonnonmetsäkohteita kuitenkin suojeltiin. Tässä mielessä
suojelupaketti oli täysin oikean suuntainen avaus kohti valtion arvometsien suoje-
lua. Aidosti lisäistä arvokkaiden metsäkohteiden suojelua paketista oli noin 2500
ha eli 8 % paketin kokonaispinta-alasta. Tämän lisäksi määräaikaista suojelua vaki-
naistettiin Inarissa arviolta 8000 hehtaarin alalla.

Jotkin paketin kohderajaukset on rajattu niin tarkasti suojelemattomien luon-
nonmetsien rajaa myöten, että kyse ei voi olla sattumasta vaan suojelupäätöstä
valmistelleen Metsähallituksen halusta minimoida aidon metsiensuojelun määrä.
Esimerkiksi Rovaniemen Käyrästunturilla (Kuva 6) suojelun raja kulkee pitkälti
täsmälleen siinä, missä avosuo vaihtuu kangasmaan luonnonmetsäksi. Toisessa
kohdassa raja on täsmälleen siinä, mistä Metsähallituksen suunnittelema uhan-

alaisten lajien täplittämän luonnonmetsän hakkuuleimikko alkaa.

Epäilyksemme Metsähallituksen aktiivisesta vaikuttamisesta suojelupaketin sisältöön saikin vahvistuksen Helsingin Sanomien uutisoidessa suojelupaketin koostuneen pääosin Metsähallituksen ehdottamista kohteista ja Metsätalous Oyn toimitusjohtajan lobanneen aktiivisesti Maa- ja Metsätalousministeriötä kahden kartoittamamme kohteen, Riuttaskorven ja Alaisenjärven, jättämiseksi suojelun ulkopuolelle³¹. Suora lainaus Metsätalous Oyn toimitusjohtajan ministerin avustajalle kirjoittamasta sähköpostista, “Etelä-Suomen lisäkohteisiin ei pitäisi suostua”, kertoo kaiken oleellisen sekä suojeluvastaisesta asenteesta että siitä roolista, jonka Metsähallitus on itselleen ansaitsematta ottanut. Suomen valtion omistamien ekologisesti äärimmäisen arvokkaiden kohteiden suojelun ei luonnollisestikaan pitäisi olla toistuvasti harhaanjohtavia ja valheellisia lausuntoja antavan yhtiöjohdon veto-oikeuden takana. Tieteellisen lähestymistavan turvaamiseksi Metsähallitus on syytä sivuuttaa jatkossa kokonaan suojeluohjelmia laadittaessa.

31) [Helsingin Sanomien uutinen 25.3.2023](#)

Kuva 6. Rovaniemen Käyrästunturin vanhat suojelemattomat valtionmetsät (vas.) ja tuoreimmassa ”metsiensuojelupaketissa” suojeltu osa alueesta (oik.). Vasemmassa kartassa näkyy myös suunniteltu hakkuualue.

Taloukskäytön ulkopuolisten joutomaiden suojelun tai jo aiemmin suojelupäätöksen saaneiden kohteiden uudelleensuojelun (kuten Sallan kansallispuistossa) esittäminen uutena ja lisäksi metsiensuojeluna edustaa vaarallista näennäisen suojelun suuntausta. Suurenneltuja tilastolukuja ja harhaanjohtavia termejä käyttämällä voidaan tehdä politiikkaa, mutta luontokadon torjunta vaatii aitoja tekoja. Maa- ja metsätalousministeri jopa kommentoi edellä mainitun 30000 hehtaarin paketin vähentävän metsien suojelupaineita. Todellisuudessa paine metsiensuojeluun ja metsätalouden kestävyyslupauksien lunastamiseen kasvaa luonnonmetsien häviämisen jatkuessa edelleen kaikkialla, myös valtion mailla.

Liite 2. Luonnonmetsärajausilla havaitut huomionarvoiset lajit

CR = äärimmäisen uhanalainen
NT = silmälläpidettävä

EN = erittäin uhanalainen
VM = vanhan metsän laji

VU = vaarantunut
*määrittäminen kesken

Laji	Species	Status
Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
Varpushaukka	<i>Accipiter nisus</i>	LUONTOARVOLAJI
Harmaanokijäkälä	<i>Acolium inquinans</i>	NT
Aarninokijäkälä	<i>Acolium karelicum</i>	VU
Mustakonnanmarja	<i>Actaea spicata</i>	LUONTOARVOLAJI
Korpiluppo	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT
Pursukääpä	<i>Amylocystis lapponica</i>	NT
Harsukääpä	<i>Anomoporia kamtschatica</i>	VM
Riekonkääpä	<i>Anthoporia albobrunnea</i>	NT
Kalkkikääpä	<i>Antrodia crassa</i>	EN
Erakkokääpä	<i>Antrodia infirma</i>	VU
Mesipillikääpä	<i>Antrodia mellita</i>	NT
Kairakääpä	<i>Antrodia primaeva</i>	VU
Poimukääpä	<i>Antrodia pulvinascens</i>	VU
Sitruunakääpä	<i>Antrodiella citrinella</i>	NT
Rustikka	<i>Aporpium canescens</i>	NT
Raidanpiilojäkälä	<i>Arthonia incarnata</i>	VU
Ruskopiilojäkälä	<i>Arthonia spadicea</i>	NT
Kuusenhäivelö	<i>Arthothelium scandinavicum</i>	NT
Kruunuhaarakas	<i>Artomyces pyxidatus</i>	VM
Oravuotikka	<i>Asterodon ferruginosus</i>	VM
Pikkusahasammal	<i>Bazzania tricrenata</i>	VU
Sudenkääpä	<i>Boletopsis grisea</i>	NT
Kanadanluppo	<i>Bryoria fremontii</i>	NT
Aarniluppo	<i>Bryoria nadvornikiana</i>	NT
Hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	VU
Kermakääpä	<i>Butyrea luteoalba</i>	LUONTOARVOLAJI
Männynnuppijäkälä	<i>Calicium denigratum</i>	NT
Pajunnuppijäkälä	<i>Calicium salicinum</i>	NT
Hopeakääpä	<i>Canopora subfuscoflavida</i>	LUONTOARVOLAJI
Palosuomujäkälä	<i>Carbonicola anthracophila</i>	NT
Kastanjansuomujäkälä	<i>Carbonicola myrmecina</i>	NT
Kittikääpä	<i>Ceriporiopsis aneirina</i>	NT
Hartsikääpä	<i>Ceriporiopsis pseudogilvescens</i>	LUONTOARVOLAJI
Lahoneulajäkälä	<i>Chaenotheca brachyboda</i>	VM
Varjojäkälä	<i>Chaenotheca gracilenta</i>	VU
Hentoneulajäkälä	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT
Siloneulajäkälä	<i>Chaenotheca laevigata</i>	VU

Nukkamunuaisjäkäli ja raidankeuhkojäkäli ovat suojelullisesti arvokkaiden metsien tunnuslajeja.

Jauheneulajäkälä	<i>Chaenotheca stemonea</i>	VU
Kuusenneulajäkälä	<i>Chaenotheca subroscida</i>	NT
Keloneula	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	NT
Kuusenneula	<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	VU
Kuuvorvakka	<i>Chaetodermella luna</i>	VM
Norjantorvijäkälä	<i>Cladonia norvegica</i>	NT
Hongantorvijäkälä	<i>Cladonia parasitica</i>	VU
Pohjanhyttelöjäkäli*	<i>Collema curtisporum</i>	CR
Lapinleinikki	<i>Coptidium lapponicum</i>	LUONTOARVOLAJI
Harajuuri	<i>Corallorhiza trifida</i>	LUONTOARVOLAJI
Kantoraippasammal	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	VU
Aihkinahka	<i>Crustoderma corneum</i>	NT
Peikonnahka	<i>Crustoderma dryinum</i>	NT
Känsäorvakka	<i>Cystostereum murrarii</i>	NT
Valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i>	VU
Salokääpä	<i>Dichomitus squalens</i>	NT
Lohkokääpä	<i>Diplomitoporus crustulinus</i>	VU
Pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>	NT
Metsänemä	<i>Epipogium aphyllum</i>	VU
Oranssi-/Krappikääpä	<i>Erastia aurantiaca/ochraceolateritia</i>	NT
Takkuhankajäkälä	<i>Evernia divaricata</i>	VU
Jauhehankajäkälä	<i>Evernia mesomorpha</i>	NT
Kissantassujäkälä	<i>Felipes leucopellaeus</i>	VU
Rusokantokääpä	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	VU
Hiilikääpä	<i>Gloeophyllum carbonarium</i>	EN
Liekokääpä	<i>Gloeophyllum protractum</i>	VU
Silokääpä	<i>Gloeoporus pannocinctus</i>	LUONTOARVOLAJI

Harjasorakas	<i>Gloiodon strigosus</i>	VM
Raidantuoksukääpä	<i>Haploporus odorus</i>	VU
Koralliorakas	<i>Hericium coralloides</i>	LUONTOARVOLAJI
Ryväsjäkäli	<i>Hertelidea botryosa</i>	VU
Hoikkaorakas	<i>Hydnellum gracilipes</i>	NT
Ruskopaisukarve	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
Ketunkääpä	<i>Inonotus rheades</i>	LUONTOARVOLAJI
Viherkarhikka	<i>Kavinia himantioides</i>	VM
Riekko	<i>Lagopus lagopus</i>	VU
Louhennahka	<i>Laurilia sulcata</i>	NT
Kuusenhärmäjäkäli	<i>Lecanactis abietina</i>	VM
Samettikesijäkäli	<i>Leptogium saturninum</i>	NT
Helohäivekääpä	<i>Leptoporus erubescens</i>	VM
Punahäivekääpä	<i>Leptoporus mollis</i>	VM
Raidankeuhkojäkäli	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
Kalliokeuhkojäkäli	<i>Lobarina scrobiculata</i>	VU
Aarnikaihejäkäli	<i>Lopadium disciforme</i>	VU
Töyhtötiainen	<i>Lophophanes cristatus</i>	VU
Pikkulovisammal	<i>Lophozia ascendens</i>	EN
Kotkansiipi	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	LUONTOARVOLAJI
Punakelmukka	<i>Meruliopsis albostraminea</i>	NT
Viinikääpä	<i>Meruliopsis taxicola</i>	VM
Tyvityynyjäkäli	<i>Micarea globulosella</i>	NT
Kantoparakka	<i>Microcalicium ahlneri</i>	VM
Kuusenparakka	<i>Microcalicium disseminatum</i>	VM
Haapariippusammal	<i>Neckera pennata</i>	VU
Herttakaksikko	<i>Neottia cordata</i>	LUONTOARVOLAJI
Silomunuaisjäkäli	<i>Nephroma bellum</i>	NT
Jauhemunuaisjäkäli	<i>Nephroma parile</i>	VM
Nukkamunuaisjäkäli	<i>Nephroma resupinatum</i>	VU
Rakkosammal	<i>Nowellia curvifolia</i>	NT
Mäntyraspikka	<i>Odonticum romellii</i>	NT
Korokääpä	<i>Oligoporus sericeomollis</i>	VM
Karstajäkäli	<i>Parmeliella triptophylla</i>	NT
Pihkakääpä	<i>Pelloporus leporinus</i>	VM
Korkkikerroskääpä	<i>Perenniporia subacida</i>	NT
Kuukkeli	<i>Perisoreus infaustus</i>	NT
Mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	EN
Karhunkääpä	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	VM
Siperiankääpä	<i>Phellinus abietis</i>	VM
Ruostekääpä	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	VM
Pikireunakääpä	<i>Phellinus lundellii</i>	VM
Aarnikääpä	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	VM
Männynkääpä	<i>Phellinus pini</i>	VM
Haavanarinakääpä	<i>Phellinus populicola</i>	VM
Riukukääpä	<i>Phellinus viticola</i>	VM
Pohjanrypykkä	<i>Phlebia centrifuga</i>	VM
Liiturypykkä	<i>Phlebia cretacea</i>	VM
Okrarypykkä	<i>Phlebia serialis</i>	VM
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	VM
Hömötiainen	<i>Poecile montanus</i>	EN
Ruskokääpä	<i>Postia calvenda</i>	VM
Tippakääpä	<i>Postia guttulata</i>	VM

Hentokääpä	<i>Postia lateritia</i>	NT
Kitukääpä	<i>Postia parva</i>	NT
Sammallimijäkälä	<i>Protopannaria pezizoides</i>	NT
Aarninappu	<i>Pseudographis pinicola</i>	VU
Kultarypykkä	<i>Pseudomerulius aureus</i>	VM
Liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	VU
Rusokääpä	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	VM
Haapaspi	<i>Radulodon erikssonii</i>	VU
Suonirustojäkälä	<i>Ramalina sinensis</i>	VU
Kelohurmejäkälä	<i>Ramboldia elabens</i>	NT
Metsäpeura	<i>Rangifer tarandus fennicus</i>	NT
Istukkakääpä	<i>Rhodonina placenta</i>	VM
Pikkuliuskasammal	<i>Riccardia palmata</i>	VU
Aarnisammal	<i>Schistostega pennata</i>	VU
Härmähuhmarjäkälä	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT
Sirppikääpä	<i>Sidera lenis</i>	NT
Hammaskurokka	<i>Sistotrema raduloides</i>	LUONTOARVOLAJI
Lumokääpä	<i>Skeletocutis brevispora</i>	NT
Lamokääpä	<i>Skeletocutis chrysella</i>	NT
Pitsikääpä	<i>Skeletocutis delicata</i>	NT
Lutikkakääpä	<i>Skeletocutis jelicii</i>	EN
Korpiludekääpä	<i>Skeletocutis odora</i>	VU
Välkkyludekääpä	<i>Skeletocutis stellae</i>	VU
Punakarakääpä	<i>Steccherinum collabens</i>	NT
Sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i>	LUONTOARVOLAJI
Pyy	<i>Tetrastes bonasia</i>	VU
Lapinkynsikääpä	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT
Silonaava	<i>Usnea glabrescens</i>	NT
Havuhärmäkkä	<i>Veluticeps abietina</i>	LUONTOARVOLAJI
Lattasuomujäkälä	<i>Xylopsora friesii</i>	VM

Viitteet

- 1) Valtion suojelemattomat arvometsät –raportti: [7a393b43-metsäkartoitusraportti2020.pdf \(sll.fi\)](https://www.sll.fi/2022/03/30/uusi-raportti-valtion-mailta-loytyi-suojelemattomta-arvo-metsaa-raaseporista-yllakselle-osa-akuutin-hakkuu-uhan-alla/)
- 2) EU:n biodiversiteettistrategiassa käyttämä vanhojen metsien määritelmä: [Definitions \(cbd.int\)](https://www.cbd.int/definitions/)
- 3) Luonnonmetsätyöryhmän käyttämät valtion luonnonmetsien kriteerit: [Luonnonmetsä – WWF Suomi](https://www.wwf.fi/luonnonmetsa/)
- 4) Valtion suojelemattomat arvometsät, osa II – raportti: <https://www.sll.fi/2022/03/30/uusi-raportti-valtion-mailta-loytyi-suojelemattomta-arvo-metsaa-raaseporista-yllakselle-osa-akuutin-hakkuu-uhan-alla/>
- 5) Luonnonmetsätyöryhmän Twitter-tili: <https://twitter.com/LTyoryhma>
- 6) Maaseudun Tulevaisuuden uutinen 21.2.2022: [Metsähallituksen johtaja torjuu luontojärjestöjen vaatimukset: ”Heillä on niin löysät kriteerit suojelulle, ettei niitä voi hyväksyä” - Metsä - Maaseudun Tulevaisuus](https://www.maaseutu.fi/uutiset/maaseutu-johtaja-torjuu-luontojarjestojen-vaatimukset-heilla-on-niin-loysat-kriteerit-suojelulle-ettei-niita-voi-hyvaksyä)
- 7) Suomen lajien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2019: [Ymparisto > Suomen lajien Punainen lista 2019](https://www.ym.fi/luonto/luontotyyppien/luontotyyppien_uhanalaisuus/luontotyyppien_uhanalaisuus_2018)
- 8) Suomen luontotyyppien tuorein uhanalaisuusarviointi vuodelta 2018: https://www.ym.fi/luonto/luontotyyppien/luontotyyppien_uhanalaisuus/luontotyyppien_uhanalaisuus_2018
- 9) Lahopuun määrän kehitystä koskeva uutinen: <https://www.metsateollisuus.fi/uutishuone/lahopuun-merkitys-metsaluonnon-monimuotoisuudelle-on-suuri>
- 10) Suomen metsävaroja koskevat tilastot Luonnonvarakeskuksen tilastotietokannassa: <https://www.luke.fi/fi/tilastot/metsavarat>
- 11) Itä-Suomen yliopiston blogi: <https://blogs.uef.fi/forest-issues/2022/05/19/nyt-se-on-laskettu-metsien-avohakkuu-nykyista-nuorempana-pienen-taa-kasvaa-hakkuumahdollisuuksia-ja-metsavaroja/>
- 12) Metsänhoidon suosituksien luettelo: https://tuohetietosasto.fi/wp-content/uploads/2019/10/Metsanhoidon-suositukset_Tapio_2019.pdf
- 13) Liski, J. 2000. Millainen kiertoaika on eduksi metsien hiilitaloudelle? Metsätieteen aikakauskirja 4/2000.
- 14) Itä-Suomen yliopiston blogi: <https://blogs.uef.fi/forest-issues/2022/12/04/vanha-metsa-on-hiilinielu/>
- 15) Luyssaert, S. et al. 2008. Old-growth forests as global carbon sinks. Nature 455: 213–215: <https://www.nature.com/articles/nature07276>
- 16) Eteläisen Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO:n luonnontieteelliset valintaperusteet: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74890>
- 17) Metsähallituksen alue-ekologisen suunnittelun esittelysivusto: <https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/alueiden-kayton-suunnittelu/alue-ekologisen-suunnittelu/>
- 18) VLE:n uutinen ”Valtion kokoinen hakkuuaukko” 2020: <https://yle.fi/a/3-12205165>
- 19) Metsähallitus 2021. Lajiesiintymät monikäyttömetsien suunnittelussa (LAJIDEMO) –projekti: [Metsähallitus-Metsätalous-Oyn-Lajidemo-hanke_lajistoasiantuntija-Tuomas-Kallio.pdf](https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/alueiden-kayton-suunnittelu/alue-ekologisen-suunnittelu/)
- 20) Twitter-ketju Puolangan Heinilamminkankaasta: <https://twitter.com/LTyoryhma/status/1581911000785518592?s=20>
- 21) Korhonen ym. 2020. Metsien monimuotoisuudelle merkittävien rakennepiirteiden muutokset Suomessa vuosina 1980–2015. Metsätieteen aikakauskirja 2020: <https://www.metsatieteenaikakauskirja.fi/article/10198>
- 22) VLE:n uutinen Parkanon hakkuiden keskeyttämisestä marraskuussa 2021: <https://yle.fi/a/3-12205165>
- 23) Lapin Kansan uutinen ”Metsähallitus haluaa Pelloon tuulivoimaa” huhtikuussa 2020: <https://www.lapinkansa.fi/metsahallitus-haluaa-pelloon-tuulivoimaa-suunnitel/811947>
- 24) Helsingin Sanomien uutinen ”Metsähallitus panttaa ympäristötutkijoilta tietoa valtion metsävaroista” tammikuussa 2022: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-200008504351.html>
- 25) Metsähallituksen tiedote 5.1.2023: <https://www.metsa.fi/tiedotteet/metsahallitus-metsatalous-oy-metsavaratiedot-loytyvat-avoimesta-metsaan-fi-palvelusta/>
- 26) Twiittimme Puumalan Völjäsalmelta: <https://twitter.com/LTyoryhma/status/1460859533899743232?s=20>
- 27) Kysymyksiä ja vastauksia Karttimonjoen hakkuista Greenpeacen metsäblogissa: <https://metsat.greenpeace.fi/blog/kysymykset-ja-vastauksia-suomussalmen-karttimonjoen-hakkuista>

28) Twiittimme Savukosken jatkuvan kasvatuksen mallialueelta: <https://twitter.com/LTyoryhma/status/1533382637729071105?s=20>

29) Twiittimme Suomussalmelle suunnitelluilta hakkuilta: <https://twitter.com/LTyoryhma/status/1590222137453084672?s=20>

30) Metsähallituksen lausunto Tiilikkajärven kansallispuistosta: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=b0bdf-dc-2f33-4ece-b14b-7f7b92b1a72c>

31) Helsingin Sanomien uutinen 25.3.2023: <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009466479.html>

32) Metsäbiotalouden kasvu ja kestävyys. Metsäbiotalouden tiedepaneelin viestit hallituskaudelle 2023–2027: https://metsatiedepaneeli.fi/assets/metsabiotalouden_kasvu_ja_kestavyys.pdf